

ISSN 0350-042 | UDK 000

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

БРОЈ 46
ГОДИНА CLXXXIII
ОД ОСНИВАЊА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
2009

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ
Гласило Матице српске
(излази повремено)

Чланови Уредништва

Миро Вуксановић, дописни члан САНУ
Др Бранка Кулић
Проф. др Душан Николић
Проф. др Мато Пижурица

Уредник

Проф. др Душан Николић

Секретар Уредништва

Добрила Мартинов

Лектор и коректор

Мирјана Карановић

Технички уредник

Вукица Туцаков

Фотографије

Бранко Лучић

Уредништво

Матица српска, Нови Сад, Матице српске 1
Телефон: 021 527 622
Факс: 021 528 901
E-mail: ms@maticasrpska.org.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
061.22(497.113)(06)

РАД Матице српске : гласило Матице српске /
уредник Душан Николић. – Год. 1, бр. 1 (1971)– . –
Нови Сад : Матица српска, 1971–. – Илустр. ; 24 cm

Повремено.
ISBN 0350-042X

COBISS.SR-ID 15880706

САДРЖАЈ

Увод	5
Матица српска Рад Матице српске у 2009. години	11
Библиотека Матице српске Извештај о раду Библиотеке Матице српске у 2009. години	125
Галерија Матице српске Извештај о раду Галерије Матице српске у 2009. години	157
Издавачки центар Матице српске Извештај о раду Издавачког центра Матице српске у 2009. години	203
In memoriam Чланови Матице српске преминули 2009. године	210

ГОДИНА КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА И ФИНАНСИЈСКЕ КОНСОЛИДАЦИЈЕ

Санација задужбинског здања Марије Трандафил

Година 2009. је у Матици српској протекла у знаку великих инфраструктурних инвестиција, међу којима је посебно значајна санација задужбинског здања Марије Трандафил. Кров је у потпуности реконструисан, а обављен је и низ других грађевинских радова на овом репрезентативном објекту изграђеном 1912. године. Кровни покривач је замењен новим еколошким етернит плочама. Израђене су и постављене нове куполе и лимене опшивке од квалитетног цинк-титанијумског лима. Постављени су нови кровни прозори. Урађена је хидро, топлотна и звучна изолација крова. Фасадне опеке су очишћене уз примену нових метода и специјалних хемијских препарата. Замењен је већи број оштећених конзола на фасади. Дворишни део фасаде је освежен наношењем новог слоја фасадне масе. У поткровљу су реконструисане канцеларије стручних сарадника. У том делу објекта, урађена је нова електро, водоводна и канализациона инсталација. Инсталисан је систем за дојављивање пожара. Стављене су у функцију пожарне степеннице. Направљена су балконска врата на забату, за случај хитне евакуације људи и документације. Постављена је нова инсталација за коришћење савремене информатичке и телекомуникационе опреме. У једној од купола направљена је савремена мултимедијална сала са 30 места и галеријом за смештај промотивног материјала и изложбених експоната.

Радови на санацији задужбинског здања Марије Трандафил финансирани су средствима из буџета Аутономне покрајине Војводине и, мањим делом, из изворних прихода Матице српске. Споразумом закљученим 2008. године било је предвиђено да Министарство за науку и технолошки развој Србије и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој АП Војводине за те намене издвоје по 21.011.500 динара. Међутим, републичко министарство, због смањења расположивих буџетских средстава, није било у могућности да испуни обавезу. Недостајућа средства је обезбедило Покрајинско извршно веће. Аутономна покрајина Војводина је тако за реконструкцију објекта издвојила укупно 42.023.000 динара.

Посебна комисија за јавне набавке је путем јавног тендера, а у складу са Законом о јавним набавкама, за извођача радова оабрала компанију „Drina-Coop” из Новог Сада. Надзор су вршили овлашћени представници Завода за заштиту споменика културе града Новог Сада и Завода за изградњу града. Фазни извештаји и завршни извештај о санацији објекта разматрани су и усвојени на седницама Председништва, Надзорног одбора, Извршног одбора и Управног одбора Матице српске.

Матица српска није престајала са радом током вишемесечних радова на реконструкцији крова и санацији дела зграде.

Завршетак радова обележен је пригодном свечаношћу.

Нови модел финансирања научних пројеката и периодичних издања

У 2009. години је започета примена новог модела финансирања програмских активности Матице српске у области науке, а на основу договора са министром за науку и технолошки развој и потпредседником Владе Републике Србије за европске интеграције, господином Божидаром Ђелићем, који је постигнут крајем 2008. године, приликом његове посете Матици српској. Споразумом је предвиђено да ће Министарство почев од 2009. године финансирати научне пројекте и посебна издања Матице српске мимо редовног конкурса, а у складу са Законом о Матици српској. На тај начин је системски и дугорочно решен проблем финансирања тог дела програмских активности.

Матица српска се обавезала да Министарству за сваку календарску годину достави план и програм рада, а на крају године и завршни извештај о раду са детаљним финансијским извештајем.

Током 2009. године сачињена су детаљна *Општа правила о организовању и финансирању научноистраживачких и развојних пројеката Матице српске.*

Финансијска и организациона подршка града Новог Сада

Укупној финансијској консолидацији Матице српске значајно је допринео и град Нови Сад.

Након свечаности поводом 145 година од пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад, која је одржана у палати Платонеум маја 2009. године и посете градоначелника Новог Сада господина Игора Павличића Матици српској, управа Новог Сада је за програмске активности Матице српске у другој половини 2009. године, ребалансом буџета, предвидела 1.600.000 динара. Договорено је да град Нови Сад и убудуће финансира активности Матице српске у области културе и међународне сарадње.

Управа града је, такође, финансијски и организационо подржала рестаурацију салонског намештаја у задужбинском здању Марије Трандафил.

Преузимање некрећнина у новом објекту у Новом Саду

На основу уговора закљученог 2007. године, Матица српска је од компаније „Президент” преузела стан, три локала, три гараже и магацински простор у новоизграђеном објекту на тргу Марије Трандафил број 24.

Реџулисање односа са закупцима задужбинске имовине

Крајем 2008. и током 2009. године интензивно је рађено на наплати нереализованих потраживања по основу закупа задужбинске имовине. Поједини уговори о закупу су раскинути, а неки измењени, ради ефикасније заштите имовинских интереса Матице српске.

У складу са одлуком Управног одбора, закључени су уговори о закупу простора у задужбинском здању Марије Трандафил (трг Марије Трандафил број 2), са Заводом за уџбенике из Београда (књижара-антикварница и канцеларије, које је до тада користило приватно предузеће) и фирмом Фискал про из Новог Сада (канцеларијски простор). Такође су закључени и уговори о закупу два локала у приземљу новог објекта на тргу Марије Трандафил број 24.

Припреме за враћање национализоване имовине

Настојећи да иде у сусрет времену, Матица српска је почела да врши припреме за враћање национализоване задужбинске имовине, које би требало да уследи након усвајања Закона о реституцији. Стручна служба је током 2009. године радила на припреми потребне документације. Истовремено, вођени су разговори о намени и начину коришћења задужбинске имовине чије се враћање очекује.

Сиварање нове организационе инфраструктуре

У склопу модернизације рада, уведена су нова радна места *администратора информационог система* и *стручног сарадника за пројекат и односе са јавношћу*, при чему није повећан број запослених. У складу са новом систематизацијом, на упражњено место дактилографа примљен је информатичар, док је други сектор покривен другачијом поделом послова у оквиру стручне службе.

Мр Бојан Пајтић, председник Извршног већа АП Војводине, са сарадницима у Матици српској

Градоначелник Новог Сада господин Игор Павличић са сарадницима у Матици српској

Реконструкција крова и санација дела зграде

Реконструкција крова

Замена фасадних конзола

Реконструкција крова

Свечани пријем поводом завршетка реконструкције крова и дела зграде Матице српске

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

ЗНАЧАЈНИЈЕ АКТИВНОСТИ У 2009. ГОДИНИ

Традиционална Светосавска академија одржана је 26. јануара 2009. године. Свечану беседу „Религија и филозофија” одржао је проф. др Богољуб Шијаковић, министар вера у Влади Републике Србије.

Свечана седница Матице српске одржана је 16. фебруара. Седница је била посвећена Сави Текелији и задужбини Текелијанум. Беседу „Описаније добрих дела једног Арађанина” говорио је доц. др Радослав Ераковић. Змајева награда Матице српске додељена је Небојши Деветаку за збирку песама *Узалуд изражећи*.

Бранкова награда за школску 2006/07. годину за дипломске и семинарске радове додељена је 17. фебруара Станку Кржићу, Лидији Диздар, Гордани Ђорић, Бранку Вранешу, Марији Станчић и Дуњи Милетић.

У организацији Његошевог одбора 20. и 21. марта одржан је научни скуп „Дело Петра II Петровића Његоша”. На скупу је излагало 18 учесника из Љубљане, Бањалуке, Никшића, Подгорице, Београда, Ниша и Новог Сада.

У организацији Одељења за природне науке Матице српске, од 23. до 25. априла одржан је Трећи научни скуп „Микологија, микотоксикологија и микозе”. Резултате најновијих истраживања саопштило је 58 учесника из Италије, Турске, Русије, Мађарске, Македоније, Словеније, Хрватске и Србије.

У палати Платонеум је 12. маја одржана свечаност поводом 145. годишњице пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад. О прошлости и будућности Матице српске говорио је академик Чедомир Попов, председник Матице српске, док је о Сави Поповићу Текелији и текелијанумској епохи говорио проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске.

У склопу обележавања 145. годишњице пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад, у палати Платонеум (седиште Огранка Српске академије наука и уметности) 12. маја 2009. године одржан је научни скуп „Зачетак српске правне науке”.

Округли сто о могућностима уједначавања библиографског цитирања одржан је 29. маја 2009. године.

Друштво за античке студије Србије је у сарадњи са Матицом српском организовало међународни научни скуп „Античка култура, европско и српско наслеђе”, који је одржан у Београду од 25. до 27. септембра. Реферате је изложило 60 учесника из Немачке, Канаде, Италије, Грчке, Белгије, Бугарске, Републике Српске (БиХ) и Србије.

Поводом сто година од рођења академика Бранислава Букурова, једног од најистакнутијих српских географа, који је обављао дужност потпредседника Матице српске и секретара Одељења за природне науке, одржан је пригодан научни скуп.

У 2009. години објављено је више књига, међу којима посебан значај има IV том *Српског биографског речника* (главни уредник: академик Чедомир Попов).

Поводом завршетка реконструкције крова и санације дела зграде Матице српске 15. децембра је одржана пригодна свечаност, на којој су говорили председник Матице српске академик Чедомир Попов, генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић, покрајински секретар за науку проф. др Драгослав Петровић и потпредседник Матице српске проф. др Славко Гордић.

ОРГАНИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПРЕДСЕДНИШТВО

Председништво Матице српске је у 2009. години радило у саставу: академик Чедомир Попов, председник Матице српске, потпредседници проф. др Славко Гордић, академик Димитрије Стефановић, проф. др Слободан Ђурчић и генерални секретар проф. др Душан Николић. Председништво је доносило одлуке из своје надлежности, у складу са Законом о Матици српској, другим законима и Статутом Матице српске.

Поред решавања текућих питања Председништво је интензивно радило на обезбеђењу материјалних и других услова за обављање делатности Матице српске. Пратило је рад научних одељења, радило на организацији Светосавске прославе и беседе на њој, Свечане седнице Матице српске, старало се о материјално-финансијском пословању Матице српске и наменском коришћењу средстава, припремало седнице Извршног и Управног одбора одбора Матице српске и предлоге одлука за те органе, одржавало и остваривало контакте са јавношћу и сродним институцијама у земљи и иностранству. Са посебном пажњом Председништво је радило на праћењу издавачке делатности Матице српске, на представљању Матичиних књига, зборника и других публикација.

Председништво се посебно ангажовало на побољшању услова за рад запослених и сарадника Матице српске. Рађено је на обезбеђивању средстава за санацију задужбинског здања Марије Трандафил и реконструкцију крова на том објекту. Председништво се посебно бавило наплатом нереализованих потраживања од купаца задужбинске имовине, а са друге стране измирењем обавеза према сарадницима Матице српске на основу заосталих ауторских накнада. Председништво је разматрало и решавало друга питања која су везана за рад и обављање делатности Матице српске.

УПРАВНИ ОДБОР

Управни одбор је у 2009. години радио у следећем саставу: академик Чедомир Попов, проф. др Славко Гордић, академик Димитрије Стефановић, проф. др Слободан Ђурчић, проф. др Душан Николић, Борис Бекић, доц. др Бранко Бешлин, академик Милош Благојевић, Стеван Бугарски, проф. др Мирослав Весковић, проф. др Александра Вранеш, проф. др Славка Гајин, проф. др Јасмина Грковић Мејџор, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Јован Делић, проф. др Бранислав Ђурђев, мр Ђорђе Ђурић, проф. др Мирослав Егерић, академик Милорад Екмечић, проф. др Душан Иванић, проф. др Марија Клеут, академик Светозар Кољевић, академик Василије Ћ. Крестић, др Бранка Кулић, академик Војислав Марић, др Миодраг Матицки, проф. др Милован Митровић, др Марко Недић, проф. др Михајло Пантић, проф. др Даница Петровић, проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Маго Пижурица, проф. др Предраг Пипер, др Душан Попов, проф. др Јован Попов, проф. др Милорад Радовановић, проф. др Драган Станић, академик Никола Тасић и академик Милосав Тешић.

Пета седница Управног одбора Матице српске одржана је 16. марта 2009. године. Усвојен је Записник са Четврте седнице Управног одбора Матице српске, која је одржана 17. новембра 2008. године. Усвојен је Извештај о раду Матице српске у 2008. години, усвојен је Завршни рачун Матице српске за 2009. годину, прихваћена је Пројекција Финансијског плана Матице српске за 2009. годину, усво-

јен је Извештај о раду Библиотеке Матице српске у 2008. години и Извештај о раду Галерије Матице српске у 2008. години.

Усвојен је Извештај о раду Издавачког центра Матице српске у 2008. години, Финансијски извештај Издавачког центра Матице српске за 2008. годину, План рада за 2009. годину и усвојена је одлука Скупштине Издавачког центра Матице српске од 23. децембра 2009. године о именовању чланова уредништва следећих едиција:

Едиција „Српска књижевност”: Миро Вуксановић, проф. др Злата Бојовић, проф. др Славко Гордић, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Душан Иванић, проф. др Томислав Јовановић, проф. др Марија Клеут, др Марко Недић, проф. др Миљивој Ненин, проф. др Мирјана Д. Стефановић и проф. др Гојко Тешић.

Едиција „Матица”: Миро Вуксановић, проф. др Славко Гордић и проф. др Миљивој Ненин.

Едиција „Прва књига”: проф. др Владислава Гордић Петковић, Ласло Блашковић, др Ђорђе Деспих, Ненад Милошевић и Иван Радосављевић.

Именована су радна тела Матице српске (Економски одбор, Одбор за правна и статутарна питања, Уредништво *Зборника Мајнице српске за књижевности и језик*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за славистику*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за филологију и лингвистику*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за класичне студије*, Уредништво *Свезака Мајнице српске*, Уредништво Едиције „Прва књига”, Уредништво Библиотеке „Змајева награда”, Жири за доделу Бранкове награде, Жири за доделу Награде „Младен Лесковац”, Уредништво часописа *Језик данас*, Уређивачки одбор Едиције „Студије о Србима”, Уредништво зборника *Српско-руске књижевне везе и Српско-чешке књижевне и културне везе*, Уређивачки и Редакциони одбор Лексикона писаца, Уређивачки и Редакциони одбор Српског биографског речника, Уредништво Едиције „Библиографије”, Уредништво *Зборника Мајнице српске за друштвене науке*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за историју*, Уредништво *Свезака Мајнице српске – серија друштвених наука*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за природне науке*, Чланови жирија за Награду „Лазар Стојковић”, Чланови жирија за Пупинову награду, Уредништво *Свезака Мајнице српске – серија природних наука*, допуњен је Одбор Одељења за ликовне уметности, Уредништво *Зборника Мајнице српске за ликовне уметности*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за сценске уметности и музику*, Одбор Музичких вечери Матице српске, Уредништво *Рада Мајнице српске*, Уредништво *Гласника Мајнице српске* и Уредништво веб-сајта Матице српске).¹

Без примедби је прихваћена Информација о поступку јавне набавке за санацију зграде Матице српске, прихваћена је Информација о радовима на изградњи објекта у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 24. Извршен је пријем нових редовних чланова Матице српске.

Шеста седница Управног одбора Матице српске одржана је 15. јуна 2009. године. Усвојен је Записник са Пете седнице Управног одбора која је одржана 16. марта 2009. године. Прихваћен је Ребаланс Финансијског плана Матице српске за 2009. годину. Овлашћено је Председништво Матице српске да доноси одлуке у вези са оснивањем Енциклопедијског завода Матице српске, а проф. др Драган Станић именован је за управника Енциклопедијског завода у оснивању. Усвојен је План рада за 2010. годину, прихваћен је Извештај о јавним набавкама за санацију зграде Матице српске. Усвојен је предлог генералног секретара проф. др Душана Николића да се уз финансијску подршку Управе за културу града Новог Сада приреди серија тематских изложби са пратећим промотивним материјалом,

¹ Имена чланова свих органа и стручних тела наведена су у Именику Матице српске објављеном у *Раду Мајнице српске* број 45.

ради представљања српске културе у земљи и иностранству. Прихваћен је предлог за избор Зорана Вучевића за члана Одбора за правна и статутарна питања. Подржан је предлог Српског националног савјета из Подгорице да у складу са Статутом Матице српске може да буде основано удружење чланова и пријатеља Матице српске. Извршен је пријем нових редовних чланова Матице српске.

Седма седница Управног одбора Матице српске одржана је 14. децембра 2009. године. Усвојен је Записник са Шесте седнице Управног одбора која је одржана 15. јуна 2009. године и Извештај о финансијском стању Матице српске. Донесен је План финансирања пројеката Матице српске у 2010. години. Усвојен је предлог проф. др Предрага Пипера да се организује међународни скуп „Граматица и лексика у словенским језицима”. Размотрен је и усвојен споразум са Управом Града Новог Сада о финансирању делатности Матице српске. Прихваћена је иницијатива за оснивање Удружења чланова и пријатеља Матице српске у Републици Српској и Црној Гори. Прихваћена је информација о току поступка на изменама и допунама Закона о Матици српској. На лични захтев др Бранка Кулић разрешена је дужности управника Галерије Матице српске, а на ту дужност именована је мр Тијана Палковљевић. За чланове Управног одбора Галерије Матице српске именовани су: проф. др Мирослав Тимотијевић, проф. др Драган Станић, др Бранка Кулић, Даниела Королија Црквењаков и Добрила Јерков. За чланове Надзорног одбора Галерије Матице српске именовани су: др Лидија Мереник, Јелица Грбић и Данило Вуксановић. Без примедби је прихваћен Извештај о радовима на санацији зграде Матице српске. Одобрено је издавање простора у задужбинској згради Матице српске у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 2, Заводу за уџбенике (антикварница и канцеларије десно од улаза из пасажа) и фирми „Фискал про” (канцеларијски простор лево од улаза из пасажа). Дата је сагласност за закључење уговора о закупу локала Л1 и Л2 у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 24. Извршен је пријем новоуписаних редовних чланова Матице српске.

ИЗВРШНИ ОДБОР

Извршни одбор Матице српске је током 2009. године радио у следећем саставу: академик Чедомир Попов, проф. др Славко Гордић, академик Димитрије Стефановић, проф. др Слободан Ђурчић, проф. др Душан Николић, доц. др Бранко Бешлин, Миро Вуксановић, др Зоран Т. Јовановић, проф. др Александар Кадијевић, проф. др Рудолф Кастори, проф. др Љубомирка Кркљуш, др Бранка Кулић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Драган Станић и Павле Станојевић.

Пета седница Извршног одбора одржана је 9. марта 2009. године. Усвојен је Записник са Четврте седнице Извршног одбора која је одржана 29. децембра 2008. године. Усвојен је Завршни рачун Матице српске за 2008. годину и упућен Управном одбору на разматрање и усвајање. Прихваћена је расподела средстава за научноистраживачки рад у Матици српској за 2009. годину. Прихваћена је Пројекција Финансијског плана Матице српске за 2009. годину. Прихваћен је и упућен Управном одбору на разматрање и усвајање предлог да се именују чланови Економског одбора: Никола Стојишић, председник, чланови: Горан Васић, Ксенија Јокић, Милорад Козловачки, Предраг Марков, Петар Матијевић и Драган Сатарић. Прихваћен је и упућен Управном одбору на разматрање и усвајање предлог да се у Одбор за правна и статутарна питања именују: Јован Чулајевић, председник, чланови: Миро Вуксановић, Боривој Јуришин, др Бранка Кулић, Коста Милић, Михаило Нешковић и др Душан Николић. Прихваћен је предлог за допуну чланова Одбора Одељења за ликовне уметности: доц. др Симона Чупић, др Срђан Марко-

вић, др Мирослава Костић, мр Владимир Симић, доц. др Иван Стевовић, мр Бранко Чоловић, мр Драгојла Живанов и упућен је Управном одбору на разматрање и усвајање. Прихваћено је именовање радних тела Матице српске (Уредништво *Зборника Мајнице српске за књижевност и језик*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за славистику*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за филологију и лингвистику*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за класичне студије*, Уредништво *Свезака Мајнице српске*, Уредништво Едиције „Прва књига”, Библиотека „Змајева награда”, Жири за доделу Бранкове награде, жири за доделу Награде „Младен Лесковац”. Именован је Уређивачки одбор часописа *Језик данас*, Уређивачки одбор Едиције „Студије о Србима”, Уредништва зборника *Српско-руске књижевне везе* и *Српско-чешке књижевне и културне везе*, Уређивачки и Редакциони одбор Лексикона писца, Уређивачки одбори и Редакциони одбор Српског биографског речника, Уредништво Едиције „Библиографије”, Уређивачки одбор *Српске енциклопедије*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за друштвене науке*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за историју*, Уредништво публикације *Свеске Мајнице српске – серија друштвених наука*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за природне науке*, Чланови жирија за Награду „Лазар Стојковић”, Чланови жирија за Пупинову награду, Уредништво публикације *Свеске Мајнице српске – серија природних наука*, допуњен је Одбор Одељења за ликовне уметности, Уредништво *Зборника Мајнице српске за ликовне уметности*, Уредништво *Зборника Мајнице српске за сценске уметности и музику*, Одбор Музичких вечери Матице српске, Уредништво *Рада Мајнице српске*). Прихваћен је Колективни уговор за послане у Стручној служби Матице српске, усвојена је Систематизација послова и радних задатака у Стручној служби Матице српске, прихваћен је Правилник о условима и начину коришћења архивске грађе у Рукописном одељењу Матице српске са Ценовником. Без примедби је прихваћена Информација о поступку јавне набавке за радове на санацији зграде Матице српске. Прихваћена је Информација о спроведеним радњама за изградњу новог објекта на локацији у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 24.

Шеста седница Извршног одбора одржана је 13. априла 2009. године. Усвојен је Записник са Пете седнице Извршног одбора која је одржана 9. марта 2009. године. Прихваћена је расподела средстава за научноистраживачку делатност, периодичне научне публикације, научне скупове и посебна издања Матице српске у 2009. години. Усвојена су *Општа правила о организовању и финансирању научног и истраживачког рада*. Сугерисано је да се за седницу Управног одбора припреми одлука Скупштине и Статута Матице српске о оснивању Енциклопедијског завода.

Седма седница Извршног одбора одржана је 8. јуна 2009. године. Усвојен је Записник са Шесте седнице Извршног одбора која је одржана 13. априла 2009. године. Прихваћен је Извештај о финансијском стању Матице српске. Прихваћен је План рада за 2010. годину. Утврђено је да не постоје финансијске могућности да се организује симпозијум о делу академика Милорада Павића. Без примедби је прихваћен Извештај о јавним набавкама на санацији зграде Матице српске. Предложено је да се Зоран Вучевић именује за члана Одбора за правна и статутарна питања.

Осма седница Извршног одбора одржана је 5. октобра 2009. године. Усвојен је Записник са Седме седнице Извршног одбора која је одржана 8. јуна 2009. године. Усвојен је Извештај о финансијском стању Матице српске. Прихваћена је Информација о радовима на санацији зграде Матице српске. Прихваћена је Информација о примопредаји некретнина на Тргу Марије Трандафил 24 и упућена Управном одбору.

Девета седница Извршног одбора одржана је 30. новембра 2009. године. Усвојен је Записник са Осме седнице Извршног одбора која је одржана 5. октобра 2009. године. Прихваћен је Извештај о финансијском стању Матице српске, одлучено је да се финансирање делатности и пројеката Матице српске врши у складу са приливом средстава, прихваћене су измене и допуне Систематизације радних места у Стручној служби Матице српске, прихваћен је Извештај о радовима на санацији зграде Матице српске, прихваћена је Информација о издавању пословног простора у згради Матице српске (приземље и антикварна књижара), прихваћена је Информација о издавању простора у закуп у задужбинској згради Матице српске у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 24, одобрена је online продаја публикација Матице српске.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Прва седница Надзорног одбора одржана је 13. марта 2009. године. Конституисан је Надзорни одбор у следећем саставу: Живко Киселички, председник, Јован Чулајевић, заменик председника, Дејан Живанац, Слободан Кнежевић, Јожеф Лимбургер, Мирко Лубурић, Милан Петровић, Драган Сантовац и Драгутин Станивуковић. Усвојен је Записник са Шесте седнице Надзорног одбора која је одржана 26. фебруара 2008. године. Прихваћени су: Извештај о раду Матице српске у 2008. години, Финансијски извештај Матице српске за 2008. годину, Информација о поступку јавне набавке на санацији зграде Матице српске и Информација о радовима на изградњи објекта у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 24. Надзорни одбор је предложио Председништву и Управном одбору да изнађу средства за куповину скенера у Рукописном одељењу како би се архивска грађа од непроцењиве вредности скенирала и сачувала од могућег оштећења.

Друга седница Надзорног одбора одржана је 22. децембра 2009. године. Усвојен је Записник са Прве седнице Надзорног одбора која је одржана 13. марта 2009. године. Прихваћени су: Извештај о финансијском стању Матице српске, Извештај о радовима на санацији зграде Матице српске, Информација о намени и коришћењу простора у згради Матице српске и Информација о закупу простора у задужбинској згради Матице српске у Новом Саду, Трг Марије Трандафил 24.

ОДБОР ЗА ПРАВНА И СТАТУТАРНА ПИТАЊА

У току 2009. године Одбор за правна и статутарна питања Матице српске није се састајао.

ЕКОНОМСКИ ОДБОР

У току 2009. године Економски одбор Матице српске није се састајао.

НАУЧНА ОДЕЉЕЊА

Одељење за књижевност и језик

Одбор Одељења је радио у следећем саставу: проф. др Мато Пижурица (секретар), Миро Вуксановић, дописни члан САНУ, проф. др Владислава Гордић Петковић, проф. др Славко Гордић, проф. др Јасмина Грковић Мејдор, дописни члан САНУ, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Јован Делић, проф. др Мирослав Егерић, проф. др Душан Иванић, академик Милка Ивић, проф. др Војислав Јелић, проф. др Миодраг Јовановић, Мирослав Јосић Вишњић, мр Мирјана Јоцић, проф. др Зоја Карановић, проф. др Марија Клеут, академик Светозар Кољевић, проф. др Александар Лома, дописни члан САНУ, проф. др Горан Максимовић, проф. др Ксенија Марицки Гађански, проф. др Јелка Матијашевић, научни саветник др Миодраг Матицки, проф. др Софија Милорадовић, проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ, академик Александар Младеновић, проф. др Драгана Мршевић Радовић, др Марко Недић, проф. др Миљивој Ненин, проф. др Мирослав Николић, мр Васа Павковић, проф. др Шандор Пал, проф. др Михајло Пантић, проф. др Драгољуб Петровић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Предраг Пипер, дописни члан САНУ, проф. др Јован Попов, проф. др Милорад Радовановић, дописни члан САНУ, доц. др Горана Раичевић, проф. др Јелка Ређеп, Петар Сарић, проф. др Драган Станић, проф. др Љиљана Суботић, проф. др Гојко Тешић, академик Милосав Тешић, проф. др Светлана Томин, научни саветник др Драго Ђупић и проф. др Младен Шукало.

У Одељењу за књижевност и језик настојало се да се током 2009. године оствари утврђени План рада. Одржан је континуитет излагања *Лейойиса Матице српске* и скоро свих научних зборника. Закључено је да постоји озбиљан застој у издавању *Језика данас* и да би његову судбину требало што пре решити. Рад на истраживачким пројектима одвијао се и ове године у оквиру расположиве суме средстава, драстично умањене у односу на изузетно скромно исказане реалне потребе приликом планирања. Настављена је пракса припреме и објављивања посебних издања према пристизању рукописа.

Одбор Одељења је у 2009. години одржао две седнице (28. маја и 17. децембра). На њима су разматрани: програми научноистраживачких пројеката за 2010. год. (извод из усвојеног четворогодишњег програма), Општа правила о организовању и финансирању научног рада, питања везана за периодичне публикације (начин излагања, обим, статус), одлука Извршног одбора о расподели средстава за научноистраживачки рад за 2009. годину, информација о научним скуповима (одржаним и планираним), рукописи понуђени за публикавање, разматрање и усвајање извештаја о раду Одељења у 2009. години, информација о уједначавању библиографског цитирања, захтев за реорганизацију Одбора за стандардизацију српског језика и утврђивање његових циљева и програма рада у складу са чланом 10 ставом 1 Устава Србије, иницијатива проф. др Љиљане Суботић да се дисертација *Језик Јована Сћејића* проф. Јухани Нуорлуота из Хелсинкија уврсти у Матичину едицију „Студије о Србима”, информација Министарства спољних послова Републике Србије о изучавању српског језика на страним универзитетима, као и нека текућа питања.

Послове Одељења између седница координирао је секретар Одељења проф. др Мато Пижурица, а стручни сарадник била је Јулкица Ђукић.

Лексикографско одељење

Одбор Одељења радио је у следећем саставу: проф. др Бранко Бешлин (секретар), Добрило Аранитовић, Соња Боб, доц. др Ђорђе Бубало, Стеван Бугарски, мр Милица Бујас, Југослав Вељковски, проф. др Александра Вранеш, проф. др Жељко Вучковић, мр Велимир Иветић, Драгиша Костић, академик Василије Ђ. Крестић, др Бранка Кулић, мр Предраг Лажетић, Хермина Лежимирац, академик Војислав Марић, Радован Мићић, Владимир Николић, проф. др Даница Петровић, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, проф. др Предраг Пипер, др Душан Попов, др Радомир Поповић, Никола Рацковић, доц. др Момир Самарџић, проф. др Драган Станић, академик Никша Стипчевић, Ненад Урић, Боривој Чалић, проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, мр Небојша Шулетић и мр Бранислава Шушић.

У току 2009. године одржане су две седнице Одбора Одељења.

На седници одржаној 28. маја на основу усвојеног Дневног реда и дискусије закључено је: да се без примедба усвоји Резиме Записника са претходне седнице Одбора Лексикографског одељења Матице српске; да се без примедба усвоји Информација о раду на пројекту Лексикон писаца Југославије у току 2009; да се без примедба усвоји нова концепција пројекта ЛПЈ коју је предложило Уредништво пројекта; да се без примедба усвоји Извештај о раду на пројекту Српски биографски речник; да се без примедба усвоји Извештај о раду на пројекту Српска енциклопедија; да се без примедба усвоји Извештај о раду на Едицији „Библиографије“; да се начелно прихвати предлог Стевана Бугарског да се у 2009. години отпочне са израдом *Библиографије 500 година српске завичајне књиже у Румунији*, о чему ће се дефинитивно изјаснити Уредништво Едиције „Библиографије“; да се у целости прихвати Предлог плана рада са финансијским планом Одељења у 2010. години уз измену код Едиције „Библиографије“ којом се предвиђа померање рока за издавање *Библиографије о Њеђошу* на 2011. годину и проширење њеног опсега на период до 2010. године.

На седници одржаној 24. децембра на основу усвојеног Дневног реда и дискусије закључено је: да се без примедба усвоји Резиме Записника са претходне седнице Одбора Лексикографског одељења Матице српске; да се без примедба усвоји Извештај о раду на пројекту Лексикон писаца Југославије у 2009. години; да се без примедба усвоји Извештај о раду на пројекту Српски биографски речник у 2009. години; да се без примедба усвоји Извештај о раду у 2009. на пројекту Српска енциклопедија; да се без примедба усвоји Извештај о раду у 2009. години на Едицији „Библиографије“; да се да пуна подршка свим иницијативама које буду покренуте од стране Едиције „Библиографије“, а у циљу стандардизације библиографског цитирања.

На пројектима Лексикографског одељења у 2009. години постигнути, су посматрано у целини, задовољавајући резултати, о чему се подробније говори у извештајима који се односе на појединачне пројекте и потпројекте.

Одељење за друштвене науке

Током 2009. године Одбор Одељења за друштвене науке Матице српске радио је у следећем саставу: проф. др Љубомирка Кркљуш (секретар), др Мила Босић, Душан Вујичић, проф. др Гордана Вукадиновић, проф. др Гордана Вуксановић, доц. др Владан Гавриловић, др Велика Даутова Рушевљан, Жарко Димић, проф. др Сања Ђајић, проф. др Бранислав Ђурђев, др Мирко Зуровац, др Никола Кајтез, проф. др Александар Касаш, проф. др Ненад Лемајић, проф. др Гордана Ковачек Станић, доц. др Татјана Лукић, проф. др Слободанка Марков, др Саша Мар-

ковић, проф. др Милован Митровић, др Драго Његован, академик Часлав Оцић, др Александар Растовић, др Мирјана Рашевић, академик Момчило Спремић.

Активности Одељења за друштвене науке Матице српске у 2009. години одвијале су се у оквиру усвојеног Плана рада за 2009. годину. Укупна средства за научноистраживачке пројекте нису уплаћена на рачун Матице српске, па је и рад на пројектима редукован. Научноистраживачке пројекте финансирају Министарство науке Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку. Резултати рада на пројектима презентовани су у научним часописима са листе Министарства науке Републике Србије, као и у другим часописима и научним монографијама.

У 2009. години Одбор Одељења се састао два пута: 27. маја и 23. децембра.

Одељење за природне науке

Током 2009. године Одбор Одељења за природне науке Матице српске радио је у следећем саставу: академик Рудолф Кастори (секретар), проф. др Теодор Атанацковић, доц. др Ференц Баги, проф. др Милан Вапа, проф. др Мирослав Весковић, проф. др Анте Вујић, проф. др Јелена Вукојевић, проф. др Божо Далмација, проф. др Лазар Довниковић, мр Млађен Јовановић, проф. др Марија Краљевић Балалић, проф. др Владимир Катић, проф. др Богосав Лажетић, проф. др Лазар Лепшановић, проф. др Слободан Марковић, проф. др Ивана Максимовић, проф. др Јован Максимовић, проф. др Милан Матавуљ, проф. др Зоран Машић, проф. др Неда Мимица Дукић, проф. др Драгиша Поповић, проф. др Чедомир Раденовић, академик Богољуб Станковић, проф. др Душан Сурла, проф. др Смиљка Шимић, проф. др Марија Шкрињар.

Активности Одељења за природне науке Матице српске у 2009. години одвијале су се у оквиру усвојеног Плана рада за 2009. годину. Укупна средства за научноистраживачке пројекте нису уплаћена на рачун Матице српске, па је и рад на пројектима редукован. Рад на научноистраживачким пројектима финансирају Министарство науке Републике Србије и Покрајински секретаријат за науку. Резултати рада на пројектима презентовани су у научним часописима са листе Министарства науке Републике Србије, као и у другим часописима, научним монографијама и на симпозијумима. Одељење је у 2009. години организовало два научна скупа: Трећи научни скуп „Микологија, микотоксикологија и микозе” са међународним учешћем (23–25. априла) и Научни скуп „Стогодишњица рођења Бранислава Букурова” (16. децембра).

Одбор Одељења се у 2009. години састао два пута: 28. маја и 23. децембра.

Одељење за ликовне уметности

Одбор Одељења за ликовне уметности током 2009. године радио је у саставу: проф. др Александар Кадиевић (секретар), доц. др Саша Брајовић, доц. др Драган Војводић, проф. др Бранко Вујовић, др Вера Јовановић Дунђин, мр Драгојла Живанов, проф. др Станислав Живковић, др Мирослава Костић, др Бранка Кулић, др Мирјана Лесек, доц. др Ненад Макуљевић, доц. др Миодраг Марковић, проф. др Срђан Марковић, др Војислав Матић, проф. др Милка Чанак Медић, проф. др Лидија Мереник, Олга Микић, мр Тијана Палковљевић, проф. др Сретен Петковић, проф. др Даница Поповић, др Зоран Ракић, мр Владимир Симић, Донка Станчић, доц. др Иван Стевовић, академик Гојко Суботић, проф. др Мирослав Тимотијевић, мр Бранко Чоловић, доц. др Симона Чупић, проф. др Марица Шупут. Стручни сарадник Одељења је Марта Тишма.

Рад се одвијао у оквиру раније утврђеног плана и програма, на припреми *Зборника Матице српске за ликовне уметности* и научноистраживачким пројектима, захваљујући средствима за научноистраживачки рад која је обезбедило Министарство Републике Србије за науку и технолошки развој.

Током 2009. године одржане су две седнице Одбора Одељења, којима је председавао проф. др Александар Кадијевић, секретар Одељења.

На седници одржаној 29. маја чланови Одбора Одељења обавештени су о одлуци Управног Одбора од 16. марта 2009. године о именовану састава Одбора Одељења. Секретар Одељења представио је нове чланове Одбора Одељења. Саопштена је и одлука Управног Одбора од 16. марта 2009. године о именовану Редакције *Зборника Матице српске за ликовне уметности*. Усвојен је План научноистраживачког рада Одељења за 2010. годину. Такође, чланови су обавештени о текућим пословима Одељења и о томе да су промовисане две књиге које је издало Одељење: *Цркве св. Димитрија и св. Саве у Хиландару* др Зорана Ракића и *Стеван Алексић* др Јасне Јованов.

На седници одржаној 22. децембра разматран је и усвојен Извештај о раду за 2009. годину. Разговарало се о рукописима за наредна посебна издања Одељења. Чланови Одбора су информисани о припреми свезака *Зборника Матице српске за ликовне уметности* бр. 38/2010. и 39/2011. Разматран је и предлог новог начина цитирања у публикацијама Матице српске.

Одељење за сценске уметности и музику

Одбор Одељења за сценске уметности и музику Матице српске у 2009. години радио је у саставу прихваћеном на седници Управног одбора Матице српске одржане 16. марта 2009. године. Секретар Одељења је др Зоран Т. Јовановић, а чланови су: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, проф. др Богдан Ђаковић, др Зоран Ђерић, Гордана Ђурђевић, мр Јелена Јовановић, проф. др Каталин Каич, доц. др Софија Кошничар, доц. др Весна Крчмар, мр Милена Лесковац, мр Зоран Максимовић, проф. др Соња Маринковић, проф. др Петар Марјановић, доц. др Весна Микић, мр Биљана Милановић, Предраг Момчиловић, проф. др Ненад Остојић, доц. др Ивана Перковић, доц. др Тијана Поповић Млађеновић, проф. др Живко Поповић, доц. др Ира Проданов Крајишник, др Даница Петровић, мр Мирослав Радоњић, проф. др Душан Рњак, академик Димитрије Стефановић, проф. др Милица Стојадиновић, др Катарина Томашевић, проф. др Нице Фрациле, мр Лука Хајдуковић проф. др Драгана Чолић Биљановски. Стручни сарадник Одељења је Марта Тишма.

У оквиру раније утврђеног плана радило се на пројекту Театролошке и музиколошке студије (руководилац пројекта проф. др Душан Рњак), на припреми *Зборника*, књига посебних издања, на организацији Музичких вечери, промоција издања и других програма.

Одбор Одељења састао се 26. маја. На седници је саопштена одлука Управног Одбора од 16. марта 2009. године о именовану Редакције *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*; усвојен је План научноистраживачког рада Одељења за 2010. годину; Зоран Т. Јовановић предложио је научни скуп „Српско-пољски позоришни дијалог”, који би био организован октобра 2010. године у сарадњи са Позоришним музејем Војводине и значајним институцијама из Пољске. О карактеру и току припреме скупа говорили су и проф. др Јадвига Сопчак и мр Зоран Максимовић, директор Позоришног музеја Војводине. Такође, чланови су обавештени о текућим пословима Одељења. Присутним члановима Одбора подељене су књиге *Методологија научноистраживачког рада у музико-*

логији проф. др Соња Маринковић и *Српска музика на раскрсћу Истока и Запада? О дијалогу традиционалног и модерног у српској музици између два свейска раја* др Катарине Томашевић. После седнице представљена је књига Миленка Мисаиловића *Значење српске комедиографије*, о којој су говорили др Весна Крчмар, мр Зоран Максимовић и аутор.

Рукописно одељење

Рад Рукописног одељења Матице српске одвијао се под руководством управника Одељења Павла Станојевића и Одбора у следећем саставу: Милорад Бешлин, Соња Боб, Зоран Вељановић, Звонимир Голубовић, др Чедомир Денић, мр Ђорђе Ђурић, Александра Јовановић, др Петар В. Крстић, Катарина Марковић, проф. др Дејан Микавица, Миладин Милошевић, Радован Мићић, Јован Пејин, доц. др Горана Раичевић, доц. др Момир Самарџић и Миле Станић.

Током године су у овом саставу Одбора Одељења одржане три седнице.

На првој седници највише пажње посвећено је опремању и коришћењу дигиталне опреме у РОМС-у. Закључено је да питање даљег технолошког опремања РОМС-а новом дигиталном опремом све више постаје кључна тачка од које зависи да ли ће Рукописно одељење Матице српске кренути путем којим иду и све друге архивске институције у свету и нашој земљи, путем даљег и логичног развоја укључивањем у све присутнији процес дигитализације, набавке и коришћења могућности које нуде савремени рачунари, скенери и дигитални фото-апарати.

Цена потребне опреме је сада толика да ни тренутна економска криза не може бити оправдање што је РОМС још увек нема. Чак и најсиромашније општине у нашој земљи опремиле су своје архиве квалитетним скенерима и дигиталним фото-апаратима са потребним макрообјективима.

На основу закључака са прве седнице Одбора Рукописног одељења Матице српске у новом саставу од 9. децембра 2008. године управник Рукописног одељења Матице српске упутио је следеће захтеве Председништву Матице српске: да се омогући куповина програма за обраду архивске грађе РОМС-а или да EDOPS преради и допуни свој програм како би могао да се користи за обраду свих збирки у РОМС-у; да се повећа износ средстава за откуп архивске грађе и да се РОМС активније појави на антикварном тржишту у земљи као купац (нарочито да се види могућност откупа дела збирке породице Вујић из Сенте); да се због попуњености капацитета за смештај архивске грађе у РОМС-у нађе одговарајући простор за чување и смештај нове и постојеће архивске грађе у условима које прописују важећи прописи за ову област; да се израде Правилник и Ценовник за коришћење архивске грађе РОМС-а; да се уместо скувих скенера купе два класична скенера за А3 и А4 формат и дигитални фото-апарат са макрообјективом.

Од пет предлога реализована су два – састављен је Правилник са Ценовником услуга РОМС-а и програм EDOPS је преправљен и прилагођен потребама обраде збирки Одељења. Остали захтеви су на листи чекања, пре свега због значајног умањења предвиђених средстава за пројекте и опрему које су надлежна министарства Владе Републике Србије предвидела за Матицу српску.

На трећој седници Одбора Рукописног одељења Матице српске одржаној 25. маја 2009. године подржан је предлог да се у првој половини 2010. године припреми изложба репрезентативних експоната из Збирки Рукописног одељења Матице српске. За чланове Организационог одбора предложени су: мр Ђорђе Ђурић, доц. др Момир Самарџић, доц. др Горана Раичевић, Радован Мићић, сви запослени у Рукописном одељењу, генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић и председник Матице српске академик Чедомир Попов.

За потребе припреме изложбе под називом *Србија – култура између Истока и Запада* (*Serbien – Kultur zwischen Ost und West*), која ће се одржати у Дом музеју у Бечу од јуна до октобра 2010. године, Рукописно одељење је припремило листу одабране архивске грађе која би могла бити употребљена. Листа представља избор грађе из све три Збирке Одељења.

ТЕМИШВАРСКИ ОДБОР И ЊЕГОШЕВ ОДБОР

Темишварски одбор

Током 2009. године Темишварски одбор је радио у саставу: др Душан Попов (председник), Стеван Бугарски, Славомир Гвозденовић, Спасоје Граховац, мр Ђорђе Ђурић, др Војислав Матић, др Душан Ј. Попов, др Миља Радан, Павле Станојевић и др Љубивоје Церовић. У овој извештајној години сакупљани су рукописи за шесту свеску *Темишварског зборника*.

Његошев одбор

Његошев одбор у саставу: председник архиепископ цетињски, митрополит Амфилохије (Радовић), потпредседници академик Милка Ивић и академик Матија Бећковић, секретар проф. др Јасмина Грковић Мејџор, чланови – епископ бачки Иринеј (Буловић), Миро Вуксановић, академик Миомир Дашић, проф. др Јован Делић, [проф. др Божидар Ковачек], академик Светозар Кољевић, Гојко Шантић, академик Александар Младеновић, проф. др Мато Пижурица, академик Владо Стругар, академик Љубомир Тадић, др Срђа Трифковић, проф. др Богољуб Шијаковић одржао је своју другу седницу 20. марта. Одбор је разматрао следећа питања: припреме за научни скуп, одређивање Његошевих дана у Саборној цркви у Новом Саду, објављивање првог броја *Његошевог зборника Матице српске*, дар породице Вучинић Његошевом одбору (500 евра у динарској противвредности за објављивање зборника радова с првог научног скупа) и понуда да се сарадња у различитим видовима настави (укључујући и конкурс за најбољи ученички рад о Његошу, на којем би учествовали ученици из Дечјег села у Каменици и стипендисти Привредника), предлози чланова Његошевог одбора и заказивање наредне седнице. Седници је председавао (због одсутности председника архиепископа цетињског, митрополита Амфилохија) потпредседник Његошевог одбора Матија Бећковић.

Организациони одбор скупа у саставу: академик Светозар Кољевић (председник), академик Александар Младеновић (главни уредник *Зборника*), проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ, Миро Вуксановић, дописни члан САНУ, проф. др Богољуб Шијаковић, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Мило Ломпар и проф. др Јасмина Грковић Мејџор, дописни члан САНУ (секретар Његошевог одбора), одржао је две седнице (23. јануара и 8. маја), припремио је и организовао научни скуп „Дело Петра II Петровића Његоша”.

Уређивачки одбор *Његошевог зборника Матице српске* у саставу: академик Александар Младеновић, Миро Вуксановић, дописни члан САНУ (главни уредник *Зборника*), проф. др Сава Дамјанов, академик Светозар Кољевић (председник Организационог одбора), проф. др Мило Ломпар, проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ, проф. др Богољуб Шијаковић, одржао је два састанка (22. октобра и 2. децембра). Уређивачки одбор је припремио и предао у штампу први број зборника у обиму од 17,58 а. т.

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ

Одељење за књижевност и језик

РЕЧНИК СРПСКОГА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА – ЈЕДНОТОМНИ ДРУГО ДОПУЊЕНО И ИЗМЕЊЕНО ИЗДАЊЕ (руководилац пројекта: проф. др Мато Пижурица)

Друго измењено и допуњено издање једнотомника биће припремљено за објављивање 2012. године, што је оптималан рок у сличним пословима (пет година од појављивања првог издања).

У току прве истраживачке године (2009) сагледан је смисао већ добијених и очекиваних сугестија од рецензента (у одвојеним рецензијама рукописа првог издања и накнадно даваних) и, пре свега, публикованих критичких оцена. Тражиће се и сугестије самих аутора *Речника*, будући да ће, пре свега због ефикасности у припреми другог издања, основни терет пасти на редактора првог издања проф. др Мирослава Николића, и из тих разлога се не планира надокнада руководиоцу пројекта проф. др М. Пижурици.

РЕЧНИК СРПСКОГА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА – ВИШЕТОМНИ (руководилац пројекта: проф. др Драгољуб Петровић)

Израда вишетомног речника стандардног српског језика неспорна је потреба лингвистичке струке и националне културе. Обавеза је Матице српске да овом послу без одлагања приступи. Једнотомник, који се коначно појавио 2007. године, такође у издању Матице српске, добродошла је околност и важно искуство за рад на вишетомнику.

На искуствима рада на једнотомнику, а у склопу припрема научног скупа „Стање српске лексикологије и лексикографије” (као и на самом скупу, у форми округлог стола посвећеног вишетомнику), који ће се одржати у Матици српској у првој половини 2010. године, утврдиће се концепција речника, начин рада и састав сарадничког тима. Матица српска биће спремна да започне реализацију пројекта тек када се заврши *Речник српских говора Војводине*, јер се рачуна, пре свега, на исти тим оспособљених лексикографа.

ДИЈАЛЕКАТСКИ РЕЧНИК ВОЈВОДИНЕ (руководилац пројекта: проф. др Драгољуб Петровић)

РЕЧНИК СРПСКИХ ГОВОРА ВОЈВОДИНЕ

У току 2009. године настављени су послови на изради девете свеске *Речника српских говора Војводине*. У изради ове свеске, која обухвата речи с почетним словима Т, Ћ, У и Ф, ангажована су четири лексикографа. Секвенце текста распооређене су на следећи начин: *џа–џрактџор*, *урлауб–ушущкаџи* и *фабрика–фушерски* поверене су Катарини Сунајко, секвенца *џрактџорисџа–џуџџа* мр Дејану Милорадову, *ћа–ћуџџерисаџи* и *ук–урлаџи* мр Светлани Вареники, а *уаџџи се–ујчевина* мр Ивани Црњак.

Почетком новембра 2009. године девета свеска речника припремљена је за штампу, доведена је до пауса. Очекује се да се из штампе појави крајем године. И

ова свеска речника опремљена је картом с прегледом свих пунктова из којих је сабрана грађа, као и са седамнаест лингвистичких карата. Све карте израдио је мр Дејан Милорадов. Девета свеска је такође опремљена илустрацијама (за поједине лексеме) које је израдио сликар Сава Стојков.

Одмах након припремања девете свеске започет је рад на десетој – последњој свесци *Речника српских љовора Војводине*. Тим лексикографа на челу с носиоцем пројекта проф. др Драгољубом Петровићем урадиће завршну свеску с почетним словима Х, Ц, Ч, Џ и Ш.

РЕЧНИК БАЧКИХ БУЊЕВАЦА

Речник бачких Буњеваца представља капитално дело за буњевачку националну мањину у Србији и шире. На основу првог издања *Речника бачких Буњеваца* из 1990. године у издању Матице српске, те додатка овом речнику, који се ради такође у Матици српској, Буњевци ће после вековног живота на овим просторима успети да заокруже своје језичко наслеђе и данашње лингвистичко стање ове националне заједнице.

Током 2009. године унети су сви додаци у компјутер, око 4000 речи, те додате нове речи, поваћене из разне литературе писане на буњевачком говору.

Прво издање речника, све до слова Р, компјутерски је обрадио Младен Мозетић и основни текст претворио у Word формат, како би се надаље убацивали сви додаци овом допуњеном речнику.

Од Буњевачког националног савета за овај пројекат нису добијена никакава материјална средства, иако је у прелиминарним договорима то било договорено с ауторима Речника и Матицом српском.

Сарадници: проф. др Драгољуб Петровић, редактор, мр Сузана Кујунџић Остојић.

РЕЧНИК СЛАВЕНОСРПСКОГ ЈЕЗИКА

(руководилац пројекта: академик Александар Младеновић)

У 2009. години настављена је ексцерпција грађе из припремљених извора, потом њена припрема за лексикографску обраду, укључујући и сређивање, преглед и проверу раније издвојене грађе. Међутим, коначна лексикографска обрада и припрема рукописа за штампу не могу се обавити макар без минималне професионализације, па се у 2010. години планира пријем у радни однос једног сарадника. У току 2010. год. започеће се израда огледне свеске. У вођењу пројекта сарађиваће и проф. др Мато Пижурица.

Сарадници на пројекту: академик Александар Младеновић, проф. др Мато Пижурица.

ПРОУЧАВАЊЕ СРПСКИХ ГОВОРА РУМУНСКОГ ДЕЛА БАНАТА

(руководилац пројекта: проф. др Жарко Бошњаковић)

Истраживачи: проф. др Жарко Бошњаковић (руководилац пројекта), мр Светлана Вареника (носилац теме), проф. др Миља Радан, проф. др Љиљана Недељков, мр Драгана Радовановић, мр Ивана Ћелић.

Образложење делимичних измена у истраживачком тиму: из објективних разлога промењен је списак сарадника овог пројекта. Наиме, сарадник мр Зоран

Симић, који је лектор у Темишвару, због израде докторске дисертације одустао је од рада на пројекту, те му стога није ни уплаћен хонорар. У првобитној верзији плана омашком је испуштено име веома важног сарадника, једног од најбољих познавалаца српских говора у Румунији, др Миље Радана, професора Универзитета у Темишвару. Исти случај је био и са мр Драганом Радовановић.

Реализовани пројектни задаци: нажалост, због изостанка адекватне финансијске подршке за одлазак на теренска истраживања није било могуће реализовати предвиђено снимање грађе у средњем и северном Банату. Пристигла средства била су довољна само за симболичну исплату ауторских хонорара за ангажовање на писању прилога на основу ранијих теренских записа, које су сарадници обавили без икаквих материјалних надокнада. Аутори (Ж. Бошњаковић, С. Вареника, М. Радан, Љ. Недељков, Д. Радовановић) су из личних фонотека приложили снимке и транскрипте из села Манастира, Семиклуша, Сараволе, Ченеја и Малог Гаја.

а) објављени радови:

- Жарко Бошњаковић и Светлана Вареника (2009), „Дијалекатски текстови из поморишког села Сараволе у Румунији”, *Прилози проучавању језика 40*. Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета у Новом Саду, Нови Сад: 143–159. Научни рад 16.10.2009. УДК 811.163.41’28 811.163.41’282.2(498) ISSN 0555–1137 COBISS.SR-ID 42732295.
- Жарко Бошњаковић и Драгана Радовановић (2009), „Теренски записи из Малог Гаја (Румунија)”. *Прилози проучавању језика 40*. Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета у Новом Саду, Нови Сад: 161–178. Научни рад 14.10.2009. УДК 811.163.41’281.2(498) ISSN 0555–1137 COBISS.SR-ID 42732295.

б) радови у штампи:

- Жарко Бошњаковић, Татјана Првуловић, „Из говора села Семиклуша у Румунији”, *Темишварски зборник*, Матица српска, Нови Сад.
- Миља Радан, „Именице pluralia tantum у карашевским говорима”, *Темишварски зборник*, Матица српска, Нови Сад.

ОРНИТОЛОШКИ РЕЧНИК

(руководилац пројекта: мр Дејан Милорадов)

Сарадници на пројекту: проф. др Мато Пижурница (у својству консултанта, без надокнаде), мр Дејан Милорадов, др Слободан Пузовић, мр Јавор Рашајски и мр Васа Павковић.

Будући да је пројекат у почетној фази, у последњем кварталу 2009. године одржана су три састанка. Сарадници на пројекту упознати су с идејом да се направи речник попут *Бошњачког речника* Драгутина Симоновића. Прихваћени су општи принципи на којима би се заснивао будући речник и дата је висока оцена значају који ће *Орнитоолошки речник* имати за српску лексикографију и орнитологију, па и за општу употребу. С обзиром на то да ће *Орнитоолошки речник* уза сваку лексикографску јединицу дати и цртеж у боји за обрађену врсту птице (што *Бошњачки речник* није имао за биљке), договорено је да се искористе постојећи цртежи сарадника Јавора Рашајског.

Усаглашени су ставови да је прво потребно сачинити списак извора који би ушли у корпус речника и дат је задатак сарадницима да такве спискове и сачине (што је већим делом урађено), како би се касније оформио јединствени списак извора. Он би се потом свео на главне изворе који би покрили цео српски језички простор, уз додавање, према потреби, извора за које се сматра да би били драгоцени за навођење ретких података. Такође је договорено да се у списак извора не увршта-

вају оне збирке или радови који су већ ушли у састав обједињених речника, енциклопедија, монографија и сл. (нпр. у списак извора неће ући *Српскохрватска лексика рибарства*, која иначе садржи 95 назива птица забележених на терену, из тог разлога што ће као извор за *Орнитолошки речник* бити ексцерпиран *Речник српских збора Војводине* у који је већ ушла ова драгоценна збирка итд.).

Као почетно питање појавио се проблем уврштавања назива оних птица чија се станишта не налазе на српском језичком простору (нпр. ној, ему, кондор, папагај итд.) и закључено је да би било штета лишити речник таквих назива јер они одавно постоје у српском језику. Такви орнитоними биће посебно издвојени у другом делу речника. Такође је одлучено да се гајене врсте не обрађују из разлога што има велики број варијетета врста који се добијају укрштањем (ово излази из оквира орнитологије), што је поготово заступљено код голубова и птица певачица, а то би оптеретило речник и довело у забуну не само читаоце већ и приређиваче речника. Обрађују се искључиво врсте које живе слободно у природи.

Контактирани су потенцијални приложници речника који поседују обимну грађу домаћих назива забележених на терену (Јован Лакатош, фотограф природе из Апатина, и Братислав Грубач, орнитолог из Параћина), чија воља да помогну овај пројекат није упитна. Затим, добијен је изванредан број књига (од Јавора Рашајског три његове књиге, од Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа из Бањалуке једна књига, од Завода за заштиту природе Србије из Београда четири наслова).

ПРИПРЕМА ИЗМЕЊЕНОГ И ДОПУЊЕНОГ ИЗДАЊА
ПРАВОПИСА СРПСКОГА ЈЕЗИКА
(руководилац пројекта: проф. др Мато Пижурца)

Рукопис измењеног, прерађеног и допуњеног издања *Правописа српскога језика* Матице српске (у одштампаној верзији и на компакт-диску) предао је главни редактор проф. др Мато Пижурца 1. децембра 2009. године управи Института за српски језик САНУ, на чијој бризи је Одбор за стандардизацију српског језика, с препоруком да он буде достављен, ради верификације, рецензирања и дефинитивне предаје у штампу: Редакторској групи (проф. др Живојин Станојчић, проф. др Милорад Дешић, академик Бранислав Остојић; четврти члан је главни редактор проф. др Мато Пижурца), председнику и секретару Одбора за стандардизацију српског језика (академику Ивану Клајну и мр Јовану Вуксановићу), рецензентима (академику Ивану Клајну и научном саветнику др Драгу Ђупићу) и директору Института за српски језик САНУ (проф. др Срету Танасићу).

Део о интерпункцији темељно је прерадио проф. др Живојин Станојчић. Тачније – написао је готово у потпуности нови текст, полазећи од текста Митра Пешикана и постојане белићевске норме, која углавном није мењана ни *Правописом* двеју матица из 1960. г. Накнадне интервенције главног редактора биле су готово симболичне. Проф. Станојчић је прегледао рукопис за петнаестак дана након добијања и прихватио га, уз свега неколико ситних интервенција и начелних сугестија, које се делом тичу и целине рукописа, као нпр. потреба да се настоји да правопис буде максимално прегледан, што би се постигло већим размацама између параграфа и јаснијим издвајањем, где је год то могуће, илустрација које се наводе уз правила (избором слога и увлачењем тог дела текста).

Проф. др Милорад Дешић је дао, углавном у поглављу о спојеном и одвојеном писању речи, више образложених и драгоцених сугестија нормативног карактера, уз свега неколико предлога текстолошких интервенција. И једно и друго је главни редактор, када је год сматрао да је то оправдано, уважио.

Академик Бранислав Остојић је дао прецизне сугестије за уређивање поглавља „Екавски и ијекавски изговор” и „Гласовне промене и односи гласова” (битним за правописну норму), уз ограничен број предлога за измене норме. Он је за ова поглавља као основу узео текст М. Пижурнице из *Приручника за школе* (тзв. треће верзије Матичиног *Правописа*), сматрајући га примереним за правопис.

За поглавље „Прилагођено писање имена из страних живих језика” проф. др Љубиша Рајић је написао прилог о транскрипцији имена из скандинавских језика, будући да га није садржавао Матичин *Правопис* из 1993. Твртко Прћић је написао нови текст за енглески језик. Он је дао значајан прилог и за писање новијих интернационализама, углавном из енглеског језика, и за писање скраћеница (пре свега о спојеном и одвојеном писању англицизама и о писању скраћеница, углавном акронима из енглеског језика). Проф. др Душанка Точанац Миливојев дала је обиман прилог о транскрипцији имена из француског, који је искоришћен у мери у којој га је било могуће прилагодити концепцији *Правописа*. Низ драгоцених сугестија за прилагођено писање имена из словенских језика дао је проф. Богдан Терзић и оне су укључене у измењено и допуњено издање.

Сва остала поглавља самостално је писао, прерађивао, скраћивао, допуњавао и редиговао цео рукопис, наравно с ослоном на текст Митра Пешикана и напред помињане ауторе, Мато Пижурница, укључујући и опсежне допуне *Речника уз Правопис*. Текст је лишен, како смо раније (сликовито) истицали „погледа уназад и око себе”. Изостало је, на пример, позивање на *Правопис* двеју матица из 1960, раније давано или с намером да се оправдају измене и допуне или да се у њему нађе ослонац за поједина нормативна решења, што му је у односу на ранији правопис давало донекле комплементаран карактер, а правописи су приручници који се смењују, а не комбинују. Изостала су и сва поређења са „хрватском стандардизацијом”, и у *Правилима* и у *Речнику*. Уз све то, *Правопис* је у могућој и потребној мери лишен сувишног историцизма и опсежних образложења, руководећи се идејом да добијемо практичнији, краћи и јасније формулисан правописни приручник, свесни чињенице да ће оваквим поступком корисници бити оштећени за обиље информација филолошке и културолошке природе које је садржавао изванредан текст Митра Пешикана.

НОРМАТИВНА ГРАМАТИКА СРПСКОГА ЈЕЗИКА

(руководиоци пројекта: академик Иван Клајн и проф. др Предраг Пипер)

Закључно са 2009. годином на пројекту Нормативна граматика српског језика написани су следећи делови: Нормативна граматика и нормативна лингвистика, Српски књижевни језик данас: штокавска основа, екавски и ијекавски изговор, Графија, Фонологија и фонетика, Морфологија, Врсте речи, Граматика и лексика, Именице, Синтакса сложене реченице и Заменице.

ПИСЦИ ПРЕДСТАНДАРДНОГ ПЕРИОДА СРПСКОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА И ЊИХОВА ДЕЛА

(Издавање транскрибованих дела писаца тог периода уз стручне коментаре и речник)

(руководилац пројекта: др Љиљана Суботић)

Истраживачи: проф. др Љиљана Суботић (руководилац), мр Исидора Бјелковић, мр Јелена Ајдановић, Милена Зорић.

Реализовани пројектни задаци:

Љиљана Суботић:

У 2009. години завршена је транскрипција дневничких записа Јована Хаџића, које је објављивао током 1864. године у 10 бројева часописа *Огледало српско*: Јован Хаџић: „Спомени из мојега дневника, од дра Јована Хаџића у књижевству названог Милоша Светића”, *Огледало српско за језик, њовесницу, и смесу књижевну* (1864. г.)

Транскрибовани текст има 90 компјутерских страна. Започет је рад на Глосару (Речник мање познатих речи, архаизама, славенизама, турцизама, дијалектизама) уз транскрибовани текст. Следи рад на припреми и писању коментара. Завршетак посла на овом тексту планира се за април 2010, када ће он бити припремљен и предат у штампу.

Извршена је супервизија транскрибованог текста *Крајике всемирне историје* Георгија Магарашевића (из 1831. године). Транскрипцију овог дела урадиле су мр Исидора Бјелаковић и мр Јелена Ајџановић.

Сарадници:

Исидора Бјелаковић и Јелена Ајџановић

У 2009. г. започета је и завршена транскрипција *Крајике всемирне историје* Георгија Магарашевића (из 1831. године). Уз транскрипцију су дати основни биографски подаци о аутору и језику дела и напомене о транскрипцији. Формиран је и речник славенизама, књишких и мање познатих речи. Текст ће ускоро бити спреман за штампу и предат Одељењу за књижевност и језик Матице српске.

Милена Зорић

У 2009. г. започет је рад на транскрипцији књиге *Причиће илићи њо њросіо-му њословице њемже сеніенције илићи реченија њрудом и њрилежанијем Иоана Мушќајировић чрез славноје Краљевсїво мађарскоје и сїране јему њринадлежашїе заклетїаго адвоќаїа собрана. Вїороје и умножено изданије. в Будине граде, њечайїана њри Славеносрїској њечайїњи Краљ. универзис. венѓарскаго 1807*. До краја јануара очекује се завршетак транскрипције целе књиге и речника мање познатих речи и коментара, тако да ће књига бити спремна за супервизију, а касније и за штампање у току 2010. године.

Напомена: На овом пројекту није било посебних материјалних трошкова јер су транскрипције рађене према издањима књига из личне библиотеке, односно са текста скинутог са интернета (*Причиће*), тако да није било потребно да се текстови копирају или скенирају.

КУЛТУРА ИСХРАНЕ У ВОЈВОДИНИ КРОЗ ОБРЕДНУ ПРАКСУ.

ЛИНГВИСТИЧКИ И ЕТНОЛОШКИ АСПЕКТ

(руководилац пројекта: проф. др Софија Милорадовић)

Напомена: Рад на пројекту практично се одвијао у другој половини 2009. године, тј. након његовог одобрења и уплате средстава од стране ресорног министарства.

Циљ пројекта: Представљање термилошког система (термин и етнокултурни контекст у коме дати термин функционише) везаног за културу исхране код већинског, српског становништва у Војводини, као и утврђивање етнолошких

промена насталих у култури исхране, осмотреној кроз обредну праксу, у другој половини 20. и првој деценији 21. века на територији Војводине.

Руководилац пројекта: проф. др Софија Милорадовић

Сарадници на пројекту: проф. др Љиљана Недељков, мр Драгана Радовановић, др Биљана Сикимић, проф. др Драгана Радојичић, мр Милина Ивановић Баришић.

Имајући у виду постављени циљ, као и оно што је предвиђено планом за прву фазу рада на пројекту, најпре је сачињена мрежа пунктова на територији Војводине. Одређено је шест пунктова у Бачкој (Жедник, Стапар, Параге, Турија, Госпојинци, Каћ), осам у Банату (Ђала, Санад, Мокрин, Башаид, Добрица, Фаркаждин, Банатско Ново Село, Делиблато) и пет у Срему (Моровић, Ердевик, Ириг, Инђија, Пећинци). Будући да није било средстава за рекогносцирање терена, искоришћена су искуства, тј. предзнања свих чланова тима – дугогодишњих теренаца, те познанства са мештанима појединих насеља (пунктова). На радном састанку одржаном у септембру утврђени су начин рада (дигитални записи по упитнику, бележница, фотографисање/снимање), избор информатора (стариначко српско становништво, превасходно жене), сегментација посла (у зависности од научне области/дисциплине којом се баве чланови пројектног тима) у припреми упитника, као и још неколике појединости у вези са теренским истраживањима која предстоје у наредној години. Сакупљени су и прегледани објављени и необјављени материјали неопходни за припрему упитника. Упитник садржи следеће целине: (1) Празнични обичаји (годишњи обичаји, обреди и веровања), (2) Породична слава, (3) Обичаји животног циклуса (рођење, свадба, смрт – сахрана, парастоси, задушнице), (4) Привредни обичаји (везани уз послове у традиционалном сеоском домаћинству – сетва, жетва, гајење стоке, градња објеката), (5) Друштвени обичаји (примање гостију, братимљење, седељке/дружичала). Питања која ће се постављати у оквиру наведених целина треба да омогуће праћење културног континуитета између традиционалног и модерног културног концепта кроз проучавање аспеката културе исхране у обредној пракси, као и уочавање механизма међузависности језика и културе, савремене и традиционалне, у истраживаној области.

БИБЛИОТЕКА УСМЕНЕ КЊИЖЕВНОСТИ (руководилац пројекта: др Миодраг Матицки)

У 2008. години завршен је рад на припреми за штампу 13. књиге заједничке Едиције „Библиотека усмене књижевности” Матице српске и Института за књижевност и уметност – *Народне њесме у Српско-далматинском маџазину (1836–1873)*. Рукопис су приредили Милорад Радевић и Миодраг Матицки (аутор и уводне студије). У овој књизи, која ће бити објављена почетком 2010. године, наћи ће се значајна и уметнички вредна збирка од стотинак песама забележених у Вуково доба у Херцеговини, Лици, Банији, Црној Гори и Приморју. Највредније и најаутентичније записе (мали број варијаната Вукових песама) налазимо међу 75 лирских (сватовских, почашница, хришћанских, слепачких, љубавних, породичних) и епско-лирских песама (баладе и романце). Оне пружају верну слику народног певања тог времена. Епских има далеко мање (24), али разноврсност епског репертоара показује да су у то време, на простору где живи српски народ, истовремено певане и митолошке песме, и песме о Марку Краљевићу и Милошу Обилићу, о хајдуцима и ускоцима, али и оне о ратовању са Турцима и о међуплеменским сукобима. Када је реч о прикупљању народних умотворина, посебно песама, *Српско-далматински маџазин* се угледао на *Лейойис Мајице српске*. Један од континуирано важних послова уредништва овог српског маџазина било је сакупљање усменог блага на простору који је као периодик покривао.

Снежана Самарџија је привела крају рад на 14. књизи Едиције „Библиотека усмене књижевности” – *Народне њриповешке у Новаковићевој „Вили”*. Књига *Народне њесме у „Вили”* објављена је још 1985. године и књигом С. Самарџије биће заокружен корпус народних умотворина овог водећег гласила Уједињене омладине српске. Рукопис ће бити спреман за штампу почетком марта 2010. године.

За штампу је припремљено и фототипско издање књиге Јована Мушкатиновића *Причће илишћи њословице (1787)*, упоредо са текстом на савременом писму и у складу са новим правописом. Фототипски део издања приредила је Оливера Михајловић према примерку Библиотеке Матице српске, а Милорад Радевић је приредио савремено издање и израдио научни апарат (појмовник, речник мање познатих речи). Преостало је да се начини само краћи предговор са белешком о Јовану Мушкатиновићу.

Настављен је рад на припреми следећих рукописа: „Народне пословице и изреке у српској периодици (1787–1877)”; „Народне песме у *Босанској вили*”; „Народне песме у *Бранковом колу и Јавору*”; „Народне умотворине у *Цариградском гласнику*” и „Народне умотворине у *Кићи*”.

На пројекту сарађују: Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ; проф. др Марија Клеут, проф. др Лука Шекара, научни саветник др Миодраг Матицки, проф. др Снежана Самарџија, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић, мр Смиљана Ђорђевић, Милорад Радевић.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ПЕРИОДИКЕ

(руководилац пројеката: др Миодраг Матицки)

Са Институтом за књижевност и уметност, у заједничкој библиотеци „Историја српске књижевне периодике”, као 17. књигу по реду Матица српска је објавила 2008. обимну монографију Душана Иванића *Књижевна ѡериодика српског реализма*.

Утврђен је тим сарадника на књизи *Почеци српске књижевне ѡриодике (1768–1849)*. Уз подршку неколико истраживача сарадника књигу ће уобличити Миодраг Матицки, обрадама свих листова, часописа, месецослова, календара, забавника и алманаха. Урађени су и предати у штампу следећи прилози М. Матицког: 1. „Жанровски потенцијал српске књижевне периодике 18. века” (зборник Института и Матице – *Жанрови у ѡериодичи*, планиран да се појави почетком 2010); „Периодични карактер публикација намењених младима у 18. веку и почетком 19. века” (предато за зборник Педагошког факултета у Сомбору *Образовање и улога учитеља у српском друшћиву кроз исћорију*); „Бечки забавник *Даница* – симболика трајања” (*Књижевна исћорија*, XL, бр. 136 – пред изласком из штампе).

Са Институтом је припремљен за штампу први том тематског зборника (колективне монографије) *Жанрови у ѡериодичи*, који је уредила Весна Матовић.

За штампу је припремљен и рукопис Жарка Рошуља *Српска шаљива ѡериодика (1850–1870)*. У њој су монографски обрађени следећи шаљиви листови, часописи и календари: I *Шаљивац* (1850–1851); *Књижевни додаћак „Љужне ѡцеле”* (1852); *Месечар* (1860); II рукописни шаљиви листови – *Зоља* (1861–1862), *Јеж* (1861–1862), *Мува* (1861–1862), *Слећи миш* (1861), *Шаљивац* (1861); *Домишћљан* (1862–1868) и *Шаљиви календар* (1854–1856; 1862) Светозара Стојадиновића; *Хуморисћћа* (1863), *Рен* (1867) и *Приклајало* (1865), шаљиви календар Ђорђа Рајковића; *Зоља* (1864); *Ружа* (1865–1872); *Дангуба* (1868); *Обад* (1869) и *Српска ѡцела* (1870); III *Комарац* (1861–1869); *Змај* (1864–1871).

АНТИЧКИ ЛЕКСИКОН С РЕЦЕПЦИЈОМ АНТИКЕ КОД СРБА
(руководилац пројекта: проф. др Ксенија Марицки Гађански)

У протеклој години на пројекту је сарађивало десет учесника:

Др Ксенија Марицки Гађански (руководилац пројекта, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду, председник Друштва за античке студије Србије, главни уредник *Зборника Маџице српске за класичне студије*)

а) Наставила је с комплетирањем *Алфабетара*.

б) Организовала је и учествовала на међународним научним скуповима Друштва за античке студије Србије, где је саопштила следеће реферате:

– „Дунавска Одисеја или употреба антике у српској култури данас”, зборник радова *Евројске идеје, античка цивилизација и српска култура*, Београд, 2008, 191–198.

– „Класичарска активност Албина Вилхара”, *Антички свет, евројска и српска наука*, зборник са Међународног научног скупа, Београд, 2009, 208–213 (с резимеом на енглеском језику).

– „Хеленске студије у Европи”, саопштење на Међународном научном скупу „Античка култура, европско и српско наслеђе”, септембра 2009 (с резимеом на енглеском језику).

в) Предала је у штампу радове:

– „Дубравко Шкиљан”, *Зборник Маџице српске за класичне студије*, 11 (2009)

– У штампани су јој радови у Балканолошком часопису Бугарске академије наука и у зборнику у Перуђи посвећеном члану редакције нашег *Зборника* професору Ливију Росетију (по позиву).

г) Објавила је књигу *Из другог угла. Озледи о српској књижевности*, Енциклопедија „Матица”, Матица српска 2009, чији ће се резултати користити и за израду *Лексикона*.

Др Растко Васић (научни саветник, Археолошки институт, Београд)

а) Наставио је израду *Алфабетара* (из области археологије, историје уметности – сликари и вајари). С обзиром на то да није било средстава за материјалне трошкове, није могао још увек да обезбеди потребне илустрације.

б) Учествовао је на више међународних научних скупова Друштва за античке студије Србије и објавио или предао у штампу следеће радове:

– „Партенон некад и сад”, зборник *Евројске идеје, античка цивилизација и српска култура*, Београд, 2008, стр. 37–43 (с резимеом на енглеском језику).

– „Наше археолошко благо у страним музејима”, зборник са Међународног научног скупа „Античка култура, европско и српско наслеђе”, 2009 (с резимеом на енглеском језику), у штампани.

– „Двојне игле опет”, *Зборник Маџице српске за класичне студије*, 10 (2008), 261–266 (с резимеом на енглеском језику).

– „125 година *Старинара* (1885–2009)”, *Зборник Маџице српске за класичне студије*, 11 (2009), у штампани.

– У зборнику *Антички свет, евројска и српска наука*, Београд, 2009, 39–49 (с резимеом на енглеском језику) објавио је истраживање „Класична археологија у Србији”, где је припремио одреднице Sirmium, Viminatum, Naissus, Romuliana, Iustiniana Prima, Шаркамен, Ulpiana. Уз локалитете, конципирао је и списак класичних археолога које треба додатно представити у *Лексикону*.

Др Данијела Стефановић (доцент, Филозофски факултет, Београд)

а) Ангажована је на изради одредница (1) о оријенталном уделу у античкој култури и (2) о рецепцији тог аспекта код Срба. За ту сврху је почела с израдом

предметног алфаветара предвиђених лема, формирањем базе библиографских података и списка потребних илустрација.

б) Објавила је или дала у штампу следеће прилоге:

- Реферат на Међународном скупу Друштва за античке студије Србије и објављен у зборнику радова *Евројске идеје, античка цивилизација и српска култура*, Београд, 2008, стр. 414–422 под насловом „Култ Анубиса/Херманубиса у римским провинцијама на Балканском полуострву: иконографска сведочанства” (с резимеом на енглеском језику).
- Реферат на Међународном скупу Друштва за античке студије Србије (одржаном септембра 2009. године) „Античка култура, европско и српско наслеђе”, на тему „Клеопатра VII – ‘femme fatale’ или ‘алхемичар’ (античка и средњовековна рецепција)” у штампи у зборнику са скупа.
- На светском конгресу FIEC у Берлину 2009. поднела је саопштење под насловом “Roman Funerary Stelae from Egypt” (*Abstract of papers*, Berlin, 2009, 159).
- У броју 10 *Зборника Матице српске за класичне студије* 2008. годину објављена јој је студија „Египат и Нубија у време средњег Царства (око 2055–1650. год. пре н. е.)” с обимном литературом (стр. 239–260).
- Са професором Филозофског факултета у Бечу Хелмутом Зацингером написала је студију “Offerings for the KAS of Six Ladies” (British Museum Stela No. 1679, налази се у штампи у *Зборнику Матице српске за класичне студије*, 11, 2009).
- У Лондону јој је, у издању GHP Egyptology 11 за 2009. годину објављена монографија под насловом *The non-royal regular feminine titles of the Middle Kingdom and Second Intermediate Period: Dossiers*, на 143 стране.
- Свој концепт о струци оријенталне и античке културе изложила је на представљању књ. 10 *Зборника Матице српске за класичне студије* у Матици српској 5. VI 2009. (сада у штампи у броју 11).
- “*The Christianization of Hermanubis*”, *Aegyptus et Pannonia*, Budapest, 2009 (у штампи).

Др Иван Јордовић (доцент на Филозофском факултету, Нови Сад)

а) Сарадник је ангажован да напише леме о тираниди у античкој Грчкој и да изради списак одредница с тим у вези за *Лексикон*, на чему је радио 2009. године.

б) Као резултат ових истраживања објавио је следеће радове:

- Реферат са Међународног научног скупа Друштва за античке студије Србије објавио је у зборнику *Евројске идеје, античка цивилизација и српска култура* под насловом “On Hermocrates’ Patriotism” (стр. 136–146).
- “The Evolution of the Image of the Tyrant Demagogue and its Foundation in Reality”, 13. Конгрес FIEC, *Abstract of papers*, Berlin 2009.
- У часопису Балканолошког института САНУ у бр. XXXIX (2008), стр. 33–46 изашо му је рад под насловом “Critias and Democracy”.
- На Међународном научној скупу Друштва за античке студије Србије „Античка култура, европско и српско наслеђе” (септембра 2009), поднео је реферат „Перикле и поједини аспекти политичке културе у његово доба” (у штампи у зборнику са скупа, с резимеом на енглеском језику).

Др Гордан Маричић (доцент, Филозофски факултет у Београду)

а) Преузео је обавезу да (1) изради портрете и (2) изложи рецепцију одређеног броја античких писаца. Укључивши се касније у пројекат, он је прихватио обраду следећих аутора: Софокле, Еурипид, сатирска драма, Теофраст, Салустије, Мартијал.

б) Објавио је или дао у штампу следеће прилоге:

- Монографију *Сайширска драма данас: теорија или театар*, у ННК Интернационал, 2008. (О тој књизи излази критика у *Зборнику Машице српске за класичне студије*, 11 (2009), у штампи, аутор Марина Миливојевић Мађарев.)
- Превод Марка Валерија Мартијала с коментарима и белешкама под насловом *Увек епиграма* (Панчево, Мали Немо, 2008).
- Превод са оригинала Софокловог *Ајанџа*, с предговором и белешкама (ННК Интернационал).
- Избор из ранијих превода (код истог издавача) песама Квинта Хоратија Флака код нас, уз више својих превода (2009).
- У зборнику радова са Међународног скупа „Антички свет, европска и српска наука” Друштва за античке студије Србије објавио је студију под насловом „Еурипидова *Ифигенија у Аулиди* и *Окамењено море* Велимира Лукића”, Београд, 2009, 214–220 (с резимеом на енглеском језику).
- Учествујући на Међународном научном скупу Друштва за античке студије Србије „Античка култура, европско и српско наслеђе” изложио је своје истраживање под насловом „Доживљај Троје у разним генерацијама српских песника (Војислав Илић, Јован Христић и Велимир Лукић)”, у штампи.

Др Снежана Ферјанчић (доцент, Филозофски факултет у Београду)

а) За *Лексикон*, као стручњак за античку епиграфику, обрађиваће леме како општијег садржаја тако и специјалне садржаје везане за налазе из наше земље, укључујући војску.

б) Објавила је односно припремила за штампу прилоге:

- На Међународном научном скупу Друштва за античке студије Србије „Античка култура, европско и српско наслеђе” (септембра 2009) поднела је саопштење на тему „Религија римске војске у Горњој Мезији – Епиграфска сведочанства”. Рад је у штампи у зборнику са скупа.
- У *Зборнику Машице српске за класичне студије*, 11 (2009) објављује рад “*Veterans of the Praetorian Guard in the Central Balkan Provinces*” (у штампи, с резимеом на енглеском језику).
- За исти *Зборник* приредила је и Извештај о 13. Међународном конгресу грчке и латинске епиграфије у Оксфорду, што ће јој послужити за квалификовану обраду појединих одредница *Лексикона*.

Мр Светозар Бошков (асистент на Филозофском факултету у Новом Саду)

а) У *Лексикону* (у овој фази) претежно ради на приказивању класичних тема у школству и просвети код Срба у 19. веку.

б) Објављени радови на ту тему:

- „Античка традиција у образовању српских учитеља у Сомбору у 19. веку”, зборник *Европске идеје, античка цивилизација и српска култура*, Друштво за античке студије Београд, Београд 2008, стр. 29–36 (с резимеом на енглеском језику).
- „Настава античке историје у Новосадској гимназији током 19. века”, *Антички свет, европска и српска наука*, Друштво за античке студије Србије, Београд 2009, стр. 30–38 (с резимеом на енглеском језику).
- „Настава античке историје у Учитељској школи у Сомбору у 19. веку”, *Образовање и улога учитеља у српском друштву кроз историју (XVIII–XX век)*, Универзитет у Новом Саду, Педагошки факултет у Сомбору, Сомбор 2009, стр. 39–44.
- “Turning Points in the Studies of Ancient History amongst Serbs during the 19th century”, *13th Conference of the International Federation of the Societies of Classical Studies FIEC, 24–29. August 2009*, Berlin 2009 (Abstract of Papers).

- „Образовање жена у Учитељској школи у Сомбору од 1866. до 1914. године”, *Извори о историји и култури Војводине*, зборник радова, Нови Сад 2009, стр. 185–194 (с резимеом на енглеском језику).
- „Зборници *Антика и савремени свиџ*”, *Научна јурибина, зборник радова јромоције и јојуларизације науке*, Друштво за античке студије Србије, Forum Romanum, Београд 2009, стр. 57–59.
- „Милош Н. Ђурић о грчкој историји”, *Научна јурибина историчара*, Филозофски факултет Нови Сад, Нови Сад 2009, стр. 21–25
- „Јанко Лукић”, *Српски биографски речник* Матице српске, у штампи.
- На Међународном научном скупу „Античка култура, европско и српско наслеђе” (у септембру 2009) поднео је саопштење под насловом „Настава античке историје на Лицеју и Великој школи у Београду током 19. века” (у штампи у зборнику са скупа).

Др Ифигенија Драганић (доцент на Филозофском факултету у Новом Саду)

а) Обрађује за *Лексикон* област античке реторике и ретора.

б) Урадила је следеће прилоге:

- „Антички аутори и модерна наука о Андокиду”, *Антички свиџ, евројска и српска наука*, зборник са Међународног скупа, Београд, 2009 (стр. 113–123, с резимеом на енглеском језику).
- На Међународном научном скупу (септембра 2009) „Античка култура, европско и српско наслеђе” поднела је саопштење „Погледи хеленских беседника на атинску демократију” (у штампи).
- У *Зборнику Мајице српске за класичне студије*, 11 (2009) објављује рад „Да ли је Андокид аутор беседе *Пројив Алкибијада*?” (у штампи, с резимеом на енглеском језику).
- “Religious Scandals as Part of Political Struggles of Late 5th Century Athens: the Case of Hermokopidai and Profanation of the Eleusinian Mysteries”, 13th *Conference of the International Federation of the Societies of Classical Studies FIEC*, 24–29. August 2009, Berlin 2009, (Abstract of Papers)
- „Преводи Милоша Н. Ђурића са класичних језика”, *Научна јурибина историчара*, Одсек за историју Филозофског факултета, Нови Сад, 2009, 26–35 с резимеом на грчком и енглеском језику.

Иван Гађански (књижевник, члан Матице српске, члан Парнаса, Атина, и члан Управног одбора Друштва за античке студије Србије). Укључен у рад на *Лексикону* на припреми *Алфабетара*, умножавању спискова одредница за сараднике и, пре свега, за израду базе података за цео *Лексикон* и уношењу те грађе у компјутер. С обзиром на то да су за ово потребна обимна материјална средства, ове године је било могућно да се реализује само део предвиђених послова.

Јулка Ђукић (стручни сарадник Одељења за књижевност и језик Матице српске). Ангажована на претраживању података и књига у Библиотеци Матице српске, евидентирања одређених аутора и тема у Рукописном одељењу Матице српске и на координацији рада свих сарадника на *Лексикону*, одржавању комуникације с њима и обавештавању.

*

Ово је само део активности сарадника на пројекту, с обзиром на то да природно посла подразумева врло много истраживачког рада и скупљања грађе које није увек могућно прецизно навести пре коначног завршетка посла, који се – уз овакве финансије и немогућност ангажовања даљег већег броја сарадника како је у пријави пројекта наведено – може очекивати у најбољем случају за неколико година.

РЕЛИГИОЗНИ ЕП СРПСКИХ ПРЕДРОМАНТИЧАРА
(руководилац пројекта: проф. др Сава Дамјанов)

Руководилац пројекта: проф. др Сава Дамјанов, сарадник: доц. др Радослав Ераковић.

Током 2009. године окончана је текстуална обрада епова Викентија Ракића (транскрипција око 3000 стихова и око 100 страница предговора и изворних тумачења писца, израда речника мање познатих речи и израза, стручних коментара стихова, скенирање, прекуцавање и пренос у електронску форму). Тиме су се, два пуна века након објављивања првих издања, по први пут стекли неопходни услови за њихово савремено публикување. Досадашњим радом обухваћени су религиозни епови *Жиџије свејтаго и њраведнаго Алексија човека божјија*, Будим, 1798; *Жерџва Аврамова*, Будим, 1799; *Историја ои Сосане: из свејтаго ѡророка Данила зл. 13*, Трст, 1803; *Жиџије свејтаго великомученика Јевсџаџија Плакиде*, Будим, 1803; *Жиџије свејтаго Сџиридона чудоѡворца* (у књизи *Жиџије свејтаго великомученика Јевсџаџија Плакиде*, Будим, 1803); *Жиџије свјаџаго и ѡраведнаго Јосифа ѡре-краснаго*, Венеција, 1804; *Историја о разоренији ѡследњем свјаџаго града Јерусалима* (у књизи *Историја о разоренији ѡследњем свјаџаго града Јерусалима и о взјаџи Консџанџиноѡла*, Венеција, 1804); *Историја о взјаџи Консџанџиноѡла* (у књизи *Историја о разоренији ѡследњем свјаџаго града Јерусалима и о взјаџи Консџанџиноѡла*, Венеција, 1804); *Жиџија иже во свјаџих оѡца нашего Василија Великаго*, Венеција, 1808; *Жиџија Сџефана Првовенчаног*, Будим, 1814.

Резултати истраживања: Резултати досадашње синхронџске и дијахронџске анализе кључних поетичких и жанровских одлика религиозних епова српског предромантизма представљени су током 2009. године на следећи начин:

- Проф. др Сава Дамјанов представио је резултате истраживања у раду „Божанска уметност телесног”, саопштеном на научном скупу под називом „Велике теме културе у словенским књижевностима” (11. међународни симпозијум Универзитета у Вроцлаву, одржан од 18. до 21. XI 2009. године)
- Др Радослав Ераковић представио је резултате рада на пројекту у оквиру монографске студије *Скице рубних ѡросѡра књижевног наслеђа* (поглавља: *Трџи у заџисима Викенџија Ракића и Порџреџ срџског чџиѡоца на ѡочейку 19. века: истѡрија једне заблуде*).

ПРОЗА СРПСКИХ ПЕСНИКА ПРВЕ ПОЛОВИНЕ ХХ ВЕКА
ИСТОРИЈА И ПОЕТИКА
(руководилац пројекта: др Марко Недић)

Према Плану рада на пројекту Проза српских песника прве половине ХХ века – Историја и поетика, поднетом Маџици српској 30. јуна 2008. и допуњеном 20. августа 2008. године, и према Уговору о ауторском делу, закљученом између Матице српске и Марка Недића 3. јула 2009. године, у првој фази рада, у току 2009. године, предвиђено је да истраживачки рад на пројекту започне у другој половини 2009. године.

У првој фази рада, како је предвиђено Планом рада, прегледана је грађа из сабраних и изабраних дела најзначајнијих српских писаца прве половине ХХ века који су писали поезију и прозу – Јована Дучића, Вељка Петровића, Милете Јакшића, Милоша Црњанског, Растка Петровића, Момчила Настасијевића, Рада Драинца, као и једног броја писаца претходног периода – Ђуре Јакшића и Јована Грчића Миленка. То је основни материјал на којем се заснива садржинско и критичко-методолошко усмерење истраживања општијих поетичких одлика прозе коју су писали

песници прве половине XX века, која ће се обавити у 2010. години. Како је прегледом грађе закључено да је број српских писаца друге половине XIX века који су паралелно писали и поезију и прозу много већи од раније предвиђеног броја, сасвим је извесно да ће истраживање морати у извесној мери да буде шире од оног које је поменуто у Плану рада.

Прикупљена грађа, са основним библиографским подацима о прозним делима изабраних писаца, налази се највећим делом у исписима писаним руком, док је један део грађе, са подацима о насловима и обиму приповедака, есеја, путописа, дневника, аутобиографске и мемоарске прозе и других прозних облика које су писали песници, пренет из садржаја прегледаних књига. На тај начин прегледана су следећа издања:

- Јован Дучић, *Сабрана дјела* 1–6, Приредили Живорад Стојковић и Меша Селимовић, Свјетлост, Сарајево, 1969; *Изабрана дела* 1–5, Приредио Стојан Ђорђевић, Слово љубве, Београд, 1982; *Сабрана дела* 1–4, Матица српска, Нови Сад, 1984.
- Вељко Петровић, *Сабрана дела* 1–6, Матица српска, Н. Сад, 1954–1958; *Буња и друже њириовейке*. Избор и предговор Славко Гордић, Српска књижевна задруга, Београд, 2001; *Изабрана дела*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци – Нови Сад, 2003.
- Милош Црњански, *Сабрана дела* 1–10, Просвета – Београд, Матица српска – Нови Сад, Младост – Загреб, Свјетлост – Сарајево, 1966; *Изабрана дела* (1–14), Нолит, Београд, 1983; *Дела милоша Црњанског* (1–13), БИГЗ, Српска књижевна задруга, L'Age d'homme, Београд–Лозана, 1991–2009.
- Момчило Настасијевић, *Целокућина дела* 1–9, Издање пријатеља, Београд, 1938–1939; *Сабрана дела* 1–4, Приредио Новица Петковић, Дечје новине – Горњи Милановац, Српска књижевна задруга – Београд, 1991.
- Растко Петровић, *Дела Расџка Пејровића* 1–7, Нолит, Београд, 1961–1988.
- Раде Драинац, *Дела* 1–9, Приредио Гојко Тешић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1998–1999.

Пошто се истраживање налази у почетној фази, оно се још не може финализовати завршеним текстовима. Текстови о појединим аспектима изабране теме и евентуално о појединим писцима могу се очекивати тек током друге половине 2010. године.

СРПСКО-ЧЕШКЕ КУЛТУРНЕ, ПОЛИТИЧКЕ И ПРИВРЕДНЕ ВЕЗЕ У ПРОШЛОСТИ И ДАНАС (руководилац пројекта: др Верица Копривица)

У току прва три тромесечја 2009. године Одбор за српско-чешке везе је у складу са предлогом научноистраживачког пројекта Матице српске Српско-чешке културне, политичке и привредне везе у прошлости и данас и у складу са преузетим обавезама за припрему зборника као паралелног издања Матице моравске (зборник *Од Мораве до Мораве*) обавио следеће активности:

У првој половини године одржано је више састанака Одбора за српско-чешке везе. Састанцима су присуствовали сви чланови Одбора (осим последњег у јуну, којем није могао да присуствује пок. др Душан Квапил, тада већ озбиљно болестан): др Верица Копривица (председник), др Предраг Пипер, др Александра Корда Петровић, др Душан Квапил.

После смрти члана Одбора др Душана Квапила одржан је ванредни састанак и као нови члан је предложен др Јаромир Линда.

Одржано је неколико састанака на којима су утврђени планови за припрему и издавање зборника, који представља централну активност Одбора у овој години. Одлучено је да радни назив књиге буде *Из историје српско-чешких односа*, а да се њена концепција ослања на претходно објављени зборник *Од Мораве до Мораве*: радови се уклапају у радни назив зборника, двојезичност (чешки и српски језик), шири резиме на језику супротном од језика рада, краћи резиме на једном од светских језика.

Праћена је динамика прикупљања материјала, проверавана његова тематска и научна адекватност и упућивана су писма подсећања на рокове предаје готових тема и опширнијих резимеа.

Сарадницима су послата Упутства за техничку обраду прилога за зборник.

Још једном су упућени позиви потенцијалним сарадницима који су каснили са радовима да готове радове и резимее што пре пошаљу.

У току маја и септембра одржан је заједнички састанак са колегом Вацлавом Штјепанеком, координатором за чешки уређивачки одбор и једним од главних организатора активности на издавању првог тома зборника, чији је носилац била Матица моравска, и утврђени су крајњи рокови за прикупљање материјала на чешкој страни. Већ је познато да је чешка страна због проблема формалне природе отпочела посао касније, па је као крајњи рок одређен 30. октобар 2009. године.

У оквиру овог пројекта за 2010. годину обављају се припреме за издавање једне монографије (у складу са финансијским могућностима): планирано је да то буде магистарски рад Иване Кочевски одбрањен под насловом „Егзистенцијализам у поетици романа Милана Кундере”.

Планирано је да се у 2010. години одржи један заједнички чешко-српски скуп посвећен јубилеју познатог чешког песника Карела Хинека Махе (200 година од рођења). Скуп би вероватно био одржан у Новом Саду у просторијама Матице српске и имао би за тему стваралаштво Карела Хинека Махе и рецепцију његових дела у нас.

Планирано је да наши научници учествују на IV конгресу светске бохеми-стичке науке о књижевности који ће се одржати у Прагу од 28. VI до 2. VII 2010.

У досадашњем периоду прикупљања материјала за заједнички зборник при-спело је 9 радова. Још два или три реферата налазе се у завршној фази и биће пре-дати у најскорије време.

Лексикографско одељење

ЛЕКСИКОН ПИСАЦА

(руководилац пројекта: проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић)

У току 2009. дошло је до суштинских концепцијских промена у раду на Лек-сикону, које су битно утицале на све облике активности везане за њега.

Прва седница Редакционог и Уређивачког одбора Лексикона писаца у новом сазиву одржана је 16. априла 2009. Седницом је председавала главна уредница, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић. Чланови Уређивачког одбора у целини су се сагласили да није могуће наћи задовољавајуће решење за наставак рада на Лексикону писаца Југославије, пошто се потенцијални проблеми (питање писма, питање статуса писаца из бивших југословенских република, пре свега) не могу решити једноставним преименовањем у Лексикон писаца српске књижевности и редукцијом алфаветара. Истовремено, постигнута је и општа сагласност да би свакако било неопходно наћи начин да се презентује већ прикупљена и у мањој

или већој мери припремљена грађа, као и о томе да не би требало прекидати рад на Лексикону писаца, али да би требало наћи решење примерено актуелним културним и историјским околностима и функцији Матице.

Будући да је контекст у којем је пројекат започет пре готово четрдесет година радикално измењен, а да је потреба за подацима које Лексикон обрађује и даље присутна (и на просторима бивше Југославије и шире), Уређивачки одбор је покушао да нађе компромисно решење које би омогућило да се научно вредна грађа сачува и учини доступном јавности и да се превазиђу проблеми са којима се овај пројекат сусреће још од 1991. године. Као такво решење, Уређивачки одбор је усвојио одлуку да би требало у целини објавити досад припремљену грађу, као и ону која је тренутно у фази довршавања. Грађа би требало да буде објављена латиницом, под насловом *Грађа за Лексикон писаца Југославије*. У ову грађу биле би укључене и обраде о писцима из бивших југословенских република, у оном обиму и мери у којој су већ довршене или се тренутно довршавају (у складу са могућностима којима Матица буде располагала – материјално и радно). Уређивачки одбор сматра да би се овим отворио простор за планирање и покретање Лексикона српске књижевности, за који би овако објављена грађа и већ објављене свеске Лексикона послужили као драгоцену полазиште. У складу с овом одлуком закључено је да би требало редакцијски и уреднички прегледати постојећу грађу, која обухвата слова О–З, те допунити и кориговати постојеће јединице где је то потребно, као и довршити оне јединице које су у обради, а потом све објавити у два тома, који би могли бити реализовани у примереној, мање скупој и мање захтевној штампарско-графичкој форми. Прелиминарно, грађа би могла да буде презентована и на интернету, у мањим целинама.

Одлуку Редакционог и Уређивачког одбора Лексикона писаца у потпуности је прихватио и потврдио Управни одбор Матице српске на VI седници, одржаној 15. јуна 2009.

У 2009. години обављан је редакторски и уреднички преглед постојеће грађе. Такође, довршаване су обраде које су биле у раду, с тим што је при томе озбиљан проблем представљала неизвесност и нередовност хонорара, која је наметала максимално ангажовање сарадника у Матици. Сарадници су Редакцији достављали грађу на слова О и П, као и на слова Р–З (до ове одлуке, прикупљање обрада на ова потоња слова било је обустављено). Обрада грађе на слово О је у завршној фази, до краја јануара она ће бити припремљена за интернет презентацију, а слово П ће бити комплетирано током прве половине 2010. године.

Редакцијски, редакторски и уреднички прегледана је и, у складу с усвојеним нормама, приређена грађа на слово О – 181 обрада, која је сада у процесу коначне ревизије. Прегледано је и 70% грађе везане за слово П (укупну, за сада сабрану грађу чини 956 обрада). У раду је око 300 одредница на слово П, а након извештаја сарадника знаће се колико ће ових имена бити обухваћено наредним томом Лексикона, пошто је крај марта 2010. последњи рок за њихово довршење. Редакторка лексикона и стално ангажована хонорарна сарадница ажурирале су (75%) постојећи азбучник и спискове јединица, сарадника, уредника, пошто је одлучено да ће и они чинити интегрални део грађе за објављивање.

Узме ли се у обзир дуго стагнирање овог пројекта и дугогодишња неизвесност његове судбине, као и материјално неповољна ситуација која је током 2009. пратила све Матичине пројекте, може се сматрати да су током 2009. учињени битни помаци ка његовом задовољавајућем окончању.

СРПСКИ БИОГРАФСКИ РЕЧНИК
(руководилац пројекта: академик Чедомир Попов)

Према планираној динамици рада на почетку ове године, стигле су све биографије за четврти том. Биографије су прегледали редактори, уредници епоха, уредници струка и главни уредник. Прегледане биографије су уношене у рачунар. Припремљен је попис аутора и попис скраћеница за периодичне публикације и институције. Међу написаним биографијама био је мањи број оних које квалитетом нису задовољиле критеријуме пројекта па су дате на поновну обраду. Написане су и биографије мање познатих личности за које је тек након истраживачког рада самих аутора утврђено да не задовољавају раније утврђене критеријуме Српског биографског речника. Сличан је поступак и са биографијама странаца. Тек када се напишу, утврђује се да ли улазе у Српски биографски речник или у посебан фонд Азбучник странаца у српској историји. Добијене су и биографије личности из Азбучника које су животом дело оствариле после 1945. године, па су сврстане у посебан корпус.

Све биографије још једном су прегледали (друго читање): главни уредник академик Чедомир Попов, редактори мр Милица Бујас и Татјана Пивнички Дринић и Драган Тубић (контролно читање). Уредник за фотографију мр Александра Новаков је после вишеструког проверавања и критичке анализе припремљене фотографије распоредила на одговарајућа места, уз личности на које се односе. Након тога рукопис је предат техничком уреднику Вукици Туцаков. Младен Мозетић компјутерски је припремио текст четвртог тома, а коректуру је урадила Вера Василић. Као претходна три тома и четврти је одштампан у Штампарији „Будућност”. Књига је изашла из штампе 5. јула 2009. и садржи 1.741 биографију и упутницу (слово И – 356, Ј – 1118 и Ка – 267) и 586 фотографија на 922 стране. На књизи је сарађивало 344 сарадника, 7 уредника епоха и 11 уредника струка.

Упоредо са радом на четвртом тому рад се одвијао и на петом тому, за који се планира да обухвати личности чија презимена или имена почињу на слова Кв–Ку, Л, Љ и Ма–Мао. Током године уредници су одредили обиме биографија и предложили ауторе биографија. Свим предложеним сарадницима послати су основни подаци о личностима за које су потребне биографије са одговарајућом литературом коју у свом фонду поседује Редакција СБР-а, као и информација о предвиђеним обимима текстова. Сарадницима који нису у предвиђеном року доставили написане текстове послата су писма у којима се моле да до краја ове године заврше своје преузете обавезе. Један део написаних биографија је прегледан или су на прегледу код редактора, уредника епоха, уредника струка и главног уредника.

Статистички подаци (бројчани и у процентима) о написаним биографијама за пети том изложени су у табели која следи:

Слово	Кв–Ку	Л	Љ	Ма–Мао	укупан број личности	2432	100%
укупан број личности	1301	656	84	391	број написаних биографија	838	35%
број написаних биографија	498	228	21	191	биографије у раду	1594	65%

Број биографија које ће бити уврштене у пети том још увек није коначан. Претпоставља се да ће изванредан број биографија бити пребачен у друге, већ помињане корпуре који постоје у оквиру пројекта.

Редакција је започела рад и на шестом тому, за који се планира да обухвати личности чија презимена или имена почињу на слова од Мар до Мић. Азбучник се ревидира и уноси се постојећа литература.

Интересовање научних радника за Српски биографски речник значајно је повећано после објављивања четири тома СБР-а. О томе сведочи и податак да је укупан број сарадника 928. Поново истичемо да су од посебног значаја сарадници из унутрашњости Србије који се баве локалном историјом и предлажу нове значајне личности које до сада нису постојале у Азбучнику.

Одржаване су редовне недељне консултације са главним уредником пројекта, као и консултације са уредницима епоха и струка и стални контакти са сарадницима.

Захваљујући непрекинутом истраживачком раду, Азбучник Српског биографског речника допуњује се новим личностима. Нажалост, због умањених материјалних средстава ове године настављен је рад на ексцерпирању грађе али мањег обима. Ексцерпирани су листићи из књиге Слободана Г. Марковића *Гроф Чедомил Мијајковић* и календара *Привредник*. Исписани листићи су узбучени и упоређени са Азбучником. Тако добијеним подацима допуњени су постојећи досијеи. Личности које нису у Азбучнику а значајне су предложене су као допуна Азбучнику и формиране су њихови досијеи. Корпус мање познатих личности стално се допуњује новим именима и узбучава се.

Приручна библиотека Српског биографског речника ове године се увећала за значајан број стручних књига, од којих су многе поклонили уредници и сарадници. Истовремено, Редакција Српског биографског речника је у сталној вези са Архивом Новог гробља у Београду, чији службеници помажу да се утврде тачни подаци о години смрти личности сахрањених у Београду, као и да се пронађу њихови потомци који допуњују биографије новим подацима.

Поред четири особе у сталном радном односу – мр Александре Новаков, Тајане Пивнички Дринић, мр Бранислава Поповића и Драгана Тубића – на пројекту је радила и Александра Николић, запослена на одређено време, као и стални и повремено хонорарни сарадници: мр Милица Бујас и Александра Јаничић.

У току 2009. године одржане су две седнице Уређивачког и Редакционог одбора Српског биографског речника.

Прва седница одржана је 22. маја 2009. године. На седници је на основу усвојеног Дневног реда и дискусије закључено: да се без примедба усваја предложени Дневни ред; да се без примедба усваја Записник са претходне седнице Уређивачког одбора Српског биографског речника; да се уз мање измене прихвата рукопис четвртог тома *Српског биографског речника*; да се прихвата Информација о раду на петом тому *Српског биографског речника*; да се без примедба прихвата Програм рада са финансијским планом за 2010. годину.

Друга седница одржана је 2. октобра 2009. године у Галерији Матице српске (зато што је у то време зграда Матице српске била реконструисана). Тога дана одржана је и промоција четвртог тома *Српског биографског речника*. На седници је на основу усвојеног Дневног реда и дискусије закључено: да се без примедба усваја Записник са претходне седнице Уређивачког и Редакционог одбора Српског биографског речника, да се без примедба усваја предложени Дневни ред; да се позитивно оцењује четврти том *Српског биографског речника* и да се прихвата Информација о раду на петом тому *Српског биографског речника*.

Одржана је и седница Редакционог одбора 10. новембра 2009. године. На седници је разматран предлог да се на веб-сајту Матице српске постави Азбучник до сада објављена четири тома *Српског биографског речника*. Присутни су једногласно и без примедба прихватили да се на веб-сајту Матице српске објави Азбучник прва четири тома СБР-а уз објављивање 150–200 биографија личности свих обима, деловања и територијалне (регионалне) припадности.

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
(руководилац пројекта: проф. др Драган Станић)

Рад на припреми и изради Српске енциклопедије, чији су носиоци Српска академија наука и уметности и Матица српска, одвијао се под руководством Уређивачког одбора, којег су, на основу Закона о Српској енциклопедији, у фебруару 2006. године и на основу одлука Уређивачког одбора о измени састава овог уређивачког тела именовали Председништво САНУ и Управни одбор Матице српске, у саставу:

Из САНУ: проф. др Данило Баста, дописни члан САНУ, академик Владан Ђорђевић, академик Ђорђе Злоковић, проф. др Душан Иванић, академик Владимир Кањух, академик Милан Лојаница, проф. др Радош Љушић, академик Драгослав Маринковић, академик Александар Маринчић, проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, дописни члан САНУ, проф. др Предраг Пипер, дописни члан САНУ и проф. др Обрад Станојевић.

Из Матице српске: Миро Вуксановић, дописни члан САНУ, академик Момчило Зечевић, академик Василије Ђ. Крестић, академик Војислав Марић, протојереј др Радомир Милошевић, проф. др Милован Митровић, проф. Ненад Остојић, проф. др Часлав Оцић, дописни члан САНУ, др Душан Попов, академик Чедомир Попов, др Драган Станић и проф. др Слободан Ђурчић.

Функцију председника УО СЕ од ове године обавља др Драган Станић, на месту потпредседника за друштвене науке је проф. др Предраг Пипер, потпредседник за природне науке је академик Ђорђе Злоковић, а научни секретар проф. Ненад Остојић.

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2009. године одржано је девет седница Уређивачког одбора Српске енциклопедије. У овом периоду стручне редакције доставиле су 99 % текстова предвиђених за први том *Српске енциклопедије* (преко 4.500 одредница). На изради текстова одредница ангажовано је 619 аутора и 71 члан стручних редакција. У односу на првобитно планираних 4.000 текстова у првом тому, број текстова је увећан због заједничког рада појединих редакција на темама које су изискивале приказ различитих аспеката (шеме и др.). У току 2009. године интензивно се радило на лексико-редакторској обради рукописа. У сарадњи са уредницима стручних редакција и ауторима текстова одредница стручни тим лексико-редактора радио је на допунама и проверама података наведених у текстовима рукописа првог тома. Такође, радило се и на концепцијском усаглашавању целине првог тома, усклађивању хетерогених приступа у обликовању енциклопедијских одредница различитих струка и наручивању нових текстова, за које се након стручне супервизије испоставило да су изостали из азбучника. Текстови су након прегледа материјала по редакцијским областима узбучени у целину и у облику редигованог рукописа прослеђивани на супервизију научног секретара, потпредседника за друштвене науке, потпредседника за природне науке и председника Уређивачког одбора. Тако припремљен и прочишћен рукопис достављан је на увид Уређивачком одбору и током радних седница разматрани су проблеми и могућности за побољшање рукописа првог тома. Рад на текстовима и даља супервизија су у току. До краја године биће завршен рад на рукопису слова А. Након усвајања прочишћеног материјала на седници УО СЕ и ликовно-техничке обраде, рукопис слова А биће спреман за штампу. Рад на рукопису слова Б је интензиван и кроз неколико месеци, након стручних супервизија ужег руководства и техничке обраде и овај део рукописа биће спреман за штампу. Поред рада на текстовима првог тома, Уређивачки одбор завршио је и рад на усаглашавању дела азбучника другог тома (слово В). Услед нередовне и неизвесне подршке

надлежног министарства, одбор се усредредио на рад на првом тому, те није настављен рад на ревидирању азбучника слова Г.

Током 2009. године дошло је до неколико измена у саставу Уређивачког одбора Српске енциклопедије, које су потврдили и носиоци пројекта Матица српска и Српска академија наука и уметности. На XXXI седници Уређивачког одбора одржаној 1. априла 2009. године разматрана је и прихваћена оставка академика Момчила Зечевића, којег је делегирала Матица српска. На истој седници донета је одлука о пријему академика Борислава Јовановића као новог представника Матице српске у овом уређивачком телу.

На XXXII седници одржаној 29. априла 2009. године вршилац дужности председника Уређивачког одбора др Драган Станић изабран је за председника овог одбора. На истој седници прихваћена је оставка академика Владана Ђорђевића, а на његово место у Уређивачки одбор примљен је академик Теодор Атанацковић. Такође, уследило је и прихватање предлога о измени састава ужег руководства пројекта изречених на претходној, XXXI седници. За научног секретара пројекта изабран је проф. Ненад Остојић, на место потпредседника за природне науке именован је академик Ђорђе Злоковић, а посао потпредседника за област друштвених наука поверен је проф. др Предрагу Пиперу. У овом саставу настављена је ефикасна стручна супервизија рукописа првог тома.

На XXXIII седници Уређивачког одбора одржаној 20. маја 2009. године усвојен је Предлог плана рада и финансијског плана за 2010. годину. Усвојени план благовремено је упућен Министарству за науку и технолошки развој. Јунска, јулска и септембарска седница, као и остале током ове године, протекле су у раду на финалној обради рукописа слова А. На XXXVII седници од 21. октобра 2009. године разматрана је и примљена к знању оставка академика Василија Крестића. Уређивачки одбор донео је одлуку да академик Крестић бар до краја израде првог тома, као један од покретача и драгоцених сарадника Енциклопедије, помогне финализацију послова на овом тому. На истој седници уредник ликовно-техничке редакције Српске енциклопедије Александар Прибићевић представио је предлог визуелног изгледа Енциклопедије. Овом приликом приказан је прелом првих стотинак страница првог тома и пропратни илустративни материјал. Одлучено је да предлог визуелног изгледа публикације буде модификован према сугестијама Уређивачког одбора и да се на децембарској седници настави разматрање различитих могућности за ликовно-техничку опрему књиге.

Александра Новаков, члан ликовно-техничке редакције задужена за прикупљање илустративног материјала, завршила је рад на прикупљању и обради портрета за биографске одреднице првог тома. Картограф Милован Миливојевић је са својим тимом сарадника са Географског института израдио све географске карте за потребе првог тома, а рад на историјским картама је у току. Драган Тубић, члан ликовно-техничке редакције задужен за прикупљање осталих илустративних прилога за предметне одреднице из области природних и друштвених наука, прикупио је највећи део илустративних прилога, а цео материјал доставиће до краја године.

На XXXVIII седници која је одржана 2. децембра 2009. године Уређивачки одбор разматрао је и усвојио Извештај о раду на пројекту Српска енциклопедија у 2009. години. Прихваћен је предлог академика Чедомира Попова да се први том *Енциклопедије* приликом публикавања раздели у две књиге. Уже руководство пројекта овлашћено је да преговара са могућим изворима алтернативног финансирања пројекта, будући да финансијски проблеми све више нарушавају континуитет рада на пројекту. Такође, једногласно је усвојено техничко решење тростубачне организације преломљеног енциклопедијског текста.

На административно-техничким и редакторским пословима Српске енциклопедије током 2009. године ангажовани су сарадници: Саша Трифуновић, стручни сарадник у Београду, Бранислава Шушић, редактор, Милена Микић Враголић, Мирјана Ерић, Александар Деветак, хонорарни сарадници и Емилија Џамбарски, стручни сарадник у Новом Саду. Након одласка редактора Браниславе Шушић на породилско боловање, а у циљу очувања темпа рада на довршавању првог тома, на пословима редактуре хонорарно је ангажована Драгана Белеслијин, магистар књижевности. Њен ангажман отпочео је 15. јула 2009. године.

Уређивачки одбор наставио је успешну сарадњу са новим руководством Завода за уџбенике, те административно-правни послови и регулисање исплата за потребе пројекта теку неметано. Током ове године радним седницама Уређивачког одбора присуствовали су директор Милољуб Албијанић и његов сарадник Слободан Г. Марковић. Својим присуством и интересовањем за послове Српске енциклопедије руководство Завода показало је добру вољу и жељу да се заједничким снагама преброде тешкоће услед нередовног финансирања овог значајног пројекта.

У складу са Законом о Српској енциклопедији, Одлуком о висини накнаде за рад чланова Уређивачког одбора Српске енциклопедије и Правилником Уређивачког одбора Српске енциклопедије, као и на основу усвојених Уговора о ангажовању на ауторским пословима, Одлуке о ангажовању аутора на пројекту Српска енциклопедија, Уговора о ангажовању сарадника у стручним редакцијама и Уговора о ауторској изради илустративних прилога за пројекат Српска енциклопедија вршила се исплата ауторских, редакторских и уредничких хонорара преко надлежних служби Завода за уџбенике. У периоду од јануара до децембра 2009. године утрошено је 3.193.956,00 динара (у бруто износу) за хонораре члановима Уређивачког одбора. Овај износ покрио је трошкове рада уређивачког тела за период јануар–март 2009, те дуг Српске енциклопедије према Уређивачком одбору на крају године износи 10.295.409,75 динара. У току 2009. године на име ауторских хонорара исплаћено је 1.117.769,00 динара, а за рад стручних сарадника на редакторском прегледу текстова 173.262,00 динара. Сарадници ангажовани на ликовно-техничкој обради првог тома исплаћени су за идејно-графичко решење првог тома, прелом првих сто страна, израду картографских прилога и прикупљање илустративних материјала у износу од 743.077,00 динара. За трошкове одржавања редакције у Новом Саду при Матици српској и у Београду при Српској академији наука и уметности утрошено је 4.851.478,00 динара (плате за троје запослених и четворо хонорарних сарадника, канцеларијски материјал, путни и режијски трошкови). Напомињемо да су трошкови за текућу годину исплаћивани од прошлогодишњих средстава захваљујући штедљивости и брижљивом односу руководства према расположивим средствима. Услед неуредне финансијске подршке рад на пројекту је унеколико успорен, а биће и потпуно обустављен уколико не буде реакције надлежних државних органа.

На крају 2009. године на подрачуну Завода за уџбенике није преостало финансијских средстава за даљу израду Српске енциклопедије. Министарство за науку и технолошки развој извршило је током 2009. године само једну уплату на рачун Српске енциклопедије. Уплата у износу од 10.900.000,00 динара извршена је 17. јуна 2009. године, а представљала је дуг који је исплаћен према Уговору о финансирању пројекта за 2008. годину. Уговор о финансирању у 2009. години није потписан. Услед нередовног финансирања и нејасног става надлежног министарства пројекат је доведен у незавидну ситуацију. Кратак преглед издатака на пројекту показује да је само за рад Уређивачког одбора Српска енциклопедија дужна надокнаду за девет месеци, а ауторима текстова одредница на крају ове године Српска енциклопедија дуговаће 564.407,00 динара. Такође, у питање је доведен и

опстанак стручног тима ангажованог на административним, организационим и редакторским пословима чији лични дохоци за новембар и децембар у износу од 887.798,00 нису обезбеђени. У циљу алармирања јавности поводом овакве ситуације на пројекту од капиталног националног значаја Уређивачки одбор учестало се обраћа како надлежним државним институцијама тако и медијима.

ЕДИЦИЈА „БИБЛИОГРАФИЈЕ”
(руководилац пројекта: проф. др Александра Вранеш)

У првој половини 2009. године започети су разговори о потреби стандардизације библиографског цитирања, нарочито у оквиру периодичних издања Матице српске, за шта је Уредништво имало подршку Лексикографског одељења и Председништва Матице. Захваљујући томе, као и захваљујући одговорности учесника у дискусији на Округлом столу (одржаном 29. маја 2009. године у Свечаном салону Матице српске), као и наредних месеци, предложена је Председнику Матице српске основа за нове разговоре у редакцијама и одељењима, како би био постигнут договор о најприхватљивијем облику и обиму библиографског цитирања, које би могло бити препознавано као Стил цитирања Матице српске. Очекујући за сада одговоре од редакција, Уредништво се нада да ће, у најпожељнијем облику, постављену идеју и реализовати.

Три озбиљна пројекта приведена су крају:

- редигован је други том *Српске библиографије 1851–1879*, аутора Душана Панковића, обима 5000 библиографских јединица;
- предат је машинопис *Библиографије часописа Мисао*, обима 5030 библиографских јединица, аутора Добрила Аранитовића, након чега је текст компјутерски прекуцан и преломљен, урађени су регистри аутора, преводилаца, разрешених псеудонима, шифара и иницијала, неразрешених псеудонима, шифара и иницијала и предметни регистар;
- предат је електронски запис *Библиографије о Њеђошу (1850–2007)*, аутора Добрила Аранитовића, који обухвата 17.000 библиографских јединица.

Ипак, мора се нагласити да је озбиљна беспарица угрозила пројекте чак и у редакцији која је навикла да се сналази са скромним средствима. Отуда неисплаћени хонорари разумљиво изазивају незадовољство сарадника. Међутим, личне припадности нису ни овај пут најбитније, већ чињеница да књиге у оваквој ситуацији не могу бити штампане. На понуду која је Матици, из тих разлога, понуђена од стране Службеног гласника, том приликом се није могло позитивно одговорити док нису биле сагледиве намере финансијера пројекта. У договору са Председником Матице, понудили смо Службеном гласнику, самим тим и аутору, две опције за сарадњу: једна је подразумевала да Матица почетком идуће године конкурише код Министарства науке Републике Србије за финансирање овог пројекта и, уколико се средства одобре, да се у сарадњи са ИП Службени гласник приступи штампању ове књиге; друга је, уколико аутор књиге и ИП Службени гласник, као предложени саиздавач, не желе да чекају на одлуке о финансирању током идуће године од стране надлежног министарства, да ИП Службени гласник приступи штампању ове књиге као једини финансијер, али под условом да Матица српска буде равноправни потписник овог издања. Писмо је упућено 2. новембра 2009. године.

Током 2009. године у оквиру Едиције „Библиографије” вршило се редиговање другог тома *Српске библиографије 1851–1879*, аутора Душана Панковића. Библиографија обима 5000 библиографских јединица представља тематску целину са првим

томом и требало би да до почетка идуће године буде спремна за обављање процеса припреме за штампу.

Предат је машинопис *Библиографије часописа Мисао*, обима 5030 библиографских јединица, аутора Добрила Аранитовића. Извршено је прекуцавање библиографије, тако да редакција располаже компјутерски обрађеним текстом. Урађен је регистар аутора, преводилаца, регистар разрешених псеудонима, шифара и иницијала, регистар неразрешених псеудонима, шифара и иницијала, као и предметни регистар.

Редакцији је предат електронски запис *Библиографије о Њеџошу (1850–2007)*, аутора Добрила Аранитовића. Библиографија обухвата 17.000 библиографских јединица.

У току је рад на *Библиографији о Сјерији*, као и на *Библиографији Матице српске* (у сарадњи са Библиотеком Матице српске), аутора Марије Јованцаи.

Настављен је рад на формирању азбучника *Лексикона српских библиографа*.

Започето је планирање прелиминарних истраживања за *Библиографију филозофских издања*.

Одржане су три седнице Уредништва Едиције „Библиографије” до краја календарске године.

Одељење за друштвене науке

НАСЕЉА И СТАНОВНИШТВО ВОЈВОДИНЕ (руководилац пројекта: проф. др Бранислав Ђурђев)

Изучавање насеља и становништва у Војводини започето је у оквиру Научног одељења Матице српске 1956. године. Настављено је и када је ово Одељење прерасло у Одељење за друштвене и Одељење за природне науке Матице српске. Пројекат је мултидисциплинаран и обухвата археолошка, историјска, етнолошка, социолошка, географска, демографска и друга истраживања. Део демографских истраживања одвија се у сарадњи са ИВ Војводине, Секретаријатом за демографију, породицу и друштвену бригу о деци, кроз организацију међународног симпозијума о демографском развоју Војводине и суседних региона. Четврти по реду симпозијум из овог циклуса требало је да се одржи половином новембра ове године. Пријављено је 60 учесника, али је због епидемије грипа симпозијум одложен за пролеће 2010. године.

Социолошки модел одрживог руралног развоја у нас (носилац теме: проф. др Милован Митровић)

У овој години настављено је истраживање детерминанти одрживог руралног развоја у Србији. У ту сврху припремљен је рад „Култура као чинилац одрживог руралног развоја”, који је био изложен на Међународном научном скупу „Образовање и култура у селима Србије”, одржаном на Власинском језеру, 11. и 12. јуна 2009. године, у организацији Српског удружења за социологију села и пољопривреде и Завода за проучавање села. Пре скупа је објављен зборник резимеа на српском и енглеском језику, а зборник радова је у штампи.

У овом раду разматрају се различити утицаји културе на развој сеоских средина. Ниво општег образовања сеоског становништва, стручна обученост пољопривредника, очувана културна традиција и динамичан културни живот сеоских

средина представљају најважније чиниоце руралног и локалног развоја. Посебно се истиче потреба да се модел културне политике у Србији прилагоди децентрализованом типу друштвеног развоја који је неопходан оквир за динамичнији локални и рурални развој. У том смислу аутор се залаже за организациону децентрализацију културних институција у Србији, као и за концептуализовање модернијег и отворенијег образовног процеса у којем би било више специфичних образовних садржаја који су посебно значајни за локалне, а нарочито за сеоске средине.

Северна Бачка – етнолошке студије
(носилац теме: проф. др Бранко Ћупурдија)

Током 2009. године истраживања су се одвијала на неколико тема везаних за насеља северне Бачке: 1) Припремљен је за штампу рад о Кракарским вечерима („Кракарско вече 2009”, *Годишњак Мајнице дрежничке*, бр. 3, Бајмок, 2009); 2) Објављено је ново допуњено издање књиге *Породица колониста у Бајмоку 1945–1948*, Српски генеалогски центар, Београд, 2009. Књига садржи пет нових студија и допуне; 3) Уредништву *Зборника Мајнице српске за друштвене науке* предат је рад „Пут ка целовитости дужијанце”, у којем је учињен напор да се разради методологија проучавања појава дугог трајања, о којима постоје писани извори. Предмет истраживања је аграрно-магијски обичај, дужијанца, која се међу Буњевцима, у насељима суботичке и сомборске општине, одржава на нов начин у периоду од 98 година; 4) Објављен је рад „Разговори са Аном Бешлић”, *Буњевачки календар за њосићу 2010. годину*, Буњевачки културни центар, Суботица 2010.

Етнолошка и демографска истраживања Шајкашке
(носиоци теме: др Весна Марјановић и мр Љубица Ивановић)

Етнолошка истраживања
(др Весна Марјановић)

У 2009. години, у наставку допунских истраживања на терену, истраживачи су провели 10 дана у другој половини године (септембар, октобар) у насељима Ковиљ, Чуруг, Бачко Градиште, Тител. Испитано је укупно 12 казивача оба пола, старосне структуре од 31 до 81 године. У Тителу је обављен разговор са представницима Општине Тител и констатована демографска структура у најновијем периоду. Прегледани су протоколи о умрлим и рођенима.

Допунским истраживањима обухваћени су породични и лични обичаји у Шајкашкој. У наведеним местима проверавана је грађа која се односи на обичаје везане за рођење и подизање деце, предшколске установе и укључивање деце у „свет одраслих”. Овом приком је извршен и попис неких дечјих игара које нису обухваћене у монографији *Традиционалне дечје игре у Војводини*, као и један број дечјег усменог стваралаштва – бројалице, брзалице.

Ради завршетка студије под радним називом *Од њовоја до њокрова – животињи циклус обичаја сџановнишћива Шајкашке*, још увек се извесни подаци проверавају и верификују. Истраживањима, заснованим на синтези обредне праксе животног циклуса, обухваћене су основне фазе ритуала везаних за интеграцију новог члана у друштвену средину. Уочена су два формирана модела мишљења и понашања – један се односи на, условно речено, аутохтоно становништво Шајкашке, а други на новодосељено становништво из бивших крајева СФРЈ.

До сада је констатовано да су одабрани обреди прелаза у животном циклусу, нарочито они који су у непосредној вези са *рођењем* и они који су везани за *смрт* и *њодреб*, још увек у контексту традиционалног модела понашања, те поседују посебан однос људи према почетној и завршној етапи људског трајања.

Досадашњим истраживањима констатовано је да препознатљива традиционална култура не представља изузетак од извесних универзалних правила. Становништво поново успоставља своју религиозност, којом се одликовало и у прошлости – тј. њихова визија света била је, а донекле је и данас, дихотомна и састављена од две потпуно различите реалности: *овоземаљске* (човек, друштво, радне активности, свакодневица) и *оноземаљске* (настањене добрим и злим небеским, земаљским или хтонским духовима, душама, демонима, божанствима која покрећу универзум), обе подједнако важне за његов опстанак. Стога је уочљиво да су ове две реалности и данас међусобно повезане и да их одликује прагматичност на једној страни и ритуална манипулација на другој, те их структурише исто начело. Институција цркве у животу становништва је значајна, посебно када је реч о мањинском становништву.

Део прикупљене грађе о животном циклусу обичаја из Шајкашке изложен је на Симпозијуму с међународним учешћем „Естетска традиционална култура – Хлеб”, у организацији САНУ и Универзитета у Нишу, под називом „Култни хлеб у животном циклусу обичаја у Шајкашкој”. Рад је предат у штампу (зборник радова с научног скупа).

Демографска истраживања (мр Љубица Ивановић)

Истраживање становништва Шајкашке започето је почетком 2009. године. Прикупљен је велики број података који су неопходни како би се изанализирали поједини аспекти демографског развоја ове области у Јужнобачком округу. Из рада на пројекту произашла су у 2009. години три рада: 1) „Промена броја становника Шајкашке од 1869. до 2002. године”; 2) „Природни прираштај Каћа и његов утицај на промену броја становника”; 3) „Морталитет Шајкаша у XX веку”.

Први рад – „Промена броја становника Шајкашке од 1869. до 2002. године” – написали су Љубица Ивановић и Бранислав С. Ђурђевић и било је планирано да се резултати овог истраживања презентују на Четвртм симпозијуму „Академик Берислав Бета Берић”, чије се одржавање планирало за 13. и 14. новембар ове године. Због одлагања симпозијума за пролеће 2010. године рад ће тек тада бити изложен. Симпозијум ће бити одржан у организацији ИВ АП Војводине, Покрајинског секретаријата за социјалну политику и демографију, као и Матице српске и Универзитета у Новом Саду. Рад је посвећен одрживом регионално-демографском развоју.

У раду је анализирано бројно кретање становништва свих четрнаест насеља која спадају у Шајкашку област, и то од првог званичног пописа 1869. године па све до последњег пописа из 2002. године. Како су аутори дошли и до одређених података о бројности ове популације и пре 1869. године, у раду су дати и преглед и процена броја становника од 1769. до 1869. године. Такође, анализиран је допринос појединих фактора који су утицали на повећање бројности дате популације.

Друга два рада – „Природни прираштај Каћа и његов утицај на промену броја становника”, који су написали Даниела Арсенивић, Љубица Ивановић и Бранислав С. Ђурђевић, и „Морталитет Шајкаша у XX веку”, који је написала Љубица Ивановић, предати су Уредништву *Зборника радова Дејарџмана за географију, туризам и хотелијерство* и тренутно су на рецензији.

Истраживање се наставља и у следећој години, када ће бити прикупљен сав материјал неопходан за детаљну анализу свих аспеката демографских проблема становништва Шајкашке.

Насеља Војводине – синтеза
(носилац теме: проф. др Слободан Ђурчић)

Према плану рада у 2009. години је предвиђено окончање послова на теми Насеља Војводине – географске карактеристике. До сада су завршене књиге *Насеља Срема – географске карактеристике* (2001), *Насеља Банат – географске карактеристике* (2004) и *Насеља Бачке – географске карактеристике* (2007). У првој половини 2009. године завршен је текст четврте књиге *Насеља Војводине – географска синтеза*. Рукопис је позитивно рецензиран (рецензенти: проф. др Србољуб Стаменковић и проф. др Мирко Грчић). Рукопис је лекторисан и у припреми је за штампу.

Специфичности социјализације деце и омладине у Војводини и појава насиља
(носилац теме: проф. др Гордана Вуксановић)

Циљ предложеног пројекта био је да се испита: распрострањеност насиља међу ученицима основношколског узраста; утицај породице на појаву/превенцију насиља; утицај школе на појаву/превенцију насиља; утицај социјалног окружења на појаву/превенцију насиља.

У току 2009. године реализоване су све предвиђене етапе рада на пројекту: шире упознавање са релевантном научном и стручном литературом; израда узорка (истраживањем је обухваћено око 800 ученика осмог разреда основне школе); израда упитника за прикупљање података; прикупљање података; унос и обрада података.

Наставак истраживања обухватиће анализу и интерпретацију прикупљених емпиријских података.

У току 2009. године припремљени су за публикавање следећи радови:

- „Улога квалитативне методологије у истраживању узрока и последица недовољног фертилитета”. Рад је припремљен за Четврти међународни симпозијум „Академик Берислав Бета Берић: Одрживи регионално-демографски развој”;
- „Институционални развој социологије на универзитету у Новом Саду”. Рад ће бити објављен у зборнику радова са Научног скупа „Педесет година развоја социологије у Србији”.

Проблеми природног прираштаја сеоског становништва АП Војводине
(носилац теме: проф. др Бранислав Ђурђевић)

Из рада на пројекту произашла су у 2009. два рада који су припремљени за Четврти симпозијум „Академик Берислав Бета Берић”, а који је, уместо да буде одржан 13. и 14. новембра 2009, одложен за пролеће 2010. због епидемије грипа. Симпозијум заједнички организују Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију, Матица српска и Универзитет у Новом Саду. Позитивно рецензирани радови биће објављени у *Зборнику Матице српске за друштвене науке*. Први рад, под насловом „Ефикасност пронаталитетне популационе политике”, написали су Бранислав С. Ђурђевић, Ђорђе Ракочевић и Даниела Арсеновић, а други, под насловом „Промена броја становника Шајкашке од 1869. до 2002. године” написали су Љубица Ивановић и Бранислав С. Ђурђевић.

Такође, на Научном скупу „Стогодишњица рођења академика Бранислава Букурова” који је одржан 16. децембра 2009. у Матици српској представљен је рад Бранислава С. Ђурђевића и Даниеле Арсеновић „Савремени проблеми у проучавању становништва Војводине”. У раду се помиње укупно седам актуелних проблема који отежавају проучавање становништва Војводине на почетку двадесет првог

века. То су: померање датума пописа 2002, промене дефиниције сталног становништва, различите дефиниције у расположивим подацима текуће статистике, смањени број расположивих података текуће статистике, недостатак билтена текуће статистике, недостатак регистра становништва и непостојање Центра за популационе студије.

Перцепција друштва
и властитог положаја студентске омладине у Војводини
(носилац теме: проф. др Слободанка Марков)

У 2009. години у оквиру наведене теме завршен је рад на редакцији интервјуа и сређивању грађе о респондентима прикупљене из разних извора. Циљ је да се јавности презентују различита искуства студентске популације током година кризе и транзиције (из визуре оних који су остали у земљи и оних који су отишли у иностранство) и однос према будућности. Материјал ће бити предат редакцији за објављивање или у форми грађе или као посебна публикација.

Квалитет живота и сеоска култура
(носилац теме: проф. др Драган Коковић)

У протеклом периоду акценат истраживања стављан је на везу између квалитета живота и културе. Није сасвим јасно одређено како се квалитет живота третира у савременим истраживањима. За њега се може рећи да је пре конгломерат најразличитијих проблема, полазећи од смисла живљења и људске среће, па све до проблема савремене културе и савремених градова.

У бројним истраживањима квалитет живота се, заправо, поистовећује са границама социјалне статистике и све то представља велику тешкоћу у истраживању овог донекле магловитог појма. Квалитет живота разматра се у складу са вишим типом потреба у које свакако спадају културне потребе, образовне потребе, потребе за самоактуализацијом, самоодређењем, итд. Хијерархија потреба, коју је разрадио Абрахам Маслов, ствара основу за одређење садржаја квалитета живота. Ослањајући се на његове радове многи истраживачи квалитет живота повезују са задовољењем потреба појединца у току неког временског периода. С друге стране, у многим истраживањима квалитета живота присутне су и другачије позиције, те се наглашава да квалитет живота значи испитивање различитих нивоа задовољства и незадовољства. У повезивању квалитета живота и културе најочитије се огледа значај тзв. виших потреба, које подразумевају остварење аутентичне личности, њено задовољство и незадовољство животом и трагање за сопственим испуњењем. У нашим истраживањима анализиран је овај приступ који се јавља у једном друштву у чијем центру више није човек и у којем је гледиште квантитета потиснуло све друго.

Топонимија средњовековног Срема
(носилац теме: Жарко Димић)

У току 2009. године сакупљено је мноштво података о насељима (и пустарама) у Срему током средњег века (до 1526. године). Након неколико селекција дошло се до неколико стотина места која су се, већином сигурно а делом вероватно, налазила на територији Срема која припада Републици Србији.

Током досадашњег рада обрађена је релевантна литература, како она најстарија, тако и они извори који су резултат најновијих истраживања. Првенствено се мисли на публикације средњовековне грађе мађарских и других историчара, путописаца, хроничара (György Fejér, Gusztáv Wenzel, Pesty Frigyes, Imre Nagy, Gyula

Nagy, Csánki Dezső, E. Malysy, Carolus Wagner, Albericus Aquensis, Ansbertus). Такође, коришћена је и грађа похрањена у нашим установама (Историјски архив Срем, Сремска Митровица, Архив Војводине, Архив САНУ у Сремским Карловцима, Завод за заштиту споменика културе у Сремској Митровици), и то она која се односи на 18. век. У питању су разни пописи становништва, села и пустара, као и скице и описи разграничења манастирских и властелинских имања у том периоду. До сада је идентификовано и обрађено више од 300 насеља, с тим да овај број није коначан. Међу њима има и оних која до сада нису била забележена у нашој литератури, или им је непозната локација.

Литература је набављана и директно из Републике Мађарске, па су истраживачи због тога боравили у Будимпешти и Сентаandreји марта 2009. године.

За већину насеља утврђена је тачна или приближна локација, прибављени су катастарски планови сремских места, старе и новије географске и топографске карте. Остварени су контакти и сарадња са неким месним канцеларијама, односно појединцима, познаваоцима локалних топонима, као и са познаваоцима латинског и мађарског језика, због превођења дела грађе са латинског и мађарског. Овај посао биће настављен и наредне године.

Словаци у Војводини (носилац теме: проф. др Слободан Ђурчић)

У 2009. години одржана су два састанка, којима је присуствовало осам потенцијалних учесника у реализацији пројекта. Закључено је да током године треба извршити следеће задатке:

- формирање радне групе за реализацију пројекта
- израда оквирног плана рада
- прикупљање материјала за израду библиографије о Словацима у Војводини.

До 20. децембра 2009. године није формирана комплетна екипа и тај ће посао бити настављен у наредним годинама. Учешће у раду на пројекту потврдили су сарадници из области географије, демографије, етнологије, социологије и области културног стваралаштва Словака у Војводини. Сви они су доставили детаљне планове рада. Према ономе што стоји у плановима истраживања ће бити вишегодишња.

Прикупљени су подаци о завидном броју публикација посвећених Словацима у Војводини и њихова систематизација биће обављена током рада на пројекту. За те послове биће ангажован стручни сарадник са знањем словачког језика.

Атлас насеља Војводине (носилац теме: проф. др Слободан Ђурчић)

Средином 2009. године израђен је детаљан план рада за наведени пројекат. Како се то десило након усвајања Плана научноистраживачког рада Матице српске, није се могло рачунати на редовна средства. Матица српска је обезбедила средства из Буџета Града за ову намену, али она још нису уплаћена. У овај истраживачки подухват би поред Матице српске били укључени и Музеј Војводине и Департман за географију, туризам и хотелијерство ПМФ-а у Новом Саду.

Средствима Департмана за географију набављен је извештај број карата потребних за реализацију пројекта. Поднет је и захтев Управи за оперативне послове Војске Србије за одобрење коришћења карата Војногеографског института и прибављене су информације о условима коришћења карата Војног и Дворског архива у Бечу. На основу расположивог материјала започет је рад на текстуалном делу, који се односи на коментаре карата насеља. Уколико средства буду уплаћена у догледно време, предвиђа се да би први том *Атлас насеља Срема* био завршен током 2010. године.

ИСТОРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ
(руководилац пројекта: др Душан Попов)

Након објављивања четири тома *Историје Матице српске* (аутори: академик Живан Милисавец I, II, III, том, др Душан Попов IV том) у 2009. години настављен је рад у Рукописном одељењу Матице српске, где се прегледају записници са Скупштина, Управних одбора, Одбора Одељења и преписка са чланством. Обједињени резултати истраживања за период 1941–1951. сакупљени су у научну монографију мр Ненада Дошлића *Историја Матице српске 1941–1951*. Рукопис је позитивно рецензиран и биће објављен 2010. године.

Истраживања у 2009. години нису финансирана.

СРПСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ У АУСТРИЈСКОЈ ЦАРЕВИНИ 1790–1861.
(руководилац пројекта: проф. др Љубомирка Кркљуш)

Проф. др Љубомирка Кркљуш:

У току 2009. године настављен је рад на истраживању организације српске власти у току Српског народног покрета 1848–1849. Објављени су следећи радови:

- *Извештаји француских дипломата из Београда у време револуције 1848–1849*, Матица српска, Нови Сад, 2009.
- „Судска власт у Војводини по документима Српског народног покрета 1848–1849”, *Зборник радова Правног факултета у Источно Сарајеву*, бр. 5, Пале, 2009, 7–19.
- „Обележја и симболи у току Српског народног покрета 1848–1849”, *Истраживања*, 20, Нови Сад, 2009, 147–161.

Проф. др Бранко Бешлин:

Током 2009. године истраживање је било усмерено на раздобље од 1790. до 1848. године, које се може назвати формативним у развоју либералних идеја код Срба. Највише пажње посвећено је најпре одјеку идеја Француске револуције међу српском интелигенцијом, што је дошло до изражаја на Темишварском сабору 1790. године, када почиње и епоха националних покрета у Хабзбуршкој монархији. Пошто слободног политичког живота у Монархији није било, Срби су у првим деценијама XIX века своје снаге усмерили на културно поље и ту се утицаји западноевропског либерализма и националног романтизма препознају у разноврсним облицима интелектуалног стваралаштва. Потом је истраживање усмерено на утицај протестантских виших школа у северној Угарској (данашњој Словачкој) у којима је образовање стицала већина српских интелектуалаца који ће играти кључну улогу у идејном уобличавању српског либерализма у другој половини XIX века.

Проф. др Владан Гавриловић:

У току 2009. године настављена су досадашња истраживања везана за, до сада, мање познату личност која је учествовала у револуционарним збивањима 1848–1849. године – народног капетана Милоша Војновића. Његова заоставштина се налази у Рукописном одељењу Матице српске у Новом Саду. То су документа која је сам Војновић, већ као стар човек, предао Теофилу Димићу. Поједина документа о Милошу Војновићу нађена су и у Архиву САНУ у Сремским Карловцима. На основу све ове истражене грађе написан је чланак „Нови подаци о народном капетану Милошу Војновићу”, који је предат у штампу и биће објављен у следећем броју *Зборника Матице српске за историју*, до краја 2009. или почетком 2010. године. На основу грађе прикупљене у досадашњим истраживањима биће сачињена и монографија о народном капетану Милошу Војновићу.

ПРИВАТНО ПРАВО У ВОЈВОДИНИ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА (руководилац пројекта: проф. др Душан Николић)

У 2009. години на Пројекту је радио истраживачки тим у измењеном саставу. Уместо сарадника који су претходних година у потпуности обрадили и исцрпили одређене теме, ангажовани су сарадници за реализацију нових пројектних задатака.

У протеклом периоду истраживачки рад је био сконцентрисан на праксу Касационог суда у Београду – одељење Б у Новом Саду. Судске одлуке су проучаване у контексту основних грана приватног права. Посебна пажња посвећена је стваралачкој улози Суда, која је представљала једну од главних специфичности војвођанског приватног права. Та тематика је била предмет истраживања и у 2009. години. Истовремено, започета су упоредна истраживања. Приватно право, које је важило у Војводини између два светска рата, поређено је са тада важећом правном регулативом у другим деловима Краљевине. Историјска компаративна анализа ограничена је само на карактеристична подручја у региону. Током 2009. године правно наслеђе Војводине је доведено и у везу са савременим домаћим, страним, међународним и наднационалним правом. У том контексту, посебна пажња посвећена је зближавању правних култура у свету, проблематици тзв. правних транспланта и мешовитом правном систему који настаје у оквиру Европске уније.

Сарадници су пројектне задатке реализовали уз незнатна одступања од усвојеног Плана и програма рада за 2009. годину.

Реализовани пројектни задаци:

Проф. др Душан Николић:

Поредио је изворе права који су важили у Војводини између два светска рата са изворима који важе у савременом свету. Посебну пажњу посветио је актуелном процесу зближавања правних култура, правним трансплантима и обликовању мешовитих правних система. Циљ истраживања био је да се сагледају сличности и разлике између некадашњег војвођанског приватног права и савремених тенденција у Европи и свету.

Проф. др Душан Николић написао је рад „Legal Cultures and Legal Transplants” („Правне културе и правни транспланти”), обима 50 страна, који ће у форми националног реферата бити саопштен на Светском конгресу за упоредно право у Вашингтону, јула 2010. године. У тексту је наведено да је реферат настао као резултат истраживања у оквиру пројекта који је финансирала Матица српска. Уз рад, аутор је приложио позив организатора, потврду о пријему текста и молбу Матици српској за сагласност да се текст на енглеском језику објави у посебној публикацији Међународне академије за упоредно право.

Проф. др Душан Николић је део резултата истраживања саопштио на међународној конференцији „Private Law in Eastern Europe – Autonomous Legal Developments or Legal Transplants?” на Макс Планк институту за упоредно и међународно приватно право у Хамбургу (Max Planck Institute for Comparative Law and Private International Law – Hamburg) марта 2009. године, у форми националног реферата „Development of Property Law in Serbia – Both Autonomus Legal Development and Legal Transplantation”.

Проф. др Гордана Ковачек Станић:

Истраживала је правну праксу у области родитељског права. Циљ истраживања био је да се утврде сличности и разлике између правних правила војвођан-

ског приватног права и правних норми, које су у исто време важиле на простору централне Србије. У том контексту, правно наслеђе је поређено са савременим нормативним решењима.

Проф. др Гордана Ковачек Станић написала је рад на тему „Породичноправни односи родитеља и деце у Војводини између два светска рата”, обима 27 страна. Рад је предат Уредништву *Зборника Матице српске за друшћивене науке*.

Проф. др Невена Петрушић:

Истраживала је праксу Касационог суда – одељење Б у Новом Саду, са становишта грађанског процесног права. Циљ истраживања био је да се сагледају значајније фазе судских поступака и начин на који су обликоване одлуке прецедентног карактера.

Проф. др Невена Петрушић написала је и предала рад на тему „Правностваралачка улога Одељења Б Касационог суда у Новом Саду у време Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца”, обима 13 страница.

Проф. др Наташа Стојановић:

Истраживала је правну праксу у области наследног права. Циљ истраживања био је да се утврде сличности и разлике између правних правила војвођанског приватног права и правних норми које су у исто време важиле на простору централне Србије.

Др Наташа Стојановић је обрадила и систематизовала око 50 судских одлука које ће представљати основу за израду рада у 2010. години на тему „Наследноправни положај супружника у приватном праву Војводине између два светска рата”, са посебним освртом на право наслеђа супружника у савременом српском праву”.

Мр Гордана Дракић:

Прикупила је и анализирали грађу која се односи на организацију, персонални састав и начин рада Касационог суда – одељење Б у Новом Саду.

Мр Гордана Дракић написала је и предала рад на тему „Одељење Б Касационог суда у Новом Саду (1920 – 1941)”, обима 16 страница.

Нереализовани пројектни задаци:

Др Ирина Сфердиан, ванредни професор Правног факултета у Темишвару (Румунија) истраживала је приватно право које је било у жупанији Тимиш између два светска рата. Циљ истраживања био је да се сагледају основни принципи развоја правног система, који се почетком 20. века заснивао на истим принципима и сличним правилима. Завршни рад је написан, али није на време достављен. Ауторски хонорар није исплаћен.

Др Рајко Кнез, професор и декан Правног факултета у Марибору (Словенија) известио је руководиоца пројекта да због обавеза није у могућности да учествује у реализацији планираних пројектних задатака. Ауторски хонорар није исплаћен.

Др Томаж Керестеш, доцент Правног факултета у Марибору (Словенија) одложио је истраживање за 2010. годину због спречености. Ауторски хонорар није исплаћен.

Др Мирослав Лазић, редовни професор Правног факултета у Нишу одложио је истраживање због измена у организацији рада на Пројекту за 2010. годину. Ауторски хонорар није исплаћен.

Одељење за природне науке

ПРОУЧАВАЊЕ ФРУШКЕ ГОРЕ
(руководилац пројекта: проф. др Пал Божа)

Проучавање Фрушке горе у Матици српској започето је још у Научном одељењу у време када је његов секретар био академик Бранислав Букурров, један од најзначајнијих чланова Одељења за природне науке, чију стогодишњицу рођења Матица обележава ове године. Децембра 1968. године утврђен је први план рада на овом пројекту, по коме су предвиђена проучавања становништва, земљишта, геолошке грађе, климе, флоре, фауне, вода и људских делатности Фрушке горе. Појединачних истраживања Фрушке горе било је и раније, тако да је прва књига из овог пројекта објављена још 1966. године. Рад на пројекту одвија се преко самосталних тема из области биологије, хемије, биохемије, географије и других природних наука. Резултати истраживања до сада су објављени у 26 монографских студија (једна у 2009. години) и бројним радовима објављеним у периодици са листе Министарства науке Републике Србије.

Биолошки активне материје биљака Фрушке горе
(носиоци теме: проф. др Неда Мимица Дукић и проф. др Пал Божа)

У току 2009. године учесници овог пројекта реализовали су теме предвиђене планом рада. Истраживачки тим је своје активности организовао у два сегмента. Истраживачки рад који је пратио вегетацијску сезону календарске 2009. године усмерен је ка теренским опсервацијама и сакупљању материјала за издање о биљкама са ди и тритерпенима и сапонинима (издање 2.3. предвиђено планом до 2012. године). Други сегмент обухвата рад на синтези резултата из претходне и дела ове године и формирање основа за завршетак рукописа о биљкама са иридоидима (издање 2.2. предвиђено планом до 2012. године).

Реализација пројектних задатака обухватила је активна теренска истраживања, лабораторијска испитивања и претраживања базе података у информационом центрима. Већ постојеће информације о врстама, које садрже истраживану групу активних биомолекула, показале су се као оскудне, те су предвиђене и активности лабораторијских истраживања. Теренска испитивања обухватила су проверу станишта и процену стања популација, проналажење нових локалитета и станишта биљака са ди и тритерпенима на подручју Фрушке горе. Теренска ботаничка истраживања настављена су лабораторијским анализама основних мониторинг елемената, везаних за динамику популација истраживане групе биљака на Фрушкој гори. Такође, паралелно са теренским радом на евидентирању нових локалитета вршене су и активности везане за детекцију и локализацију фактора угрожавања испитиваних таксона, као и ефекти одговарајућих степена заштите који постоје на Фрушкој гори. Колектовање материјала праћено је сакупљањем одговарајућих количина и њиховом припремом за даље поступке екстракције и изолације циљане групе једињења. Укупан материјал је таксономски и систематски обрађен у Хербаријуму Департмана за биологију и екологију Природно-математичког факултета у Новом Саду (БУНС), те су том приликом и одвојени и обележени примерци јемства (Voucher specimens) везани за биљке које су даље обрађиване биохемијским методама.

У протеклом периоду извршена је хемијска карактеризација биљног материјала, прикупљеног са различитих локалитета у Војводини, на присуство и садржај иридоидних гликозида. Предмет истраживања биле су врсте из родова фамилија

Lamiaceae, Apiaceae, Rosaceae, Polygalaceae i Caryophyllaceae. Сакупљени биљни материјал мацериран је у метанолу. Применом хроматографских техника, као и специфичних бојених реакција, доказано је присуство ди и тритерпена. У раду су примењене технике танкослојне хроматографије TLC, препаративне TLC као и HPLC-DAD методе HPLC-MS-MS технике. Добијени резултати компарирани су са подацима из литературе.

Рад на информационом центрима омогућио је адекватно тумачење добијених података, те умногоме допринео дефинисању и карактеризацији појединих биљних дрога. Такође, у оквирама овог сегмента рада констатован је недостатак комплексног информационог модула о лековитим биљкама, како на простору Војводине тако и на простору Србије.

Постигнути резултати: на Фрушкој гори су констатовани нови локалитети за око 15 врста биљака са ди и тритерпенима и сапонинима. Међутим, поједини локалитети, за које се врсте богате овим једињењима констатују, уништени су те морају бити брисани из распрострањења врста. Нови локалитети су констатовани за врсте из фамилија *Rosaceae, Apiaceae, Caryophyllaceae i Polygalaceae.* Стање популација на одговарајућем броју локалитета није задовољавајуће. Најчешћи фактори угрожавања су антропогени.

Установљене су разлике у садржају и саставу истраживаних биомолекула. На основу претраживања у информационом центрима издвојено је око 30 врста које би могле бити биљке са ди и тритерпенима и сапонинима, присутне у флори Фрушке горе.

Фрушкогорска лесна зараван:
палеоклиматска и палеоеколошка истраживања
(носилац теме: проф. др Слободан Марковић)

Протекла истраживачка година била је изузетно успешна, како с апекта теренских и лабораторијских истраживања, тако и по питању презентовања резултата на међународним и домаћим научним скуповима, односно публиковању радова у интернационалним и домаћим часописима. Овде посебно желимо да напоменемо одржавања међународне конференције „Lesfest09” која је крајем августа и почетком септембра одржана у Новом Саду. Претходни „Lesfest99” одржан је пре 10 година у Бону и Хајделбергу. Током 2009. обављена су завршна теренска истраживањима која су реализована у сарадњи са колегама Улрихом Хамбахом и Бјорном Махалетом из Немачке, Томасом Стивенсом и Ианом Смалијем из Велике Британије, као и са колегама из Холандије и Белгије Џефом и Димитријем Вандебергхеом са којима су у три наврата реализована заједничка теренска истраживања на Бачкој, Сремској и Тамишкој лесној заравни и у долинама Тисе и Тамиша. Одобрена средства су потрошена при реализацији поменутих теренских истраживања.

Лабораторијска истраживања реализују се на Универзитету у Бајројту, Институту за примењене геонауке у ХанOVERу, Универзитету у Генту (где је као стипендиста Басилеус програма боравио мр Драган Попов) и Седиментолошкој лабораторији Слободног универзитета у Амстердаму. Резултати истраживања објављени су у следећи радовима:

- Buggle, B., Hambach, U., Glaser, B., Gerasimenko, N., Marković, S. B., Glaser, I., Zöllner, L. (in press), “Magnetic susceptibility stratigraphy and spatial and temporal paleoclimatic trends in East European loess paleosol sequences”, *Quaternary International* 196, 86–106. M22.
- Bokhorst, M. P., Beets, C. J., Marković, S. B., Gerasimenko, N. P., Matviishina, Z. N., Frechen, M. (in press), “Pedo-chemical climate proxies in Late Pleistocene Serbian-Ukrainian loess sequences”, *Quaternary International* 198, 113–123. M22.

- Antoine, P., Rousseau, D. D., Fuchs, M., Hatté C., Gautier, C., Marković, S. B., Jovanović, M., Gaudeenyi, T., Moine, O., Rossignol, J. (in press), “High resolution record of the last climatic cycle in the Southern Carpathian basin (Surduk, Vojvodina, Serbia)”, *Quaternary International* 198, 19–36. M22.
- Marković, S. B., Smalley, I. J., Hambach, U., Antoine, P. (2009), “Loess in the Danube region and surrounding loess provinces: The Marsigli memorial volume”, *Quaternary International* 198, 5–6. M22.
- Marković, S. B., Hambach, U., Catto, N., Jovanović, M., Buggle, B., Machalett, B., Zöller, L., Glaser, B. Frechen, M. (2009), “The middle and late Pleistocene loess-paleosol sequences at Batajnica, Vojvodina, Serbia”, *Quaternary International* 198, 255–266. M22.
- Schimdt, E., Machalett, B., Marković, S. B., Tsukamoto S., Frechen, M. (2009), “Luminescence chronology of the upper part of the Stari Slankamen loess sequence (Vojvodina, Serbia)”, *Quaternary Geochronology* online published, doi:10.1016/j.quageo.2009.09.006 M21.
- Lukić, T., Marković, S. B., Stevens, T., Vasiljević Dj. A., Machalett, B., Milojković, N., Basarin, B., Obreht, I. (2009), “The loess ‘cave’ near the village of Surduk – an unusual pseudokarst landform in the loess of Vojvodina, Serbia”, *Acta Carsologica* 38, 151–159.

Током 2009. године настављен је рад на писању научне монографије *Лес Фрушке горе*. Довршетак монографије очекује се током 2010. године.

Фауна Фрушке горе (носилац теме: проф. др Смиљка Шимић)

Током 2009. године, а према усвојеном Плану рада за 2009. годину, спроведена су истраживања девет различитих група бескичмењака у Националном парку Фрушка гора и широј околини. У оквиру расположивих материјалних средстава започет је рад на прикупљању литературних података о појединачним групама, рекогносцирање терена, теренски рад и најзад финална обрада, тј. детерминација и писање радова. Пристигли текстови још увек нису дефинитивна верзија радова који ће бити штампани у монографији током 2010.

- Остракодни ракови (Ostracoda, Crustacea) Фрушке горе (аутор Бригита Петров) – изучавани су на бази 134 узорка из различитих типова вода са 56 локалитета. Установљено је присуство 21 врсте, од којих 11 врста представља једине налазе за Србију. Посебан значај имају и врсте (њих 6) које аутор означава као ретке, што указује да овај простор представља једно од најзначајнијих подручја диверзитета поменуте, у Србији недовољно истражене фауне.
- Вилински коњици (Insecta, Odonata) Фрушке горе (аутор Светозар Сантовац) – У 2009. години обављена су само допунска истраживања, јер се аутор фокусирао на сакупљање и фаунистичку обраду вилинских коњица Фрушке горе већ неколико претходних година. Сакупљено је 98 примерака, који су разноврстани у 30 врста. Дати су подаци и о општој распрострањености ових врста. Број није коначан, јер недостају подаци о ранопролећним и каснојесењим врстама. Међу утврђеним врстама две су нове за Војводину (*Cordulegaster heros* Theischinger, 1979 i *Cordulegaster bidentata* Selys, 1843).
- Sphingidae (Insecta, Lepidoptera) Фрушке горе (аутори Дејан Стојановић и Зорана Галић) – У раду су приказани резултати истраживања фауне вештица (Lepidoptera, Sphingidae) Националног парка Фрушка гора (Србија, Војводина). Истраживања су трајала пет година. Идентификовано је укупно 15 врста сврстаних у 3 потфамилије и 13 родова. Овај прилог представља прво систематско истраживање фауне вештица у Војводини.

- Noctuidae (Insecta, Lepidoptera) Фрушке горе (аутор Дејан Стојановић) – У раду су приказани резултати истраживања фауне совица (Lepidoptera, Noctuidae) у Националном парку Фрушка гора (Србија, Војводина). Теренска истраживања су трајала пет година, а сакупљени материјал разврстан је у 204 врсте, 128 родова и 23 потфамилије. Сакупљени и идентификовани примерци систематизовани су по номенклатури Nowacki i Fibiger (1996) iz Karsholt i Razowski (1997).
- Лептири (Lepidoptera: Hesperioidea i Papilionoidea) Фрушке горе (аутор Предраг Јакшић) – У раду су приказани резултати свих досадашњих истраживања (укључујући и рад самог аутора) ових група на Фрушкој гори. Утврђено је 113 врста. Дати су подаци о распрострањењу, стаништима на Фрушкој гори са листом локалитета и утврђених врста. Урађена је еколошка и зоографска анализа, а фауна је упоређена са фауном блиских подручја. Посебно су обрађене ретке и таргет врсте, значајне за заштиту.
- Косци (Opiliones) Фрушке горе (аутор Иво Караман) – Литературни подаци о фауни опилиона Фрушке горе постоје у свега два до сада публикована рада. Дугогодишњим систематским истраживањима утврђено је присуство 15 врста. Особито Фрушке горе, с аспекта ове фауне, огледа се у одсуству елемената који су присутни у суседним подручјима. По томе је Фрушка гора зоографски посебно интересантна.
- Megachilidae (Apoidea: Hymenoptera) Фрушке горе (аутор Љубиша Станисављевић) – Из доступних збирки и литературних података на Фрушкој гори је евидентирано укупно 27 врста пчела из ове фамилије, које припадају у 8 родова. Како је Фрушка гора припадала Аустроугарској империји, претпостављамо да је велики број налаза пчела евидентиран у литератури из тог периода у природњачким музејима Будимпеште и Беча. Због тога је потребно извршити даљу претрагу литературних података, али у исто време и извршити организована детаљна истраживања ради употпуњавања слике о фауни свих пчела на Фрушкој гори.
- Изворишта симулида (Insecta: Diptera) у водотоковима Фрушке горе (аутор Александра Игњатовић Ћупина) – Поред исцрпних података о присутним врстама ове фамилије у нашој земљи, подаци о фауни симулида на Фрушкој гори били су веома оскудни. У литературним изворима налазе се наводи за само један именовани поток код Руме, где је утврђено присуство развојних стадијума врста које се наводи као: *S. Ornatum*, *S. Angustitarsis* Lundstrom 1911, *S. Mediterraneum* Puti 1925 и једну неидентификовану врсту из групе *aureum*. Вишегодишња истраживања фауне симулида Фрушке горе започела су 2001. године и трају до данас. У бројним обрађеним локалитетима регистровано је 11 врста из рода *Simulium* Latreille. Истраживања су за циљ имала утврђивање листе присутних врста, идентификацију станишта развојних и адултних стадијума, а посебна пажња је посвећена врстама које се хране крвљу човека и домаћих животиња.
- Longidoridae (Nematoda: Dorylaimida) Фрушке горе (аутор Ласло Барши) – Закључено је да нематофауна Фрушке горе никада није систематски истраживана. До сада су од лонгидоридних нематода установљене три врсте рода *Longidorus* и пет врста рода *Xiphinema*. Њихов кратак опис, микрофотографије, списак локалитета и биљака домаћина биће дати у овом раду. Аутор, такође, коментарише неке раније налазе лонгидоридних нематода на Фрушкој гори.

ИСТОРИЈА МЕДИЦИНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ КУЛТУРЕ
НА ТЛУ ДАНАШЊЕ ВОЈВОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Јован Максимовић)

Током 2009. године интензиван је рад на историји фармације и вишегодишња истраживања обједињена су у рукопис монографије која обухвата период од прве половине 18. века, појаве првих апотека у војвођанским местима, па до средине 20. века, када је ступио на снагу Закон о принудном откупу апотека (Бачка, Банат и Срем). Рецензенти су прегледали рукопис монографије мр Илије Савкова који се односи на Бачку и Банат и дали позитивне рецензије. Чека се део рукописа који се односи на Срем, чиме би рукопис ове велике монографије био комплетиран.

Истраживања на овом пројекту теку паралелно: историја периода и историја медицинских дисциплина. Настављена су истраживања на историји судске медицине. Руководилац истраживања је проф. др Драгиша Поповић.

Прикупљена је опсежна библиографска грађа, подаци о члановима Научног друштва за историју здравствене културе Војводине и члановима Секције за патологију Друштва лекара Војводине и Српског лекарског друштва. Истраживањима су обухваћене судскомедицинске и патоанатомске делатности на тлу Војводине, па је сходно томе и формиран тим истраживача из свих значајнијих медицинских центара у Војводини у којима се одвијала судско-анатомска пракса (Нови Сад, Суботица, Сомбор, Зрењанин, Сента, Кикинда, Сремска Митровица, Вршац, Панчево, Врбас). Прикупљена је огромна грађа из наведених медицинских центара.

РИТОВИ ВОЈВОДИНЕ
(руководилац пројекта: проф. др Анте Вујић)

Током 2009. године реализована је прва фаза пројекта која је подразумевала: прикупљање литературе и њену класификацију, теренска истраживања, обраду прикупљеног материјала и података, обједињавање резултата и припрему публикација. Теме које су обрађиване односе се на поједине групе организама, или су везане за поједине аспекте ритских станишта: 1) географска истраживања ритова Војводине; 2) истраживања флоре ритова Војводине; 3) истраживање фауне ритова Војводине. Осим уобичајених садржаја везаних за наведене теме, посебна пажња је усмерена на истраживања о одрживом управљању и коришћењу ритских станишта, развоју активне заштите ових подручја и увођењу посебних садржаја који подржавају одрживост и развој, као што је то екотуризам.

У овој години посебна пажња је била усмерена на истраживања Подунавља, и то Горњег, Ковилско-петроварадинског рита, Доњег Подунавља и ритских станишта уз реку Саву. Са ових подручја је, до сада, познато и највише података, тако да је уз допунска истраживања могуће приступити њиховом обједињавању и публикавању. Такође, ове године се радило на реализацији четири пројектна задатка, који су резултирали два монографским студијама (у рукопису).

Пројектни задатак 1: Део истраживачког тима који је задужен за зоолошка истраживања птица завршио је истраживање и прикупљање података за израду монографије о птицама ритских станишта Војводине. Планира се завршетак монографије о птицама ритова Војводине.

У 2009. години као резултат истраживања, публикована је монографија *Фауна осолских мува (Diptera, Syrphidae) у ритовима Војводине*. Аутори су: Смиљка Шимић, Анте Вујић, Снежана Раденковић, Предраг Радишић и Зорица Недељковић.

Пројектни задатак 2: Настављена су истраживања из области географије, што је резултирало монографском публикацијом о географским карактеристикама ри-

това Бачке, уз поглавље о могућем коришћењу природних вредности у развоју делатности које могу да буду у складу са конзервацијом подручја. Рукопис публикације предат је Одељењу за природне науке Матице српске.

Пројектни задатак 3: Током 2009. године завршена су истраживања и рад на припреми монографије о генетичкој разноврсности појединих врста важних за конзервацију ритских станишта у Војводини. У реализацији тог задатка учествују два истраживача из области еволуционе биологије. Наредних месеци биће завршен рад на рукопису монографије.

Пројектни задатак 4: Ботаничари у истраживачком тиму радили су на допунским истраживањима на неколико значајних ритских станишта – Горње Подунавље, Ковилско-петроварадински рит, Засавица – и прикупљали грађу за две монографске студије чији се завршетак планира за наредну годину.

Поред наведене монографије, објављени су и следећи резултати рада на овом пројекту:

- Milankov, V., Ludoški, J., Stahls, G., Stamenković, J., Vujić, A. (2009), “High molecular and phenotypic diversity in the *Merodon avidus* complex (Diptera, Syrphidae): cryptic speciation in a diverse insect taxon”, *Zoological Journal of the Linnean Society* 155, 819–833 M21.
- Francuski, Lj., Vujić, A., Kovačević, A., Ludoški, J., Milankov, V. (2009), “Identification of the species of the *Cheliosia variabilis* group (Diptera, Syrphidae) from the Balkan Peninsula using wing geometric morphometrics, with the revision of status of *C. Melanopa redi* Vujić, 1996”, *Contributions to Zoology* 78(3), 129–140 M22.
- Francuski, Lj., Ludoški, J., Vujić, A., Milankov, V. (2009), “Wing geometric morphometric inferences on species delimitation and intraspecific divergent units in the *Merodon ruficornis* group (Diptera, Syrphidae) from the Balkan Peninsula”, *Zoological Science* 26, 301–308 M22.

МИКОТОКСИНИ У ЖИВОТНИМ НАМИРНИЦАМА

(руководилац пројекта: проф. др Марија Шкрињар)

У оквиру рада на пројекту за 2009. годину истраживања су била посвећена испитивању миколошког и микотоксиколошког квалитета одређених група животних намирница (месо и производи од меса, „здрава храна”, производи на бази биљних уља) и сточне хране, антифунгалног деловања неких зачина, као и антибактеријског деловања бактерија млечне киселине и бифидобактерија.

Поред основних фаза истраживања планираних за 2009. годину, која се одnose на испитивање утицаја појединих зачина и лековитог биља на спречавање раста и размножавања одабраних токсигених врста плесни и стварања микотоксина, изведена су и друга истраживања чији резултати су публиковани у научним часописима или саопштени на научним скуповима у земљи и иностранству. Поменута истраживања посвећена су испитивању миколошког и микотоксиколошког квалитета одређених група животних намирница (месо и производи од меса, млеко, „здрава храна”, производи на бази биљних уља) и сточне хране, са посебним освртом на фреквенцију распрострањења токсигених гљива и појаву појединих микотоксина.

Добијени резултати излагани су на домаћим (Трећи научни скуп са међународним учешћем „Микологија, микотоксикологија и микозе”, 23–25. април 2009, Матица српска, Нови Сад; Педесето јубиларно саветовање „Производња и прерада уљарица” са међународним учешћем, јуни 2009, Херцег Нови) и међународним научним скуповима (International 55th Meat Industry Conference, јун 2009, Тара; ICoMST 2009, август 2009, Копенхаген; ISM Conference 2009, септембар 2009, Тулн,

Аустрија; 6th Balkan Congress of Microbiology, октобар 2009, Охрид) и публиковани у часописима националног (Matica Srpska Proceedings for Natural Sciences, Acta Periodica Technologica) међународног ранга (*Acta Veterinaria*, Београд). У овој извештајној години добијени резултати објављени су у следећим радовима:

- Marija M. Škrinjar, Anamarija I. Mandić, Aleksandra Č. Mišan, Marijana B. Sakač, Lj. Č. Šarić, Marija M. Zec (2009), “Effect of mint (*Mentha piperita* L.) and caraway (*Carum carvi* L.) on the growth of some toxigenic *Aspergillus* species and aflatoxin B1 production”, *Matica Srpska Proceedings for Natural Sciences* 116, 131–139.
- Marija M. Škrinjar, T. L. Könyves, Mira Đ. Ač (2009), “Frequency of *Aspergillus fumigatus* Fres. – a toxigenic and allergenic fungal species in milking cows feeds throughout one research year”, *Matica Srpska Proceedings for Natural Sciences* 116, 101–111.
- Marija Škrinjar, Dragica Samardžić, Mira Ač (2009), „Mikrobiološki kvalitet makoneza tokom skladištenja i sirovina za njegovu proizvodnju”, *50. jubilarno save-tovanje „Proizvodnja i prerada uljarica” sa međunarodnim učešćem, Herceg Novi, 22–26. VI 2009, Zbornik radova*, 181–187.
- Slavica Vesković Moračanin, Marija Škrinjar, Mira Ač, Đ. Okanović (2009), “Contamination of a dry sausage – ‘tea sausage’ with toxigenic moulds and ochratoxin A during the ripening”, *55th International Congress of Meat Science and Technology (ICoMST 2009)*, Copenhagen, Denmark, August 16–21, 2009, PE6.05 187.00.
- Marija Škrinjar, Mira Ač, Slavica Vesković Moračanin (2009), “Effect of potassium sorbate on ochratoxin A production by *Penicillium aurantiogriseum* Dierckx and *P. chrysogenum* Thom isolated from some meat products” *ISM Conference 2009 “Worldwide Mycotoxin Reduction in Food and Feed Chains”*, Abstract Book, p. 76.
- Marija Škrinjar, Mira Ač, Slavica Vesković Moračanin, Nevena Nemet (2009), “Contamination of some ‘healthy food’ products with *Aspergillus* and *Penicillium* species and their toxic metabolites”, *6th Balkan Congress of Microbiology, Ohrid, 28–31 October 2009, Abstract Book*.
- Marija Škrinjar, Nevena Nemet, “Antimicrobial effects of spices and herbs and their essential oils”, *Acta Periodica Technologica* (rad prihvaćen za štampu).

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ГЕНОТИПОВА ПШЕНИЦЕ ЕФИКАСНИХ У УСВАЈАЊУ И ИСКОРИШЋАВАЊУ АЗОТА (руководилац пројекта: проф. др Марија Краљевић Балалић)

Истраживања на овом пројекту спроведена су с циљем да се изврши категоризација сорти пшенице у односу на ефикасност исхране азотом (садржај азота у слами и зрну, жетвени индекс азота, садржај протеина у зрну, као и принос зрна) како би се одабрали они генотипови пшенице који су способни да усвоје и користе азот из земљишта што ефикасније, како би са што мање утрошка азота дали што већи принос. Резултати ових истраживања треба да допринесу oplemeњивању нових високоприносних сорти пшенице које су ефикасне у искоришћавању азота.

У трећој години истраживања (2009) анализирана је концентрација укупног N (применом микро Kjeldahl метода), концентрација нитрата, концентрација сиروه протеина у зрну зрелих биљака, НИИ, ефикасност искоришћавања азота и принос зрна. Анализе су обављене код 12 генотипова пшенице (5 пореклом из Србије, 5 из Словачке и 2 из светског асортимана). Оглед је био постављен по принципу случајног блок система у 2 понављања, са три дозе ђубрења азотом. Узорци за анализу су узимани у фази пуне зрелости.

Резултати дела истраживања из оквира овога пројекта саопштени су на два научна скупа и у три рада припремљена за објављивање:

- Горјановић, Б., Краљевић, М. (2009). „Концентрација азота у слами генотипова хлебне пшенице на три нивоа исхране азотом”. *Зборник сажетјака са XIV Међународног научно-стручног саветовања агронома Републике Српске*, Требиње, БиХ, 23–26. III 2009. године. Рад прихваћен за штампу у часопису *Агрознање*. Концентрација азота у слами може се користити као мера ефикасности и искоришћавања азота, тј. нижа концентрација азота у слами указује на већу ефикасност искоришћавања азота. Циљ рада је испитивање варијабилности концентрације азота у слами код дванаест генотипова хлебне пшенице, на три нивоа исхране азотом и груписање генотипова на бази фенотипске сличности.
- Горјановић, Б., Краљевић Балалић, М. (2009). „Принос генотипова хлебне пшенице на три нивоа исхране азотом”. *Зборник сажетјака са IV Конгреса Друштва генетичара Србије*, Тара, 1–5. јуна 2009, стр.194. Непрекидно повећање употребе азотних ђубрива доводи до низа еколошких и здравствених проблема. Један од начина решавања ових проблема је стварање генотипова који дају одговарајући принос при ограниченој примени минералних ђубрива. Циљ рада је да се у трогодишњем периоду испита фенотипска варијабилност приноса 12 генотипова хлебне пшенице.
- Gorjanović, B., Kraljević Balalić, M., Janković S. (2009), “Environmental effects on associations among nitrogen use efficiency traits in wheat. *Cereal Res. Commun*” (рад прихваћен за штампу).
- Горјановић, Б., Краљевић Балалић, М. (2009). „АММI анализа садржаја протеина у зрну хлебне пшенице” (рад прихваћен за штампање у *Архиву за ио-лојпривредне науке*). Ураду је испитивана еколошка стабилност 12 генотипова хлебне пшенице (*Triticum aestivum* L.) садржаја протеина у зрну коришћењем АММI анализе, која је показала да се већина генотипова разликовала и у главном ефекту садржаја протеина зрна и у интеракцији.

ПРОЦЕС СТРУКТУРНИХ И ФУНКЦИОНАЛНИХ ПРОМЕНА НА ЖИВИМ ЋЕЛИЈСКИМ И ТИЛАКОИДНИМ МЕМБРАНАМА (руководилац пројекта: проф. др Чедомир Раденовић)

Истраживања на овом пројекту одвијају се кроз две програмске целине. Прва се односи на динамику и механизам укупних транспортних процеса јона кроз побуђену ћелијску мембрану (плазмолема и тонопласт) живе биљне ћелије. Друга програмска целина обухвата фотосинтетично-флуоросцентна проучавања структурних и функционалних промена на побуђеним тилакоидним мембранама интактнoг листа кукуруза са развојем новог метода у оплемењивању и семенарству виших биљака. Крајњи резултат истраживања на овом пројекту: Транспортни процеси кроз побуђену ћелијску мембрану – пасивни, осцилаторни и активни јонски транспорт и неинвазивни фотосинтетично-флуоросцентни метод и његова промена у оплемењивању и семенарству кукуруза.

Резултати истраживања у 2009. години саопштени су у следећим радовима:

- Ч. Раденовић и сарадници (2009), “Mechanisms and Parameters of Transients and Oscillations of Delayed Chlorophyll Fluorescence in the Thylakoid Membrane of the Intact Maize Leaf”, *Biophysical Chemistry Russian Journal of Physical Chemistry A*, vol. 83, No 9, pp. 1582–1591.

- Ч. Раденовић и сарадници. “The prestigious maize inbred lines with erect top leaves. The priority performance of the efficient photosynthetic model in breeding.” *Genetika*, 2009, vol. 41, No 1, pp 41–58.
- Ч. Раденовић и сарадници (2009), „Доминантна својства ефикасног фотосинтетично-флуоросцентног модела у оплемењивању и савременој производњи квалитетног меркантилног кукуруза”, *Архив за њољопривредне науке*, 70, 249, 31–53.
- Ч. Раденовић. „Међузависност осцилација и ранзијената индукционих процеса закаснеле флуоросценције хлорофила у тилакоидној мембрани интактног листа кукуруза”, *Зборник Мајице српске за природне науке*, 118, 2010 (у припреми).
- Ч. Раденовић. „Избрание престижне својства инбредних линија кукурузи...” *Доклади РАСХН*, Москва (рад је позитивно рецензиран и биће објављен почетком 2010. године).
- Остале активности у 2009. години: вршена су бројна експериментална испитивања и обе програмске целине; настављена су теоријска разматрања, обрада експерименталних резултата и припрема експерименталних података за функционалну и рачунску обраду на рачунару.

КАТАЛИТИЧКО УКЛАЊАЊЕ НИТРАТА ИЗ ПОДЗЕМНИХ ВОДА (руководилац пројекта: проф. др Горан Бошкових)

Загађење земљишта и воде нитратима услед прекомерне употребе вештачких ђубрива је проблем који је све више у фокусу заштите људског здравља и заштите околине генерално. У прилог овоме говоре стриктна ограничења присуства овог полутанта у води, дефинисана од стране ЕУ. Каталитичко пречишћавање воде од нитрата је идеја стара тек две деценије, али се с обзиром на бројне предности у односу на конвенционалне технологије на овом проблему интензивно примењује у свету.

У истраживачкој 2009. години испитивања на каталитичком уклањању нитрата проширена су на нови каталитички систем – Mg-Cu-Al слојевити хидроксид (LDH). У ту сврху успешно је извршена синтеза LDH катализатора са различитим односом Mg/Al. EDS анализом је установљено да са порастом одступања од оптималног опсега за синтезу једнофазних LDH опада садржај бакра у узорцима, те се може закључити да повећане количине алуминијума приликом синтезе неповољно утичу на уградњу бакра као терцијарног метала у матрицу LDH. Сви испитивани узорци показали су се активнима у реакцији каталитичке редукције нитрата водоником. Степен конверзије нитрата зависи од састава катализатора, креће се у интервалу од 23% до 62% и код испитиваних узорака опада са порастом садржаја алуминијума. Највећа активност је запажена код једнофазних узорака са већим садржајем магнезијума и потенцијално израженијим базним карактеристикама. Пошто се Mg-Cu-Al слојевити хидроксида генерално користе као носачи катализатора са паладијумом као активном фазом, добијени резултати су веома охрабрујући за даља истраживања у којима би поменути катализатор био обogaћен паладијумом. У том случају очекује се бифункционални ефекат оваквог катализатора, јер су прелиминарни резултати већ указали на постојећу каталитичку функцију носача.

Током рада у 2009. години дошло је до застоја због квара на уређају за одређивање концентрације нитратних јона у моделним растворима воде. Проблем је превазиђен набавком нове електроде, али је застој надокнађен тек у другом делу

текуће године. Из наведеног разлога резултати добијени током истраживања биће објављени у следећој истраживачкој години.

АКУМУЛАЦИЈА, ДИСТРИБУЦИЈА И ФИЗИОЛОШКО ДЕЈСТВО ИТРИЈУМА У ВИШИМ БИЉКАМА (руководилац пројекта: академик Рудолф Кастори)

Сходно плану истраживања у 2009. години изведен је вегетациони оглед у условима водених култура са сунцокретом у циљу испитивања утицаја различитих концентрација итријума на његову акумулацију и дистрибуцију у биљкама, као и његовог утицаја на растење, садржај пигмената хлоропласта и макро и микро елемената.

На основу добијених резултата може се закључити да се акумулација итријума у свим испитиваним органима сунцокрета значајно повећала с повећањем његове концентрације у хранљивом раствору. Највећа је била његова концентрација у корену, затим у стаблу, листовима, а најмања у котиледонима. Повећање концентрације итријума у хранљивом раствору значајно је смањило масу суве материје корена и изданка, висину биљака и лисну површину и у мањој мери садржај пигмената хлоропласта, хлорофила и каротеноида. Уочено је и одређено дејство различитих концентрација итријума на усвајање и тиме накупљање испитиваних макро и микро елемената. Међутим, потребна су даља истраживања да би се са сигурношћу могао утврдити антагонизам или синергизам при усвајању итријума и испитиваних макро и микро елемената.

На основу једногодишњих испитивања може се утврдити да се итријум у биљкама интензивно накупља и то у свим органима и да његова већа концентрација токсично утиче на биљке. Из наведеног следи да загађење средине итријумом може да представља потенцијалну еколошку опасност по здравље људи и животиња. Резултати истраживања биће објављени у раду „Елементи ретких земаља – итријум и више биљке” (аутори: Рудолф Кастори, Ивана Максимовић, Тијана Зеремски Шкорић, Марина Путник Делић) у *Зборнику Мајнице српске за природне науке* бр. 118.

Одељење за ликовне уметности

УМЕТНИЧКЕ ТОПОГРАФИЈЕ ГРАДОВА У СРБИЈИ (руководилац пројекта: проф др Александар Кадијевић)

У оквиру пројекта Уметничке топографије градова у Србији у 2009. години су обављани научноистраживачки послови на Уметничкој топографији Новог Сада и Уметничкој топографији Земуна.

Уметничка топографија Новог Сада (носилац теме: Донка Станчић, саветник-конзерватор)

На основу усвојеног Плана рада за 2009. годину, привођени су завршној фази послови везани за ову тему.

Написан је прикладан научно-информативни текст о резултатима археолошког истраживања на територији Новог Сада, уз који ће бити приложен пропратни материјал: фото-илустрације и картографија (овај део посла је у завршној фази).

Написан је свеобухватан текст о историји Новог Сада (55 страна), садржајно прилагођен основној теми књиге, што подразумева одлучујуће историјске координате, као и привредни, социолошки и културолошки аспект. У току је избор пратећег илустрованог материјала.

Написан је текст о ликовном стваралаштву друге половине XX века. Нису обезбеђене потребне илустрације, те је остало да се носилац теме позабави овим проблемом.

У завршној фази је писање студијског текста са пратећим каталогом објекта за Петроварадинску тврђаву са Подграђем. Овај материјал биће допуњен одговарајућим картама, пројектима и фотографијама објеката. У оквиру рада два аутора је и обрада летњиковаца богатих новосађана у Рибњаку између два светска рата. Реч је о заокруженом послу (топографској обради градитељског наслеђа) на сремској страни града (десна обала Дунава).

У завршној фази је и текст о урбанистичком развоју града, анализи планова, типологији и намени објеката, стилској генези кроз протекла три века. Текст је свеобухватан, захтеван и још увек подразумева допуну са корекцијама. Његов логичан пратећи део је урађени каталог објеката у улицама сложеним према азбучном реду и важећим бројевима. Каталог ће (са сремском страном) обухватити око 400 страна текста.

Урађено је теренско истраживање и написан текст о јавним споменицима Новог Сада. Завршена је обрада ликовних експоната у изабраним збиркама.

Рађена је допуна обезбеђивања фото-документације на терену за каталоге према урађеном каталогу.

Настављено је скенирање пројеката из архивских фондова.

Рекапитулација: Са до сада прикупљеним материјалом може се већ сагледати завршна контура *Топографије*. Проблем представља обрада поглавља *Примењене уметности*. Сматра се да треба радити по некадашњем аустријском принципу (пописи од куће до куће). Очекује се да се на наредној седници Одбора Одељења за ликовне уметности о овом поведе разговор.

Чланови тима: проф. др Бранко Бешлин, археолог Душанка Веселинов, архитекти Слободанка Бабић и Катарина Максимов, историчари уметности Милош Арсић, Катарина Добрић, Драгојла Живанов и фотограф Бранко Лучић.

Уметничка топографија Земуна
(носилац теме: проф. др Бранко Вујовић)

Реализовани су следећи пројектни задаци: делимична израда библиографије извора; истраживање историјског језгра Земуна; истраживање јавних споменика Земуна; истраживање црквених споменика Земуна.

СРПСКО СРЕДЊОВЕКОВНО СЛИКАРСТВО
(руководилац пројекта: проф. др Сретен Петковић)

У оквиру овог пројекта радило се на следећим темама:

Сликарство Боке Которске XVII и XVIII века
у средњовековним традицијама
(носилац теме: др Зоран Ракић)

Током лета 2009. године рад на пројекту Сликарство Боке Которске XVII и XVIII века у средњовековним традицијама одвијао се у два правца. Први је био

посвећен прикупљању документације на терену а други њеном сређивању и, потом, стилској и иконографској анализи. Теренски рад превасходно је обухватио опис и снимање икона бококторских зографа у збиркама Српске православне општине у Дубровнику и Котору и у црквама Светог Луке у Котору и Светог Николе у Рисну. Рад се одвијао и у манастиру Прасквица, где је зограф Димитрије радио део фресака у цркви Свете Тројице, док су његови следбеници извели иконостасну преграду чији се фрагменти и данас чувају у манастирској ризници.

Поред тога, током два дана су снимљене и описане фреске у храму Светог Николе у селу Пелинову у Луштици, надамак Котора. Тај фреско-ансамбл од посебног је значаја за рад на пројекту, пошто представља најопсежније сачувано остварење бококторског сликара Димитрија у области зидног сликарства.

Напоследку, описан је и део икона бококторских мајстора у збирци Секулић и у Народном музеју у Београду, а остварен је увид и у невелику али драгоцену и недовољно проучену колекцију бококторских икона у Галерији умјетнина у Сплиту. Због објективних околности (опсежни конзерваторско-рестаураторски радови на Галерији), иконе у Сплиту овог пута нису могле да буду снимљене ни детаљније обрађене.

Фотографисање и опис живописа и иконостаса у црквама у селима Шишићи и Мркови у Грбљу и на Луштици (околина Котора), који су такође били планирани за ову годину, нису могли да буду остварени због недостатка средстава. Сав прикупљени материјал, који обухвата око 200 дигиталних снимака и опширне теренске белешке, биће стављен на располагање Одељењу за Ликовне уметности Матице српске.

Српско зидно сликарство у позном средњем веку (1200–1459) (носилац теме: доц. др Драган Војводић)

Током ове године започет је истраживачки рад на теми Српско зидно сликарство у позном средњем веку (1200–1459) у оквиру пројекта Српско средњовековно сликарство.

У складу с Планом четворогодишњег рада, прва фаза истраживања била је усмерена ка проучавању српског зидног сликарства позног средњег века у јужним областима северне Грчке и данашње Републике Македоније. Због уплате умањених финансијских средстава у односу на планирана, теренска истраживања су трајала краће но што је било предвиђено (од 26. септембра до 9. октобра) и обухватила су нешто мањи број споменика у Костуру, Охриду и Солуну. Истраживачки посао обављен је у сарадњи с др Миодрагом Марковићем, који ради на теми Иконографија српског средњовековног сликарства. У питању су две веома сродне теме, које су укључене у исти пројекат, па је заједнички теренски рад из више разлога, укључујући и могућност смањења трошкова, представљао најцелисходније решење.

У оквиру теренског истраживачког рада обављено је детаљно дигитално снимање костурских цркава Свети Тахсијарси, Свети Ђорђе ту Вуну, Свети Никола Дзодза, Свети Никола Кирици, Свети Атанасије Музаки, затим цркве Св. Ђорђа у селу Галишту код Костура, солунске цркве Свети Никола Орфанос и охридских цркава Богородице Перивлепте (параклиси), Светог Николе Болничког, Малих светих врача, као и два споменика у околини Охрида (Богородица Пештанска, Богородица Захумска, Свети Ђорђе у Речици). Поред дигиталног снимања архитектуре и живописа наведених цркава, пописана је тематика живописа и преписани су најзначајнији натписи на фрескама. Прикупљени теренски подаци подвргнути су обради и систематизацији. Релативно задовољавајући обим истраживања остварен је захваљујући настојању да се расположива средства што рационалније утроше.

Уштеде су остварене пре свега тако што се путовало приватним аутомобилом и што се коначило код нерегистрованих станодаваца. На тај начин су пројектни задаци предвиђени за 2009. годину углавном реализовани. Копија снимљеног материјала у дигиталној форми биће предата на располагање Одбору Одељења за ликовне уметности Матице српске.

Иконографија српског средњовековног сликарства (носилац теме: доц. др Миодраг Марковић)

Током 2009. године започет је рад на теми Иконографија српског средњовековног сликарства у оквиру пројекта Српско средњовековно сликарство.

Као што је било предвиђено Планом четворогодишњег рада, прва фаза истраживања посвећена је проучавању иконографије српског зидног сликарства позног средњег века у јужним областима данашње Републике Македоније и северне Грчке. Због ограничених финансијских средстава, теренска истраживања трајала су две уместо предвиђене три седмице (од 26. септембра до 9. октобра), а односила су се на споменике у Костуру и Охриду, као и на једну цркву у Солуну. Рад је обављен у сарадњи с колегом др Драганом Војводићем, који ради на теми Српско зидно сликарство у позном средњем веку (1200–1459). Реч је о две међусобно компатибилне теме које су укључене у исти пројекат, па је заједнички теренски рад из више разлога, укључујући и могућност смањења трошкова, представљао најоптималније решење.

У току истраживања обављено је детаљно дигитално снимање костурских цркава Свети Тахсијарси, Свети Ђорђе ту Вуну, Свети Никола Дзодза, Свети Никола Кирици, Свети Атанасије Музаки, затим цркве Св. Ђорђа у селу Галишту код Костура, солунске цркве Свети Никола Орфанос и охридских цркава Богородице Перивлепте (параклиси), Светог Николе Болничког, Малих светих врача, као и два споменика у околини Охрида (Богородица Пештанска, Богородица Захумска, Свети Ђорђе у Речици). Поред дигиталног снимања архитектуре и живописа наведених цркава, у току теренског рада пописана је тематика живописа и преписани најзначајнији натписи на фрескама. Прикупљени теренски подаци су подвргнути обради и систематизацији. Копија снимљеног материјала у дигиталној форми биће предата на располагање Одбору Одељења за ликовне уметности Матице српске.

ЕВРОПСКИ ОКВИРИ СРПСКЕ УМЕТНОСТИ НОВОГ ВЕКА (руководилац пројекта: проф. др Мирослав Тимотијевић)

У оквиру овог пројекта радило се на следећим темама:

Српски споменици на Фрушкој Гори (носилац теме: др Војислав Матић)

Довршени су припремни радови о манастиру Шишатовцу. Целокупни текст, са деловима на црквенословенском, унет је и дигитално обрађен. Уз цртеже (укупно 42) и фотографије (укупно 61) који су скенирани рукопис ће бити припремљен за штампу.

У овој години коначно је довршен и рад на монографској обради манастира Бешенова на Фрушкој Гори. Постојећи цртежи су кориговани и допуњени, а старе архивске фотографије (у црно-белој форми) су припремљене и биће скенирањем прилагођене штампи. Познато је да се манастир налази под насипом од шута и земље висине око 2 метра.

Манастир Обед налази се код села Купинова у Срему. У последњим годинама ту је настала трећа по реду црква, а на месту две претходне: прве с краја 15. века и друге из 1930. године, зарушене и тешко оштећене од стране усташа у Другом светском рату. У непосредној близини Обеда су црква Св. Луке и некадашњи утврђени град Купиник.

У току 2009. године изведени су завршни радови на рукопису под насловом *Записи и написи манастира Крушедола*. С обзиром на то да се јубилеј Крушедола слави до 2012. године, овај рад би се уклопио у овај временски оквир. Рукопис има око 460 страна, заједно са цртежима и фотографијама (укупно 315 јединица, око 45 цртежа, 95–100 фотографија). Уз краћи увод треба сачинити попис литературе, регистар (именско-предметни), резиме и садржај. У оквиру рукописа обрађени су записи и натписи цркве мајке Ангелине у селу Крушедолу.

Припремни радови на монографијама о манастирима Дивша и Кувеждин, започети у претходним годинама, делимично су обављени у 2009. години.

Српски споменици у Мађарској
(носилац теме: др Војислав Матић)

Српски споменици у Румунском Банату
(носилац теме: др Војислав Матић)

Ове године су изостала истраживања на терену у Мађарској и Румунском Банату јер нису издвојена материјална средстава.

У оквиру овог пројекта радило се и на следећим темама:

Камени натписи и примјери сепулкралне умјетности
на српским споменицима у Далмацији
(носилац теме: Бранко Чоловић)

Година 2009. предвиђена је за прикупљање података потеклих са натписа постављених на црквама, капелама и одабраним надгробним споменицима. Покривен је ареал далматинске епархије са придодатком Дубровника. У овој фази рада углавном су израђиване фотографске и литерарне белешке. Читав итинераријум је темељно прегледан и документован. Регистровано је неколико десетина натписа, један део је и публикован, док преостали, већи део чека на обраду, како литерарну тако историографску. Од значајнијих фунерарних целина обрађена су градска гробља у Задру, Бенковцу, Дрнишу, Скрадину, Книну, Шибенику (који је већ раније обрађен) и Дубровник, старо гробље на Посату и ново на Бонинову. Сабрано је мноштво грађе и специфичних података који употпуњују целину спознаја о далматинским Србима.

Георгије Мишковић
(носилац теме: др Мирјана Лесек)

Током рада на монографији о Георгију Мишковићу, сликару који је радио у Срему и Банату, истраживани су и научно обрађивани детаљи из живота и рада овог уметника, који је започео своје стваралаштво са Стефаном Тенецким, у духу руско-украјинског барока. Ова истраживања рађена су у Архиву САНУ у Сремским Карловцима, за манастир Беочин, село Сибач, Шатрице и Стари Сланкамен.

Осим рада обављеног на архивској грађи, обрађена су и његова уметничка дела у црквама поменутих места, која се налазе на подручју некадашње Карловачке митрополије, а односе се на његову старију фазу, током седме деценије XVIII века.

Српски иконостас у XIX веку
(носилац теме: доц. др Ненад Макуљевић)

Рад на теми Српски иконостас у XIX веку обављен је према предвиђеном плану и програму. Истраживања предвиђена за ову годину делимично су остварена, у складу са добијеним финансијским средствима. У предлогу израде пројекта било је предвиђено ангажовање два сарадника, као и свеобухватно теренско истраживање српских иконостаса у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини, Македонији, Хрватској, Румунији и Мађарској.

Реализовани пројектни задаци:

Реализација рада на пројекту одвијала се на територији Републике Србије. Извршен је обилазак српских иконостаса у различитим деловима Србије. Истраживања су обухватила подручја Крагујевца, Неготина, Нове Вароши и најшире околине Београда.

На подручју Неготина обилажене су цркве и српски православни иконостаси у селима Рогљеву, Тамничу, Глоговици, Салашу и Јабуковцу.

Истраживања су открила досад непознате или мало познате српске иконостасе. У Тамничу су сликарство иконостаса израдили Лазар и Олга Крцалић. У Рогљеву је иконостас израдила данас недовољно позната зографска дружина. Иконостас у Салашу израдио је Милисав Марковић, најпознатији црквени сликар на подручју Тимочке епархије у 19. Веку. Иконостас у Глоговици рад је Милана Миловановића. У Јабуковцу је иконостас насликао Ватрослав Бековић.

На подручју Крагујевца истраживања су првенствено обухватила рад у Старој цркви у Крагујевцу, као и у селу Чумићу. Иконостас Старе цркве је рад Јање молера и Алексија Лазовића. Овај иконостас је познат у науци, али је био неопходан његов обилазак, евиденција затеченог стања и теренско упознавање са сликарством Јање молера и Алексија Лазовића. Иконостас у Чумићу могао би да се припише угледном српском сликару Николи Марковићу.

На подручју Нове Вароши изведен је обилазак цркве у овом месту. Иконостас је рад више сликара. Један од њих је П. Чортановић, али се на иконостасу налазе и иконе Николе Марковића. У селу Буковику, према литератури, требало је да се налази иконостас на којем су иконе Симеона Лазовића, али је он склоњен због реновирања. У Сјеници се налази монументални иконостас. Аутор и тачно време израде иконостаса још нису утврђени.

У околини Београда изведен је обилазак иконостаса у Рипњу, Врчину и Зуцу. У цркви у Рипњу иконостас је рад више зографа и тренутно је уклоњен због реновирања наоса храма. Љубазношћу парохијског свештеника виде се царске двери, рад Јање молера, и бочне двери, дело зографа Анастаса. У Врчину је иконостас рад Лазара Крцалића. У Зуцу је идентификован иконостас, који се налазио у Женској школи у Београду. Овај иконостас је настао између два светска рата и рад је неког од руских емиграната.

Истраживања српског иконостаса XIX века обухватила су током 2009. проучавање дела различитих сликара и различитих типова олтарских преграда. Највеће одступање од слике присутне у данашњој литератури показује иконостас из цркве у Рогљеву. Он је настао око 1870, али је дело зографа. Овим се побијају досадашње теорије о престанку рада зографа на територији Кнежевине Србије средином XIX века. Изненађење је и иконостас у Сјеници, његов монументалан изглед јасно показује да су се развијене форме олтарске преграде појављивале и изван најпознатијих и највећих политичких центара Србије.

Рад на пројекту обухватио је и архивска истраживања у Архиву Србије и Архиву САНУ, коришћење извора из периодике и стручне литературе посвећене српској уметности XIX века.

Прикупљена грађа:

Током обиласка и истраживања горенаведених иконостаса прикупљена је обимна теренска грађа. Она обухвата радне скице иконостаса са распоредом икона, радне фотографије икона и иконостаса, као и теренске белешке и запажања о олтарским преградама. У прикупљеној грађи се налазе подаци о иконостасима у Рогљеву, Тамничу, Глоговици, Салашу, Јабуковцу, Старој цркви у Крагујевцу, Чу-мићу, Новој Вароши, Сјеници и Врчину.

Прикупљена грађа – фото документација је на компакт-диску предата Одељењу за ликовне уметности Матице српске.

Нереализовани пројектни задаци:

Због недостатка финансијских средстава нису реализовани пројектни задаци који су предвиђали обиласке иконостаса изван Републике Србије.

Представљање резултата пројекта:

Резултати пројекта делимично су представљени домаћој и иностраној научној јавности. Они су укључени у излагање на Научном скупу „Горње Полимље и Пештер од антике до новог века” у Пријепољу, под називом „Култура сећања у Горњем Полимљу”.

Барокни верско-политички програм Карловачке Митрополије
(носилац теме: проф. др Мирослав Тимођијевић)

Током 2009. рад на пројекту се базирао на теренском раду који се одвијао у архивима у Сремским Карловцима и Новом Саду. Циљ истраживања био је да се идентификује грађа и визуелни материјал у функцији пропагирања барокних и просветитељских верских и друштвених промена. Део истраживања био је усмерен и ка сакупљању грађе за писање студије о поклоничким путовањима у српској култури 18. века. Резултат истраживања у 2009. јесте објављивање зборника о барокним троновима цркве манастира Крушедола који је издала Галерија Матице српске.

Уметност и просветитељство
(носилац теме: др Владимир Симић)

Током 2009. рад на пројекту је био усмерен ка прикупљању грађе и завршним теренским истраживањима у циљу припреме за штампу рукописа књиге *Пајирџа и пајирџијизам у српској култури 18. столећа*. Главни задатак састојао се у идентификовању визуелног материјала (слика, графика) и литерарних дела (штампаних прозних и поетских дела) који су били у функцији јачања различитих видова патриотских осећања код српске етнице у доба барока и просветитељства. Теренски рад се одвијао у Новом Саду, Београду и Суботици.

Као резултат рада на пројекту објављен је текст „Културни трансфер у доба просветитељства: Орфелин, Калиграфија и реформа српских основних школа” у *Зборнику Матице српске за ликовне уметности 37* (2009).

Иконе и иконостаси у Хрватској у 18. столећу
(носиоци теме: др Мирослава Костић и др Бранка Кулић)

Планом истраживања на теми Иконе и иконостаси у Хрватској у 18. веку за 2009. годину је предвиђено прикупљање фото-документације о изгледу иконостаса у Славонији, односно у Осечко-пољској и Загребачкој епархији. Прикупљена је старија фото-документација снимљена шездесетих и седамдесетих година 20. века која се сада чува у Министарству културе Републике Хрватске у Загребу, а која

је некад припадала Републичком заводу за заштиту споменика културе Хрватске у Загребу. Документација обухвата следећа места: Доња Ковачица, Глоговац, Градиште, Грубишно поље, Гудовац, Лисичине, Миклушевици, Обрадовци, Рашеница, Салник, Велики Бастаји и Велики Поганац. Такође је захваљујући љубазности других истраживача добијена документација данашњег стања неких цркава и изгледа икона и иконостаса у местима Бршљанац, Копривница, Манастир Пакра и Дарувар.

Планирана теренска и архивска истраживања у Осијеку и Загребу одложена су за следећу годину због скромног износа добијених средстава.

Европско уметничко наслеђе новог века у српској култури:
рецепција, колекције и интерпретација
(носилац теме: доц. др Саша Брајовић)

Током 2009. године, у првој фази четворогодишњег пројекта, приступило се истраживању депоа Народног музеја у Београду. Након идентификације материјала, његове селекције и груписања, те опсежног архивског истраживања, изабране су две теме. Оне су везане за слике Ибера Робера, француског сликара из 18. века, које се чувају у Збирци стране уметности Народног музеја у Београду. Посебна пажња усмерена је на истраживање путева њиховог доласка у Народни музеј, као и на њихову рецепцију и интерпретацију, како у времену у којем су настале тако и у потоњим епохама. У сарадњи са Татјаном Бошњак, кустосом Збирке стране уметности Народног музеја у Београду, написана су два рада о томе:

- „Степениште парка палате Фарнезе у Капрароли Ибера Робера у Народном музеју у Београду”, који ће ускоро бити објављен у *Зборнику Народног музеја* 19, рецензенти др М. Тимотијевић, др И. Суботић.
- „Парк на језеру Ибера Робера у Народном музеју у Београду”, који ће бити објављен у *Зборнику Матице српске за ликовне уметности* бр. 39/2011.

У припреми је монографија о сликама истог уметника из исте колекције.

Љубазношћу особља Народног музеја уступљене су фотографије поменутих слика, те током ове године није било трошкова фотографисања. Међутим, за потребе монографије чије је писање у току биће неопходно начинити нове и детаљније фотографије. Пошто је материјал који се изучавао у Београду, није било предвиђених путних трошкова.

СРПСКА УМЕТНОСТ У XX ВЕКУ
(руководилац пројекта: проф. др Станислав Живковић)

Сликар Никола Петковић (Инђија, 1893 – Питсбург, САД, 1952)

Током 2009. године комплетирана је документација о животу и раду сликара Николе Петковића. Од неколико институција из Сједињених Америчких Држава добијене су допунске информације које у потпуности осветљавају последњих десет година уметничког живота и рада.

Истовремено је регистровано 86 досад непознатих дела, чиме је фонд Петковићевих радова заокружен на 268 слика и цртежа. Цео опус је снимљен и забележен на компакт-диску. На тај начин истражено је и сакупљено све што је неопходно за једну потпуну ретроспективу у Новом Саду или Београду. Треба подсетити да је мини-ретроспектива одржана 2008. године у Руми, којом приликом је Градска библиотека прихватила ангажовање за добијање средстава за штампу одговарајуће монографије. До данас таква средства нису обезбеђена, па је и ретроспективна изложба у очекивању.

Студијски текст о Николи Петковићу је у припреми.
Компакт-диск са репродукцијама слика и цртежа Николе Петковића предат је Одељењу за ликовне уметности Матице српске.

Прва српска уметничка изложба у Сомбору 1910. године
(носилац теме: проф. др Срђан Марковић)

Истраживања везана за Прву српску уметничку изложбу у Сомбору отпечата су у мају месецу 2009. године.

Током 19. и 20. маја носилац теме боравио је у Београду са циљем да утврди да ли се у Народном музеју налазе нека од дела српских уметника – учесника сомборске изложбе 1910. године.

Колегама из Музеја предат је каталог изложбе са пописом аутора и дела са молбом да изврше проверу у својим збиркама.

Такође је у Одељењу периодике Библиотеке града Београда фотокопиран текст Милане Бикицки „Прва српска уметничка изложба у Сомбору и њени одјаци у штампи”, објављен у броју 26 *Зборника Матице српске за ликовне уметности* из 1990. године.

До краја 2009. године биће пронађен, ишчитан и фотокопиран напис о последњим данима Лазе Костића у којем се, уз остало, помиње и изложба у Сомбору 1910. године. Напис је објављен 1932. године у *Летопису Матице српске*.

У другом делу 2009, током јесени, носилац теме боравио је у два наврата у Сомбору:

- Први пут од 30. септембра до 1. октобра. У току та два дана носилац теме је посетио Градски музеј, са задатком да истражи грађу која се односи на изложбу из 1910. године. Резултати истраживања у Музеју веома су скромни. Музеј располаже оригиналним плакатом изложбе, добијеним на поклон од сомборске породице Лалашевић, чији су се чланови ангажовали око организовања изложбе. Љубазношћу колега у Музеју добијен је снимак плаката. Иначе, Градски музеј у Сомбору у свом фонду не поседује ниједно дело са изложбе. Током овог боравка учињен је покушај да се да утврди шта се десило са делима која су угледне сомборске породице откупиле са изложбе. Наиме, у оновременој периодици постоји податак да је петнаестак радова откупљено. Нажалост, са нестанком породица нестајала су и дела, тако да им се, бар засад, не може ући у траг.
- Носилац теме је по други пут боравио у Сомбору 9–11. новембра 2009. године. Циљ истраживања била је грађа у Историјском архиву града. И ту су резултати истраживања били доста скромни. Фонд Добротворне задруге Сомборкиња Српкиња нажалост не постоји, а управо би у њему, у грађи која се односи на 1909/1910. годину, могло бити докумената који се односе на изложбу јер Добротворна задруга, уз културну елиту Сомбора тога доба, слови као носилац и организатор целог пројекта. Нешто више среће, уз љубазну помоћ колега из Архива, било је током прегледа мешовите грађе. Ту је пронађен ксероксиран и скениран комплетан каталог изложбе и позивница.

ИСТОРИЈА НОВИЈЕ СРПСКЕ АРХИТЕКТУРЕ
(руководилац пројекта: проф др Александар Кадијевић)

Обједињени извештај о раду на пројекту Историја новије српске архитектуре (у оквиру ког је према раније утврђеном плану посебно обрађивана и тема Методологија савремене архитектонске историографије).

Руководилац и реализатор је др Александар Кадијевић, редовни професор Универзитета у Београду, секретар Одбора Одељења за ликовне уметности Матице српске.

Реализовани пројектни задаци: фазно истраживање и тумачење историје српске архитектуре од краја 18. до почетка 21. века. Знатно су увећани претходни увиди, проширена сазнања и стечене додатне драгоцене информације. Појашњена је слика о генези новијег српског градитељства у свим његовим кључним доменима – техничким, друштвеним и естетичким. Досегнут је виши ниво сазнања и проблематизације сакупљене грађе, реалан и очекиван за крај прве године рада на теми. Објављени и необјављени радови показују посвећеност обема темама. Успостављена је методолошка комплексност и кохерентност у приступу историјским изворима.

Истраживане су све епохе развитка српске сакралне и профане архитектуре од краја 18. до краја 20. века. Нагласак је стављен на цркве са краја 20. века, што је и резултирало успешним излагањем на Међународном симпозијуму „Савремена религијска архитектура” одржаном у Оренсеу у Шпанији од 12. до 14. новембра 2009. У Шпанији је разматрано и дело А. Паладија, изложено на светски значајној монографској изложби у мадридском Саиџа Форуму, као и развој мадридског ар декоа, модернизма и академизма у светлу симултаних појава у српској архитектури. Посебно је истраживано и дело Николаја Васиљева, чувеног руског архитекта који је у Београду од 1920. до 1924. године подигао више зграда, некритички занемарених досадашњим историографским проучавањима. Истраживана је и градска архитектура Ниша, као и феномен интерполација у Београду. Разматрана је и феноменологија „чистог израза” у новијој српској архитектури и њој сродна естетика соцреализма. Проблеми методологије архитектонске историографије такође су помно расветљавани и преиспитивани, што се може видети из листе приложених чланака. Приказано је и коментарисано неколико методолошких приступа и књига. Део радова објављен је на светским језицима, што иде у прилог развоју међународне сарадње.

Прикупљена грађа: фотографије архитектонске архивске документације и објеката на терену, цртежи, радни регистри и белешке.

Чланци објављени у 2009. години (за неке је наведено да су објављени у 2008. години, иако су публиковани у 2009).

- „Poimanje čistote stila i autorskog izraza u novijoj srpskoj arhitekturi” / “Comprehension of the purity of style and the authorial expression in recent Serbian architecture”, *Čist izraz. 13. Bijenale umetnosti*, Pančevo 2008, 14–22, 195–201.
- „Сукоб интереса у архитектури и њеној историографији”, *Новојазарски зборник* 31, Нови Пазар 2008, 175–180.
- „Основные исторические, идеологические и эстетические аспекты архитектуры русской эмиграции в Югославии”, *Изобразительное искусство, архитектура и искусствоведение русскогo зарубежья* (ред. О. Л. Леикинд), Санкт Петербург 2008, 325–336.
- “On socialist realism in the architecture of Belgrade and its contradictory interpretations”, *Heritage IX*, Belgrade 2008, 69–80.
- „Ивачковић Светозар”, „Јовановић Коста Ј.”, *Српски биографски речник*, књ. 4, Нови Сад 2009, 73–74, 541.
- “On the later architecture of Leskovic and its place in Serbian architecture”, *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, 37, Нови Сад 2009, 265–276.

- „Значај монографије *Градњели Београда 1815–1914* др Дивне Ђурић Замоло за историографију новије српске архитектуре”, у: Д. Ђурић Замоло, *Градњели Београда 1815–1914* (друго издање), Београд 2009, 9–13.
- „Интерполације у београдској новијој архитектури. Неомодернистичка ауторска интерполација у Таковској улици (2003–2008)”, *Наслеђе* X, Београд 2009, 203–212.
- „Видови дистанцирања од појава током њиховог тумачења у архитектонској историографији”, *Наслеђе* X, Београд 2009, 235–253.
- „Поглед на класицизам у српској архитектури”, *Рачански зборник* 14, Бајина башта 2009, 115–122.

Необјављени радови (предати у штампу установама и редакцијама): *Српска енциклопедија* (Београд, САНУ два прилога); *СБР*, Матица српска (три прилога); *Зборник Народног музеја у Београду*, приказ књиге арх. Богдана Несторовића *Српска архитектура у 19. веку*; *The Concepts and Identity of the New Serbian Orthodox Ecclesiastical Architecture (1990–2009)*, Оренсе, Шпанија, сарађивао М. Пантовић.

Одељење за сценске уметности и музику

ТЕАТРОЛОШКЕ И МУЗИКОЛОШКЕ СТУДИЈЕ (руководилац пројекта: проф. др Душан Рњак)

Пројекат Театролошке и музиколошке студије је дугогодишњи пројекат и због своје свеобухватности он нема одређени рок завршетка, него се само теме, које су и саме вишегодишње, смењују. Основни циљ пројекта је да се маркантни феномени разних уметности (драмска књижевност, глума, режија, музика, музичко-сценска уметност и др.) осветле као обележја одређених временских сегмената у последњих 250 година. Пројекат је конципиран тако да стваралачки обједини научне потенцијале истраживача различитих струка и профила. Предложене теме већином нису до сада истраживане. Овакав назив пројекат је добио 2002. године.

Свака тема има свој план, динамику и методологију истраживања.

У оквиру театролошких студија током 2009. радило се на следећим темама:

Плетенице стилских фигура у омилијама светог Јована Златоустог
(носилац теме: доц. др Весна Марковић)

Постоји један феномен стилистичких истраживања, науци мало познат, који не допушта слободан приступ материји, већ подразумева одређене „законитости”. То је појава преплитања стилских фигура у оквиру мањих или већих текстуалних целина.

Предмет теме представљао је систематска истраживања преплетаја стилских фигура на конкретним примерима (аналитичко-дескриптивним методом), као и откривање нових преплетаја. Такође су на основу излагања, разматрања и тумачења проблема периода од стране знаменитих аутора, опет на конкретним примерима, одређене целине које творе периоде (и посматране било као читаве „плетенице”, било као део плетенице фигура). Конкретни примери су, у овом случају, представљали *омилије*, духовне беседе позноантичкога аутора Јована Златоустог.

Носилац теме превела је са грчкога осам Златоустових омилија уз Страсну седмицу (од Великог Понедељка до Пасхе), будући да су ове проповеди, првотно, на грчком и написане. За Велику Среду, као и за Велики Четвртак, дате су по две беседе. За Велику Среду преведене су обе, а за Велики Четвртак једна. Носилац теме се одлучила за омилије Страсне седмице стога што управо оне у највећој мери приказују Златоустов стил, његов поетски дар, те су, у складу са тим „најбогатије” преплетајима стилских фигура – у низовима периода или у једном периоду.

Ове беседе досад у нас нису преведене, те би њихов превод представљао мали али значајан допринос српској духовности и култури.

Комплетан рукопис за књигу предат је Одељењу. С обзиром да је ове године добијено недовољно средстава за научноистраживачки рад и издавачку делатност, ауторка се одрекла ауторског хонорара за рад на пројекту и наменила га је за исплату припреме за штампу предатог рукописа.

Сценска тумачења *Пере Сеџединца* Лазе Костића
(носилац теме: др Зоран Т. Јовановић)

Како ни ове 2009. године није омогућен рад корисницима у научним читаоницама Народне библиотеке Србије, а тиме и приступ неопходној документацији, то је носилац теме био принуђен да планирани рад на горњој теми, у овој години, реализује у измењеном обиму и ограниченом и сведенијем облику.

Зато није завршио дефинитивна истраживања поставки *Пере Сеџединца* у међуратном периоду (1921, 1926, 1941), јер му недостају извесне позоришне критике из међуратне штампе, као и део докумената из самих позоришних кућа о реализаторима представа.

Обрађивао је послератне поставке Костићеве трагедије (ЈДП у Београду 1950. и СНП у Новом Саду 1960), јер му је био лакши приступ неопходној грађи.

Напоредо је прикупао потребан илустративни материјал о овим представама (плакати, програми, фотоси, сценографске скице).

Уједно је обављао интервјуисање учесника у представама – београдских чланова (Марија Црнобори, Млађа Веселиновић), као и новосадских глумаца (Милица Кљаић Радаковић, Раде Којадиновић, Велимир Бата Животић), данас јединих живих сведока.

Драмски писци јужнословенских народа на сценама професионалних мађарских позоришта у Војводини (1945–1985)
(носилац теме: проф. др Каталин Каич)

У 2009. години настављено је са прикупљањем грађе на основу примарних и секундарних извора. Завршено је са прикупљањем грађе на основу објављених приказа, критика о појединим представама у дневном листу *Мађар Со* (*Magyar Szó*), недељника *Хет нај* (*Hét nap*), часописа *Хид* (*Híd*) и *Изенеј* (*Üzenet*). Прегледане су сачуване редитељске књиге. Ексерпирана је грађа у вези са ауторима чија су дела преведена на мађарски језик и изведена, а сакупљени су и подаци о преводимцима. Грађа је класификована тематски. Сачињен је краћи осврт на мађарском језику под насловом „A kölcsönösség színpadtere” („Сцена узајамности”), који је објављен у зборнику радова под насловом *Világmodellálás* у издању Филозофског факултета 2009. године. С обзиром на то да је завршено прикупљање грађе, у 2010. години ће се приступити писању осталог дела студија, будући да су у претходном периоду сачињена и у зборнику објављена два рада: један се односи на Јована Стеорију Поповића, а други на Нушића на мађарским сценама у Војводини.

Позоришни живот Срба
у Великом Бечкерекy и Петрограду (од око 1800. до 1945)
(носилац теме: доц. др Софија Кошничар)

Током 2009. истраживачка пажња је усредсређена посебно на завршавање прикупљања и сређивања грађе о аматерском позоришном животу и раду у Великом Бечкерекy – Петровграду (нарочито: недовољно истражен и грађом недовољно употпуњен период 1930–1941). За поменути период завршено је претраживање и прикупљање грађе (документи, плакати, афише, фотографије, писма, стара штампа...) за потпројекат Соколско позориште Матица. У току је писање сепарата о раду и деловању петровградског Соколског позоришта Матица између два светска рата.

Такође је претражен и прикупљен добар део грађе (документи, плакати, афише, фотографије, писма, стара штампа...) и за потпројекте:

- о другим аматерским позоришним дружинама које су деловале у Великом Бечкерекy – Петровграду или су ту биле на гостовању;
- о позоришту лутака.

Због прикупљања грађе и неких провера повремено се радило и на терену, у Зрењанину (Историјски архив Града, Градска библиотека, приватне колекције; разговори с компетентним саговорницима – глумцима, луткарима и другим живим позоришним посленицима; периодика, посебно *Банайска њошија*).

Реторика сцене и сценског
у приповедној и романескној прози наших и европских великана
(носилац теме: др Софија Кошничар)

У оквиру овог пројекта у току су истраживања семиотичких, пре свега нараторолошких, хронотопских и културолошких аспеката сценског, сценичног и позоришног и њихових функција у литератури која није директно писана за сценско извођење. Међутим, аспекти сценског и позоришног, како на синхронијском тако и на дијахронијском плану, имају значајну не само уметничку, већ и културолошку вредност. Стога њихово изучавање доприноси како бољем разумевању литературе као уметности, њених интермедијских корелација (на пример са сценским и другим не само вербалним уметностима), тако и њене слојевите партиципације у обликовању сложених културних феномена. Циљ пројекта је да се дескрипцијом и упоредном анализом поменутих параметара у литератури сагледају њихове реторичке особености и њихов уметнички, комуникацијски и културолошки значај. У оквиру овог пројекта током 2009. већа пажња је била посвећена компаративној опсервацији поменутих феномена у српској и руској књижевности 19. и 20. века.

Посебно, истраживачка пажња је усредсређена на реторичке аспекте позоришта и сценског у уметничкој и публицистичкој прози Милоша Црњанског. У току је писање студије – књиге под радним насловом *Реторика женске љубицистичке прозе Милоша Црњанског*. Реч је о пищевим интервјуима које је тридесетих година прошлог века водио са женама уметницама (оперским певачицама, глумицама, књижевницама, вајаркама...) и другим интелектуалкама, на простору Краљевине Југославије, у различитим контекстима, а који су, на веома интересантан начин, имали уплива у прозу Црњанског. Рукопис ове књиге, као потпројекат поменутог ширег пројекта, биће завршен и у основи припремљен за штампу средином 2010. године.

За потребе овога пројекта повремено се радило и на терену (Народна библиотека, Задужбина Милоша Црњанског, Институт за књижевност и уметност – у Београду; Библиотека Матице српске...) ради прикупљања грађе из рукописа, штампе, периодике и литерарних дела.

Пољска драма у Србији
(носилац теме: проф. др Јадвига Сопчак, у сарадњи са доц. др Весном Крчмар)

Преписка између Тадеуша Ружевића и Петра Вујичића
(носилац подтеме: проф. др Јадвига Сопчак, у сарадњи
са доц. др Весном Крчмар)

- Године 2009. рад на пројекту протицао је у следећим тематским блоковима:
- *Kazimierz Dejmek za granicą*: Zoran T. Jovanović, *Dejmek w Belgradzie (1970)*.
Превод и обрада Јадвига Сопчак;
 - Vesna Krčmar, *Dejmek w Nowym Sadzie*. Превод и обрада Јадвига Сопчак;
 - Jelica Bijeli Hadžić, *Wielki przyjaciel Serbskiego Teatru Narodowego*. Превод и обрада Јадвига Сопчак;
 - Jadwiga Sobczak, *Korespondencja Kazimierza Dejmka z Petarem Vujićiciem, Miłosem Hadžiciem i Zoranom T. Jovanoviciem*. Ова кореспонденција припремљена је такође на српском језику за издавање у *Зборнику Мајице српске за сценску уметност и музику*.
 - Целина је објављена на пољском језику у: *Pamiętnik Teatralny*, Polska Akademia Nauk – Instytut Sztuki, Warszawa 2009, s. 129–205.

Припрема пројекта *Korespondencja Tadeusza Różewicza z Petarem Vujićiciem* је у завршној фази. Вођена су два разговора с песником у Вроцлаву и један у Констанћину близу Варшаве. Т. Ружевић је дао сагласност Јадвиги Сопчак за објављивање његове преписке у оквиру пројекта Матице српске. Целу преписку са П. Вујичићем је, на Ружевићеву жељу, уступио Zakład Narodowy im. Ossolińskich ауторки Ј. Сопчак.

Како би прикупила додатни материјал за пројекат и консултовала се са сарадницима Одељења за сценске уметности и музику Матице српске, Ј. Сопчак је у новембру ове године допутовала у Србију из Пољске.

У оквиру пројекта који води Ј. Сопчак, ауторка је 2009. објавила два текста:

- Jadwiga Sobczak (2009), „Polski dramat w Serbii w latach 1990–2006”, *Przekłady literatur słowiańskich. Tom I, część I. Wybory translatorskie 1990–2006*, Wyd. US, Katowice, s. 155–165.
- Jadwiga Sopčak, „Kontekst izvođenja savremene srpske drame u Poljskoj”, *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику*, бр. 40, 2008, стр. 59–69. Овај број Зборника изашао је 2009. г.

Године 2009. у научној редакцији Ј. Сопчак објављен је зборник реферата из Лођа (2008. г.) са Међународне театролошке конференције „Dziedzictwo i Współczesność w Dramacie Południowosłowiańskim” коју је организовао Zakład Literaturoznawstwa Katedry Sławistyki Południowej Универзитета у Лођу. У публикацији *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe. Język Literatura Kultura*, 6/2009, Łódź, нашли су се текстови српских театролога: Зорана Т. Јовановића, Јелене Ковачевић, Весне Крчмар и Зорана Максимовића.

Милан Савић – позоришни критичар и драмски писац
(носилац теме: доц. др Весна Крчмар)

После систематизовања грађе која се односи на портрете глумца, носилац теме истраживала је његове позоришне текстове објављене у листу *Позоришће*. Текстови су систематизовани по хронолошком реду.

Библиографија радова Милана Савића објављених у листу *Позоришће* у периоду од 1885. до 1895: „Из Гетеовог *Фауст*а (Предигра у позоришту)”; „Из Гетеовог *Фауст*а (Свршетак)”; „*(Фабрицијева кћерка)*. Позоришна игра у три чина, написао А. Вилбрандт, превео Ј. Грчић”; „*Доктор Клаус*. Шаљива игра у пет чина, написао Адолф Ларонж, превео Сава Петровић”; „*Наследник*, комедија у 5

чинова, написао Емил Ожије и Жил Сандо, с француског превео М. Ђ. Глишић”; „*Кир Јања*. Шаљива игра у три чина, написао Ј. С. Поповић”; „*Ойело*, Трагедија у пет чинова, написао Виљем Шекспир. Прва четири чина превео Г. Гершић, пети А. Хаџић”; „*Димитрије Ружић и Драџа Ружићка. На њозорници и у живоју*. Шаљива игра у 1 чину, написао М. Ш. М.”; „*Преки лек*. Шаљива игра у 1 чину, с песмама, по Р. Бенедиксу посрбио Др. Андрејевић, музика од А. Максимовића”; „*Ойело*. Трагедија у пет чинова, написао Виљем Шекспир. Прва четири чина превео Г. Гершић, пети А. Хаџић, Свршетак”; „*Сабља Краљевића Марка*. Алгоритија у 2 дела, с песмама од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика Д. Јенка”; „Наше драмско првенче”, I–IV; „*Злајан њаук*, шаљива игра у 4 чина, од Фр. Шентана, превео Ј. Максимовић”; „Наше драмско првенче” Десет наставака 1890; „*Љубав их измирила*”; „Трифковићево вече, 13. фебруара 1890”; „Драмски писац и позорница. Свршетак” 1891; „Глумац и глумовање”; „Глумица – почетница”; „Сава Рајковић”; „Ружић у Шекспировим улогама”; „Улога и одело”; „О драми и што је с њоме у свези” 1895, свршетак; „*Окови*, драма у 4 чина, написао кнез А. И. Сумбатов, превео с руског М. Ђ. Глишић”; „*Нора*, позоришна игра у три чина, од Хенрика Ибзена, превео М. Шевич”; „*Уљимо*, шаљива игра у пет чинова од Густава Мозера”; „*Господар од ковница*, позоришна игра у 4 чина и 5 слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић”; „*Северо Торели*, драма у пет чинова, написао Франсоа Копе, превео Д. Ј. Ђокић”; „*Последње љубавно њисмо*, шаљива игра у три чина, написао В. Сарду, превод с француског”; „*Максим Црнојевић*, трагедија у пет чинова, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић”; „*Граничари*, позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, од Ј. Фрајденрајха, за позорницу удесио А. Хаџић”; „*Кир Јања*, шаљива игра у три чина, написао Јован Стерија Поповић”; „*Расџикућа*, чаробна позоришна игра у пет чинова с певањем, од Рајмунда”.

У току је дешифровање групе текстова који су потписани иницијалима.

Такође, напредо, ауторка прикупља и другу документациону грађу, као и одговарајуће илустрације.

Драме и теоријско-критичарски рад Ранка Младеновића (носилац теме: мр Ивана Игњатов Поповић)

У протеклом периоду прикупљени су досад необјављени драмски текстови Ранка Младеновића, као и његови теоријски и критичарски радови објављивани у часописима и новинама: *Мисао*, *Српски књижевни гласник*, *Време*, *Југословенски гласник*, *Позориште*, *XX век*, *Трибуна*, *Полиџика*... Обрадом текстова утврђена је сагласност између самих драма Ранка Младеновића и његових критичко-теоријских текстова који се односе на драму и позориште. Утврђено је да је нова стремљења, на која је указивао у својим теоријским текстовима, Младеновић примењивао и у свом драмском стваралаштву.

На основу прикупљене грађе досад је објављен текст:

- „Критичарски осврт Ранка Младеновића на проблем ’дечјег позоришта’”, *Дешњесјиво*, год. XXXIV, бр. 3, 2008, стр. 46–51.

Рад „Симболика Драмских гайки Ранка Младеновића” (30 страница) прихваћен је за објављивање у *Зборнику Мајице српске за сценске уметности и музику*, бр. 42, Нови Сад 2010. (у припреми).

Уз опсежан предговор за штампу су припремљене грађанске драме и драме Ранка Младеновића настале током његовог боравка у заробљеништву: *Сџрах од верносџи*, *Човек њоносан шџио нема среће*, *Тесџаменџи за две жене*, *Кад доџори до нокаџа*, *Силазак са њресџола*, *И зидови имају уџи*. Осим *Сџраха од верносџи* (објављеног у часопису *Сцена* 1994. године) и *Кад доџори до нокаџа* (објављеног у часопису *Mons Aureus* 2004. године) ниједна од наведених драма није раније штампана.

Такође су, уз опсежан предговор, припремљене за штампу и *Драмске гайке* (*Синџири, Даћа, Гривна*) Ранка Младеновића. У предговору је посебно указано на уплив српске, али и словенске народне традиције, али и на утицај тада модерног сликарства и фреско-сликарства на одабир мотива које је Младеновић користио у својим *Гайкама*. На утицај сликарства на драмско стваралаштво Ранка Младеновића до сада није указано ни у једној студији која се бавила Младеновићевим стваралаштвом.

Домаћи писци на сцени Српског народног позоришта
у периоду од 1869. до 1903. године
(носилац теме: доц. др Нада Савковић)

Извршена је жанровска подела дела која су изведена у периоду од 1869. до 1903. године да би се указало на укус тадашње позоришне публике. На репертоару су биле: драме, комедије, шаљиве игре, лакрдије, скице и комади из народног живота. У оквиру жанровске поделе обрађене су шаљиве игре, лакрдије, скице и комади из народног живота, поред анализе неких текстова сагледано је оно што им је заједничко.

Едиција „Зборник позоришних дела СНП” у потпуности је истражена и обрађена. Друштво за Српско народно позориште одлучило је да 1872. године покрене издавање дела. Неколико година касније, 1877, издавање едиције уступљено је књижари Браће М. Поповића, која је већ била штампала о свом трошку десету и једанаесту свеску „Зборника позоришних дела”. Издавање „Зборника” обустављено је 1905, када је престала са радом књижара Браће М. Поповића.

Истраживало се порекло шаљиве игре *Пола вина, ђола воде* Косте Трифковића која се, иначе, сврстава у групу посрба, алиносилац теме сматра да је то ипак оригинални текст, за који је аутор искористио идеје из других комада. Трифковић се није бавио локализацијом, него је мотиве користио за осмишљавање новог дела.

СНП је настојало да промовише своје писце: Трифковића, Савића, Калића и друге.

Српско народно позориште од 1918. до 1941. године
(носилац теме: мр Зоран Максимовић)

У оквиру Плана рада за 2009. годину, у циљу даљег континуираног прикупљања и истраживања релевантне грађе о историји и уметничком раду Српског народног позоришта између два светска рата (1918–1941), за период 1918–1927–1931. прикупљени су: документациони материјал (Архив Војводине – Фонд Друштва за Српско народно позориште, Архив Српског народног позоришта и Позоришни музеј Војводине), плакати и фотографије (Архив Српског народног позоришта и Позоришни музеј Војводине).

Прегледана је периодика у Библиотеци Матице српске (критике, најаве представа, вести и остали текстови) и састављена библиографија (из: *Засишаве, Јединска, Полишке, Војводине, Жене, Новостии, Српског листа, Рејублике, Слободе, Видовдана* и др).

Редитељи Српског народног позоришта 1945–1980.
(носилац теме: мр Милена Лесковац)

Боривоје Ханауска

Током 2009. године истраживачки рад је усмерен на проналажење позоришних критика у Библиотеци Матице српске. Све критике, интервјуе и чланке који су објављени у дневним новинама, часописима и листовима о Ханаускиним режијама

у СНП-у сакупљене су и фотокопиране. Ханауска је у периоду од 22 године у СНП-у режирао тридесет представа. О свакој представи пронађени су записи, тако да ће ова сакупљена грађа чинити значајан сегмент рада. Такође, током истраживања пронађене су и фотографије које досад нису биле сакупљене, а везане су за Ханауски рад. На основу досад сакупљене грађе урађен је основни концепт рада.

У оквиру музиколошких студија радило се на следећим темама:

Етномузиколошка истраживања у Војводини
(носилац теме: проф. др Драгослав Девић, сарадници на теми: мр Сања Ранковић, мр Данка Лајић Михајловић, мр Весна Ивков, др Зоран Јерковић)

Каталогизација дигитализоване грађе
(носилац подтеме: проф. др Драгослав Девић)

У оквиру плана рада у 2009. години није обављена предвиђена каталогизација због недостатка материјалних средстава. Наредне 2010. планира се сређивање дигитализоване грађе и то: према врстама песама и према инструменталним комадима. За овај посао из целокупне грађе треба раздвојити снимке на вокалну и инструменталну музику. Ово ће резултирати посебним новим каталозима према појединачном садржају снимака, што ће омогућити брзо проналажење траженог снимка.

Нови дискови имаће поред основног „мастера” и копију, која ће бити на располагању заинтересованима који желе да слушају или транскрибују одговарајући пример песме или свирке.

Певање и свирање Срба у Војводини
(носилац подтеме: Сања Ранковић)

Од јануара 2009. године до данас спроведено је неколико теренских истраживања у Врбасу, Куцури, Кули, Риђици, Банатском Карађорђево, Руском Селу, Инђији и Старој Пазови. У свим наведеним насељима истраживана је вокална и инструментална пракса Срба пореклом из динарских предела. Укупан тонски материјал налази се на 10 дискова и представља богату вокалну и вокално-инструменталну грађу.

Истраживање певачког наслеђа колониста из Црне Горе спроведено је у Кули, Савином Селу и Врбасу. Прикупљена грађа припада старијем вокалном наслеђу које код група из Куле и Врбаса одговара херцеговачком певачком изразу, јер су они досељеници из Старе Херцеговине (област Пиве). Њихов начин певања је хетерофон и кореспондира са вокалном праксом српског становништва из источне Херцеговине.

Досељеници из Далмације интервјуисани су у Врбасу и Риђици и притом је запажено да у њиховој вокалној пракси доминира певање „на бас” и извођење „грокталица”. По први је пут у теренском раду забележен облик „окавица”, коју су извели певачи из Врбаса и која представља старији вид вокалног изражавања.

Истраживање колониста из Лике досељених после Првог светског рата у Банатско Карађорђево показује изузетну виталност њиховог певачког наслеђа. Они су изводили лички ојкан и остале напеве уз пратњу (или без) тамбуре.

Вокална пракса колониста из различитих крајева Босне забележена је од певачких група настањених у Старој Пазови, Руском Селу и Куцури. Њихов музички језик заснован је углавном на песмама новије сеоске праксе – „на бас”. Нешто

архаичнији вокални израз негују певачи из Старе Пазове, који поред певања „на бас” изводе и „грокталице”.

Колонисти из Кордуна настањени у Инђији очували су новији вид вокалног изражавања („на бас”), као и веома богату инструменталну свирку на тамбури. Поред песама у извођењу мушке и женске певачке групе забележене су и игре које су Кордунаши донели из родног краја.

Укупна музичка грађа забележена током 2009. године показује велику вишталност вокалних облика различите старости и хетероген музички израз који се још увек добро чува.

Оригинални теренски снимци са песама, спискови са тачним називима песама и записи разговора који се односе на народну музичку терминологију и описе обичаја уз које се певало и свирало предати су Одељењу.

Традиционални музички инструменти и инструментална музика у Војводини
(носилац подтеме: мр Данка Лајић Михајловић)

Ове године реализован је највећи део планираних пројектних задатака. Настављено је снимање епских песама уз гусле, као доминантног облика српске епске традиције у Војводини. Континуирано се прате два контекста, јавно и приватно, односно манифестације такмичарског и концертног карактера и индивидуални извођачки стилови. Истраживања су реализована у Врбасу, Кули и Сивцу, где је забележен следећи аудио и видео материјал:

- 17. Фестивал гуслара Војводине одржан 25. априла у Врбасу;
- гусларски концерт „Гуслама за цркву” у организацији Црквене православне општине у Кули, одржан 24. маја у Кули;
- концерт Гусларског друштва „Марко Миљанов” из Куле 29. новембра у Сивцу
- извођачка пракса гуслара Љубе Павловића из Куле;
- извођачка пракса гуслара Живка Милетића из Врбаса;
- извођачка пракса гуслара Пере Вујовића из Куле.

Јавне приредбе на којима наступају гуслари су савремени комуникацијски чинови који на специфичан начин, преко особености публике као реципијента, комуникацијског канала одн. квалитета звука, осталих актера (нпр. водитеља програма и других лица која комуницирају са публиком, чиме утичу на њено афективно стање), контекста и конитуације, утичу на песму као музички текст.

Као солистичка пракса, певање епских песама уз гусле подразумева карактеристичан ниво присутности индивидуалног у традицији. У складу са тим, посебна се пажња поклања интервјуу са извођачима у циљу проучавања процеса преношења и стварања у условима усмене традиције, као и везе тих процеса са психолошким и социолошким околностима.

Сва грађа је копирана и каталогизирана.

У оквиру обраде досад прикупљеног материјала транскрибован је део снимака гуслара Зорана Самарчића из Врбаса, гуслара средње генерације (1968), успешног према критеријуму учешћа на такмичењима и високо вреднованог од стране „епске публике”. „Професионална биографија” овог гуслара има неколико парадигматских вредности, због чега је планирано да му наредне године буде посвећена студија. Нотирање певања уз гусле је захтевна фаза припреме материјала, а од општег је значаја увећавање фонда објављених транскрипција у циљу превазилажења једног од основних разлога изостанка студија епске музике.

Обављено је и снимање Милана Вашалића, диплара и гајдаша из Кикинде.

У односу на план снимања одступљено је само у Врбасу, где је због болести сарадњу у последњем часу отказао гуслар Слободан Бодоњи.

Народне инструменталне мелодије у Војводини
(истраживања инструменталних мелодија Срба у Бачкој)
(носилац подтеме: мр Весна Ивков)

За потребе прикупљања музичко-фолклорне грађе спроведена су теренска истраживања у одабраним градским и сеоским срединама, у више наврата. Снимљено је више стотина музичких примера извођења на тамбури, двојницама, диграма, диграма с мешином, гајдама, фрули, хармоници, као и казивања самих извођача.

Остале активности:

- фебруар 2009: боравак у Загребу, сарадња са Институтом за етнологију и фолклористику за потребе компаративних проучавања српских инструменталних мелодија;
- март 2009: штампана књига *Ој, ојкане, њјесмо моја мила*, резултат пројекта Матице српске;
- јун 2009: концерт традиционалне музике студената етномузикологије на Академији уметности, извођене су српске народне инструменталне мелодије;
- у периоду од фебруара до септембра 2009. носиоцу теме и његовом истраживачком раду посвећено је око 10 радијских и телевизијских емисија РТВ Војводине.
- јул 2009: промоција компакт-диска виолинисте Рајка Миљанског у Сивцу.
- август 2009: фестивал „Прва хармоника Војводине”, Стапар 2009. Носилац теме је организатор, а фестивал је посвећен неговању српске народне и компоноване музике на хармоници.
- август 2009: учешће у научном пројекту у Рајхерсбергу (Аустрија), где је носилац теме презентовала рад у оквиру којег је начињен осврт на народну инструменталну праксу Срба и националних заједница у Војводини.

Антологија вокалне музичке традиције Срба у Војводини
(носилац теме: проф. др Нице Фрациле)

Са циљем да се реконструише, оживи и употпуни музичко-фолклорни миље вокалне и вокално-инструменталне традиционалне музике Срба староседелца, али и Крајишника, Кордунаша, Банијаца, Личана, Далматинаца и Херцеговаца у Војводини, до сада је прикупљен највећи део грађе, и то у више насеља Војводине (Србобран, Пригревица, Чонопља, Кљајићево, Рума Риђица, Бачки Грачац, Озаци, Суботица, Зрењанин), а ове године у Челареву, Младенову, Кикинди, Гајдобри, Гардиновцима, Сивцу. Том приликом снимљено је више српских песама из календарског и годишњег циклуса у вокалном и вокално-инструменталном извођењу: коринђашке, материнске, вертепске, успаванке, дечји фолклор, епско-лирске песме, сватовске, бећарци, ојкаче и песме уз игру, песме на гајдама, тамбури, трожаци и самици.

Део ове музичко-фолклорне грађе, као и резултати теренског истраживања, коришћени су за припрему предавања на Националном музичком универзитету у Букурешту, Румунија, у оквиру међународне сарадње европских високих музичких школа СЕЕРУС, 28. и 29. априла 2009. године (Наслови предавања: „Традиционална музика у светлу компаративних истраживања” и „Музичка традиција Војводине – одлике, континуитет, промене, прожимања, перспективе”).

Цео музичко-фолклорни материјал прикупљен на терену снимљен је дигиталном аудио и видео техником: звук је реализован мини-диском, а фотографије казивача и свирача дигиталним фото-апаратом.

Прикупљена музичко-фолклорна грађа, након преснимавања са мини-диска на компакт-диск, депоноваће се у Звучном архиву Одељења за сценске уметности и музику Матице српске.

Фундаментална истраживања историје српске музике 18. и 19. века
(носилац теме: проф. др Даница Петровић)

Др Даница Петровић, научни саветник Музиколошког института САНУ и професор Академије уметности у Новом Саду, обрађивала је тему са сарадницима: мр Маријаном Кокановић, асистентом Академије уметности у Новом Саду и Наташом Салај, дипломираним музикологом.

Припремљен је за штампу нотни зборник црквеног појања, како су певали ученици Велике српске православне новосадске гимназије према записима и у хармонизацији Тихомира Остојића – *Зборник српског црквеног појања*, на 335 страна (урађене су две коректуре и ревизија). Пропратне текстове (око 15 страна) прилаже уредник (Д. Петровић). Крајем јануара 2010. године зборник може да буде предат у штампу.

Српска салонска музика XIX века
у контексту средњоевропског културног простора
(сарадник на подтеми: мр Маријана Кокановић)

Мр Маријана Кокановић написала је пропратне текстове (Предговор, стручни текст „О салонским играма за клавир”, биографије композитора чија се дела објављују), обавила две коректуре и ревизију нотографисаног материјала за албум *Из новосадских салона*. Албум је спреман за штампу.

Резултати рада на овој теми представљени су и на концерту у оквиру Летње школе црквеног појања „Корнелију у спомен” у Сремским Каровцима 30. августа 2009. Уводно слово дала је М. Кокановић, а студенткиње Одсека за клавир Академије уметности у Новом Саду извеле су одабрани програм.

Библиографија написа о музици у српској штампи XIX века
(носилац подтеме: др Даница Петровић, сарадник на подтеми:
Доротеа Димитријевић)

У оквиру подтеме Библиографија написа о музици у српској штампи XIX века ове године се веома мало радило. Примљено је само неколико нових јединица из новосадског листа *Омладинска заједница* (1867, 1868) и првих осам свезака *Младе Србадије*.

На основу грађе прикупљене на овом пројекту асистенткиња, дипломанти и студенти Одсека за музикологију Академије уметности у Новом Саду радили су на есејима, семинарским радовима и другим писаним прилозима. Поједина остварења биће презентована на научним скуповима и објављена у *Зборнику за сценске уметности и музику* и *Свескама Мајице српске*:

Мр Маријана Кокановић, приказ зборника *Vojenska hudba v kulture a historii ceskych zemí* (Прага 2007), *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику*, бр. 40 (2009);

Мр Маријана Кокановић, „Играчки репертоар на српским баловима у Хабзбуршкој монархији у 19. веку – друштво и политика на плесном подијуму”, *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику*, бр. 41 (2009);

Мр Маријана Кокановић, „Дихотомија европског и националног – из музичког живота Новог Сада у 19. веку”, рад представљен на међународном музиколошком скупу у Лајпцигу (28. IX – 3. X 2008). На основу овог рада сарадница је ангажована

на међународном пројекту „Градске музичке институције у Средњој и Источној Европи” Музиколошког института Универзитета у Лајпцигу.

Данијела Весић, „Драгутин Блажек као музички писац”, у припреми за *Свеске Матице српске*.

Наташа Салај, „Како је новосадска штампа видела музички живот града у другој половини 19. века”, рад ће бити саопштен на научном скупу у оквиру „До-ситејевих дана” у Новом Саду 22. децембра 2009.

На основу резултата рада у оквиру овог пројекта М. Кокановић је са студентима Клавирског одсека Академије уметности у Новом Саду припремила музички програм са уводним предавањем „Сећање на новосадске салоне 19. века”. Овај програм укључен је у програм Седамнаесте летње школе црквеног појања „Корнелију у спомен”, а концерт је одржан у Сремским Карловцима 29. јула 2009. Публика је концерт примила са одушевљењем, па су и организатори „Бранковог кола” замолили извођаче да га понове у оквиру ове манифестације.

Уреднички послови проф. др Данице Петровић у Матици српској:

Д. Петровић је уредник монографије др Катарине Томашевић *На раскрсју Истoka и Запада. О дијалогу традиционалног и модерног у српској музици (1918–1941)*, заједничко издање Матице српске и Музиколошког института САНУ, Београд 2009.

Д. Петровић је уредник књиге Миодрага А. Васиљевића *Народне њесме из Војводине*, приредио проф. др Драгослав Девић, Одељење за сценске уметности и музику Матице српске и Завод за културу Војводине, Нови Сад 2009.

Уредник је за област „Музика” *Српског биографског речника*, књ. 4, Нови Сад 2009. Рецензирала је прилоге о музици објављене у 4. тому и део материјала написаног за 5. том (К, Л, Љ). Заменик је уредника и рецензент прилога о музици за *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*; припремљени бројеви 40 и 41 (2009).

Проучавање, редиговање и објављивање српске музичке баштине (носилац теме проф. др Соња Маринковић сарадници: мр Богдан Ђаковић, мр Аница Сабо, мр Бојан Суђић, мр Светлана Савић, Слободан Варсаковић)

Током 2009. године остварени су следећи пројектни задаци:

Редакција и препис два става *Симфонијског итријихона, Кесџенова гора и Велика чочечка игра* (носилац: Бојан Суђић): фотокопирање материјала, потрошни материјал за препис и редакцију, редактура, нотографисање, коректура.

Редакција и нотографисање *Византијске лијурђије* Миленка Живковића. Израда студије (носилац: Богдан Ђаковић), фотокопирање материјала, редактура и коректура.

Ангажовани су коректори и рецензенти за *Први гудачки кваријет* Милоја Милојевића, Слободан Раици и Иван Брклјачић, извршена је коректура, завршена је уводна студија и редакторска белешка и материјал је припремљен за штампу.

Због недостатка средстава није започет рад на *Симфонији у це-молу* Петра Коњовића. Такође, још увек нису обезбеђена средства за редакцију, преписивање и израду уводне студије за *Други гудачки кваријет* Милоја Милојевића.

Рад на подтеми нотног издања *Византијске лијурђије* (1935) за мушки хор Миленка Живковића (1901–1964) обављао је мр Богдан Ђаковић.

Бавећи се у оквиру ширих истраживања темом српске црквене хорске музике између два светска рата, изучавао се укупан допринос Миленка Живковића, као једног од најинтересантнијих стваралаца у овој области. Посебан значај изузетно оригиналног дела, које превазилази не само границе ауторовог стваралаштва,

српске уметничке музике прве половине 20. века, већ и на врло конкретан начин антиципира појаве на европској музичкој сцени с краја прошлог и почетка овог века, Живковићева *Византијска литургија* заслужује да буде штампана. Крећући се ка томе циљу, до сада су направљени следећи кораци:

Написана је студија „Тражење националног стила у српској духовној хорској музици међуратног периода (1918–1945) – оглед о специфичном доприносу Миленка Живковића (1901–1964)”, која је презентована на Међународном научном скупу „Српски језик, књижевност, уметност” – у оквиру секција „Љубица Марић у нашем времену” и „Музичка уметност: теорија и наука” – одржаног на ФИЛУМ-у у Крагујевцу, 31. X 2008. године. Очекује се штампани зборник са овог скупа.

Рукописна верзија хорске партитуре предата је на преписивање младом новосадском композитору Светозару Нешићу, уз договор да се поред свих елемената једног критичког издања у новој верзији дела нађе и неопходно потребан клавијирски извод (због сложености партитуре).

Коначна реализација овог издања могла би да буде део сарадње Одељења за сценске уметности и музику Матице српске и Интернационалног друштва за православну музику (The International Society for Orthodox Church Music – ISOCM) са седиштем на Православном теолошком факултету у Јоенсу у Финској. Идеја је да се Матица српска и ова међународна организација појаве као саиздавачи.

Аспекти музичке тишине у српској постмодерној музици
(носилац теме: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман)

У току 2009. године наставило се са проучавањем опуса Иване Стефановић, које је започето у 2008. Паралелно са припремом рада на оним њеним делима (нпр. *Исидора*, *Четири ноћна зајиса*, *Антиохијске њесме*) у којима је музички остварила своје кључне поетичко-естетичке ставове о тишини који су – на основу њене аутобиографске прозе – у оквиру ове теме истраживани прошле године, радило се на обликовању нове студије везане за њен опус, под радним насловом „Вода, земља и ваздух једне престонице тишине – Радиофонска поема Иване Стефановић: *Мејројола тишине/Сјари Рас*”.

Ово дело разматрано је као пример аспеката тишине назване културолошким и археолошким, а која се односи на „немоћ” старих светова окамењених у мање или више очуваним, већ откопаним или тек претпостављеним траговима. Оваквом схватању тишине припада посебно место у композицијама И. Стефановић.

Теоријска база студије је теорија етнографије комуникације ауторке Muriel Saville-Troike.

Рукописно одељење

ПРЕПИСКА ЛАЗЕ КОСТИЋА

(руководиоци пројекта: др Душан Иванић и мр Милица Бујас)

Током 2009. године радило се на другој књизи *Прејиске Лазе Костића*. Књига ће садржати преко 380 писама. Рађена је преписка са Миланом Савићем. Сва су писма фотокопирана, сравњена са дактилограмима из заоставштине Младена Лесковца, истраживана су и решавана нејасна места у вези са датирањем писама. Нађено је шест нових писама Лазе Костића Јовану Пачуу у Музеју Војводине. Писма су прекуцана и написани су коментари за њих. Настављено је истраживање грађе, односно трагање за новим писмима у Народној библиотеци у Београду и Архиву Академије наука.

ПРЕПИСКА ЈОВАНА ДУЧИЋА
(приређивач: Соња Боб)

Током 2009. године настављен је рад на истраживању архивске грађе и Записника Матице српске, као и *Рада* и *Лейојиса Матице српске*, ради провере података који ће бити унесени у белешке и коментаре уз поједина писма.

ДНЕВНИК ТИХОМИРА ОСТОЈИЋА
(приређивач: Александра Јовановић)

Током 2009. године настављен је рад на одабиру преписке Тихомира Остојића. Направљена је извесна целина у досадашњем раду која је донела комплетирање грађе, коментарисање и припрему белешки уз оригинале. Радило се на препису главног документа у истраживачком раду. Отпочело се са скенирањем одабраних прилога и са прегледом објављене грађе о самом аутору Дневника.

ПРОУЧАВАЊЕ, РЕДИГОВАЊЕ И ОБЈАВЉИВАЊЕ
СРПСКЕ ПОЗОРИШНЕ БАШТИНЕ
(приређивач: мр Исидора Поповић)

У току 2009. године није се радило на пројекту због породилског одсуства мр Исидоре Поповић.

СРЕЂИВАЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ ТЕМИШВАРСКЕ ЕПАРХИЈЕ
(руководилац пројекта: академик Василије Ђ. Крстић,
руководилац рада на терену: Павле Станојевић)

Сређивање архивске грађе Темишварске епархије, која се чува у Епархијском двору у Темишвару, започето је 2005. године у оквиру пројекта Матице српске. Руководилац пројекта је академик Василије Ђ. Крстић, а руководилац рада на терену је управник Рукописног одељења Матице српске Павле Станојевић.

Одлазак у Темишвар, планиран за летње месеце, каснио је јер обећана и очекивана средства од министарстава нису добијена. Овогодишњи рад екипе архивиста Матице српске омогућило је Министарство вера Републике Србије и министар, др Богољуб Шијаковић, који се лично заузео да средства буду што хитније пребачена Матици српској. Због троструко мањег износа добијених средстава, на обради грађе је уместо шест ангажовано три сарадника.

По обезбеђењу средстава и са благословом Његовог преосвештенства владике Лукијана, администратора Темишварске епархије, рад на сређивању архивске грађе у 2009. години обављен је у периоду од 19. до 28. октобра. У екипи су се налазили следећи стручњаци:

- Данијела Бранковић, виши архивист, Архив Војводине, стручњак за немачки и мађарски језик, обрађује старију архивску грађу;
- Зоран Вељановић, архивски саветник, Архив Суботице, обрађује новију архивску грађу;
- Зоран Бабин, информатичар, ради на скенирању и дигиталном снимању највреднијих докумената;
- Павле Станојевић, управник Рукописног одељења Матице српске, руководилац рада, радио на сређивању старије архивске грађе.

Током овогодишњег рада на сређивању архивске грађе манастира Бездина формиран је фонд Српске вероисповедне школе у Мунари (радила од 1900. до 1948. године) и извршено прво његово сређивање и сумарни инвентар. Урађен је и сумарни инвентар за део обрађене архивске грађе манастира Бездина (1748–1948). Дигитално је снимљен 1071 документ из манастира Бездина, ти документи су затим обрађени у рачунару и пребачени на хард-диск, што обезбеђује дуготрајније чување. За 2010. годину предвиђен је наставак радова на обради грађе манастира Бездина.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ СКУПОВИ

НАУЧНИ СКУП

„ДЕЛО ПЕТРА II ПЕТРОВИЋА ЊЕГОША”

Матица српска је у организацији Његошевог одбора одржала Научни скуп „Дело Петра II Петровића Његоша” који је трајао два дана (20–21. марта) у Матичи српској.

Чланови Његошевог одбора су: архиепископ цетињски митрополит црногорско-приморски Амфилохије (Радовић), председник, академик Милка Ивић, академик Матија Бећковић, потпредседници, проф. др Јасмина Грковић Мејдор, секретар, епископ бачки Иринеј (Буловић), Миро Вуксановић, академик Миомир Дашић, проф. др Јован Делић, проф. др Божидар Ковачек, академик Светозар Кољевић, академик Александар Младеновић, проф. др Мато Пижурца, академик Владо Стругар, академик Љубомир Тадић, др Срђа Трифковић, Гојко Шантић, проф. др Богољуб Шијаковић, чланови. Организациони одбор је радио у саставу: академик Светозар Кољевић, председник, Миро Вуксановић, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Мило Ломпар, проф. др Нада Милошевић Ђорђевић, академик Александар Младеновић, проф. др Богољуб Шијаковић, чланови, Јулка Ђукић, стручни сарадник.

Организациони одбор одржао је три седнице (13. марта и 12. децембра 2008. и 23. јануара 2009) на којима је припремао и усвојио програм научног скупа.

На отварању научног скупа говорили су академик Чедимир Попов, председник Матиче српске, и Његово преосвештенство епископ бачки Иринеј Буловић.

Научном скупу са међународним учешћем „Дело Петра II Петровића Његоша” пријавио се 21 учесник (из Љубљане, Бањалуке, Никшића, Подгорице, Београда, Ниша и Новог Сада): Добрило Аранитовић, „Богословско-филозофски аспект Његошевог дела. Прилог библиографији”; Академик Матија Бећковић, „Његош данас”; Миро Вуксановић, „Крст Обрадов више Горе Црне”; др Весна Вукићевић Јанковић, „Његошеви путеви ка *Лучи микрокозма*”; др Сава Дамјанов, „Његош као читалац”; др Јован Делић, „Његош у виђењу Миодрага Павловића”; др Душан Иванић, „Дјело П. II Његоша у Прокрустој постели периодизације”; академик Светозар Кољевић, „О Његошевом хумору”; др Мило Ломпар, „О његошевој и Стеријиној поезији”; др Горан Максимовић, „Петар II Петровић Његош у мемоарским записима Матије Бана”; др Нада Милошевић Ђорђевић, „О неколиким песмама у Његошевом *Огледалу српском*”; академик Александар Младеновић, „Напомена о језику првог издања Његошевог *Лажног цара Шћејана Малоџ* (1851)”; др Драгана Мршевић Радовић, „О Његошевој фразеологији”; др Владимир Осолник, „Словеначке новине о П. II Петровићу Његошу (1834–1851)”; др Бранислав Остојић, „Књижевни језик Петра II Петровића Његоша и Вуков модел књижевног језика”; др Љиљана Пешикан Љуштановић, „’Пошљедње вријеме’ у *Горском вијенцу* и српској народној поезији”; др Мато Пижурца, „Напомене уз критичко издање

Горскоѡ вијенца, Лажноѡ цара Шћейана Малоѡ и Луче микрокозма ЦАНУ”; др Снежана Самарѡија, „Исповести Његошевих варалица и фолклорна грађа”; др Јован Стриковић, „Потврда научних сазнања о архетиповима кроз дјела Петра Петровића Његоша”; др Богољуб Шијаковић, „Христос у Његошовом дјелу”; др Младен Шукало, „Оквири српске књижевне историје: Његош и Андрић”.

Три пријављена нису присуствовала: академик Бранислав Остојић, који је унапред послао реферат, а Доброило Аранитовић и проф. др Душан Иванић били су спречени и најавили су да ће послати своје реферате, са жељом да буду објављени.

Првог дана скупа одржане су две седнице и прочитано је 9 реферата. На првој седници председавали су академик Александар Младеновић и проф. др Мато Пижурица, а на другој проф. др Нада Милошевић Ђорђевић и проф. др Владимир Осолник. На крају обе седнице вођена је дискусија на којој су говорила по два учесника.

У паузи, између две седнице, Његошев одбор је одржао своју другу седницу.

Другог дана, пре почетка рада скупа, учесници су били на парастосу у Саборној цркви у Новом Саду блаженопочившем митрополиту Петру II Петровићу Његошу који је служио Његово преосвештенство епископ бачки господин Иринеј уз саслужење свештенства Саборног храма. Седницом су председавали академик Светозар Кољевић и Миро Вуксановић и прочитано је 9 реферата. За дискусију су се јавила 4 учесника. Јованка и Младен Вучинић у знак подршке раду Његошевог одбора Матице српске приложиће 500 евра (у динарској противвредности) за део трошкова издавања зборника радова са овог скупа.

Завршну реч на скупу дали су академик Светозар Кољевић и академик Александар Младеновић.

Пријем за учеснике скупа и чланове Његошевог одбора у Владичанском двору није организован збор лошег здравственог стања епископа бачког Иринеја.

Скуп је завршен посетом манастиру Ковиљу, где је учесницима скупа и члановима Његошевог одбора приређен ручак. У веома пријатној атмосфери у име учесника скупа захвалио се проф. др Јован Делић, а у име страних учесника проф. др Владимир Осолник. Као домаћин манастира присутне је поздравио Његово преосвештенство епископ јегарски Порфирије. После дружења у манастирском салону скуп је завршен.

У време трајања скупа емитована је електронска презентација о Његошу коју је припремила информатичарка Библиотеке Матице српске Оливера Михајловић, по упутствима управника Библиотеке Мира Вуксановића.

Отварање скупа пратила су средства јавног информисања – неколико телевизија, новинара и фоторепортера. У сали је било око 120 чланова првог дана, а другог око 60.

НАУЧНИ СКУП „МИКОЛОГИЈА, МИКОТОКСИКОЛОГИЈА И МИКОЗЕ”

У организацији Одељења за природне науке Матице српске организован је Трећи научни скуп „Микологија, микотоксикологија и микозе” са међународним учешћем од 23. до 25. априла 2009. године у Матици српској.

Пријављено је преко 70 радова, позитивно рецензирано 66, а презентовано 58. Радови су саопштени усмено (уз видео-бим презентацију на енглеском језику), презентовани у Постер секцији или објављени у *Зборнику Матице српске за природне науке* бр. 116. У време одржавања Скупа организоване су промоције три значајне књиге везане за тематику скупа, које су објављене између два скупа (2007–2009): проф. др Јелена Левић, *Врсте рода Fusarium*; проф. др Јелена Вукојевић,

Ибрахим Хацић, *Илустрировани речник светиа љива*; академик Драгутин Ђукић, проф. др Горица Сбутега Милошевић, проф. др Марија Шкрињар, *Аеромикробиологија*.

Резултате најновијих истраживања у усменим излагањима саопштили су угледни научници из Италије, Турске, Русије, Мађарске, Македоније, Словеније, Хрватске и наше земље, а нека саопштења (Грчка, Чешка, Румунија), због немогућности аутора да присуствују скупу, биће објављена у наредној свесци *Зборника Матице српске за природне науке*.

За учеснике скупа организована је посета Галерији Матице српске и одлазак на концерт Војвођанских симфоничара у оквиру НОМУС-а и дружење у хотелу „Дунав” у Сремским Карловцима.

Трећи научни скуп „Микологија, микотоксикологија и микозе” финансијски су подржали: Министарство науке Републике Србије, Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој, Градско веће за привреду и бројни спонзори.

НАУЧНИ СКУП „ЗАЧЕТАК СРПСКЕ ПРАВНЕ НАУКЕ”

У склопу обележавања 145. годишњице пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад, у палати Платонеум (седиште Огранка Српске академије наука и уметности), 12. маја 2009. године одржан је Научни скуп „Зачетак српске правне науке”. Излагали су: др Радослав Ераковић, доцент Филозофског факултета у Новом Саду, „О једном Арађанину”; др Гордана Вукадиновић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, „О докторској дисертацији Саве Поповића Текелије – *De cavsа et fine civitatis*”; др Љубомирка Кркљуш, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, „О програму Саве Поповића Текелије за обнову српске државе” и др Душан Николић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, „О научној и просветитељској мисији Саве Поповића Текелије”. Др Сима Аврамовић, редовни професор Правног факултета у Београду, послао је краћи прилог који је прочитао проф. др Душан Николић. На крају је представљена књига Саве Текелије *Правна дисертација о узроку и циљу њосијања државе (Disertatio ivridica de cavsа, et fine civitatis)*, коју је Матица српска приредила 2008. године поводом 170. годишњице оснивања задужбине Текелијанум и избора Саве Текелије за председника Матице српске, а објавила 2009. године на стогодишњицу завршетка градње нове палате Текелијанум у Пешти. Књига садржи оригинални текст дисертације на латинском, превод на српски и прилоге на српском и енглеском језику који сведоче о настајању српске правне науке у XVIII веку.

ОКРУГЛИ СТО О ЦИТИРАЊУ

Округли сто о могућностима уједначавања библиографског цитирања одржан је 29. маја 2009. године у Свечаном салону Матице српске (у чијем раду су учествовали: проф. др Александар Вранеш, проф. др Славко Гордић, мр Душица Грбић, проф. др Бранислав Ђурђев, Александра Јовановић, Биљана Јовановић, Марија Јованцаи, проф. др Рудолф Кастори, проф. др Марија Клеут, проф. др Љубомирка Кркљуш, Добрила Мартинов, Милена Микић Враголић, проф. др Душанка Мирић, Радован Мићић, мр Александра Новаков, проф. др Предраг Пипер, Гордана Радојчић Костић, академик Чедомир Попов, проф. др Јован Попов, Драган Тубић, [Емилија Џамбарски], проф. др Биљана Шимуновић Бешлин, мр Бранислава Шушић) и каснија размена мишљења у којој су учествовали проф. др Предраг Пипер, проф. др Александра Вранеш, доц. др Слободан Павловић, проф. др Марија Клеут, проф. др Александар Лома и проф. др Срето Танасић допринели су дефи-

нисању предлога о моделу библиографског цитирања Матице српске. Препоручујући за разматрање овај модел цитирања, напомињући да су се око њега сложили главни уредници три филолошка часописа (*Зборника Матице српске за славистику*, *Зборника Матице српске за књижевност и језик* и *Јужнословенског филолога*), проф. др Предраг Пипер основано претпоставља да би он могао бити прихваћен и у другим српским филолошким часописима или већини часописа, ако не и у свим научним часописима и едицијама у Матици српској, као и у САНУ (у едицијама *Српски језик у свејду савремених лингвистичких теорија*, *Српски језик у поређењу са другим језицима*, *Библиотека Јужнословенског филолога*, а врло вероватно и у *Зборнику радова Института за српски језик САНУ*, у *Монографијама Института за српски језик*, као и у *Нашем језику*).

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП „АНТИЧКА КУЛТУРА, ЕВРОПСКО И СРПСКО НАСЛЕЂЕ”

Друштво за античке студије Србије је заједно с Матицом српском организовало Међународни научни скуп одржан од 25. до 27. септембра 2009. године. Првобитно је било предвиђено да отварање скупа буде у Свечаној сали Матице српске, али због реновирања зграде Матице српске то није било могуће. Стога је скуп одржан у Београду и Сремској Митровици.

Било је 60 учесника из наше земље и више страних земаља: Немачке, Канаде, Италије, Грчке, Белгије, Бугарске, Републике Српске (БиХ). Скуп је радио у пленуму и у неколико секција: Философија и право; Језик, фолклор и књижевност; Уметност и археологија; Историја и археологија; Рецепција антике и Природне науке.

Програм скупа израђен је на српском, енглеском и грчком језику, умножен и подељен свим учесницима и бројним гостима, као и *Књига резимеа* са списком свих учесника која је претходно штампана.

Секцијама су председавали истакнути професори и координирали врло плодне дискусије о рефератима.

Излагања су саопштavana на српском, енглеском, бугарском, грчком. Страни резимеи су за српске учеснике преведени са страних језика.

Почасни гост научног скупа био је професор Карл Јоахим Класен из Гетингена, који је изабран за члана Матице српске и првог дана скупа примио је Повељу о чланству у Матици српској, коју му је свечано уручио потпредседник Матице српске академик Димитрије Стефановић, у име председника Матице српске академика Чедомира Попова.

Професор Класен је у уводној речи истакао да је веома почаствован што је постао члан Матице српске и захвалио управи на Повељи, изразивши и своје велико задовољство што је наш гост у Србији, у коју долази први пут. На крају скупа је изразио и велику захвалност на овом позиву, који му је омогућио велико и ново искуство. Посебно је нагласио да у изградњи „европске куће” у Европској унији треба водити рачуна да се у њене темеље не уграђују само западне вредности, него и вредности Источне Европе, коју са задовољством посећује.

Професор Класен је одржао уводно једночасовно излагање и првог и другог дана, најпре на тему „Хришћанска књижевност – паганска реторика – модерна ексегеза”, а затим о „Кикерону, философу као говорнику”. Оба предавања је одржао на енглеском, после чега је у пленуму вођена дужа и садржајна дискусија.

Како је професор Класен инострани члан редакције *Зборника Матице српске за класичне студије*, главни уредник је заказао седницу Редакције, која је одржана у Римској дворани Библиотеке града Београда, са члановима Редакције из Србије, ради припреме *Зборника* бр. 11 (2009).

После седнице Редакције у истој сали је била конференција за новинаре коју је организовао Службени гласник као издавач књиге на српском професора Класена *Aretai u Virtutes*, за коју је жири Друштва за античке студије Србије Класену доделио Награду „Милан Будимир” за класичне науке за 2008. годину. Награда му је сада уручена лично, а на промоцији књиге, којој је присуствовала и јавност, говорили су министар вера у Влади Републике Србије проф. др Богољуб Шијаковић, проф. др Ксенија Марицки Гађански и проф. др Мирјана Д. Стефановић, као и професор Класен.

Трећег дана скупа је, по плану, одржано саветовање о терминологији.

Радови са скупа биће објављени у облику зборника, као и досад.

Друштво за античке студије Србије закључује да је заједнички скуп с Матицом српском веома добро планиран и организован и да је протекао у најбољем реду, креативно и конструктивно. Похваљен је мултидисциплинарни и интердисциплинарни карактер скупа, посебно због наглашене тенденције да се проучава и српско наслеђе.

Није било одступања, осим већ поменуте немогућности да се скуп отвори у Свечаној сали Матице српске и болести троје учесника.

НАУЧНИ СКУП ПОВОДОМ СТОГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА АКАДЕМИКА БРАНИСЛАВА БУКУРОВА

Ове године навршило се сто година од рођења академика Бранислава Букурова, једног од наших најистакнутијих географа, оснивача Катедре за географију на Филозофском факултету у Новом Саду, која је временом прерасла у Департман за географију, туризам и хотелијерство на Природно-математичком факултету у Новом Саду, потпредседника Матице српске, секретара Одељења за природне науке и једног од најугледнијих чланова сарадника Матице српске.

Скуп су отворили председник Матице српске академик Чедомир Попов и директор Департмана за географију, туризам и хотелијерство проф. др Лазар Лазић. О животу и раду Бранислава Букурова говорио је проф. др Јован Плавша, о доприносу Букурова раду Матице српске академик Рудолф Кастори, док је о научном раду Бранислава Букурова говорио проф. др Слободан Ђурчић. О развоју географије у Војводини до Бранислава Букурова говорио је мр Млађен Јовановић; о савременим проблемима у проучавању рељефа Војводине проф. др Слободан Марковић, док је о савременим проблемима у проучавању становништва Војводине говорио проф. др Бранислав Ђурђев, а о регионализацији животне средине проф. др Милутин Љешевић.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Одељење за књижевност и језик

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ

Уредништво *Летописа Матице српске*, које је радило у саставу: Иван Негришорац (Драган Станић, главни и одговорни уредник), Михајло Пантић, Јован Попов и Саша Радојчић настојало је да и у протеклој 2009. години *Летопис* буде средишњи часопис српске књижевности у којем ће се регистровати актуелне вредности, превредновати традиција и, колико је то могуће, регулисати токови књижев-

ног и културног развоја. У 185. години излагања објављене су 483. и 484. књига, свака по шест свезака, на укупно 2.480 страница, тј. 155 штампарских табака.

Лейојис је донео беседу Радослава Ераковића о Сави Текелији изговорену на Свечаној седници Матице српске, објављени су текстови саопштења поводом добитника Змајеве награде Небојше Деветака и светосавска беседа коју је, о вери и знању, религији и филозофији одржао Богољуб Шијаковић.

Часопис је и протекле године објављивао прилоге наших најзначајнијих књижевника, али исто тако наставио да пружа подршку младим писцима који тек треба да дају праве резултате. Нове песничке прилоге, између осталих, дали су Матија Бећковић, Љубомир Симовић, Дара Секулић, Рајко Петров Ного, Милан Ненадић, Стеван Тонтић, Флорика Штефан, Братислав Р. Милановић, Драган Јовановић Данилов, Небојша Деветак, Славомир Гвозденовић, Милан Ђорђевић, Петар Цветковић, Селимир Радуловић, Верољуб Вукашиновић, Милош Кордић и Иво Мунђан.

Својом приповедном прозом у часопису су се јавили Драгослав Михаиловић, Воја Чолановић, Данило Николић, Мирослав Јосиф Вишњић, Ранко Павловић, Миленко Пајић, Ото Толнаи, Миодраг Матицић, Александар Гаталица, Жарко Команин, Мирољуб Тодоровић, Милутин Ж. Павлов, Никола Маловић, Љубица Арсић, Анђелко Анушић, Владимир Јагличић и други.

Преведеном поезијом или приповедном прозом представљени су Микаел Струнге и Серен Улрик Томсен (превео Предраг Црнковић), Хенрих Сабгир (Никола Вујчић), Азиз Несин (Ксенија Ајкут), Дино Буцати и Ханс Магнус Енценсбергер (Ото Хорват), Томас Бернхард (Реља Дражић), Људмила Улицка (Неда Николић Бобић), Жан-Мари Гистав ле Клезио (Милош Константиновић и Јелена Михаиловић), Жак Реда и Жак Рубо (Мирјана Вукмировић), Павел Гатајанцу (Даниела Попов) и Кнут Одегард (Драган Драгојловић).

Огледе су објавили Мило Ломпар, Наталија Лудошки, Вићазослав Хроџец, Јован Делић, Лидија Делић, Ромило Хиландарац, Михаило Ђурић, Ристо Тубић, Предраг Лазаревић, Данило Н. Баста, Саша Радојчић, Бранко Летић, Драган Стојановић, Милосав Тешић, Албина Миланов, Игор Лекић и Зорица Хаџић, а изашли су и преведени текстови Јелезара Мелетинског (превела Радмила Мечанин) и Бориса Гројса (Добрило Аранитовић).

Посебни тематски блокови посвећени су књизи *Одбрана Косова* Војислава Коштунице и уживорењу на годишњицу покушаја одвајања Косова, затим *Историји српске књижевне критике* Предрага Палавестре, новим књигама Милорада Павића и рецепцији његовог дела у Грчкој, Јапану и НР Кини, те представљању *Српског биографског речника* у Новом Саду, Београду и Кикинди. Мање тематске целине садрже текстове о поетикама и књижевним поступцима Стевана Рачковића, Владимира Пиштала, Рајка Петрова Нога, Љубомира Симовића и Лазе Костића, о добитнику Змајеве награде Небојши Деветаку и Нобелове награде Жан-Мари Гиставу ле Клезиоу, француској књижевници Натали Сарот и сећања на Јаноша Херцег. Некролошки текстови обележили су смрти Новице Петковића и Бранка Чучка. Објављени су разговори са Љубодрагом Димићем, Предрагом Палавстром, Негованом Рајићем, Небојшом Деветаком, Владимиром Пишталом, Василијем Ђ. Крестићем, Миром Радојевић, Драганом Јовановићем Даниловим, Ранком Павловићем, Александром Гаталицом и Михаилом Павловићем.

И у 2009. години *Лейојис* се постарао да буде приказано преко стотину нових књига, о којима су своје критичке прилоге дали Светозар Кољевић, Никша Стипчевић, Владета Јеротић, Василије Ђ. Крстић, Милорад Екмечић, Алекса Буха, Милослав Шутић, Славко Гордић, Јован Делић, Сава Бабић, Миљивој Ненин, Љиљана Пешикан Љуштановић, Лазар Чурчић, Марија Клеут, Александар Петров, Анђелка Митровић, Јелена Новаковић, Часлав Ђорђевић, Бранко Стоја-

новић, Ђорђо Сладоје, Александар Б. Лаковић, Драгица С. Ивановић, Младен Весковић, Милета Аћимовић Ивков, Горана Раичевић, Ђорђе Деспић, Горан Максимовић, Сања Мацура, Фрања Петриновић, Никола Живановић, Наташа Половина, Драгана Белеслијин, Бранислава Васић Ракочевић и други.

Лейопис је редовно излазио, појавило се дванаест свезака од чега су два дво-броја, јануар–фебруар и јул–август. Секретар Уредништва и лектор био је Владимир Шовљански, коректор Бранислав Карановић, а технички уредник Вукица Туцаков. Техничку припрему обављао је Младен Мозетић, а штампу „Будућност”, Нови Сад. Објављивање часописа финансијски је омогућило Министарство културе Републике Србије, а помагао је и Покрајински секретаријат за образовање и културу.

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

Уредништво у саставу: др Томислав Бекић, др Јован Делић (главни и одговорни уредник), др Бојан Ђорђевић, др Марија Клеут, др Слободан Павловић (секретар), др Новица Петковић, др Иво Тартаља и др Роберт Ходел (Хамбург) уредило је прву свеску за 2009. годину, а остале две у саставу: др Јован Делић (главни и одговорни уредник), др Бојан Ђорђевић, др Пер Јакобсен, др Марија Клеут, др Персида Лазаревић ди Ђакомо, др Горан Максимовић, др Слободан Павловић (секретар), др Новица Петковић, др Иво Тартаља и др Роберт Ходел (Хамбург). Уредништво је одржало седницу 14. јула.

Зборник је задржао концепцију научног часописа за књижевноисторијско и књижевнотеоријско проучавање, пре свега српске књижевности и њеног статуса у контексту европске књижевности.

Из штампе су изашле све три свеске LVII књиге за 2009. годину обима 748 страна.

Уредништво је сакупило радове за наредне свеске за 2010. годину.

У књизи LVII за 2009. годину објављени су прилози по врстама: Студије и чланци (25), Истраживања (2), Поводи (5), Прилози и грађа (6), Писмо из света (1), Оцене и прикази (27), In memoriam (2). Јавило се 11 нових сарадника (из Пескаре – Италија, Београда, Новог Сада).

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЛАВИСТИКУ

Уредништво је радило у саставу: мр Мирјана Бошков, др Петар Буњак, др Дојчил Војводић (секретар Уредништва), др Маја Ђукановић, др Корнелија Ичин, др Љиљана Пешикан Љуштановић, др Предраг Пипер (главни и одговорни уредник), др Људмила Поповић, академик Зузана Тополињска (Скопље), др Михал Харпањ, др Вјачеслав Океански (Иваново). Уредништво је одржало две седнице (8. априла и 10. децембра).

Зборник Матице српске за славистику је и у 2009. години уређиван као међународни научни часопис у којем се објављују резултати проучавања словенских језика, књижевности и култура, посматраних у целини, у поређењима или понаособ.

Почетком јесени изашла је из штампе св. 75, прва за 2009, у обиму од 310 страна, а св. 76, друга за 2009. годину, крајем децембра, у обиму од 172 стране. Круг сарадника, међу којима је знатан део слависта из других земаља, стално се проширује, радови се објављују на више језика. Радови су проблемски и методолошки разноврсни и актуелни.

У *Зборнику* 75 и 76 за 2009. објављени су прилози по врстама: Студије и расправе (12), Прилози и грађа (9), Прикази (23), Хронике (3), Некролози (3), Индекс

кључних речи (2), Упутство за припремање рукописа за штампу. Јавило се 16 нових сарадника (из Београда, Новог Сада, Пожеге, Москве, Волгограда, Подгорице, Вороњежа, Иванова).

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

Уредништво је радило у саставу: др Јасмина Грковић Мејдор, академик Милка Ивић, др Јован Јерковић, академик Александар Младеновић (главни и одговорни уредник), др Драгољуб Петровић, др Мато Пижурица, др Милорад Радовановић (секретар), академик Зузана Тополињска (Скопље), академик Герхард Невекловски (Беч), академик Светлана Толстој (Москва), др Драга Зец (Итака). Уредништво је одржало седницу 13. новембра.

Зборник је задржао сва она обележја по којима је та публикација постала препознатљива у породици сродних научних часописа код нас и у свету.

Из штампе је изашла књига LI/1–2 за 2008. у обиму од 276 страна. У штампи су две свеске LI књиге за 2009. величине 26,32 а. т. и 23,17 а. т. У првој свесци се обележава десетогодишњица смрти дугогодишњег главног уредника академика Павла Ивића блоком радова (делом и по позиву) посвећених научним дисциплинама којима се бавио професор Ивић.

У књизи LI објављују се прилози по рубрикама: Чланци и расправе (38), Критике и прикази (12), Библиографски прилози (1), Упутство за припремање рукописа за штампу. Јавило се 11 нових сарадника (из Олштина – Пољска, Новог Сада и Београда).

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЛАСИЧНЕ СТУДИЈЕ

Уредништво је 2009. године радило у саставу: др Сима Аврамовић, др Виктор Каstelани (Денвер, САД), др Карл Јоахим Класен (Гетинген), др Ксенија Марицки Гађански, главни уредник, др Емилија Масон (Париз), др Ливио Росети (Перуђа), др Данијела Стефановић, др Мирјана Д. Стефановић, др Бојана Шијачки Маневић. Секретар Редакције је Јулка Тукић.

Уредништво је одржало три седнице, 30. јануара, 15. јуна и 24. септембра, уз присуство професора Класена.

Из штампе је изашла свеска 10 *Зборника* у обиму од 316 страна за 2008. годину посвећена главном уреднику професору Ксенији Марицки Гађански. На свечаној промоцији, одржаној 5. јуна 2009. у Матици српској, говорили су: проф. др Мато Пижурица, проф. др Мирјана Д. Стефановић, проф. др Јасмина Грковић Мејдор, доцент др Данијела Стефановић и проф. др Ксенија Марицки Гађански. Сви текстови с промоције уврштени су у *Зборник* 11 (2009) који се налази у штампани (величина 21, 39 а. т.)

У свесци 11 заступљени су прилози по врстама: Студије и чланци (8), Прва истраживања (2), Наслеђе (5), Критике и прикази (4), Хроника (17), In memoriam (4), Текстови са промоцијом *Зборника* број 10 (5), Упутство сарадницима (1). Јавило се 20 нових сарадника (из Беча, Атине, Патраса, Монтреала, Београда и Новог Сада).

Текстови у *Зборнику* објављују се на српском или на неком од страних језика (енглески, француски, италијански, грчки, словеначки), увек с резимеом на другом језику.

Уредништво је већ почело припрему броја 12 (2010), за који, поред наших, показују интересовање и многи аутори из више земаља (Грчка, САД, Италија, Шпанија, Пољска, Немачка, Белгија).

ЈЕЗИК ДАНАС
гласило Матице српске за културу усмене и писане речи

Уредништво је радило у саставу: др Радојица Јовићевић, академик Иван Клајн (главни и одговорни уредник), др Мато Пижурица, др Милорад Радовановић (секретар), академик Милосав Тешић, др Милан Шипка.

Из штампе није изашао ниједан број ни 2008. ни 2009. године.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ
Серија за књижевност и језик

Уредништво чине: др Љиљана Суботић, др Весна Берић, др Сава Дамјанов, др Бранко Момчиловић и др Јелка Ређеп (главни уредник). Из штампе је изашла свеска 49. У припреми је наредна свеска.

У 2009. години за научне часописе лекторске послове обављали су др Александар Младеновић, др Љиљана Пешикан Љуштановић, Владимир Шовљански, Вера Василић, Татјана Пивнички Дринић, др Дојчил Војводић; коректорске Вера Василић, Татјана Пивнички Дринић, Бранислав Карановић, Ката Мирић; послове техничког уредника др Александар Младеновић и Вукица Туцаков; преводе резимеа на енглески др Предраг Новаков, на руски др Дојчил Војводић. Компјутерски слог за све зборнике припремао је Младен Мозетић „Графичар“, а штампали су: „Прометеј“, „Идеал“ и „Будућност“ из Новог Сада. *Летџоис* се штампа у тиражу од 1000 примерака, а сви зборници у тиражу од 500 примерака.

ЕДИЦИЈА „ПРВА КЊИГА“

У 2009. години Уредништво је радило у саставу: Ласло Блашковић, др Владислава Гордић Петковић (главни уредник), Ђорђе Деспић, Ненад Милошевић, Иван Радосављевић. Уредништво је одржало две седнице (8. јуна и 6. јула).

Октобра 2009. године из штампе су изашле три књиге ове едиције, које чине коло за 2009. годину: 249. Павле Зелић, *Последња велика авантура* (кратка проза),

250. Иван Антић, *Пориварије* (кратка проза), 251. Исидора Веселиновић, *Феноменологија сабласији* (проза).

Ликовну опрему за цело коло осмислио је Иван Француски, коректорске послове обавила је Јулкица Ђукић, а техничко уређивање Вукица Туцаков, припрему за штампу „Графит“, а штампу штампарија „Алфаграф“ из Петроварадина. Тираж едиције је 300 нумерисаних примерака. Реализација издања је укључена у програм Издавачког центра Матице српске. На Сајму књига у Београду 31. октобра одржана је промоција на којој је ово коло представила др Владислава Гордић Петковић, главни уредник, као и аутори. Едиција је промовисана и у Матици српској 28. децембра 2009. О књигама су говорили главни и одговорни уредник Владислава Гордић Петковић, књижевни критичар Младен Весковић и аутори.

ЕДИЦИЈА „СТУДИЈЕ О СРБИМА“

Уређивачки одбор Едиције „Студије о Србима“ у 2009. години конституисан је на својој 40. седници од 9. маја у саставу: др Мирослав Егерић, Милош Јевтић, др Предраг Пипер, заменик главног уредника, др Слободан Г. Марковић, др Ми-

лорад Радовановић, главни уредник, др Јелка Ређеп. Едицију заједнички објављују Матица српска из Новог Сада, Завод за уџбенике из Београда и Вукова задужбина из Београда. Три књиге су у штампи: Александра Албијанића, Илије Конева и Герхарда Невекловског. Књига Алојза Шмауса приређена је за штампу, недостаје јој само предговор др Марије Клеут. Други рукописи су у различитим фазама: за рукопис Е. Петровича очекује се мишљење, од књиге М. Квапила се одустало, књига Ј. Вјежбицког је у разматрању, књига А. Собољева на превођењу. Предложени су и нови аутори: Н. Јорга, Ф. Грчевић, В. Богишић. Ради се на књизи П. Јакобсена и на зборнику радова јапанских слависта.

БИБЛИОТЕКА „ЗМАЈЕВА НАГРАДА”

У 2009. години закључен је зборник посвећен Мирославу Цери Михаиловићу, добитнику Змајеве награде за 2004. годину, и биће предат у штампу у фебруару 2010. Током 2009. године припремају се и биће завршени зборници о Драгану Јовановићу Данилову, добитнику Змајеве награде за 2005. годину и Братиславу Р. Милановићу, добитнику за 2006. годину, а радиће се на зборницима Ивана Негришорца, добитника за 2007. годину и Небојше Деветака, добитника Награде за 2008. годину. Уредници едиције су др Славко Гордић и Иван Негришорац.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

У 2009. години из штампе су изашле следеће књиге:

- *Речник српских џовора Војводине*, Свеска 9 (Т, Ћ, У и Ф), у редакцији проф. др Драгољуба Петровића, обима 209 страна. И ову свеску је Матица издала у сарадњи са ИК „Тиски цвет”. Сарадници на овој књизи су: мр Светлана Вареника, мр Дејан Милорадов, Катарина Сунајко, мр Ивана Црњак, рецензенти др Мато Пижурица и др Драго Ћупић. Коректорске послове на рукопису ове књиге обавили су: мр Светлана Вареника, мр Дејан Милорадов и Катарина Сунајко, технички уредник била је Вукица Туцаков, компјутерски слог је урадио Младен Мозетић, „Графичар” а штампу Лито студио, Нови Сад у тиражу од 1000 примерака.
- *Правойис српскога језика*. У току 2009. године Завод за уџбенике (као извршни издавач) објавио је 9. издање *Правойиса српскога језика* (тираж од 5000 примерака) М. Пешикана, Ј. Јерковића и М. Пижурице.

Уредник свих издања ове едиције је проф. др Мато Пижурица, секретар Одељења за књижевност и језик.

Лексикографско одељење

– *Српски биографски речник*, том IV, И–Ка, Нови Сад 2009.

Под окриљем Матице српске група наших еминентних историчара, окупљена око идеје др Александра Форишковића, подухватила се великог и веома важног посла на изради Српског биографског речника. Радом на Српском биографском речнику руководи академик Чедомир Попов.

Ова енциклопедијска публикација доноси биографије свих значајнијих личности из српске историје од првих писаних споменика, дакле од IX века, до 1945. и то из практично свих области људског деловања и стваралаштва. Овакви подухвати су код готово свих европских народа предузимани од XVII до XX века и

публиковани у вишетомним издањима која се до данашњих дана периодично допуњавају подацима о савременим личностима и новим сазнањима о онима из старијих времена.

У Редакцији Српског биографског речника завршен је огроман истраживачки поступак и сакупљени су подаци о 30.500 личности. Сам Азбучник чини око 22.500 досијеа личности које су оставиле трага у српској историји, а као посебан фонд чувају се подаци о око 5.500 личности странаца везаних на разне начине за наш народ. Српски биографски речник поседује биографске податке за више десетина хиљада ефемерних личности.

Током 1994. године започет је рад на писању биографија за први том. Први том (А–Б) објављен је 2004. године и садржи 1.972 лексикографске одреднице на којима је радило 423 сарадника. Други том (В–Г) изашао је из штампе 2006. године (1.840 биографија и 301 сарадник), трећи том (Д–З) у октобру 2007. године (1.809 биографија и 320 сарадника), а четврти том (И–Ка) у јулу 2009 (1.743 биографије уз учешће 344 сарадника).

У припреми је пети том, који ће садржати животописе око 1.800 личности чија презимена, или имена, почињу на слова Кв–Мао. Планирано је да овај том буде објављен средином 2011. године, када све пристигле биографије прођу уобичајену процедуру која се састоји од редакторских прегледа, прегледа уредника струка, епоха и главног уредника, уношења у рачунар, те другог читања редактора и главног уредника. Потом ће уследити прелом текста и коректорски преглед. Као и све до сада објављене књиге Речника и ова ће поседовати попис аутора и скраћеница за периодичне публикације и институције. На петом тому сарађује више од 300 сарадника који су ангажовани за писање биографија личности из појединих струка или географских региона о којима аутори имају релевантне податке. Том ће садржати и преко 600 фотографија које су прибављене истраживањем у институцијама културе и у личним и породичним архивима личности. Фотографије пролазе кроз процес провере и идентификације, као и рачунарске обраде, како би биле што бољег квалитета када буду одштампане.

Упоредо са радом на петом ради се и на шестом тому Речника, за који се планира да обухвати личности чија презимена, или имена, почињу на слова Мар–Ми.

Азбучник до сада објављена четири тома Речника, као и око 200 одабраних биографија, које одсликавају структуру обухваћених личности, постављени су на веб-сајт Матице српске, како би се јавност и на овај начин упознала са пројектом.

Радом на овом и другим лексикографским пројектима однегован је у Матици један нови, другачији стил рада, неуобичајен за сличне послове. Наиме, у Матици српској нису оформљени гломазни институти, који су скупи и мање ефикасни, него је у кући створено једно стручно-научно језгро које по потреби ангажује сараднике различитог профила.

Српски биографски речник по свом обиму и значају спада у ред најзначајнијих послова из области друштвених наука у Србији и на својеврстан начин је мерило и одраз достигнућа и домета српског народа, што је од несумњивог значаја за његов национални идентитет.

Одељење за друштвене науке

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ

До седнице Управног одбора Матице српске 16. марта 2009. године Уредништво *Зборника Матице српске за друштвене науке* радило је у саставу: др Бошко Бојовић (Француска), др Тања Ђајић, др Бранислав С. Ђурђевић, др Масајуки Ивата,

иностранци члан САНУ (Јапан), др Милош Марјановић, др Божо Милошевић, др Милован Митровић, др Драго Његован, др Часлав Оцић, дописни члан САНУ (главни и одговорни уредник), др Милијан Поповић, др Александра Прашчевић, др Питер Радан (Аустралија), др Војислав Становчић, дописни члан САНУ. На седници Управног одбора Матице српске 16. марта 2009. године изабрано је ново Уредништво *Зборника Матице српске за друшћивене науке* у саставу: др Гордана Благојевић, др Бошко Бојовић, (Француска), др Рајко Буквић, др Бранислав С. Ђурђевић, др Масајуки Ивата, иностранци члан САНУ (Јапан), др Милош Марјановић, др Јована Милутиновић, др Милован Митровић, др Душан Николић, др Драго Његован, др Часлав Оцић, дописни члан САНУ (главни и одговорни уредник), др Питер Радан (Аустралија).

На седници Уредништва *Зборника Матице српске за друшћивене науке* 20. новембра 2008. године закључене су, прелиминарно, две свеске *Зборника* за 2009. годину – 126. и 127. свеска. На коначан број рукописа чекало се још извесно време после закључивања *Зборника*.

На седници Управног одбора Матице српске од 16. марта 2009. године прихваћен је предлог Уредништва *Зборника* да се повећа број свезака на четири годишње.

Јуна 2009. године из штампе је изашла 126. свеска *Зборника* у обиму од 15,00 ауторских табака.

Половином јула 2009. године из штампе је изашла 127. свеска *Зборника* у обиму од 17,00 ауторских табака. Ова тематска свеска *Зборника* посвећена је социолошкој анализи и теоријским објашњењима транзиције савременог мађарског друштва. У овој свесци публикују се четири прилога о постсоцијалистичкој транзицији у Мађарској. Аутори су: Имре Паска (Imre Pászka), Иван Балог (Iván Balog), Алпар Лошонц (Alpár Losoncz), Имре Нађ (Imre Nagy). Блок рукописа о транзицији у Мађарској уредио је проф. др Божо Милошевић, који је написао и уводни текст за овај блок.

На седници Уредништва 18. маја 2009. године разговарало се о великом приливу рукописа (око 50) који су стигли за штампање од 2007. до 2009. године и о томе којим рукописима (позитивно рецензираним) дати приоритет за штампање.

На седници Уредништва *Зборника Матице српске за друшћивене науке* 23. октобра 2009. године закључена је 128. свеска *Зборника* у обиму од 12,70 ауторских табака. Паус ове свеске предат је у штампу. На овој седници разматрана је и препорука учесника Округлог стола о могућности уједначавања библиографског цитирања, одржаног 29. маја 2009. године у Матици српској. Препорука је да се овај вид библиографског цитирања прихвати, ако не у свим, онда у већини часописа Матице српске. Предлог је потписала главна уредница Едиције „Библиографије”, проф. др Александра Вранеш. Главни и одговорни уредник *Зборника Матице српске за друшћивене науке*, академик Часлав Оцић, спрема одговор (са примедбама на овај предлог). Примедбе ће упутити ауторима предлога, САНУ и Матици српској.

На овој седници разматран је и Акт о уређењу научних насписа (Акт је сачинило Министарство за науку и технолошки развој у сарадњи са Народном библиотеком Србије и Центром за евалуацију у образовању и науци.) Уредништво сматра да се на извесне захтеве из Акта не може одговорити безусловно. Један од захтева је редовно излагање часописа. Како је редовност излагања уско повезана са редовним приливом материјалних средстава (која нередовно стижу или уопште не стижу из Министарства), тај захтев из Акта је неодржив. Уредништво сматра да неке услове из Акта може испунити: може дати списак рецензената, ван Уредништва, једном годишње; може сачинити Савет уредништва; може објављивати Упутство за ауторе; може сачинити ходограм из којег ће се видети читав пут рукописа од доласка у Уредништво до евентуалног објављивања.

На седници Уредништва *Зборника Матице српске за друшћивене науке* 11. децембра 2009. године прелиминарно је закључена 129. свеска *Зборника*. На овој седници је за секретара Уредништва изабрана др Јована Милутиновић. Поставље-но је питање исплате хонорара: уредничких, рецензентских, ауторских. Ове године од налога упућених рачуноводству Матице српске за издавачку делатност није исплаћен готово ниједан налог. Један од предлога за идућу годину је и објављивање *Библиографије садржаја Зборника Матице српске за друшћивене науке*.

У току 2009. године стручни сарадник на пословима издавања *Зборника* била је Јулкица Боаров, лекторске и коректорске послове на *Зборнику* радила је Мирјана Зрнић, преводилачке проф. др Предраг Новаков, а послове техничког уредника Вукица Туцаков.

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ИСТОРИЈУ

До седнице Управног одбора Матице српске 16. марта 2009. године Уредништво *Зборника Матице српске за историју* радило је у саставу: академик Милош Благојевић (главни и одговорни уредник), др Љубодраг Димић, академик Василије Ђ. Крестић, академик Чедомир Попов, др Биљана Шимуновић Бешлин. На седници Управног одбора Матице српске 16. марта 2009. године изабрано је ново Уредништво *Зборника Матице српске за историју*: академик Милош Благојевић (главни и одговорни уредник), Жарко Димић, академик Василије Ђ. Крестић, др Ана Столић, др Биљана Шимуновић Бешлин.

Марта 2009. године из штампе је изашла 77–78. свеска *Зборника* за 2008. годину у обиму од 29,22 ауторска табака. И у овој свесци, као и претходној, у рубрици „Научни скупови” објављују се преостали позитивно рецензирани радови саопштени на Научном скупу „Милан Обреновић – од вазала до краља”, који је одржан 13–14. октобра 2005. године у САНУ.

На седници Уредништва *Зборника Матице српске за историју* 13. маја 2009. године предочени су новопрстигли рукописи за штампање у *Зборнику* и за њих су одређени рецензенти.

На седници Уредништва *Зборника Матице српске за историју* 18. јуна 2009. године дефинитивно је закључена 79–80. свеска *Зборника* за 2009. годину. Очекује се њен излазак из штампе.

У току 2009. године стручни сарадник на пословима издавања *Зборника* била је Јулкица Боаров, лекторске и коректорске послове радила је Мирјана Зрнић, преводилачке проф. др Предраг Новаков и Светлана Вучковић. Технички уредник била је Вукица Туцаков.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ серија друштвених наука

У току 2009. године из штампе није изашла ниједна *Свеска*.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

У оквиру Одељења Матице српске за друштвене науке 2009. године из штампе су изашле следеће књиге:

- *Извештај француских дипломата из Београда у време Револуције 1848/1849.* (зборник докумената), за штампу приредила проф. др Љубомирка Кркљуш. Књига је проистекла из пројекта Одељења за друштвене науке Матице српске

Српски национални покрет у аустријској царевини 1790–1861. Рукопис су рецензирани академик Чедомир Попов и [академик Славко Гавриловић]. Лектуру српског текста радила је Мирјана Зрнић, лектуру француског текста др Ана Топољка, а коректуру Вера Василић. Главни уредник издања је проф. др Милован Митровић. За издавача: проф. др Душан Николић. Стручни сарадник је Јулкица Боаров, технички уредник Вукица Туцаков. Компјутерски слог је урадио Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампу „Идеал”, Нови Сад. Објављивање ове књиге финансирали су Министарство за науку Републике Србије и Покрајински секретаријат за образовање и науку. Величина рукописа износи 26,00 ауторских табака.

- *Банатско село. Друштвене и културне промене. Гај и Дубовац*, проф. др Николе Ф. Павковића. Рукопис се наслања на пројекат Одељења Насеље и становништво Војводине. Рецензенти овог рукописа су др Мирјана Малуцков и др Душан Дрљача. Главни и одговорни уредник књиге је проф. др Љубомирка Кркљуш. За издаваче: проф. др Душан Николић и Ђурица Ђукић, лектор и коректор Слободан Новокмет, преводилац Ненад Перишић, а припрему и штампу урадила је „Чигоја штампа”. Публиковање ове књиге омогућило је Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије и Месна заједница Гај. Величина књиге је 70,00 ауторских табака.
- *Студије из привредне и друштвене историје Војводине и Славоније од краја XVII до средине XIX века*, друга књига, [академика Славка Гавриловића]. Рецензенти књиге су: [проф. др Никола Л. Гаћеша] и проф. др Александар Касаш. Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш. За издавача: проф. др Душан Николић. Стручни сарадник на књизи је Јулкица Боаров, лектор и коректор Мирјана Зрнић, преводилац на немачки језик Светлана Вучковић, регистар је сачинила Татјана Пивнички Дринић, а технички уредник је Вукица Туцаков. Компјутерски слог је радио Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а штампу „Алфаграф”, Петроварадин. Штампање ове књиге финансирао је Град Нови Сад, Градска управа за културу. Величина рукописа износи 38,00 ауторских табака.

У припреми су следеће књиге:

- *Сеоба у мајцину. Ојштирање Срба у Мађарској (1920–1931)* др Гојка Маловића Рецензенти књиге су: [проф. др Никола Л. Гаћеша] и проф. др Љубодраг Димић. Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш. Стручни сарадник на књизи је Јулкица Боаров. Послове око лектуре, коректуре и сређивања спискова оптаната урадила је Мирјана Зрнић, а прелом рукописа Слађана Новаковић. Финансијску подршку, до сада, дали су Покрајински секретаријат за науку и Јавна фондација за националне и етничке мањине у Мађарској. Књига је на паусу. Величина рукописа је око 180,00 ауторских табака.
- Књига *Насеља Војводине* проф. др Слободана Турчића резултат је рада на дугогодишњем пројекту Одељења Матице српске за друштвене науке Насеља и становништво Војводине. *Насеља Бачке, Насеља Срема и Насеља Баната* су књиге које су већ објављене као резултат истраживачког рада на овом пројекту. Рецензенти су: проф. др Србољуб Стаменковић и проф. др Мирко Грчић. Главни и одговорни уредник књиге је проф. др Љубомирка Кркљуш. Стручни сарадник на књизи је Јулкица Боаров. Књигу је лекторисала Мирјана Зрнић. Очекују се прилози и мапе. Величина рукописа је 20,00 ауторских табака (без прилога).
- *Јурисдикција католичке цркве у обласи Срема* др Ђорђа Бубала, мр Катарине Митровић и др Радмиле Радић. Књига је резултат рада на пројекту Насеља

и становништво Војводине, тема – Сремска жупанија. Први рецензент је академик Сима Ћирковић. Одељење је прихватило предлог проф. др Петера Рокаија да мр Борис Стојковски рецензира овај рукопис. Величина рукописа је 25,50 ауторских табака (без прилога и без резимеа). Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш. Стручни сарадник је Јулкица Боаров.

- *Милева Марић Ајнштајн. Живот са Албертом Ајнштајном* др Радмиле Милентијевић. Рецензенти књиге су др Ђорђе Крстић и др Биљана Шимуновић Бешлин. На седници Одбора Одељења 22. децембра 2009. године председник Матице српске, академик Чедомир Попов, предложио је да после превода на српски језик рукопис још једном прочитају рецензенти. Рукопис има око 500 страница без прилога. Главни и одговорни уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш. Стручни сарадник на књизи је Јулкица Боаров.
- *Историја Матице српске (1941–1951)* мр Ненада Дошлића. Рецензенти: проф. др Љубодраг Димић и др Биљана Шимуновић Бешлин. Књига се може повезати са дугогодишњим пројектом Одељења Историја Матице српске. Главни и одговорник уредник је проф. др Љубомирка Кркљуш. Стручни сарадник је Јулкица Боаров.
- *Сјудије из историје Србије XVIII и прве половине XIX века* академика Славка Гавриловића. Рукопис су позитивно рецензирани: проф. др Љубомирка Кркљуш и др Драго Његован. Величина рукописа је 29,00 ауторских табака.

Одељење за природне науке

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ПРИРОДНЕ НАУКЕ

До седнице Управног одбора Матице српске 16. марта 2009. године Уредништво *Зборника Матице српске за природне науке* радило је у саставу: др Славка Гајин (секретар), др Лазар Довниковић, др Дарко Капор, академик Рудолф Кастори (главни и одговорни уредник), др Лазар Лепшановић, др Ивана Максимовић, академик Војислав Марић, др Слободан Петровић, др Слободан Ђурчић. Како би *Зборник* обезбедио и међународно учешће у пословима Редакције, Уредништво је проширено угледним страним члановима – рецензентима (Consulting Editors): др Atanas Atanassov (Бугарска), др Peter Hocking (Аустралија), др Monique Simonds (Велика Британија), др Günter Schilling (Немачка), др György Várallyay (Мађарска). На седници Управног одбора Матице српске 16. марта 2009. године изабрано је ново Уредништво у саставу: др Славка Гајин (секретар), др Васкрсија Јањић, др Видојко Јовић, др Дарко Капор, академик Рудолф Кастори (главни и одговорни уредник), др Лазар Лепшановић, др Ивана Максимовић, академик Војислав Марић, др Слободан Ђурчић. Consulting Editors: др Atanas Atanassov (Бугарска), др Peter Hocking (Аустралија), др Aleh Rodzkin (Белорусија), др Monique Simonds (Велика Британија), др Stanko Stojilkovic (USA), др Günter Schilling (Немачка), др György Várallyay (Мађарска).

Априла месеца изашла је из штампе 116. свеска *Зборника* за 2009. годину у обиму од 41,60 ауторских табака. Ова свеска је зборник радова објављених саопштења на Симпозијуму са међународним учешћем одржаним у оквиру Одељења Матице српске за природне науке 23–25. априла 2009. године под називом „Микологија, микотоксикологија и микозе”.

Свеска 117 *Зборника* за 2009. годину такође је зборник радова саопштених на Симпозијуму са међународним учешћем „Микологија, микотоксикологија и микозе”. То су радови стигли у Уредништво после одржавања Симпозијума.

На седници Уредништва *Зборника Мајице српске за љириодне науке* 14. октобра 2009. године закључена је 118. свеска за 2010. годину. Свеска је лекторисана и у припреми је за прелом.

У току 2009. године стручни сарадници на пословима издавања *Зборника* биле су Јулкица Боаров и Мирјана Зрнић. Лекторске и коректорске послове на *Зборнику* радиле су Вера Василић (српски језик), Станка Матејашев и Бојана Филипчев (енглески језик), а послове техничког уредника Вукица Туцаков.

И током 2009. године главни и одговорни уредник *Зборника*, академик Рудолф Кастори, наставио је акцију слања великог броја писама упућених циљним групама научних радника, у намери придобијања нових сарадника за *Зборник*.

Августа месеца 2009. године главни и одговорни уредник *Зборника Мајице српске за љириодне науке*, академик Рудолф Кастори, у писменом обраћању Министарству за науку и технолошки развој, Матичном одбору за биотехнологију и агроиндустрију моли да се размотри категоризација *Зборника*. Резултат тога обраћања је категоризација М-51 коју је *Зборник Мајице српске за љириодне науке* добио, што значи да је он водећи национални часопис.

СВЕСКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ серија природних наука

У 2009. години из штампе није изашла ниједна *Свеска*.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

У оквиру Одељења Матице српске за природне науке из штампе су изашле следеће књиге:

- Монографска студија *Бескичмењаци (Invertebrata) Фрушке горе*, II том. Монографија је резултат рада једног броја истраживача у оквиру вишегодишњег пројекта Одељења Матице српске за природне науке Фауна Фрушке горе. Руководилац пројекта и уредник монографије је проф. др Смиљка Шимић. Другу свеску ове монографије чини осам научних радова. Рецензенти су др Јенö J. Purger (Мађарска) и др Владимир Т. Крпач (Македонија). Књига је штампана на енглеском језику са резимеима рукописа на српском језику и двојезичним предговором. Величина монографије износи око 25 ауторских табака. Главни и одговорни уредник је академик Рудолф Кастори. Стручни сарадник на издавању ове монографије је Јулкица Боаров. За издавача: проф. др Душан Николић. Лектор и преводилац енглеског текста је Станка Матејашев, лектор и коректор за српски текст Вера Василић, технички уредник Вукица Туцаков. Компјутерски слог радио је Владимир Ватић, „Графит”, Нови Сад, а штампу „Алфаграф”, Петроварадин. Аутор фотографије на корицама је Живојин Кузмановић, а дизајн корица је урадио Драгиша Савић. Штампане ове књиге омогућило је Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.
- Монографија *Фауна осолких мува (Diptera, Syrphidae) у рииовима Војводине*, аутора Смиљке Шимић, Анте Вујића, Снежане Раденковић, Предрага Радишића, Зорице Недељковић. То је рукопис који је проистекао из истраживања на пројекту Ритови Војводине (носилац пројекта проф. др Анте Вујић). Монографију су позитивно рецензирали др Драгана Рајковић и проф. др Ружица Ратајац. Величина ове монографије износи 23,20 ауторска табака. Главни и одговорни уредник је академик Рудолф Кастори. За издавача: проф. др Душан Николић. Стручни сарадник на објављивању ове монографије је Јулки-

ца Боаров, а технички уредник Вукица Туцаков. Лектор и коректор је Вера Василић, дизајн корица – Јелена Ачански. Компјутерски слог – Владимир Вастић, штампа – „КриМел”, Будисава. Аутор фотографије на корицама је мр Зорица Недељковић. Штампање ове књиге омогућило је Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

У припреми су следеће књиге:

- Из истраживања на пројекту Ритови Војводине (носилац пројекта проф. др Анте Вујић) произашао је и други рукопис – *Ритови Бачке. Географске карактеристике, исушивање, коришћење и заштитна природа* др Владимира Стојановића, др Драгослава Павића и Минучер Месарош. Величина у овом облику је 9,00 ауторских табака, са 23 фотографије и 9 карата. Потребно је одредити рецензенте за овај рукопис.
- Рукопис *Историја апотекарства Војводине* мр Илије Савкова. То је рукопис који произилази из дугогодишњег пројекта Одељења Историја медицине и здравствене културе на тлу данашње Војводине. Део рукописа који је стигао у Одељење рецензирали су проф. др Јован Максимовић и проф. др Драгиша Поповић.

Одељење за ликовне уметности

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

На седници Управног одбора Матице српске одржаној 16. марта 2009. године потврђен је мандат Редакције *Зборника Матице српске за ликовне уметности*. Редакција *Зборника Матице српске за ликовне уметности* радила је у следећем саставу: проф. др Александар Кадијевић, главни и одговорни уредник, доц. др Миодраг Марковић, проф. др Лидија Мереник, доц. др Ненад Макуљевић и др Кокан Грчев (Скопље, Македонија).

Зборник Матице српске за ликовне уметности излази једанпут годишње. Планирани обим је до 50 штампарских табака.

Рецензенти текстова зборника су сви чланови Уредништва и сарадници Одељења који по својој стручности одговарају појединим садржајима текстова. Сваки текст рецензирају два рецензента.

У јулу 2009. године изашла је из штампе свеска *Зборника* број 37 за 2009. годину. Редакција је накупила довољан број текстова и за бр. 38/2010, 39/2011, па чак и за 40/2013.

Садржај свеске 37 чине: чланци, расправе, прилози (12 радова), и прикази (5 радова). Свеска 37, обима 47 штампарских табака, закључена је на седници Уредништва *Зборника* 15. октобра 2007. године. Преводац за енглески језик је Биљана Радић Бојанић. Лектор и коректор је Татјана Пивнички Дринић. Именски и географски регистар израдила је Емица Милошевић. Технички уредник је Вукица Туцаков. Стручни сарадник је Марта Тишма. Компјутерски слог урадио је „Графичар” из Новог Сада. Штампа – „Прометеј”, Нови Сад.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

У 2009. години из штампе су изашле следеће књиге:

- Станислав Живковић, *Неунишћиви свети духовне лейоџе*. Има око 70 одабраних текстова, стотинак илустрација, као и библиографију аутора. Уводну сту-

дију написао је Драган Јовановић Данилов. Рецензенти су проф. др Бранко Вујовић и мр Тијана Палковљевић.

- Томе Серафимовски, *Сјоменици и сјомен-обележја*. Писци уводних текстова су Академик Дејан Медаковић, академик Цветан Грозданов. Рецензент је проф. др Станислав Живковић.

У припреми су следеће књиге:

- Проф. др Александар Кадијевић, *Прилози методологији архивектјонске историографије*.
- Проф. др Александар Кадијевић, *Лексикон руских архивекатја емигранатја у Југославији 1918–1941*.
- Академик Војислав Ј. Ђурић, *Умјетносћ и идеологија у средњовековној Србији*. Рецензенти су академик Дејан Медаковић и академик Сима Ћирковић.
- Проф. др Иван Ђорђевић и доц. др Миодраг Марковић, *Најиси на свицима Богородице Засјуйнице с коменшарима*. Рецензенти су академик Гојко Суботић и проф. др Сретен Петковић.
- Др Војислав Матић, *Манасјир Шишайовац*. Рецензенти су Олга Микић и проф. др Бранко Вујовић.
- Др Зоран Ракић, *Срјска минијатјура XVI и XVII века*. Књига има око 400 страница и прати је 250 фотографија. Формат књиге би био А4. Саиздавач је Богословски факултет у Београду.

Одељење за сценске уметности и музику

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ И МУЗИКУ

Уредништво *Зборника Мајнице срјске за сценске умјетносћи и музику* радило је у следећем саставу, по именовану на седници Управног одбора Матице српске одржане 16. марта 2009. године: проф. др Мирјана Веселиновић Хофман, др Зоран Т. Јовановић, (главни и одговорни уредник), проф. др Каталин Каич, проф. др Даница Петровић (заменик главног и одговорног уредника), проф. др Душан Рњак, академик Димитрије Стефановић, проф. др Јадвига Сопчак (Пољска) и мр Душан Михалек (Израел).

Рецензенти текстова зборника су сви чланови Уредништва и сарадници Одељења који по својој стручности одговарају појединим садржајима текстова. Сваки текст рецензирају два рецензента.

Одштампане су две свеске *Зборника*: број 40 и 41 за 2009. годину.

Садржај свеске 40 чине: студије, чланци, расправе (11 радова), сећања, грађа, прилози (1 рад) и прикази (4 рада). Свеска 40, обима 12,20 штампарских табака, закључена је на седници Уредништва *Зборника* 20. марта 2009. године.

Садржај свеске 41 чине: студије, чланци, расправе (8 радова), сећања, грађа, прилози (2 рада) и прикази (5 радова). Свеска 41, обима 14,13 штампарских табака, закључена је на седници Уредништва *Зборника* 6. јула 2009. године

Лектуру, коректуру и регистар оба броја *Зборника* урадила је Татјана Пивнички Дринић, преводилац резимеа на енглески језик је др Биљана Радић Бојанић, технички уредник Вукица Туцаков. Стручни сарадник је Марта Тишма. Компјутерски слог оба броја урадио је Младен Мозетић, „Графичар”, Нови Сад, а одштампала штампарија „Прометеј”, Нови Сад.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Из штампе су изашле следеће књиге:

- Др Драгослав Девић, приређивач, предао је рукопис за књигу Миодрага А. Васиљевића *Народне њесме из Војводине*, резултат рада на теми Етномузиколошка истраживања у Војводини. Рецензенти су проф. Др Даница Петровић и мр Јелена Јовановић. Саиздавач је Завод за културу Војводине.
- Проф. др Марко Бабац, *Бошко Токин, Први српски естетичар, јубилистичка и критичар филма*. Аутор је био носилац истоимене теме. Рецензенти: др Зоран Т. Јовановић, проф. др Милан Влајчић.
- Мр Биљана Милановић (приредила са сарадницима), *Пауновићева „Југословенска симфонија”*. Резултат рада на теми: Проучавање, редиговање и објављивање српске музичке баштине чији је носилац проф. др Соња Маринковић. Рецензенти су проф. др Соња Маринковић и проф. Бојан Суђић.
- Соња Маринковић, *Методологија научноистраживачког рада у музикологији*. Рецензенти су доц. др Весна Микић, проф. мр Ненад Остојић и проф. др Предраг Пипер. Саиздавач са Матицом српском је Факултет музичке уметности у Београду.
- Др Катарина Томашевић: *Српска музика на раскрсћу Исиока и Заида? О дијалогу традиционалног и модерног у српској музици између два светска раића*. Рецензенти: академик Предраг Палавестра и проф. др Мирјана Веселиновић Хофман. Ово је заједничко издање Матице српске и Музиколошког института САНУ.

У припреми су следеће књиге:

- Зборник радова са Научног скупа „Композитор и његово окружење”, поводом 175-годишњице рођења Корнелија Станковића и 150-годишњице рођења Стевана Стојановића Мокрањца. Саиздавачи су Музиколошки институт САНУ, Београд и Матица српска, Нови Сад. Уредник је др Даница Петровић. Рукопис за зборник није стигао у Одељење.
- Др Даница Петровић (приређивач), *Ноћни зборник црквене музике Тихомира Осјојића* (22 а. т.), резултат рада на теми Фундаментална истраживања српске музике. Издавач је Матица српска у сарадњи са Музиколошким институтом САНУ, у оквиру Извора за историју српске музике. Рецензенти су академик Димитрије Стефановић и проф. др Божидар Ковачек. Рукопис ће ових дана стићи у Одељење.
- Др Марк Е. Фори, *Посредничка улога традиције и културе у шамбураској музици Војводине* (29 а. т.). Рецензенти: др Драгослав Девић и др Нице Фрациле. Саиздавачи су Матица српска и издавачка кућа „Прометеј” из Новог Сада. Аутор је написао нови увод и начинио извесне исправке у оквиру текста књиге.
- Др Весна О. Марковић, *Плећенице стилских фигура у омилијама Св. Јована Златоустог*. Рецензенти: проф. др Војислав Јелић и проф. др Душан Рњак. Рукопис је предат Одељењу и ради се припрема за штампу.
- Мр Маријана Кокановић (приредила) *Из новосадских салона – албум салонских композиција за клавир*. Рукопис ће ових дана стићи у Одељење.

Остала издања Матице српске

ГЛАСНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ

У 2009. години објављено је десет бројева *Гласника Матице српске*. У припреми *Гласника* учествовали су: Александра Јовановић, Светлана Милашиновић,

Вукица Туцаков и Љиљана Дражић (запослени у Матици српској). Прилоге из Библиотеке Матице српске припремала је Силвија Чамбер, а прилоге из Галерије Матице српске мр Тијана Палковљевић. Фотографије: Бранко Лучић. Уредник *Гласника* је проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске.

Сви бројеви *Гласника Матице српске* налазе се на веб-сајту Матице српске: www.maticasrpska.org.rs.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Sava Tekelija, *Disertatio ivridica de cavsa et fine civitatis* / Сава Текелија, *Правна дисертација о узроку и циљу постојања државе*.

Књига садржи оригинални текст дисертације на латинском (у фототипском облику), превод на српски који је урадио Владимир Тодоровић и прилоге на српском и енглеском језику чији су аутори: Драган Тубић, проф. др Гордана Вукадиновић и проф. др Душан Николић.

Рецензент: др Сима Аврамовић, редовни професор Правног факултета у Београду. За издавача: проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Технички уредник: Вукица Туцаков.

ПРОМОТИВНА ИЗДАЊА

Током 2009. године израђени су илустровани банери са текстовима на српском и енглеском језику о Марији Трандафил, Сави Поповићу Текелији, Петру II Петровићу Његошу и Платону Атанацковићу, као и серија промотивних летака (флајера) о Матици српској (на више језика), о првој световној женској школи у средњовековној Србији (поводом европског скупа математичара у Новом Саду) и др.

ВЕБ-САЈТ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Почетком 2009. године започет је рад на редизајнирању и садржинском обогаћивању веб-сајта Матице српске. Најзначајније информације о Матици српској и њеним активностима постале су доступне и на страним језицима.

Представљање књига

Лексикографско одељење

Српска библиографија данас: зборник радова

27. марта 2009. године промовисан је зборник радова са Научне конференције „Српска библиографија данас”. О зборнику су говорили проф. др Злата Бојовић, проф. др Александра Вранеш и Марија Јованцаи.

Српски биографски речник

Током 2009. године одржано је више промоција *Српског биографског речника*:

- 2. октобра 2009. године у 12 часова одржана је промоција IV тома *СБР*-а у Новом Саду у Галерији Матице српске. Књигу су представили: проф. др Душан

Николић, доц. др Мира Радојевић, проф. др Мило Ломпар и академик Чедомир Попов.

- 14. октобра 2009. године у 19.30 часова одржана је промоција III и IV тома *СБР*-а у Београду на Коларчевом универзитету. Књиге су представили: проф. др Душан Николић, проф. др Љубодраг Димић, проф. др Александар Кадијевић, проф. др Предраг Пипер и академик Чедомир Попов.
- 20. октобра 2009. године у 18 часова Друштво сарадника и пријатеља Матице српске у Кикинди организовало је промоцију III и IV тома *СБР*-а, у Свечаној сали општине Кикинда. Књиге су представили: проф. др Славко Гордић, Драган Тубић, мр Александра Новаков и академик Чедомир Попов.
- 23. октобра 2009. године у 18 часова одржана је промоција четири тома *СБР*-а у Бањалуци у Банском двору. Књиге су представили: проф. др Душан Николић, академик Раде Михаљчић, књижевник Зоран Костић, и академик Чедомир Попов.
- 29. децембра 2009. године у 18 часова одржана је промоција IV тома *СБР*-а у Зрењанину у Скупштини града. Књигу су представили: проф. др Славко Гордић, проф. др Мира Радојевић, доц. др Драган Станић, др Славенко Терзић и академик Чедомир Попов.

Одељење за ликовне уметности

Цркве св. Димитрија и св. Саве у Хиландару
др Зорана Ракића

26. јануара 2009, у оквиру Светосавске беседе, представљена је књига др Зорана Ракића *Цркве св. Димитрија и св. Саве у Хиландару*. Саиздавач у објављивању ове књиге било је Друштво пријатеља Свете Горе. О књизи је говорио академик Гојко Суботић.

Стеван Алексић
др Јасне Јованов

5. маја 2009. представљена је књига *Стеван Алексић* др Јасне Јованов. О књизи су говорили проф. др Мирослав Тимотијевић, мр Тијана Палковљевић и аутор.

Сјоменици и сјомен-обележја
Томета Серафимовског

16. октобра 2009. Матица српска и Српска академија наука и уметности, Огранак у Новом Саду, приредиле су представљање монографије *Сјоменици и сјомен-обележја* чији је аутор Томе Серафимовски. О монографији су говорили академик Чедомир Попов и проф. др Станислав Живковић. Програм се одвијао у просторијама Огранака у Новом Саду.

Неунишћиви свети духовне лејоше
др Станислава Живковића

22. децембра 2009. представљена је књига *Неунишћиви свети духовне лејоше* др Станислава Живковића. О књизи су говорили проф. др Александар Кадијевић, секретар Одељења за ликовне уметности, проф. др Бранко Вујовић, мр Тијана Палковљевић и аутор.

Архивистичка делатност Рукописног одељења

Током 2009. године основна делатност Одељења одвијала се у складу са програмским циљевима који подразумевају заштиту и прикупљање архивске грађе, евидентирање, сређивање, израду информативних средстава, информисање и издавање архивалија на коришћење.

Архивистички послови – обрада Фонда Матице српске и Збирки одељења, као и рад са истраживачима, обављали су се на уобичајени начин.

Након мера предузетих да би се приступило информатичкој обради архивске грађе и осавремењивању информативне делатности Одељења, омогућено је Одељењу да отпочне са процесом пружања квалитетније услуге корисницима грађе, као и побољшања рада приликом обављања послова. Тиме је оправдана потреба приступања изради новог Правилника о раду Одељења, при чему се посебно мисли на принцип издавања, снимања и умножавања архивске грађе, како би се у потпуности заштитила имовина Рукописног одељења Матице српске.

Током године обављане су уобичајене референтске дужности које подразумевају припрему седница Одбора Одељења, писање периодичних Извештаја о делатностима унутар Одељења, преписку са сарадницима, пријем и разврставање приспеле грађе у Збирке, вођење књиге улазног инвентара (поклона и откупа) и финансијске послове.

У оквиру рада у Комисији за процену и откуп архивске грађе Соња Боб је примила и прегледала грађу понуђену на откуп и сачинила Уговор о откупу.

ФОНД МАТИЦЕ СРПСКЕ

(архивистичка обрада: Владимир Николић)

Током 2009. године интензиван је рад на обради Записника Матице српске. Обрађено је пет Записника Матице српске (1900, 1902, 1903, 1904, 1905). Укупно је обрађено 4265 страница Записника (1900: 971 стр, 1902: 851 стр, 1903: 893 стр, 1904: 794 стр, 1905: 756 стр). За сваки Записник (Главна скупштина, Управни одбор, Књижевни одбор, Књижевно одељење) урађена су регеста, именски и предметни регистар. Регеста и регистри доступни су за компјутерско претраживање и налазе се и у физичком облику. Обрада Записника Матице српске из 1900. године која је била планирана у 2008. урађена је током ове године због полагања архивистичког испита у 2008. години.

ЗБИРКА ПИСАМА

(архивистичка обрада: Бранислав Карановић)

Током 2009. године инвентарисано је 643 писма (60.095–60.737) из преписке Рашка Димитријевића за именски каталог писама по адресату и адресанту и откупци су картони. За каталог личности које се помињу у писмима исписано је 64 нова картона за нове личности и 116 одредница у картонима већ постојећих личности.

ЗБИРКА МАНУСКРИПАТА

(архивистичка обрада: Соња Боб)

У току 2009. године у оквиру предметне обраде рукописа обрађено је 273 рукописа (М.10.120–М.10.393), откупано и узбучено 611 каталожских картона. На појединим местима у инвентарним књигама и каталозима рукописа, писама и фотोगрафија извршена је ревизија података и замена старих картона новим.

ЗБИРКА ФОТОГРАФИЈА (архивистичка обрада: Огњен Карановић)

Од јуна 2009. године започет је рад на ревизији, сумарној и аналитичкој обради и инвентарисању Збирке фотографија од кутије са сигнатуром I. Утврђено је да сумарни инвентар збирке фотографија садржи 77 кутија, од чега 49 сигнираних (I–CCIV). У многим кутијама налази се и више албума или тематски груписаних фотографија, међутим њихов прецизан број, као ни сумарни инвентар фотографија које се налазе изван кутија, још увек није могуће утврдити. Наиме, установљено је да до 1983. године ниједна фотографија није инвентарисана, односно није убележена у инвентарне књиге, због чега не постоји прави увид у аналитички инвентар, тј. бројно и описно стање инвентарских јединица Збирке фотографија. Унутрашње листе на почетку кутија или тематских фасцикли (целина или група фотографија) углавном нису постојале и у току је њихова израда. До сада је обрађена 431 фотографија, односно примерци у албумима Ђуре Јовановића (I 1–92), Мите Јовановића (II 1–123), Милана Савића (III 1–112), Јована Грчића (IV 1–48) и албумима породице Јовановић – Ћирић (V 1–54) и 48 фотографија које су се налазиле у наведеним албумима, али инвентарно нису ту припале. Фотографије су анализирани, пописане (у електронској и писаној форми) и сигниране. За описане послове и потребе је коришћен EDOPS програм, као и интерно креирани каталог у програму Excel. Упоредо је ревидиран и постојећи именски каталог, односно исправљено је 102 регеста. Истовремено се приступило и креирању новог предметног каталога Збирке фотографија РОМС-а.

Нова грађа

ТЕКУЋА АРХИВА МАТИЦЕ СРПСКЕ

У току године Одељење је преузело из Општег одељења следећу грађу:

- Архива која је у вези са годишњим збивањима и активностима у Матици српској.
- Фотографије, компакт-дискови, позивнице са свечаних скупова, предавања и промоција одржаних током године.
- Признање Матици српској од Националног савета буњевачке националне мањине због великог доприноса и изузетне сарадње на пољу неговања и очувања националног идентитета и културе Војводине.
- Повељу Матици српској од Друштва за неговање традиције ослободилачких ратова Србије до 1918. године за нарочите заслуге у неговању традиција ослободилачких ратова Србије.
- Велика плакета додељена Матици српској на свечаности поводом 60. годишњице Радио Новог Сада и дана Радиодифузне установе Војводине Радио-телевизије Војводине.
- Захвалницу *Leiyoyisu Matijice srpske* поводом обележавања Дана српске културе у Темишвару, за подршку српским писцима у Темишвару и активностима Савеза Срба на очувању културног и националног идентитета српске заједнице у Румунији.
- Повељу Матици српској додељену од Задужбине Петар Кочић из Бањалуке поводом доприноса и помоћи у развијању међународне културне сарадње.

ПОКЛОНИ

У протеклој години Рукописном одељењу су уручили поклоне следећи дародавци:

- Библиотека Матице српске – Избор грађе из поклона академика Бошка Петровића, председника Матице српске.
- Витко Алексић из Београда – текст Бране Петровића под називом „Удио омладине у ослободилачком рату Југославије”.
- Стојан Бербер из Сомбора – песма „Модерном песнику” коју је написао Радивој Симоновић.
- Милован Бојат из Сремске Каменице – један текст и две фотографије са промоције књиге Радована Ждрала 1996. године.
- Драгољуб Гаварић из Београда – прилози, текстови и писма биографске садржине из 2009. године.
- Проф. др Витомир Вулетић из Новог Сада – преписка, грађа и 22 свеске личног Дневника, писаних у периоду 1975–2008. године.
- Јелена Ковачек Светличић из Новог Сада – део заоставштине проф. др Божидара Ковачека, председника Матице српске.
- Др Миленко Пекић из Београда – лична заоставштина и грађа која представља сведочанство о историји Срба из Далмације почетком 20. века.
- Влатко Радоњић из Подгорице – биографски подаци о песникањи Чили Радоњић.
- Ласло Силађи из Новог Сада – лична документација и преписка везана за уметнички рад.
- Богдан Станојев из Новог Сада – рукопис „Модош пре пет деценија” који је написао Александар Димитријевић.

ОТКУП ГРАЂЕ

Рукописно одељење је 6. јула 2009. године откупило од госпође Жељке Шкорић из Београда понуђену грађу – преписку Данице Бандић са Марком Царом (6), Милетом Јакшићем (4), Живојиним Дачићем (1), Браниславом Нушићем (1), Јованом Протићем (3), Јованом Грчићем (2) и Урошем Предићем (2) – укупно 19 писама. Процењена вредност је 19.000,00 динара нето. Други откуп од 13. јула 2009. године односио се на понуду господина Срђана Стојанчева из Београда, који је понудио диплому Александра Моча, Факултет политичких наука у Клужу (Колошвару) из 1906. године. Процењена је вредност на 4.650,00 динара нето.

УСЛУЖНА ДЕЛАТНОСТ

Сви архивисти Рукописног одељења радили су у читаоници и депоу Одељења. Током 2009. године грађу из Збирки Одељења користио је 131 истраживач. Они су остварили укупно 315 посета Одељењу. Истраживачи су долазили из Баваништа, Бањалуке, Бачког Јарка, Београда, Буковца, Будисаве, Војводе Степе, Вршца, Земуна, Зрењанина, Ковиља, Ниша, Новог Сада, Оцака, Панчева, Подгорице, Сенте, Сомбора и Чачка. Поред тога, Рукописно одељење је посетило и неколико истраживача из Аустрије, Мађарске, Пољске, Румуније и Русије. Они су се бавили проучавањем грађе која је део Збирке манускрипата и писама (рукопис у вези са Великом битком код Сенте; грађа о Милошу Црњанском; рукопис о Даки Поповићу, грађа о Будимском таначу и Петру Несторовићу, преписка Милана Јовановића Стоими-

ровића). Одељење су посетили многи сарадници Рукописног одељења којима су сви запослени пружили стручну помоћ током њиховог истраживачког рада.

У оквиру међуархивске позајмице Издавачком предузећу „Наша прича плус” уступљена је скенирана фотографија Светозара Милетића ради припремања књиге *100 најзнаменијих Срба*. Народној библиотеци Смедерево уступљена је копија романа *Сува чесма* Милана Јовановића Стоимировића ради објављивања тог дела. Гимназији „Јован Јовановић Змај” омогућено је да по узору на оригинал „Оснивачког писма Гимназије” из 1810. године направи фототипско издање у оригиналној величини поводом обележавања двовековног јубилеја. Историјском архиву из Кикинде омогућено је истраживање грађе Ђорђа Радака ради издавања књиге Владимира Миланкова *Ђорђе Радак – рашоборац и добродошорац србски*. Галерији Матице српске, односно Ратомиру Кулићу, музејском саветнику, омогућено је да за потребе пројекта Галерије Матице српске Отисци печата са повеља српских владара и властеле – Бечки архив – Збирка Галерије Матице српске користи грађу Одељења. Библиотеци Матице српске, поводом јубилеја 100 година од настанка песме *Santa Maria della Salute*, уступљена је скенирана грађа ради организовања изложбе посвећене овом делу Лазе Костића. Књижарско-издавачком центру „Лаза Костић” из Сомбора је за потребе штампања хрестоматије *Век њесме Santa Maria della Salute Лазе Костића* омогућено скенирање две посмртне листе Ленке Дунђерски, као и рукопис друге верзије песме.

Радио-телевизија Војводине је за потребе снимања документарног серијала „Коста Трифковић” користила грађу Одељења.

СВЕЧАНОСТИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА

Традиционална Светосавска академија одржана је 26. јануара 2009. године. Свечану беседу на тему „Религија и филозофија” одржао је проф. др Богољуб Шијаковић, министар вера у Влади Републике Србије. У оквиру музичког програма октет „Академац” из Новог Сада извео је *Светосавску химну*, а солиста др Ненад Ристовић (тенор) стихиру *Словес твојих ученијем* у част Светом Сави и *Величаније Светом Сави* Стевана Мокрањца. У оквиру свечане академије представљена је књига *Цркве Светог Димитрија и Светог Саве Српског у Хиландару* Зорана Ракића. О књизи су говорили Мирјана Живојиновић, академик Гојко Суботић и аутор.

СВЕЧАНА СЕДНИЦА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Традиционална Свечана седница Матице српске одржана је 16. фебруара. Председник Матице српске, академик Чедомир Попов, поздравио је госте и отворио седницу која је ове године била посвећена Сави Текелији и задужбини Текелијанум. Беседу „Описаније добрих дела једног Арађанина” говорио је доц. др Радослав Ераковић. Змајева награда Матице српске, која је утемељена 1953. године, додељена је Небојши Деветаку за збирку песама *Узалуд шражећи*. Беседу о награђеној књизи изрекао је Ђорђо Сладоје, док је стихове из награђене збирке казивао Миодраг Петровић, првак Српског народног позоришта. У музичком делу програма наступио је октет „Академац” из Новог Сада.

СВЕЧАНОСТ ПОВОДОМ 145. ГОДИШЊИЦЕ ПРЕСЕЉЕЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ ИЗ ПЕШТАНСКОГ ТЕКЕЛИЈАНУМА У НОВОСАДСКИ ПЛАТОНЕУМ

У палати Платонеум је 12. маја одржана свечаност поводом 145. годишњице пресељења Матице српске из пештанског Текелијанума у новосадски Платонеум. Свечана седница започела је речима добродошлице које су упутили академик Зоран Ковачевић, председник Огранка Српске академије наука и уметности, у својству садашњег домаћина палате Платонеум, и господин Игор Павличић, градоначелник, у име Града Новог Сада. О прошлости и будућности Матице српске говорио је академик Чедомир Попов, председник Матице српске, док је о Сави Поповићу Текелији и текелијанумској епохи говорио проф. др Душан Николић, генерални секретар Матице српске. Уметнички део Свечане седнице употпунили су чланови октета „Академац” и Предраг Момчиловић, глумац Српског народног позоришта. Свечаност је настављена научним скупом чија тема је била „Зачетак српске правне науке”. Излагања су имали доц. др Радослав Ераковић, проф. др Гордана Вукадиновић, проф. др Љубомирка Кркљуш и проф. др Душан Николић. На крају је представљена књига Саве Текелије *Правна дисертација о узроку и циљу иосиђојања државе (Disertatio ivridica de causa, et fine civiatis)*.

СВЕЧАНОСТ ПОВОДОМ ЗАВРШЕТКА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ЗГРАДЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

У свечаној сали Матице српске 15. децембра је одржана пригодна свечаност поводом завршетка радова на санацији и реконструкцији дела задужбинског здања Марије Трандафил. Програм је отпочео поздравним речима председника Матице српске академика Чедомира Попова, генералног секретара Матице српске проф. др Душана Николића (који је уједно поднео и краћи извештај о радовима), покрајинског секретара за науку проф. др Драгослава Петровића и потпредседника Матице српске проф. др Славка Гордића. У уметничком делу програма, у којем су наступили: мр Милица Стојадиновић, сопран, првакиња Опере Српског народног позоришта; Маја Грујић, клавиристкиња, Миодрог Петровић, првак Дrame Српског народног позоришта; Предраг Момчиловић, првак Дrame Српског народног позоришта и мр Исидора Поповић, стручни сарадник Матице српске, изведене су композиције српских композитора и читани текстови о историји Матице српске (песма Лукијана Мушичког *Од Пешће даж до Черне Горе*; Оснивачко писмо Матице српске; део излагања Светозара Милетића поводом пресељења Матице српске из Пеште у Нови Сад 1864. године; део излагања Младена Лесковца на Скупштини Матице српске одржаној 1969. године; текст Бошка Петровића о Матици српској из 1991. године и део тестаментa Марије Трандафил). Посебан део свечаности посвећен је Марији Трандафил, о којој је беседила Гордана Стојковић. Свечаност је завршена песмом Лазе Костића *Santa Maria della Salute*.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Матица српска је и у 2009. години наставила редовну сарадњу са партнерским институцијама у иностранству.

У склопу обележавања 150. годишњице оснивања Српске православне црквене општине у Бечу, Матица српска је успоставила сарадњу са Музејом катедрале Светог Стефана у Бечу (*Domtuseum*). Генерални секретар Матице српске проф. др Душан Николић је у својству председника Организационог одбора изложбе

Србија – културна сјона Истјока и Зајада имао више радних састанака са руководством те институције.

Ради ефикаснијег остваривања своје мисије на међународном плану, у области културе и науке, Матица српска је проширила сарадњу са дипломатским представништвима Републике Србије у иностранству. Тим поводом Матицу српску су посетили амбасадор Србије у Бразилу господин Љубомир Милић, амбасадор Србије у Хрватској господин Станимир Вукићевић, генерални конзул у Вуковару господин Живорад Симић и амбасадор Србије у Аустрији господин Милорад Божиновић.

Унапређењу међународне сарадње допринела је посета господина Виктора Васиљевича Петракова, начелника управе Министарства културе Руске Федерације Матици српској, као и посета чланова председништва Матице српске Институту Сервантес у Београду.

Током 2009. године Матица српска је значајно проширила сарадњу са српском дијаспором.

У рад научних одељења и уредништава часописа Матице српске укључено је више угледних личности из иностранства.

НАГРАДЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Бранкова наградa

Жири за доделу Бранкове награде за школску 2006/07. годину за дипломске и семинарске радове, у саставу: др Радослав Ераковић, др Војислав Јелић, др Александар Јерков, др Љиљана Пешикан Љуштановић (председавајући) и др Горана Раичевић, на седници 4. фебруара 2009. године прегледао је 13 приспелих радова које су доставиле одговарајуће катедре факултета из Београда, Новог Сада, Ниша и Бањалуке. Жири је једногласно одлучио да додели прву награду Станку Кржићу за рад „Однос стварносног и фикционалног у поезији Стевана Раичковића”, две друге награде Лидији Диздар за рад „Принцип прстенасте композиције и његова семантизација у поезији Владислава Петковића Диса” и Гордани Ђорић за рад „Интертекстуалност у поезији Бранка Миљковића” и три треће награде: Бранку Вранешу за рад „Пепељуга у Гогољевом шињелу”, Марији Станчић за рад „Женске судбине у романима Борисава Станковића” и Дуњи Милетић за рад „Бића светлости и коби (Фата Авдагина и Софка – паралела)”.

Награде је 17. фебруара 2009. године уручио председник Матице српске академик Чедомир Попов у салону Матице српске. На скромној свечаности, у присуству чланова породица награђених и сарадника Матице српске, о Бранковој награди говорио је секретар Одељења за књижевност и језик, проф. др Мато Пижурица, а о добитницима председница Жирија, проф. др Љиљана Пешикан Љуштановић. Након тога, аутори су прочитали изабране делове из награђених радова.

Змајева наградa Матице српске

Жири за доделу Змајеве награде Матице српске у саставу: проф. др Михајло Пантић, председник, проф. др Славко Гордић, Иван Негришорац, Ђорђо Сладоје и проф. др Бојана Стојановић Пантовић, на седници одржаној 29. јануара 2009. године донео је одлуку да се Змајева награда Матице српске за 2008. годину додели Небојши Деветаку за збирку песама *Узалуд шражећи*, у издању СКД Просвјета (Загреб 2008).

Награду је на свечаној седници Матице српске одржаној 16. фебруара 2009. Године уручио председник Матице српске, академик Чедомир Попов. Беседу о

награђеној књизи изрекао је Ђорђо Сладоје, док је стихове из награђене збирке казивао Миодраг Петровић, првак СНП-а. У музичком делу програма учествовао је октет „Академац”.

Награда Жарка Рељина

У Матици српској су 3. јуна 2009. године уручене награде најуспешнијим питомцима Хуманитарног фонда „Привредник”. Награде су обезбеђене из годишњег фонда господина Жарка Рељина, нашег сународника из Канаде, а намењене су најуспешнијим ђацима и студентима скромног материјалног стања. Питомце су примили председник Матице српске академик Чедомир Попов, потпредседник проф. др Слободан Ђурчић и генерални секретар проф. др Душан Николић. О дародавцу је говорио др Душан Попов.

НАГРАЂЕНА ИЗДАЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ

На Филолошком факултету у Београду 12. јануара 2009. године проф. др Мато Пижурица примио је Награду „Павле Ивић”, додељену једномном *Речнику српскога језика*.

НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА МАТИЦИ СРПСКОЈ

Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. године је 12. јуна 2009. године, на академији поводом 160 година од бомбардовања Новог Сада са Петроварадинске тврђаве, Матици српској доделило захвалницу и медаљу. Признања је примио потпредседник Матице српске проф. др Славко Гордић.

КАТЕДРА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Катедра Матице српске у 2009. години радила је у следећем саставу: др Саша Радојчић, председник, и чланови проф. др Мирослав Егерић, проф. др Милорад Радовановић, проф. др Драгиша Поповић, Добрила Мартинов, Јулка Ђукић и Светлана Милашиновић.

- 10. фебруар 2009. године: Представљена је Едиција „Сабрана дела Милоша Црњанског” (Издавачка кућа Макарије и Задужбина Милоша Црњанског). Учествовали су: проф. др Мило Ломпар, приређивач; доц. др Горана Раичевић, историчар књижевности и Гордана Ђурђевић Димић, првакиња СНП-а.
- 18. фебруар 2009. године: Уприличена је Академија посвећена 125. годишњици рођења Вељка Петровића. Изложбу посвећену животу и раду великог писца отворио је господин Миро Вуксановић, управник Библиотеке Матице српске, а о животу и делу књижевника Вељка Петровића беседио је проф. др Славко Гордић, историчар књижевности и потпредседник Матице српске.
- 10. март 2009. године: Представљена је књига проф. др Смиље Аврамов *Геноцид у Југославији 1941–1945, 1991, I–II* (ИГАМ, Београд 2008). Учествовали су: академици Василије Ђ. Крстић и Драган Недељковић, Коста Чавошки, дописни члан САНУ и ауторка.
- 14. април 2009. године: Представљена је књига Светлане Милашиновић и Гаље Сапожниченко *Чийање савремене ѝрозе* (Мали Немо, Панчево 2008). Учествовали су: Милан Орлић, мр Милена Стојановић, др Саша Радојчић и ауторке.

- 8. мај 2009. године: Представљена је књига др Софије Божић *Срби у Хрвајској 1918–1929* (Институт за новију историју Србије, Београд 2008). Учествовали су академик Василије Ђ. Крестић, проф. др Љубодраг Димић, проф. др Мира Радојевић и ауторка.

МУЗИЧКЕ ВЕЧЕРИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

- 29. јануар – концерт: „Са Опленца кликну вила” женске и мушке певачке групе. Изведене су традиционалне сеоске песме и инструменталне мелодије, из Шумадије и других крајева. Гост програма био је Милован Матић, солиста на народним дувачким инструментима. О извођачима и песмама говорила је мр Јелена Јовановић, етномузиколог.
- 11. фебруар – концерт: „Композиције српских аутора за виолончело и клавир”. Свирали су Душан Стојановић, виолончело и Радмила Стојановић, клавир. На програму су била дела Дејана Деспића, Милоја Милојевића, Ивана Јевтића, Милана Михајловића, Петра Стојановића и Исидора Бајића.
- 26. фебруар – Музичко-поетско вече „Словенски вијенац”. Уз сопствену инструменталну пратњу и кореографију, на српском, руском, украјинском, белоруском и македонском језику, Јелена Трепетова Костић, Москва, и Наташа Јаковљева Тодоровић, Новокузњецк, Сибир и Москва, извеле су познате песме и мелодије ових народа. Конферанса кроз музичко-поетски колаж, Зоран Костић, Бањалука, песник и књижевни преводилац.
- 5. март – Музичке вечери Матице српске и Аустријски културни форум из Београда приредили су концерт поводом 200-годишњице смрти Ф. Ј. Хајдна. Свирао је Haydn Trio Eisenstadt из Беча, Аустрија. Програм: Клавирска трија Ф. Ј. Хајдна и Ф. Шуберта. Поздравне речи и преглед сарадње упутиле су Мира Комадина, заменик директора Аустријског културног форума и Марта Тишма, уредник Музичких вечери.
- 11. март – концерт: Ненад Врбашки, виолина и Ђуро Рајковић, клавир. Програм: А. Корели, Ф. Шуберт, К. Синдинг, П. де Сарасате, Ц. Скот – Ф. Крајслер и Х. Вијењавски.
- 26. март – приређено је Музичко вече у оквиру којег је представљена књига *Лексикон ојера*. Главни уредник књиге је Гордан Драговић. О књизи су говорили проф. др Соња Маринковић, музиколог, проф. Владимир Јовановић, оперски уметник и аутор. Програм је водила и уводни говор о књизи одржала Марта Тишма, стручни сарадник Одељења за сценске уметности и музику. У уметничком делу програма наступали су: Александар Ракичевић, баритон, Јелена Јањић, сопран, студенти четврте године соло певања Академије уметности у Новом Саду у класи проф. мр Милице Стојадиновић. Клавирски сарадник била је Маја Грујић.
- 16. април – концерт: „Клавирски дуо: Altro modo” – Адела Караси и Наташа Шпачек. Програм: К. Л. Лудвиг, Ј. Брамс, К. С. Хачатурјан, Ј. Маевски, Г. Малмсен, А. Вилиелдо, Ј. М. Родригез, В. Полторатски, С. Важов, И. Осин.
- 29. април – концерт првакиња Београдске опере: Јасмина Трумбеташ, сопран, и Јелена Влаховић, мецосопран, уз клавирску сарадњу Љубице Грујић. Извеле су дела Ж. Офенбаха, П. И. Чајковског, Ј. Расина, Р. Штраус, К. Сен-Санса, Ђ. Вердија, Ђ. Пучинија, Ж. Бизеа и П. Маскањиа.
- 14. мај – концерт трија: Мадлен Стокић, виолина, Драгица Стојановић, кларинет, Маја Мићић, клавир. Програм: А. Хачатурјан, Пол Хиндемит, М. Михајловић и Д. Мијо.

- 20. мај – концерт: Душица Половина, виола, Марина Микић, клавир. Програм: А. Корели, Ј. С. Бах, Д. Бортњански, А. Пјацола и Г. Енеску.
- 28. мај – концерт: Драко Коџас, виолина (Луксембург) и Марија Ђукић, клавир. Организатори Матица српска и Огранак САНУ. Програм: Ђ. Тартини, Ј. С. Бах, Л. ван Бетовен и М. Стојадиновић Милић.
- 4. јун – концерт: „Класичне руске романсе”. Учествоју: Бранислав Јатић, бас, првак СНП-а и Ирина Митровић, клавирски сарадник. Препеве песама казује Гордана Ђурђевић Димић, драмска уметница.
- 11. јун – концерт: клавирски дуо Снежана Николајевић – Весна Кршић. Програм: С. Божић, Ј. К. Бах, Е. Сати, С. Рахмаџинов, А. Дворжак, М. Живановић и З. Христић.
- 22. октобар – приређен је концерт на којем су свирали Имре Лакатош, виолина и Оскар Ритер, клавир. Изведена су дела Г. Ф. Хендла, В. А. Моцарта, Л. ван Бетовена, Е. Блоха, П. де Сарасатеа, П. И. Чајковског.
- 25. новембар – приређен је концерт под називом „Соло песме и арије из оперета и опера српских композитора”. Учествовали су: Бранислав Цвијић, тенор, Ирина Митровић, клавирски сарадник и Марија Цвијић, сопран, гост вечери.
- 24. децембар – приређен је новогодишњи гала концерт „Песме и арије које су освојиле свет”. Учествовали су: Сузана Шуваковић Савић, сопран, првакиња Београдске опере, Славко Николић, тенор, Миодраг Чолаковић, клавир и Петар Голубовић, мандолина, бузуки, балалајка, гитара и хармоника.

Светосавска академија

Светосавска беседа проф. др Богољуба Шијаковића, Министра вера у
Влади Републике Србије

Поздравна реч председника Матице српске академика Чедомира Попова
на Свечаној седници

Беседа доц. др Радослава Ераковића на Свечаној седници

Уручење Змајеве награде Небојши Деветаку

Уручење Бранкове награде

Научни скуп о Његошу

Научни скуп „Микологија, микотоксикологија и микозе”

Скуп поводом 145. годишњице пресељења Матице српске у Нови Сад

Скуп поводом 145. годишњице пресељења Матице српске у Нови Сад

Међународни научни скуп „Античка култура, европско и српско наслеђе”

Округли сто „Стандардизација библиографског цитирања”

Радни састанак у Народној банци Србије

Њ. Е. Љубодраг Милић, амбасадор Републике Србије у Бразилу, у Матици српској

Посета слависта из Беча

Музичке вечери Матице српске

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Сажетак

Библиотека Матице српске (БМС) успешно је остварила свој Програм рада у 2009. години. Свим видовима набавке (обавезни примерак, кувовина, размена, њоклон, дейозии) примила је и у своје збирке укључила 77.447 њубликација. У оквиру пројекта ревизије и рејросективне обраде (конверзија електронског каталога зајочетта 1992) у току 2009. године обрађене су укупно 12.903 њубликације. До сада је обављена ревизија и рејросективна обрада 616.398 њубликација (463.383 књиге, 46.344 годишња ѡериодике и 106.671 јединица ѡособних збирки). У локалној компјутерској бази БМС 31. децембра 2009. године било је укупно 1.067.607 зајиса. Сваки од ових зајиса ѡрејражив је ѡреко ѡездесетак ѡараметара. У 2009. години у БМС учланила су се 5.262 читача. У Рефералном центру обављено је 396 ѡемајских ѡрејраживања из сираних база ѡодашака, а издвојено је 266 чланака у ѡуном ѡекцију и 488 чланака до нивоа ајсиракта. У оквиру пројекта (ѡрема уговору с Покрајинским секретаријатом за науку) за 516 исјраживача нађено је 11.016 читача и 5.016 самочитача. У оквиру законских обавеза из домена мајичних функција БМС је ѡрашала и ѡмагала рад и развој високошколских и народних библиотека у Војводини и ѡрганизовала ѡолагање сиручних исјиша које је успешно ѡоложило 38 кандидата. Обављена је конзервација 22.735 и ресаурација 23.037 сираница раритетних њубликација. Урађено је 59.580 микроснимака. Објављене су ѡубликације: Номоканони епитимијни (14. књига у серији Тирилске рукописне књиге БМС), Библиографија књига у Војводини за 2007, Годишњак БМС за 2008, Анализа рада народних библиотека у Војводини за 2008. годину, Анализа рада високошколских библиотека у Војводини за 2008. годину, Вести, гласило БМС (4 редовна броја), каталози изложби (од броја 153 до 167), као и једна свеска Раскрша, књижевно-филозофског годишњака Срећена Марића.

Извештај о раду Библиотеке Матице српске у 2009. години

Библиотека Матице српске (БМС) успешно је остварила свој Програм рада у 2009. години, послуђујући у складу са Законом о култури, Законом о библиотечној делатности, Законом о културним добрима, Законом о Матици српској, Законом о јавним службама и другим одговарајућим подзаконским прописима.

Делатност БМС финансирана је из републичког буђета, преко Министарства културе, а део средстава обезбедило је Министарство за науку и технологију. Матичне функције минимално су финансиране преко Покрајинског секретаријата за културу.

*

Управни одбор БМС радио је у саставу: проф. др Марија Клеут, председник, и чланови др Драган Станић, Лазар Чурчић, Ђорђе Виловски и мр Душица Грбић.

Управни одбор усвојио је Извештај о раду БМС у 2008, Измене и допуне реда изложби БМС за 2009, Завршни рачун за 2008, Финансијски план и План набавки за 2009, Програм рада БМС за 2010, информације о Закону о култури, о

припреми новог Закона о обавезном примерку и другим законима, о примени Закона о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2009, Ребаланс финансијског плана и Ребаланс плана јавних набавки за 2009, Основе финансијског плана за 2010, као и информацију о радовима на згради Матице српске, укључујући и део који користи БМС. Новац је обезбеђен из буџета Војводине.

Надзорни одбор радио је у саставу: Дејан Живанац, председник, и чланови Боривој Јуришин и Радован Мићић.

Надзорни одбор размотрио је Завршни рачун БМС за 2008, Финансијски план и План набавки БМС за 2009. и предложио Управном одбору да се ови документи усвоје.

*

На седници Колегијума БМС, одржаној 7. децембра, одлучено је да се формира Одељење за рефералну и матичну делатност спајањем Одељења за рефералну делатност и Одељења за развој и матичне послове, а Новка Шокица Шуваковић именована је за заменика управника БМС.

*

У оквиру пројекта Опис ћирилских рукописних књига БМС приређена је и публикована 14. књига у серији „Ћирилске рукописне књиге БМС”, под називом *Номоканони еџипћимџни*. На основу селекције ситноштампаних публикација издвојени су и обрађени огласи из времена до 1867. године. Припреман је за штампу каталог ових публикација, који ће чинити 7. књигу у Едицији „Каталог старих и ретких књига БМС”. Из збирке старе српске периодике обрађено је 185 наслова (4.058 годишта). Настављени су послови на обради и заштити библиотека целина: Библиотеке Српске православне велике гимназије у Новом Саду (обрађене су 294 књиге и 45 наслова периодичних публикација), Библиотеке Бачке епархије (обрађене су 2 књиге, а 3 записа су допуњена), легата Владимира Отовића (обрађено је 35 књига, 1 рукописни документ, 552 текста и прилога, као и 8 наслова периодичних публикација) и Донације Никол и Сретена Марића (пријем и обрада 9 пристиглих књига). У електронској бази обрађено је 388 наслова књига и 31 наслов са 36 годишта периодичних публикација на микрофилму и 10 наслова књига на 15 DVD-а.

Начињен је шири избор публикација за изложбу *Србија – култура између Исиока и Зајида*, која треба да буде одржана у Бечу, јуна 2010.

*

Свим видовима набавке (обавезни примерак, куповина, размена, поклон, депозит) БМС је примила и у своје збирке укључила 77.447 публикација. Обавезним примерком примљено је 47.299 публикација, куповином 2.685, разменом 5.815, поклоном 21.414 и депозитом 234 публикације. Из обавезног примерка Војводине Народној библиотеци Србије (НБС) у Београду, Централној народној библиотеци Црне Горе „Ђурђе Црнојевић” на Цетињу и Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић” у Београду упуњено је 49.254 публикације.

БМС је куповином уоптунила своје збирке са 929 књига, 1.277 јединица посебних збирки и 329 бројева антикарне периодике. У оквиру координиране набавке БМС је добила 150 бројева страних научних часописа.

Разменом из иностранства примљено је 5.730 публикација (2.532 књиге, 98 публикација посебних збирки и 3.100 бројева периодике). Партнерима у размени, лекторатима за српски језик и српским библиотекама у иностранству послате су укупно 3.942 књиге и 4.429 бројева периодике (од тога 530 књига и 4.200 примерака периодичних публикација, издања Матице српске).

БМС је добила на поклон 28.509 публикација, од којих је у своје збирке укључила 21.414 (8.058 књига, 6.755 јединица посебних збирки и 6.601 број периодике). Примљене су 234 књиге из депозита ФАО и Унеско.

*

Настављен је рад у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта Виртуелна библиотека Србије (ВБС), чији је носилац НБС.

Ажурно је обављана именска, предметна и децимална обрада нових публикација, уз истовремену ревизију збирки. Укупно су обрађене 61.032 публикације (књиге, периодика, прилози у периодичним публикацијама и некњижни материјал).

Урађен је 2.321 СРП запис.

Аналитички је обрађено 14.527 прилога у периодици.

Формирано је 50.929 предметних одредница и 65.607 децималних бројева.

Редиговано је 8.386 записа, а уједначено 2.038.

У Завичајној збирци Војводине настављено је попуњавање, обрада и заштита публикација.

Приређена је и објављена *Библиографија књига у Војводини за 2007. годину* (1.771 јединица на 710 страна) и настављени су послови на припреми наредних свезака.

Настављено је сређивање прикупљене и обрађене грађе за 6. том *Библиографије Матице српске* и грађе за библиографије добитника Змајево награде.

Настављена је обрада публикација посебних збирки.

*

У оквиру израде *Библиографије Иве Андрића* (према уговору са Задужбином Иве Андрића) укупно је обрађена 5.131 публикација, од тога је креирано 2.966 записа, 1.579 записа је допуњено, а из узајамне базе преузето је 586 записа.

*

У оквиру пројекта ревизије и ретроспективне обраде (конверзија електронског каталога започета 1992) у току 2009. године обрађене су укупно 12.903 публикације (8.874 књиге, 744 годишта периодике и 3.255 јединица посебних збирки).

До сада је обављена ревизија и ретроспективна обрада 616.398 публикација (463.383 књиге, 46.344 годишта периодике и 106.671 јединица посебних збирки).

*

У локалној компјутерској бази БМС 31. децембра 2009. године било је укупно 1.067.607 записа (769.177 књига, 26.931 наслов периодике, 203.168 прилога из часописа и новина и 68.331 публикација посебних збирки). Сваки од ових записа претражив је преко шездесетак параметара.

Током 2009. године БМС је обогатила своју електронску базу са 51.569 записа.

*

У 2009. години у БМС су се учланила 5.262 читаоца. У Општој читаоници, Читаоници за периодичку и истраживачки рад и Научној читаоници коришћене су 37.404 публикације.

У топографском каталогу књига евидентирано је 36.439 монографских публикација, а у топографском каталогу периодике 4.937 годишта часописа и недељних листова са 46.674 броја.

*

У Рефералном центру БМС обављено је 396 тематских претраживања из страних база података (базе података на компакт-дискovima, КоБСОН-ови сервиси, интернет), а издвојено је 266 чланака у пуном тексту и 488 чланака до нивоа апстракта.

Међубиблиотечком позајмицом из иностранства (SUBITO, British Library и друге стране библиотеке) позајмљене су 324 публикације.

Обављено је 190 претраживања цитираности у Индексима научних цитата на захтев корисника и нађено је 7.340 цитата и самоцитата, а посебно је праћена цитираност радова на међународним пројектима.

За међународну базу AGRIS унето је 1.976 записа.

*

У оквиру пројекта (према уговору с Покрајинским секретаријатом за науку) „Израда прегледа цитираности научних истраживача на територији Аутономне покрајине Војводине према бази Science Citation Index, WOS, до децембра 2008. године” за 516 истраживача нађено је 11.016 цитата и 5.016 самоцитата.

*

У оквиру законских обавеза из домена матичних функција БМС је пратила и помагала рад и развој високошколских и народних библиотека у Војводини. Организовано је полагање стручних испита у пролећном и јесењем року, које је успешно положило 38 кандидата.

*

Обављена је конзервација 22.735 и рестаурација 23.037 страница раритетних публикација. Урађено је 59.580 микроснимака. Осим публикација БМС рађена је заштита публикација Архива САНУ, Градске библиотеке у Новом Саду, Галерије Матице српске и Библиотеке Српске патријаршије.

*

У пројекту заштите књига Ризнице манастира Крушедол обављен је детаљан преглед публикација, стручна анализа степена оштећености и процена вредности послова конзервације и рестаурације са приоритетима за 6 рукописа и 11 штампаних књига. Посао се финансира из буџета Војводине.

*

Дигитализовано је 14 наслова рукописних и штампаних књига, 244 објављенија и 98 бакрореза. Снимљено је и 205 разгледница из ликовно-графичког фонда. Укупно је урађено 8.446 дигиталних снимака раритетних публикација у квалитету потребном за архивску употребу.

Дигитализована грађа може се користити у читаоницама и на рачунару у Читаоници раритета. Купљен је нови скенер који има велике могућности.

*

Изложбама и каталозима обележено је 15 значајних јубилеја из наше и светске културне баштине.

*

Објављене су публикације: *Номоканони еџипћимџи* (14. књига у серији „Грирлске рукописне књиге БМС”), *Библиографџа књига у Војводини за 2007. годину*, *Годишњак БМС за 2008. годину*, *Анализа рада народних библиотека у Војводини за 2008. годину*, *Анализа рада високошколских библиотека у Војводини за 2008.*

жодину, *Весџи*, гласило БМС (4 редовна броја), каталози изложби (од броја 153 до 167), као и једна свеска *Раскршћа*, књижевно-филозофског годишњака Сретена Марића.

У БМС су обављани управљачки и уреднички послови за Издавачки центар Матице српске.

*

Делатност БМС редовно су пратили дневни и други листови, радио и телевизијске станице.

БМС је посетило више културних и научних радника из наше земље и иностранства, као и неколико група библиотекара, студената и матураната, којима су приказани историјски развој Библиотеке и њене савремене функције.

*

Управник БМС Миро Вуксановић, на предлог Одељења језика и књижевности, на Скупштини САНУ 5. новембра 2009, изабран је за дописног члана САНУ.

Руководилац Одељења за стару и ретку књигу и легате мр Душица Грбић је од Библиотекарског друштва Србије (БДС) проглашена за најбољег библиотекара у националним библиотекама Србије.

Миро Вуксановић је први добитник Награде „Ђура Даничић“, коју је установила Заједница матичних библиотека Србије за значајан допринос библиотекарству и култури у Републици.

Сарадници БМС објавили су низ стручних наслова, били на усавршавању у иностранству, радили у стручним републичким органима, учествовали на скуповима, радили на уређењу манастирских ризница у Хиландару и Крушедолу.

Плате запослених утврђиване су на основу редовних месечних извештаја.

СТАРА И РЕТКА КЊИГА И ЛЕГАТИ

У оквиру пројекта Опис ћирилских рукописних књига БМС приређена је и публикована 14. књига у серији „Ћирилске рукописне књиге БМС“, под називом *Номоканони еийџимџи*. На основу селекције ситноштампаних публикација издвојени су и обрађени огласи из времена до 1867. године. Припреман је за штампу каталог ових публикација, који ће чинити 7. књигу у Едицији „Каталог старих и ретких књига БМС“. Из збирке старе српске периодике обрађено је 185 наслова (4.058 годишта, 24.126 бројева), а збирци су припојене и новокупљене *Српске новине* из 1847. године (82 броја), које су такође електронски каталогизирани. Из збирке старих штампаних књига 16–17. века на страним језицима обрађено је 5 књига, а 33 записа су редигована. Приликом ретроспективне обраде публикација БМС издвојено је 26 старих и ретких књига (24 српске књиге из 19. века, 1 књига на енглеском језику из 17. века и 1 на немачком из 19. века), а такође и 11 књига из Библиотеке Текелијанума и 2 књиге из личне библиотеке Платона Атанацковића, које су обрађене и прикључене одговарајућим збиркама. Из библиотеке др Иринеја Ћирића и Стевана Ћирића каталогизирано је 13 раритета. Из Донације Никол и Сретена Марића примљено је и обрађено 9 књига, а обрађено је и 36 наслова (81 годиште, 160 бројева) периодичних публикација на немачком језику. Из Библиотеке Српске православне велике гимназије у Новом Саду, која се налази у БМС, обрађене су 294 књиге, 45 наслова (127 годишта, 2.152 броја) периодичних публикација. Из Библиотеке Бачке епархије обрађене су 2 књиге, а 3 записа су допуњена. Настављени су послови на уређењу, обради и заштити легата Владимира Отовића. Из ове збирке обрађено је 35 књига, 1 рукописни документ, 552 текста и прилога

у фасциклама, 8 наслова периодичних публикација (14 годишта, 20 бројева) и 15 текстова о Његошу (аналитичка обрада). У електронској бази обрађено је 388 наслова књига и 31 наслов са 36 годишта периодичних публикација на микрофилму и 10 наслова књига на 15 DVD-а. У Читаоници за раритете издато је на коришћење 1.218 раритетних књига, 871 јединица периодике и 21 микрофилм, за изложбе је издато 160 књига, а од публикација из осталих збирки овде је читано 236 књига и 85 јединица периодичних издања. У Одељењу су обављани и послови који се тичу смештаја и топографске контроле публикација, избора и припреме публикација за конзервацију, рестаурацију, микрофилмовање и дигитализацију, давања предлога за откуп публикација, пријема посета, информисања корисника, ТВ снимања и други. Поводом 500-годишњице манастира Крушедола начињен је избор књига за сталну поставку у новој ризници које су потом преузете и донете у БМС у циљу њихове конзервације и рестаурације. Урађена је коректура текстова и припрема за штампу 7. броја *Раскрпца*, књижевно-филозофског годишњака Сретена Марића. Начињен је шири избор публикација за изложбу *Србија – култура између Исиока и Зайида*, која треба да буде одржана у Бечу, јуна 2010, поводом великог јубилеја Српске православне црквене општине у Бечу, основане 1960. године.

НАБАВКА И РАЗМЕНА ПУБЛИКАЦИЈА

Током 2009. године БМС је обавезним примерком, куповином, разменом, поклоном и депозитом примила и у своје збирке укључила укупно 77.447 публикација (22.708 књига, 12.081 јединицу посебних збирки и 42.658 бројева периодике). Обавезним примерком примљено је 47.299 публикација, куповином 2.685, разменом 5.815, поклоном 21.414 и депозитом 234 публикације.

Обавезни примерак

Обавезним примерком збирке БМС обогаћене су са 10.923 књиге, 32.431 бројем новина и часописа и са 3.945 јединица посебних збирки.

Обавезним примерком прикупљено је из војвођанских штампарија укупно 83.100 публикација. У збирке БМС укључена је 4.231 књига, 10.828 бројева периодике и 1.726 јединица посебних збирки.

Обавезним примерком од НБС примљено је 6.408 књига, 18.727 бројева периодике и 2.147 публикација за посебне збирке, а из Централне народне библиотеке „Ђурђе Црнојевић” са Цетиња 284 књиге, 72 јединице посебних збирки и 2.876 бројева периодике.

Из обавезног примерка Војводине НБС и другим библиотекама са којима БМС размењује обавезни примерак упућене су 49.254 публикације. Преостале публикације распоређују се за слање у размену и за поклоне другим библиотекама.

У оквиру контроле достављања обавезног примерка упућени су спискови рекламација за непристигле публикације на адресе 81 штампарије у Војводини.

Куповина

БМС је куповином употпунила своје збирке са 929 књига, 1.277 јединица посебних збирки и 329 бројева антикварне периодике.

У оквиру координиране набавке (КоБСОН) у БМС је стигло 150 бројева страних научних часописа.

Размена

Разменом са иностраним библиотекама примљено је 5.730 публикација (2.532 књиге, 98 публикација за посебне збирке и 3.100 бројева периодике), а из земље 85 публикација.

Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послате су 3.942 књиге и 4.429 бројева периодике (од тога 530 књига и 4.200 примерака периодичних публикација, издања Матице српске), а домаћим библиотекама 34 књиге и 553 броја периодике.

Поклон

БМС је на поклон примила 28.509 публикација на разним језицима. Након провере, у збирке је укључено укупно 21.414 публикација (8.058 књига, 6.755 јединица посебних збирки и 6.601 број периодике). Преостале публикације за које је утврђено да их БМС поседује распоређују се за поклоне другим библиотекама и за слање у размену.

БМС је послала на поклон институцијама и појединцима укупно 12.965 публикација, издања Библиотеке, као и књиге из дупликата БМС.

Упућено је 2.600 књига Радио Београду за акцију „Књига солидарности”, 100 књига Волонтерском центру Војводине за акцију „Bookcrossing”, 200 књига Библиотеци Факултета за европске правно-политичке студије у Сремској Каменици, 152 књиге Српској читаоници у Темишвару, 200 књига Српском културно-уметничком друштву „Никола Тесла” у Пули, 109 књига Народној библиотеци „Вељко Петровић” у Бачкој Паланци, 77 књига истуреном одељењу ОШ „Милан Мијалковић” на Колонији – Јагодина, 100 књига Огранку Вукове задужбине у Баваништу, 500 књига Библиотеци у Српској Црњи (посредством Српског књижевног друштва), 405 књига Библиотеци при Цркви свете Петке у Кутлешу, 642 књиге Библиотеци Универзитета у Новом Пазару, 300 књига ОШ „Иво Лола Рибар” у Сомбору, 103 књиге Библиотеци Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду, 152 књиге Библиотеци Правног факултета у Новом Саду, 350 књига Библиотеци Медицинског факултета у Новом Саду, 200 књига ОШ „Петар Кочић” из Приједора, 900 књига библиотекама Косовског Поморавља, (посредством књижевника Благоја Савића), 1.500 књига Културном центру из Кладова, 150 књига Предшколској установи „Радосно детињство” у Новом Саду, 200 књига Политехничкој школи у Суботици и 160 књига Народној библиотеци „Симеон Пишчевић” у Шиду.

БМС је библиотекама и научним радницима у нашој земљи на поклон послала 3.865 примерака својих издања књига и периодике.

Депозитом ФАО и Унеско примљене су 234 публикације.

ЕЛЕКТРОНСКА КАТАЛОШКО-БИБЛИОГРАФСКА ОБРАДА ПУБЛИКАЦИЈА

Током 2009. године у електронски каталог БМС настављено је уношење података за публикације које се набављају у текућој години, као и за оне из ранијих година које су обрађене у лисном каталогу. Електронска база је допуњавана и подацима о чланцима и прилозима објављеним у новим бројевима периодичних публикација, међу којима су и *Лейолис Матице српске*, 9 научних зборника Матице српске, *Годишњак БМС* и преко 100 наслова текуће и старије периодике.

Укупно су креирана, допуњена или преузета из узајамне електронске базе 61.032 записа за све врсте публикација (књиге, периодика, прилози у периодичним публикацијама и некњижни материјал). Од тога је 21.184 нових записа, 25.783 записа су допуњена, а 14.065 записа је преузето. Редиговано је 8.386 записа, а уједначено је 2.038 записа. Формирано је 50.929 предметних одредница и 65.607 децималних бројева. Урађен је 2.321 СРП запис.

Припремљен је један број *Билијена ириновљених књиџа на сираним језицима* за 2009. годину.

Каталожка обрада књига

Обрађено је укупно 25.537 књига, од тога је креирано 2.988 записа, допуњено је 13.926, а из узајамне електронске базе преузета су 8.623 записа. Формирано је 26.810 предметних одредница и 35.195 децималних бројева. Редиговано је 5.670 записа, а уједначено 1.767. Пресигнирано је 18 књига.

Аналитичка обрада прилога у периодичним публикацијама

Из *Лейојиса Мајице српске* и 9 научних зборника Матице српске, *Годишњака БМС* и из преко 100 наслова текуће и старије периодике укупно је обрађено 14.527 прилога, за које су креирана 8.652 записа (и 4.069 на нивоу првог записа), 4.437 је допуњено и 1.439 записа је преузето из узајамне електронске базе (и 46 на нивоу првог записа). Формирано је 11.436 предметних одредница и 15.655 децималних бројева. Редигована су 53 записа.

Библиографска обрада књига

Настављено је прикупљање и обрада грађе за *Библиографију књиџа у Војводини*. Обрађене су све пристигле књиге, укупно 2.819. Креирана су 234 записа, 1.830 записа је допуњено, а 755 је преузето из узајамне електронске базе. Формирано је 4.314 предметних одредница и 4.104 децимална броја. Редиговано је 1.767 записа, а уједначена су 3. Завршена је и одштампана свеска *Библиографије књиџа у Војводини за 2007. годину* (1.771 јединица на 710 страна).

За нормативну датотеку обележено је 3.140 личних имена аутора публикација, за које су истражене године рођења и утврђени јединствени облици.

За библиографије истраживача унето је 2.478 шифара.

Настављен је рад на припреми 6. тома *Библиографије Мајице српске* и грађе за библиографије добитника Змајеве награде.

Каталожка обрада Завичајне збирке

Настављено је попуњавање, сигнирање, обрада и евиденција за заштиту публикација Завичајне збирке. Сигнирано је 1.514 публикација, а инвентарисано 90. Обрађено је укупно 830 публикација, од тога је креирано 247 записа, допуњено 95, а из узајамне електронске базе преузето 488 записа. Формиране су 883 предметне одреднице и 1.147 децималних бројева. Уједначена су 24 записа. Пресигниране су 4 публикације. Проверене су у електронском и лисним каталозима 953 публикације понуђене на поклон или откуп. За попуњу збирке у базу су унета 522 дезидерата. За заштиту је евидентирано 610 публикација.

Каталожка обрада периодике

Сигнирана су 733 наслова периодичних издања. Укупно је обрађено 3.308 публикација, од тога је креирано 396 записа, допуњено је 740 записа старих наслова и 1.566 записа текућих наслова, а преузето је 606 записа. Редигована су 154 записа. Допуњено је 897 наслова са 1.883 годишта и 7.860 бројева. Урађена је ревизија 92 наслова са 1.128 годишта и 5.741 бројем. Прегледана су и проверена 193 наслова и 1.344 инвентарисана текућа наслова са 1.910 годишта и 18.815 бројева. Пресигнирана су 72 наслова са 130 годишта и 415 бројева. Попуњена су 1.282 евиденциона картона и уложена у картотеке. За поуну збирке проверено је 2.211 наслова.

Каталожка обрада посебних збирки

Сигнирано је 3.537 публикација, појединачно је инвентарисано 2.914, а групно 729 јединица. Укупно је обрађено 8.967 публикација, од тога је креирано 5.747 записа, допуњено је 1.228, у збирној масци 451, а преузет је 1.541 запис. Формирано је 9.069 предметних одредница и 9.647 децималних бројева. Редиговано је 850 записа, а уједначена су 244 записа. Након обраде и коришћења у читаоници у магацин је уложено 4.898 јединица. Евидентирано је 356 наслова периодичних публикација са 1.584 броја и инвентарисана су 22 наслова са 770 бројева. За поуну збирки проверене су све публикације понуђене на поклон или откуп.

Рад на прикупљању грађе за историју БМС

Настављена је анализа набављених књига на основу *Грађе за историју БМС*, књ. 1–4, као и рад појединих личности. Провере су обављане у лисним каталозима и електронској бази БМС.

БИБЛИОГРАФИЈА ИВЕ АНДРИЋА

Задужбина Иве Андрића (ЗИА) из Београда поверила је БМС израду Библиографије Иве Андрића коју ће чинити 10.000 библиографских јединица с регистрима. Грађа ће обухватити период од првог објављеног Андрићевог рада из 1911. године до децембра 2010. Уговор о изради Библиографије Иве Андрића потписали су 8. јула 2009. управник Задужбине Драган Драгојловић и управник БМС Миро Вуксановић.

Библиографија Иве Андрића, знаменитог српског писца и нобеловца, има задатак да по Међународном стандарду за библиографски опис монографских публикација ISBD(M) и према Упутству за примену ISBD у опису компонентних делова презентује податке о целокупном књижевном раду писца и литературе о њему, на српском и осталим језицима, у електронском облику. Грађа ће бити доступна преко интернета и претражива преко осамдесетак параметара. Истовремено, биће могуће да се из електронског каталога припреми за штампу (паус, компакт-диск), у целисти или по тематским, жанровским, хронолошким и другим деоницама. Библиографија има скраћени назив ИАБ (Иве Андрића библиографија) и биће посебна целина у оквиру електронског каталога БМС и веб странице ЗИА.

Припремљена је концепција за израду Библиографије Иве Андрића и започета је обрада грађе. Укупно је обрађена 5.131 публикација, од тога је креирано 2.966 записа (за књигу 299, а за прилоге у монографијама и периодици 2.667),

1.579 записа је допуњено (за књигу 1.145, а за прилоге у монографијама и периодици 434). Из узајамне базе преузето је 586 записа (за књигу 273, а за прилоге у монографијама и периодици 313).

У рачунару Задужбине Иве Андрића налази се 7.502 записа у формату MMARC који нису могли бити конвертовани у COMARC/B, а затим у COBISS, већ су пребачени у Word и Excel документ. Записи из MMARC-а су одштампани, прекуцани у електронску базу БМС, проверени са „књигом у руци”, допуњени предметним и децималним одредницама и подацима за регистре. Записи су коришћени и за истраживање наслова књига и часописа, као и за добијање ISSN бројева.

Сви записи су доступни на интернету, преко електронске базе БМС и Виртуелне библиотеке Србије.

На овом послу ангажовани су библиографи, информатичар и књижничари Одељења за чување и коришћење библиотечког материјала.

ПРОЈЕКАТ КОНВЕРЗИЈЕ ЛИСНОГ КАТАЛОГА

Од 1992. године у БМС упоредо са ретроспективном обрадом књига обавља се и ревизија која је организована тако да омогућава несметано информисање и услуживање корисника.

Током 2009. године ревизијом и ретроспективном обрадом укупно су обухваћене 12.903 публикације, од тога су 8.874 књиге, 774 годишта периодике и 3.255 јединица посебних збирки.

До сада је обављена ревизија и ретроспективна обрада 616.398 публикација (463.383 књиге, 46.344 годишта периодике, 106.671 публикација посебних збирки).

ЕЛЕКТРОНСКИ КАТАЛОГ

Настављен је рад у систему узајамне каталогизације у оквиру пројекта ВБС. Обавезни примерак обрађиван је само на једном месту, а НБС и БМС међусобно су преузимале записе. Групе редактора уједначавале су обраду у узајамном каталогу. Из заједничке електронске базе података БМС је преузела 13.712 записа.

Електронска база БМС је 31. децембра 2009. године имала укупно 1.067.607 записа (769.177 за књиге, 26.931 за периодику, 203.168 за прилоге у часописима и новинама и 68.331 за публикације посебних збирки). Сваки од ових записа претражив је преко шездесетак параметара.

Током 2009. године БМС је обогатила своју електронску базу са 51.569 записа и 35.903 примерка публикација.

Електронски каталог БМС доступан је на интернету, на адреси <http://bmsalf.ns.ac.yu/cobiss/>. Веза са интернетом остваривана је у оквиру Академске мреже Србије, а обезбеђен је и приступ посредством EUnet-а. Интернет је највише коришћен за претраживање јавно доступних каталога великих светских библиотека и издавачких кућа, као и за размену електронске поште.

Електронска база БМС, која чини основу узајамног каталога Србије, формираног у НБС у оквиру ВБС, доступна је и преко адресе <http://vbs.rs/cobiss/>.

БМС је ажурно одржавала свој веб-сајт, на адреси www.bms.rs, одакле је омогућен приступ електронском каталогу БМС, узајамној бази и базама свих учесника система узајамне каталогизације.

ЧУВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПУБЛИКАЦИЈА

Током 2009. године у БМС су се учланила 5.262 читаоца. Међу њима су у највећем броју заступљени редовни студенти (3.294), те запослени различитих професија (373), постдипломци (334), средњошколци (280), незапослени (88), запослени на универзитету (81), пензионери (81), страни грађани (50).

У Читаоници за периодичку и истраживачки рад, Општој читаоници и Научној читаоници коришћене су укупно 37.404 публикације. За научни и стручни рад коришћено је 11.007 публикација.

Број публикација коришћених у читаоницама се у односу на претходну годину незнатно повећао. Као и претходних година најизраженије је константно интересовање за литературу из области књижевности, филологије и друштвених и фундаменталних наука, а у порасту је интересовање за публикације и чланке из економије, менаџмента, маркетинга, туризмологије и других студијских група на факултетима Универзитета у Новом Саду и на приватним факултетима.

Настављен је процес аутоматизације позајмице обележавањем књига бар-кодovima и на тај начин убрзан је ток позајмљивања и раздуживања позајмљених књига. Након годину дана може се констатовати да је посао у потпуности уходан.

Обављена је ревизија приручника у служби информација: издвојене су застареле публикације, сигниране су и инвентарисане неинвентарисане публикације и све публикације су обележене бар-кодovima.

Током 2009. године примењена је другачија евиденција резултата свих врста претраживања. Библиотекари информатори пружили су читаоцима 9.226 каталошких и библиографских информација, обавили 4.590 тематских претраживања електронског каталога Библиотеке и узајамне базе каталошко-библиографских података, реализовали 2.613 захтева из земље и иностранства за међубиблиотечку позајмицу књига, копија чланака и скенирање извода из публикација и сачинили 103 исписа из електронског каталога. Поређење са резултатима информационог рада у претходној години показује да се повећао број реализованих захтева за међубиблиотечку позајмицу, 15% више него 2008. године.

Припремане су публикације за снимање телевизијских емисија и примане су организоване посете БМС и Матици српској и посетиоци су упознани са историјом и савременом делатношћу тих установа. Библиотеку су током године посетили студенти Технолошког факултета и Филозофског факултета у Новом Саду, Педагошког факултета у Сомбору, ученици Гимназије „Михајло Пупин” из Новог Београда, библиотекари Подружнице поморавског округа, студенти Филозофског факултета у Загребу, ученици и наставници новосадске ОШ „Петефи Шандор”, студенти славистике Филозофског факултета у Грацу, учесници манифестације „Дан немачке културе”, ученици новосадске ОШ „Јожеф Атила”, основних школа у Ариљу и Лакташима и Гимназије „Јован Јовановић Змај” у Новом Саду, истраживачка група Универзитета „Етвеш Лоранд” из Будимпеште, два истраживача из Француске, као и група читалаца из Мађарске, полазници Школе српског језика „Едука”, гости Центра за мултикултурну сарадњу „Жил Верн”, библиотекари Приједорске регије, ученици ОШ „Петар Кочић” из Приједора, студенти бохемистике и славистике из Београда и Косовске Митровице, студенти ТИМ-а из Новог Сада и библиотекарке из Москве.

Изабране су публикације за телевизијске емисије о Стевану Пешићу и Јовану Јовановићу Змају, те о БМС.

У току године топографски је евидентирано 36.439 књига, а у топографску евиденцију серијских публикација унети су подаци за 4.937 годишта часописа и недељних листова са 46.574 броја. Уложено је и 14.514 рекаталогизованих књига.

У односу на резултате из претходне године повећан је број евидентираних књига, број годишта часописа и недељних листова и број месечних комплета дневних листова, а сразмерно томе и број примерака часописа и листова.

Континуирано су издвајане и предаване књиговезници публикације којима је потребна књиговезачка заштита. Топографски евидентиране и заштићене публикације смештене су у магацине (312 публикација).

У Чешком магацину обављани су текући послови на улагању нових публикација и изношењу и враћању публикација поручених ради коришћења у читаоницама и за научни и стручни рад. Уложене су на полице публикације са сигнатуром НИП (Научно-истраживачки пројекти – 3.341), нове публикације ФАО и Унеско, комплетно су уложени уџбеници са сигнатуром У и Усх (22.010). Комплетно су смештене новине и часописи из Збирке Косте и Николе Милутиновића. Пренете су из Чешког магацина у Нови магацин све књиге II, III и IV формата Аустријске библиотеке. Уложено је и 1.509 годишта и бројева нових страних часописа и новина. Пресељени су у Нови магацин новине и листови по листи приоритета.

Издвојене су и пренете у Нови магацин публикације са сигнатуром Фк. Ове публикације су уложене у нови магацин, а публикације које немају ознаку формата предасте су на пресигнирање и обраду. Пресељењем тих публикација и преуређењем смештаја обезбеђен је адекватан простор за публикације које се трајно чувају у овом магацину. У Нови магацин улагана је страна књига, енглеска књига, књиге из обавезног примерка, а уложене су збирке Иринеја и Стевана Ћирића и књиге из збирке барокне литературе Дејана Медаковића – укупно 24.579 књига и 343 годишта периодике.

У магацину Завичајне збирке Војводине уложена је 3.181 нова завичајна књига.

Проверено је 86 старих задужења у каталогу.

У фотокопирници је за потребе читалаца у служби Библиотеке урађено 230.509 копија на ксероксу.

За израду Библиографије Иве Андрића позајмљене су 2.303 публикације, а враћено је 1.185 (укупно 3.488).

РЕФЕРАЛНИ ЦЕНТАР CS-AGRIS

У изради базе података Србије о публикованим изворима информација и полупубликацијама из пољопривредних наука (CS-AGRIS) прегледана је 2.871 документациона јединица. Од тога је издвојено и обрађено 1.976 јединица, које су потом документалистички обрађене, а инпут је електронским путем послат у FAO AGRIS центар у Риму.

Истраживање цитираности на лични захтев и на захтев институција

БМС је, поред Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду, центар за испитивање цитираности радова у Индексима научних цитата (Science Citation Index, Web of Science) и поседује највећу збирку Индекса научних цитата у земљи.

Спискови објављених радова испитиваних истраживача, чија цитираност је праћена, припремљени су по презименима првих аутора на објављеним радовима преко којих се прати цитираност. За 130 истраживача сачињени су спискови објављених радова, са укупно 10.077 референци, по презименима првих аутора, којих је било 1.922. Након ове припреме, цитираност истраживача испитана је у Индексима научних цитата.

На лични захтев корисника из Новог Сада, Београда, Ниша, Чачка, Винче, Крагујевца и Суботице истражена је цитираност радова за 151 аутора. Било је 190 претраживања, те је за ове истраживаче пронађено укупно 7.340 цитата (6.283 цитата и 1.057 самоцитата).

На лични захтев истраживача из Новог Сада и Београда рађена је цитираност радова произашлих из међународног пројекта. У питању су радови колективног аутора које је за публикавање припремио ужи тим, који се обично наводи испод наслова самога рада, док је комплетна листа сарадника који су допринели настајању рада наведена обично на крају рада. Критеријум за доделу сертификата био је заступљеност аутора међу именима на листи сарадника.

У осталим цитатним базама (Scopus, Google Scholar, Српски цитатни индекс и др.) за 20 истраживача било је 24 претраживања и нађено је укупно 782 цитата (630 цитата и 152 самоцитата).

Корисницима су предати сертификати са библиографским подацима нађених цитата и самоцитата.

Цитираност међународних пројеката на лични захтев

За WHO MONICA Project, за главног истраживача, у бази WOS до јула 2009. године нађено је укупно 5.589 цитата и самоцитата, а затим је истражена цитираност и свих осталих 26 истраживача на пројекту, за које су припремљени сертификати.

У оквиру осталих пројеката на територији Војводине за које је истраживана цитираност у 2009. години за пројекат Bimed Study Grp Coeliac Dis нађено је 22 цитата, за пројекат Working Grp Acute Diarrhoea Europe 30 цитата, за European Propentofylline Study Group 57 цитата и за VITATOPS Trial Study Group, за главног

Стручни сусрет у Рефералном центру БМС.

истраживача, 3 цитата. Радови на овом пројекту цитирани су у бази WOS, а сертификат о ауторству VITATOPS Steering Committee дат је и за осталих 13 аутора, а ти радови цитирани су 88 пута.

У оквиру међународних пројеката на територији Србије на лични захтев истраживача Зорана Кривокапића из Клиничког центра у Београду испитана је цитираност објављених радова у оквиру пројекта QUASAR GROUPS. Ови радови су у бази WOS цитирани у периоду 2000–2008. године укупно 183 пута (183 цитата). На лични захтев истраживача проф. др Предрага Ђорђевића из Клиничког центра у Београду испитана је цитираност објављених радова у оквиру пројекта DE PLAN. Ови радови су у бази WOS цитирани у периоду од 2007. до марта 2009. године укупно 4 пута (4 цитата).

Тематска и друга претраживања

Тематска и друга претраживања из страних база података су била у базама на интернету (Google, Амазон, Британска библиотека). Претраживања су обављена и у електронским сервисима КоБСОН-а (Inočas, SCIndeks, WOS, Ebsco, Emerald, Science Direct и др.). За потребе међубиблиотечке позајмице у бази Inočas било је 154 претраживања часописа. Била су укупно 242 тематска претраживања и издвојено је 266 чланка са пуним текстом, 488 чланака са апстрактима или насловима који су штампани или снимљени на компакт-дискове и предати корисницима. Са Google веб-сајта на интернету претражено је 30 база и издвојене су 153 странице.

Међубиблиотечка позајмица

Путем међубиблиотечке позајмице из иностранства, као и позајмицом страних публикација из домаћих библиотека, укупно су позајмљене 324 публикације (181 копија чланака и 143 књиге).

Из центра SUBITO (Document Delivery Services – Немачка), најуспешнијег система за међубиблиотечку позајмицу и брзу испоруку чланака, електронским путем је поручена 151 копија, која је стигла за мање од 72 сата, као и 88 књига. Из Британске библиотеке (BLDSC) поручено је 14 копија чланака и 29 књига. Путем IFLA захтева из иностранства је поручено 12 копија чланака и 29 књига, а из земље 1 копија чланка из страних часописа.

Издавање примарног материјала

У читаоници Рефералног центра коришћене су 394 публикације (докторски и магистарски радови и ЈУС стандарди, компакт-дискони монографских публикација и др.).

Стране базе података на интернету у 2009. години

У 2009. години Министарство за науку и заштиту животне средине Републике Србије наставило је да финансира претплату на стране базе података, у оквиру Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КоБСОН – www.nbg.bg.ac.yu/kobson). Доступне су следеће базе података: Web of Science, EBSCO – Publishing, Springer Link, Institute of Physics Publishing Emerald, ProQuest, ScienceDi-

rect, Scopus, Oxford University Press и др., а очекује се реализација приступа и другим базама. Министарство финансира набавку компакт-дискова, часописа у папирној форми, а део средстава одобрен је за међубиблиотечку позајмицу. На КоБСОН-у је доступна и домаћа база SOCIOФАКТ, а од децембра 2006. године у оквиру база КоБСОН-а често се претражује и домаћа база Српски цитатни индекс (SCIndexs), како за тематска претраживања тако и за испитивање цитираности у домаћим часописима.

КоБСОН је у 2009. години покривао око 35.000 наслова часописа и око 30.000 електронских књига, а допуњен је и информацијама о импакт факторима часописа.

Сем наведених база у БМС се може претраживати и хост DIALOG који садржи преко 450 страних база података.

Збирке Рефералног центра

У електронској бази БМС бази евидентирано је и сигнирано 265 докторских дисертација, 207 магистарских радова, 7 специјалистичких радова и 62 рада са полагања стручног испита библиотекара широм Војводине. Евидентирано је 460 Унеско докумената.

Збирка компакт-дискова

У цедетеку Рефералног центра пристигло је 170 компакт-дискова монографских публикација.

ЦИТИРАНОСТ НАУЧНИХ ИСТРАЖИВАЧА У ВОЈВОДИНИ

Са Покрајинским секретаријатом за науку и технолошки развој закључен је 8. јула 2009. године уговор за пројекат „Израда прегледа цитираности научних истраживача на територији Аутономне покрајине Војводине према бази Science Citation Index, WOS, до децембра 2008. године”. Цитираност истраживача ради се на основу онлајн електронских картона који се налазе на веб-сајту Покрајинског секретаријата. Прво се испитује цитираност истраживача са факултета чији истраживачи имају највећи број цитата.

Из онлајн картона сачињени су спискови објављених радова испитиваних истраживача, који су припремљени по презименима првих аутора на објављеним радовима, преко којих се прати цитираност. За 783 истраживача спискови са укупно 10.145 референци сачињени су по презименима првих аутора, којих је било 3.119. Након ове припреме, цитираност аутора испитивана је на компакт-дискovima и у бази Web of Science, од првог објављеног рада до 2008. године.

Од јула до децембра 2009. године испитана је цитираност за 516 истраживача са Природно-математичког факултета, Факултета техничких наука, као и са других факултета на лични захтев, са Универзитета у Новом Саду. Било је 516 истраживача цитираности до 2008. године и том приликом нађено је укупно 16.032 цитата (11.016 цитата и 5.016 самоцитата).

Истраживање цитираности радова који су проистекли из тимског рада на међународним пројектима, на лични захтев, у Индексима научних цитата до 2008. године такође ће бити посебно приказано у овом пројекту. Подаци о истраживачима и цитатима приказани су табеларно и предати Покрајинском секретаријату за науку.

МАТИЧНИ ПОСЛОВИ

БМС је обављала матичне послове и организовала полагање стручних испита за библиотеке у Војводини у складу са својим законским обавезама из домена матичних функција.

На основу прикупљених статистичких и текстуалних извештаја, у сарадњи са окружним матичним библиотекама, израђена је и публикована *Анализа рада народних библиотека у Војводини за 2008. годину*, као и *Анализа рада високошколских библиотека за 2008. годину*. Статистички подаци унети су у рачунар у оквиру програмског пакета „Мрежа библиотека Србије”.

Организован је састанак руководиоца матичних служби библиотека у Војводини на којем је размотрен План обављања матичних функција БМС у 2009. години.

Обављени су стручни надзори у матичним библиотекама у Новом Саду, Суботици, Кикинди, Панчеву, Зрењанину, Сремској Митровици и Сомбору, као и у Библиотеци Високе пословне школе струковних студија, Библиотеци Одсека за српску књижевност и Библиотеци Одсека за компаративну књижевност Филозофског факултета у Новом Саду.

Регистрована је Библиотека Одсека за медијске студије Филозофског факултета у Новом Саду.

Библиотекама у Војводини послата су обавештења о роковима и начину полагања стручног испита и организована су два инструктивна и два консултативна семинара. У пролећном року испит је положило 17 кандидата, а у новембарском 21 кандидат.

На семинару за библиотекарe високошколских библиотека у Војводини размотрене су теме „Образовање корисника високошколских библиотека” и „Образовање корисника – искуства Рефералног центра БМС”.

Састанак са руководиоцима матичних служби народних библиотека у Војводини

Информатичари су одржавали програмску оперативност рачунарског система и обављали редовну заштиту података.

Обављене су припреме и инсталиран је нови веб-сервер и према потреби је ажуриран веб-сајт БМС. Настављено је коришћење и дорада програмског пакета COBISS за рад у локалном и узајамном каталогу. Из рачунарског система припремани су за штампу каталози, библиографије, извештаји и каталози изложби и штампане инвентарне књиге.

Направљено је 2.175 дигиталних копија.

Припремљена су четири броја *Весџи*, гласила БМС.

Редовно су припремани прилози за *Гласник Мајице српске*.

ЗАШТИТА ПУБЛИКАЦИЈА

У Одељењу заштите публикација у протеклом периоду у целисти су спроведене мере заштите које су предвиђене Програмом рада БМС за 2009. годину.

Поступци конзервације и рестаурације оштећених листова рукописа и старих штампаних књига примењивани су на пажљиво одабраним културним добрима, пре свега оним са изузетно великим степеном оштећености из БМС, Архива САНУ из Београда, Ризнице манастира Крушедол, Градске библиотеке из Новог Сада, Библиотеке Српске патријаршије из Београда и Галерије Матице српске. На основу споразума са Фондом за очување културно-историјске баштине „Векови Бача” из Бача успешно је обављена двомесечна обука кандидата Фонда на пословима превентивне заштите публикација. Извршен је преглед и процена неопходних поступака заштите 15 раритетних књига и 5 серијских публикација Завичајне збирке Градске библиотеке Новог Сада и њихова конзервација и рестаурација спровешће се током 2010. године.

У лабораторији за конзервацију и рестаурацију извршен је детаљан преглед 164 раритетне књиге и 630 појединачних рукописних примерака који су предложени за заштиту, са одређивањем степена оштећености и мера које је неопходно предузети. Извршен је редован преглед књига након завршеног конзерваторско-рестаураторског третмана и оне су предате на даљу обраду, чување и коришћење. У овом периоду мере конзервације спроведене су на 22.735, а мере рестаурације на 23.037 оштећених страница. Оштећени повез код појединих раритета рађен је поступцима реконструкције према оригиналном примерку. На тај начин повезане су 74 раритетне књиге. Израђено је 807 копија раритетних листова на РС штампачу за потребе корисника из БМС, као и текућа документација о заштити и дигитализацији. Завршена је конзервација и рестаурација 692 странице раритетног рукописа *Евхологион* из 16/17. века, као и њихово снимање дигиталном камером. Снимци су нарезани на 8 DVD дискова у квалитету потребном за израду фототипског издања, а према захтеву Библиотеке Српске патријаршије у Београду.

У лабораторији за микрографију, дигитализацију и фотографију настављено је заштитно микрофилмовање књига и појединих одабраних ретких или оштећених примерака. Израђено је 59.580 микроснимака на микрофилмовима 16 и 35 mm у складу са захтевима стандарда и у квалитету потребном за архивирање. Развијено је 49 ролни микрофилма и 1 дијазо-копија за архивирање. За потребе корисника израђене су 372 принтер копије раритетних књига на микрофилмском црно-белом штампачу.

Према програму заштите културних добара, поступком дигитализације као мере заштите урађено је 8.446 дигиталних снимака раритетних публикација у квалитету за архивску употребу. За потребе корисника или БМС обрађено је 1.835

дигиталних снимака у потребним форматима и квалитету и нарезан је 51 CD, као и 74 DVD диска.

Настављена је контрола квалитета микрофилмова на којима су снимци публикација које БМС не поседује. До сада су детаљно прегледана 3.934 снимка на 39 ролни микрофилмова од 35 mm.

У књиговезници је у тврди повез са златотиском повезано 186 томова новина и 292 тома часописа. У меки или тврди повез повезано је или преповезано 1.677 књига и 881 примерак умножених публикација. Мерама књиговезачке заштите направљене су 1.323 књиге. У позлати је отиснуто 730 наслова, а за изложбе је накаширано 856 примерака. За заштиту публикација које се не кориче или за потребе пресељења публикација у нове магацине БМС израђене су 2.274 заштитне фасцикле, 107 заштитних кутија и 620 омота. Израђено је 539 коверти, 733 међаша, направљено је 1.096 листова и нумерисано 7.127 бројева. За потребе књиговезачке заштите прегледано је 1.145 публикација, а обављени су и други потребни књиговезачки послови.

ЗАШТИТА КЊИГА РИЗНИЦЕ МАНАСТИРА КРУШЕДОЛА

Покрајински секретаријат за културу је 17. септембра 2009. године обезбедио БМС новац потребан за процене и извођења конзерваторско-рестаураторских радова на 17 књига, споменика културе, преузетих из манастира Крушедол, а у циљу опремања сталне поставке манастирске Ризнице поводом 500 година постојања. Детаљан преглед публикација, стручна анализа степена оштећености и процена вредности послова конзервације и рестаурације са приоритетима урађена је за 6 рукописа и 11 штампаних књига.

Рукописи

1. *Минеј за марѿ и аѿрил* из 1551, писао Ђакон Ратко у манастиру Радовашница.
2. *Чейворојеванђеље* из 1559, преписао многогрешни Павле.
3. *Чейворојеванђеље* из 15. века, са допунама из 17. века.
4. *Проѿкокол цркве села Крушедола* из 1774–1785.
5. *Проѿкокол – Књиѿа ѿрихода и расхода* из 1791.
6. *Оѿис инвенѿара села Марадика*.

Штампане књиге

1. *Празнични минеј (Саборник)* Божидара Вуковића, Венеција, 1538.
2. *Београдско чейворојеванђеље*, Београд, 1552.
3. *Окѿѿоих ѿейѿоѿласник* Божидара Вуковића, Венеција, 1537.
4. *Окѿѿоих ѿейѿоѿласник* Божидара Вуковића, Венеција, 1537.
5. *Архијерејски чиновник (Требник)*, Москва, 18. век. Садржи запис из 1742. где се помиње Арсеније Јовановић, српски патријарх.
6. *Јеванђеље*, Москва, 1748.
7. *Јеванђеље*, Москва, 1759.
8. *Јеванђеље*, Москва, 1779.
9. *Књиѿа о ѿоученији свеѿѿенсѿива св. Јована Злаѿѿоусѿѿоѿ*, Москва, 1664.
10. *Служабник*, Лавов, 1691.
11. *Пролоѿ*, Москва, 1696.

ПРОЈЕКАТ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ ЗБИРКИ БМС

У 2009. години настављена је реализација дугорочног Пројекта дигитализације збирки БМС, са циљем да се највредније публикације на још један начин заштите и истовремено учине доступним корисницима у дигиталном формату.

За дигитализацију збирки БМС коришћени су скенери и дигитална камера, а за архивирање опрема за складиштење дигиталних снимака капацитета 1,2 Тб, као и рачунари за обраду и коришћење дигиталних докумената.

У Одељењу заштите публикација, а уз сарадњу Одељења старе и ретке књи­ге и легата настављен је рад на дигитализацији старе и ретке књиге као делу система заштите публикација. Дигитализовано је 14 наслова рукописних и штампаних књига, 244 објављенија и 98 бакрореза. Снимљено је и 205 разгледница из ликовно-графичког фонда. Укупно је урађено 8.446 дигиталних снимака раритетних публикација у квалитету потребном за архивску употребу. Настављено је и са снимањима за потребе БМС и кориснике њених услуга и направљено је 1.835 дигиталних снимака. Раније дигитализован 31 наслов раритетних публикација је складиштен на сторице. У току је повезивање записа у електронском каталогу са дигиталним копијама које су урађене током 2009.

Дигитализована грађа може се користити у читаоницама и на рачунару у Читаоници раритета.

Крајем године набављен је скенер Bookeye 3 А2 формата, персонални рачунари и опремљена је просторија у којој је смештена опрема за дигитализацију. Направљен је предлог организације на пословима дигитализације грађе БМС у наредним годинама, што би требало да омогући дигитализацију већег броја наслова из свих фондова БМС.

СТРУЧНИ ИСПИТИ У БМС У 2009. ГОДИНИ

БМС је организовала полагање стручних испита у библиотечкој делатности у пролећном и јесењем испитном року 2009. године, сагласно законским прописима и споразуму са НБС.

Комисија за полагање стручног испита радила је у следећем саставу: мр Душица Грбић (председник и испитивач за предмет Основи историје писма, књиге и библиотека), Марија Јованцаи (заменик председника и испитивач за предмет Основи библиографије), Радован Мићић (стални члан и испитивач за предмет Основи библиотекарства), Ђорђе Виловски (испитивач за Уставно уређење и прописе), Марија Маховац (Алфabetски каталог), Нада Новаков (Стварни каталози) и Новка Шокица Шуваковић (Основи библиотечке информатике).

Инструктивни семинар за кандидате почетнике у раду организован је од 30. марта до 3. априла и од 12. до 16. октобра 2009. године у Учионици БМС, где су одржане и све друге испитне активности. Консултативни семинар за све кандидате одржан је од 11. до 15. маја и од 9. до 13. новембра 2009. године.

Током семинара предавачи су користили рачунарску опрему и видео-бим, презентујући примере из електронске базе БМС. Прво предавање било је посвећено историјату и савременим функцијама БМС, уз презентацију њеног веб-сајта www.bms.rs.

Полагању испита приступило је 17 кандидата у пролећном и 21 кандидат у јесењем року. Испит је почео полагањем предмета Алфabetски каталог и Стварни каталози (усмени испит и практична провера знања из именске, предметне и децималне обраде публикација). Полагање осталих предмета настављено је по распореду: Основи библиотекарства, Уставно уређење и прописи, Основи библиотечке информатике, Основи историје писма, књиге и библиотека и Основи библиографије.

Гости Дана немачке културе у Војводини разгледају изложбу БМС о Фридриху Шилеру

Са уручења Награде „Ђура Даничић” управнику БМС Миру Вуксановићу, првом добитнику

У пролећном року звање библиотекара стекло је 9 кандидата, звање вишег књижничара 2 и звање књижничара 6 кандидата, са просечном оценом 3,95.

У јесењем року звање библиотекара стекло је 14 кандидата, звање вишег књижничара 1 кандидат и звање књижничара 6 кандидата, са просечном оценом 4,13.

Уверења о положеном стручном испиту уручена су 3. јуна и 1. децембра 2009. године. Уз кандидате, свечаности су присуствовали чланови испитне комисије и управник БМС Миро Вуксановић, који је поздравио присутне и уручио уверења.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

У 2009. години БМС је објавила следећа издања:

Ђирилске рукописне књиге БМС, књига XIV: Душица Грбић, Катица Шкорић, Радоман Станковић: *Номоканони ејшијимијни*;

Марија Јованцаи (редактор), Љиљана Клевернић (редактор записа), Ката Марић (редактор записа), Каталин Рафа, Весна Укропина: *Библиографија књига у Војводини за 2007. годину*;

Годишњак БМС за 2008. годину;

Анализа рада народних библиотеке у Војводини за 2008. годину;

Анализа рада високошколских библиотеке у Војводини за 2008. годину;

Весџи, гласило БМС (четири редовна броја);

Четрнаест каталога изложби (од броја 153 до 167) и

Раскршћа, књижевно-филозофски годишњак Сретена Марића, бр. 7 (заједничко издање са СО Косјерић и ЈП „Службени гласник” у Београду).

ИЗЛОЖБЕ

БМС је пригодним изложбама и каталозима (од броја 153 до броја 167) обележила значајне јубилеје из наше и светске културне баштине. Коришћена је грађа из збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске. Обележено је 15 јубилеја из домаће и светске културе: 150-годишњица рођења Паје Јовановића, поводом свечане седнице Матице српске приређена је изложба посвећена Сави Текелији, 125-годишњица рођења Вељка Петровића, 200-годишњица рођења Чарлса Дарвина, 250-годишњица рођења Фридриха Шилера, 100-годишњица песме *Santa Maria della Salute* Лазе Костића, 175 година од првог броја *Новина србских* и 220 година од рођења уредника Димитрија Давидовића, 100-годишњица рођења Миклоша Раднотија, 150-годишњица рођења Марка Цара, 100-годишњица рођења Љубице Марић, 200-годишњица рођења Николаја Васиљевича Гогоља, 80 година живота Милорада Павића и 25 година *Хазарског речника*, 100-годишњица рођења Милене Павловић Барили, 200-годишњица рођења Едгара Алана Поа и 100-годишњица рођења Јаноша Херцега.

Аутори изложби су Ивана Гргурић, Силвија Чамбер, Оливера Михајловић, Петер Хајнерман, Каталин Рафа, Јелена Поповић и Марија Ваш.

УЧЕШЋЕ НА СКУПОВИМА, НОВЕ КЊИГЕ, ПРИЗНАЊА

Током 2009. године библиотекари БМС учествовали су на стручним и научним скуповима, објавили нове књиге и добили признања за свој рад.

БМС је од Правног факултета у Новом Саду добила Захвалницу првог степена за изузетно значајан допринос обогаћивању библиотечке грађе.

Беседа управника БМС Мира Вуксановића на отварању „Библионета 2009” у Градској библиотеци „Карло Бијелицки” у Сомбору

Миро Вуксановић изабран је за дописног члана Српске академије наука и уметности.

Миро Вуксановић први је добитник Награде „Ђура Даничић”.

Миро Вуксановић приредио је антологијско научно издање *Изабраних дела Петра II Петровића Његоша* и обављао дужност главног и одговорног уредника Издавачког центра Матице српске.

Миро Вуксановић учествовао је, са саопштењима, на научним скуповима о Његошу у Матици српској, о Јаносу Херцегу у Сомбору, о Сретену Марићу у Косјерићу, о академику Миомиру Дашићу у Беранама, о песнику Ранку Јововићу у Плужинама, на скупу „Дурмитор и Дурмиторци у науци” на Жабљаку, а уводну реч одржао је на Научном скупу „Историја српске књижевне критике (1788–2008)” академика Предрага Палавестре у Институту за књижевност и уметност у Београду.

Миро Вуксановић био је члан жирија за Награду „Ђорђе Јовановић”, за Награду „Карољ Сирмаи”, за најбољу књигу у библиотекама Србије и за најбоље модерне радове у библиотекама Србије на „Библионету 2009” у Сомбору.

Миро Вуксановић казивао је беседу за Дан Библиотеке у Пожаревцу; о Вељку Петровићу у Матици српској; о 100-годишњици песме *Santa Maria della Salute* Лазе Костића у Огранку САНУ, у Новом Саду, на Коларцу, у Иригу, Ваљево, Сомбору и Пожаревцу; на отварању Међународног скупа библиотекара у Ковачици; у част академика Миодрага Павловића у Српској књижевној задрузи; на манифестацији „Књижевни сусрети на Козари” у Приједору; на отварању Кочићевог збора у Бањалуци; пред Кочићевом родном кућом у Стричићима; на отварању Вишњићевих дана у Бијелини и о сабраним делима Николе Петровића у Новом Саду.

Миро Вуксановић је присуствовао свечаности поводом Дана Библиотеке града Београда, свечаној академији поводом 162 године постојања Народне библиотеке „Илија М. Петровић” у Пожаревцу, потписивању Декларације о унапређивању сарадње јавних библиотека и локалних самоуправа у Републици Србији у Скупштини града Београда, свечаностима поводом Дана ЈП „Службени гласник” у Београду, Дана Градске библиотеке у Новом Саду и 160 година Народне библиотеке „Симеон Пишчевић” у Шиду.

Мр Душица Грбић добитница је Награде „Најбољи библиотекар у националној библиотеци Србије”.

Мр Душица Грбић учествовала је на Трибини „Каква је перспектива рукописних оставштина?” у оквиру Фестивала једног писца „Тајне Момчила Настасијевића”, у Културном центру Београда, са темом „Збирка рукописних књига БМС”.

Нада Вујић добитница је Захвалнице Позоришног музеја Војводине из Новог Сада.

У оквиру Едиције „Библиографије” Огранка САНУ у Новом Саду објављене су књиге *Библиографија Радова академика Душана Миловића* Љиљане Клевернић и *Библиографија радова академика Свешозара Кољевића* Марије Јованцаи.

Александар Радовић присуствовао је Скупштини БДС, где је изабран за делегата.

Марија Ваш је учествовала на манифестацији „Дан немачке културе” у Новом Саду.

Радован Мићић одржао је предавања: „Депозитни смештај публикација у библиотекама универзитета” и „Образовање корисника високошколских библиотека” на семинарима у БМС, „Књиге на русинском језику у библиотекама у Војводини” на саветовању у Заводу за културу војвођанских Русина, „Дарови Владимира Миланкова” на меморијалу посвећеном Владимиру Миланкову у Српској Црњи, „Манастир Крушедол и српска књижевност у 16. столећу” на Сабору библиотекара Срема и „Етичко уређење информационе делатности” на Међународној научној конференцији „Етика у науци и култури” на Филолошком факултету у Београду.

Гордана Ђилас објавила је шесту песничку збирку *Учистиље сећања*.

Гордана Ђилас говорила је на симпозијуму посвећеном Стевану Пешићу на тему „Путовање Стевана Пешића” и учествовала, са саопштењем „Фрушка гора као песнички топоним”, на 33. књижевним сусретима „Милице у походе”.

Бранислава Аврамовић, Иванка Клајн и Оливера Михајловић одржале су у БМС, у оквиру стручних сусрета под називом „Конзерваторски разговори”, предавање „Представљање Рефералног центра БМС – могућности истраживања научних информација и набавка литературе”, као и предавање „Новости из КоБСОНа и Рефералног центра БМС” на састанку подружница БДС у Централној библиотеци Универзитета у Новом Саду.

На стручном семинару у БМС Бранислава Аврамовић одржала је предавање „Образовање корисника – искуства Рефералног центра БМС”.

Иванка Клајн присуствовала је Изборној скупштини Заједнице библиотека универзитета Србије, где је изабрана за члана Извршног одбора Заједнице.

Библиотекари БМС учествовали су у изради Правилника о полагању стручног испита у библиотечко-информационој делатности и Правилника о звањима, у раду Комисије за предметну и децималну обраду ВБС и Комисије за стандарде у оквиру БДС, присуствовали су стручним скуповима, седницама Заједнице матичних библиотека Србије, промоцијама књига и изложбама.

Маја Лазукић, дипломирани правник, референт за опште послове БМС, обављала је и послове директора Издавачког центра Матице српске.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Настављена је традиционална сарадња у размени публикација са око 320 институција из 54 земље света. Разменом из иностранства примљено је 5.730 публикација (2.532 књиге, 98 публикација за посебне збирке и 3.100 бројева периодике). Иностраним партнерима у размени и лекторатима за српски језик послате су 3.942 књиге и 4.429 бројева периодике (од тога 500 књига и 4.200 примерака периодичних публикација издања Матице српске).

За међународну базу AGRIS унето је 1.976 записа.

Обављана је међубиблиотечка позајмица преко Британске библиотеке у Лондону, преко немачког центра SUBITO и путем IFLA купона.

Набављене су стране базе података, часописи и књиге на компакт-дискима. Обезбеђен је приступ иностранним базама часописа на веб-сајту КоБСОН-а, као и на хосту DIALOG.

Настављено је претраживање Индекса научних цитата на компакт-дискима и на интернету.

БМС је обновила своје чланство у Међународној асоцијацији библиотека и библиотечких удружења (IFLA) и била је укључена у програме за заштиту културних добара Унеска.

У оквиру програма сређивања библиотеке манастира Хиландара у манастиру су боравили Станимир Јакшић (радио на каталожкој обради књига на старогрчком и новогрчком језику) и Коста Симин (обрађивао серијске публикације).

Марија Ваш, Јелена Поповић и Тамара Вујков Ђурановић боравиле су у Бечу као стипендисти Министарства за иностране послове Аустрије.

Марија Ваш припремила је програм рада и боравка у БМС Еве Волфартер, студенткиње из Аустрије.

Милица Цветковић била је на стручном усавршавању у Шкотској и Француској као стипендиста њихових министарстава културе.

Петер Хајнерман учествовао је на Међународној смотри културно-уметничких друштава „Дани мађарске културе у Карпатском басену” у Словачкој.

Рад “Evaluation of Scientific Performance According to Citation Indexes in Serbia” Браниславе Аврамовић и Иванке Клајн из БМС и др Стеле Филипи Матутиновић и Александре Поповић из Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”, представљен је на 15. конференцији о професионалним изворима информација „INFORUM 2009” у Прагу.

Библиотекари БМС Новка Шокица Шуваковић, Душица Грбић, Весна Укропина, Даниела Кермеци, Тамара Мијатовић, Оливера Шербеција, Слађана Субашић и Радивој Додеровић присуствовали су дводневној Међународној конференцији „COBISS 2009” у Марибору.

Соња Ивановић била је на стручном усавршавању у Паризу као стипендиста њиховог министарства културе.

Библиотекари БМС посетили су Националну библиотеку Аустрије.

БМС су посетили лектори са Катедре за немачки језик и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду др Клаудија Агнес Милер и Дитмар Унтеркофлер, библиотекар и информатичар Катарина Маршичек из Америчке амбасаде у Бечу и Јасна Кунић, директорка Information Resource Centre при Америчкој амбасади у Београду, студенти Филозофског факултета у Загребу с професором др Душаном Маринковићем, Мирјана Комадина, заменик директора Аустријског културног форума из Београда, Виктор Васиљевич Петраков, начелник Управе министарства културе Руске федерације, истраживачка група Универзитета „Етвеш Лоранд” из Будимпеште, истраживачи из Француске, група читалаца из Мађарске, студенти славистике Филозофског факултета у Грацу, Илона Олексив из Нацио-

налне-научне библиотеке у Лавову и Ростислава Хримаљук, историчар уметности из Лавова, Халина Вантропска, шеф Катедре за славистику Филолошког факултета у Гдањску, мр Анежка Киндлерова, руководилац Набавке и размене публикација у Slovenská knižovna из Прага, Милан Грба, кустос за југоисточну Европу у Британској библиотеци у Лондону, библиотекари из Москве и Приједора, студенти бохемистике и славистике из Косовске Митровице, доцент Паневропског универзитета Апеирон др Слободан Лукић из Бањалуке, Зоран Јовичић, председник и обновилац најстарије српске хуманитарно-просветне организације, задужбине Српског привредног друштва „Привредник” и оснивач Музеја српске дијаспоре и културе који живи и ради на релацији Сиднеј – Лондон – Београд, Рајко Игић, професор Медицинског факултета који живи у Чикагу, као и Ева Волфартер из Беча, студент примењене науке о култури и славистици на Универзитету у Клагенфурту, која је била на стручном усавршавању у БМС.

ОПШТИ ПОСЛОВИ

БМС је своју делатност у 2009. години обављала сагласно Закону о култури, Закону о библиотечкој делатности, Закону о културним добрима, Закону о Матици српској, Закону о јавним службама и другим одговарајућим законским и подзаконским прописима.

Управни одбор БМС одржао је своју 37. и 38. седницу. На седници су усвојени Записници са 36. и 37. седнице, Извештај о раду БМС за 2008. годину, Измене и допуне распореда изложби БМС за 2009. годину, Завршни рачун за 2008. годину, Финансијски план за 2009. годину, План набавки за 2009. годину, Програм рада БМС за 2010. годину, информације о Закону о култури, о припреми новог Закона о обавезном примерку и другим законима, о примени Закона о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, Ребаланс финансијског плана за 2009. годину, Ребаланс плана јавних набавки за 2009. годину, Основе финансијског плана за 2010. годину, као и информација о радовима на згради Матице српске, укључујући и део који користи БМС. Новац је обезбеђен из буџета Војводине.

На 17. седници Надзорног одбора размотрени су и усвојени Записник са 16. седнице, Завршни рачун БМС за 2008. годину, Финансијски план и План набавки за 2009. и предложено је Управном одбору да ове документе усвоји.

Одржано је 5 седница Колегијума, саветодавног тела управника, на којима су разматрана питања из области пословања, организације и праћења извршења послова.

На седници Колегијума, одржаној 7. децембра, одлучено је да се формира Одељење за рефералну и матичну делатност спајањем Одељења за рефералну делатност и Одељења за развој и матичне послове, а Новка Шокица Шуваковић именована је за заменика управника БМС.

Јавне набавке малих вредности обављане су у складу са Законом о јавним набавкама (Сл. гласник РС, бр. 116/08) и Правилником о поступку јавне набавке мале вредности (Сл. гласник РС, бр. 50/09). Сprovedено је 28 поступака јавних набавки мале вредности. Извештај о јавним набавкама достављен је Управи за јавне набавке.

Ажурно су обављени општи и административни послови.

Коришћење радног времена свакодневно је праћено, а плате су утврђиване на основу индивидуалног доприноса запослених. Сваки запослени је подносио месечни извештај.

Обављена је редовна контрола и сервисирање противпожарних апарата, АДП централе, хидраната и јонизирајућих јављача пожара.

Имовина БМС осигурана је у 2009. години.

ДАРОДАВЦИ

Објављивањем имена дародаваца који су БМС поклонили књиге и часописе током 2009. године желимо и на овај начин да им изразимо искрену захвалност.

Марија Адамовић (Нови Сад)	Сретен М. Вуковић (Београд)
Сава Анђелковић (Париз)	Србослава Вуксан (Нови Сад)
Витко Алексић (Београд)	Миро Вуксановић (Нови Сад)
Zsuzsanna Arany (Будимпешта)	Александра Вулетић (Београд)
Ernest Arnold (Капошвар)	Витомир Вулетић (Нови Сад)
Момчило Арсенијевић (Нови Сад)	Дарко Гавриловић (Нови Сад)
Јан Бабиак (Кулпин)	Милена Гавриловић (Нови Сад)
Zoltán Vada (Будимпешта)	Марија Гајицки (Нови Сад)
Боженка Бажик (Бачки Петровац)	Ранка Гашић (Београд)
Елвира Барчик (Нови Сад)	Милутин Голевић (Шабац)
Гојко Батинић (Нови Жедник)	Славко Гордић (Нови Сад)
Војин Башићевић (Нови Сад)	Симон Грабовац (Нови Сад)
Васо Беквалац (Хановер)	Исидор Граорац (Нови Сад)
Вјера Бенкова (Бачки Петровац)	Јулијана Грачан (Сремски Карловци)
Мирче Берар (Сомбор)	Александар Грачанац (Београд)
Стојан Бербер (Сомбор)	Јелица Грбић (Нови Сад)
Весна Берић (Нови Сад)	Емил Грубер (Нови Сад)
Слободан Бјелица (Нови Сад)	Вујадин Гудељ (Нови Сад)
Бранкица Божић (Нови Сад)	Кајица Даничић (Бачка Паланка)
Милена Бојанић (Сремска Митровица)	Лујо Данојлић (Београд)
Милован Бојат (Бела Црква)	Давид Дашић (Београд)
Дина Борозан (Београд)	Војислав Девић (Нови Сад)
Ђеђ Борозан (Суботица)	Atilla Délvidéki (Tataháza, Мађарска)
Љубомир Бошковић (Баваниште)	Ново Делевић (Београд)
Ведрана Бошковић (Нови Сад)	Здравко Делетић (Беране)
Добривоје Ј. Бошковић (Београд)	Самир Делибеговић (Тузла)
Љубица Бошковић (Нови Сад)	Милош Димитријевић (Београд)
Петко Бошковић (Бијело Поље)	Жарко Димић (Сремски Карловци)
Раде Браќочевић (Ковин)	Радивој Додеровић (Нови Сад)
Драгана Брдарећ (Нови Сад)	Синиша Домазет (Нови Сад)
Мирјана Брковић (Нови Сад)	Ненад Дошлић (Нови Сад)
Ђорђе Бубало (Београд)	Вера Драговић Вукчевић (Нови Сад)
Стеван Бугарски (Темишвар)	Петар Драча (Нови Сад)
Наташа Будимир (Нови Сад)	Драгомир Дујмов (Будимпешта)
Здравко Бујић (Београд)	Милан Дујмов (Будимпешта)
Миленко Бујишић (Београд)	Лили Дукова (Нови Сад)
Тамара Вајагић (Нови Сад)	А. Д. Дуличенко (Тарту)
Етел Васић (Нови Сад)	Јован Дунђин (Нови Сад)
Марија Ваш (Нови Сад)	Милета Ђоковић (Рашка)
Боривој Везмар (Београд)	Радомир Ђорђевић (Београд)
Власта Венчеловски (Нови Сад)	Милан Ђорђић (Бијељина)
Марија Вивод (Нови Сад)	Александар Ђурић (Сремски Карловци)
Слободан Видаковић (Нови Сад)	Жељко Ђурић (Београд)
Розалија Вилић (Нови Сад)	Тома Ђурић (Ваљево)
Данка Вишекруна (Нови Сад)	Срђан Ђуровић (Нови Сад)
Војислав Вујановић (Сарајево)	Блашко Еветовић (Нови Сад)
Слободан Вујић (Београд)	Боривој Ердељан (Нови Сад)
Стеван Вујић (Черевећ)	Драгутин Жак (Нови Сад)
Даница Вујков (Нови Сад)	Милан Живановић (Нови Сад)
Тамара Вујков Ђурановић (Нови Сад)	Миша Жижацић (Нови Сад)
Момчило Ђ. Вукићевић (Нови Сад)	Драгомир Жижак (Нови Сад)
Слободан Вуковић (Београд)	Драгиша Жунић (Жабал)

Владимир Захорец (Цирих)
 Драгољуб Збиљић (Нови Сад)
 Јосип Згомба (Сремска Каменица)
 Милош Зеремски (Београд)
 Зоран Зечевић (Сремчица)
 Ирена Зечевић (Бачка Паланка)
 Петер В. Зима (Клагенфурт)
 Анђелка Златковић (Нови Сад)
 Горан Иванишевић (Загреб)
 Зора Иванов (Нови Сад)
 Јанко Н. Ивановић (Брза Паланка)
 Соња Ивановић (Нови Сад)
 Бошко Ивков (Нови Сад)
 Рајко Игић (Чикаго)
 Братислава Идвореан Стефановић (Нови Сад)
 Живан Иштванић (Бела Црква)
 Чедомир Јанић (Београд)
 Тадија Јаничић (Нови Сад)
 Драган Јанков (Нови Сад)
 Љубомир Јанковић (Нови Сад)
 Миливоје Јанковић (Нови Сад)
 Јан Јанковић (Братислава)
 Сима Јанчић (Сомбор)
 Милован Јеврић (Бијело Поље)
 Јован Јерковић (Нови Сад)
 Александра Јовановић (Нови Сад)
 Василије Јовановић (Нови Сад)
 Вера Јовановић (Нови Сад)
 Георг Јовановић (Нови Сад)
 Данило Јовановић (Нови Сад)
 Павле Јовановић (Нови Сад)
 Марија Јованцаи (Нови Сад)
 Душан Јованчевић (Нови Сад)
 Душан Јовичић (Сомбор)
 Владимир Јокановић (Нови Сад)
 Нада Јолер (Нови Сад)
 Милан Јосић (Загреб)
 Карољ Јунг (Нови Сад)
 Шимун Јуришић (Сплит)
 Иван Капичић (Цетиње)
 Мирјана Карановић (Нови Сад)
 Илија Катић (Нови Сад)
 Даниела Кермеци (Нови Сад)
 Марко Кешел (Београд)
 Љиљана Клевернић (Нови Сад)
 Мирко Ковачевић (Нови Сад)
 Мирјана Ковачек (Нови Сад)
 Јелена Ковачек Светличић (Нови Сад)
 Десанка Козарев (Нови Сад)
 Светозар Кољевић (Нови Сад)
 Горан Комар (Херцег Нови)
 Сениша Корица (Нови Сад)
 Даниела Королија Црквењаков (Нови Сад)
 Десанка Костић (Нови Сад)
 Дејан Крагић (Сремска Каменица)
 Јан Красни (Београд)
 Небојша Кузмановић (Бачка Паланка)
 Жолт Лазар (Нови Сад)
 Нада Лазић (Нови Сад)
 Славица Лазић (Нови Сад)
 Миле Лекић (Нови Сад)
 Лазар Лепшановић (Нови Сад)
 Војислав М. Лопичић (Београд)
 Ђорђе Н. Лопичић (Београд)
 Наталија Лудошки (Нови Сад)
 Лазар Лукајић (Нови Сад)
 Слободан Лукић (Бањалука)
 Александар Луковић (Београд)
 Слободанка Луковић (Крагујевац)
 Александар Мајсторовић (Нови Сад)
 Душанка Максимовић (Нови Сад)
 Јулијан Малацко (Нови Сад)
 Љиљана Маленица (Београд)
 Родољуб Маленчић (Нови Сад)
 Адам Марић (Нови Сад)
 Ратко Марковић (Београд)
 Adam Marszalek (Торуњ)
 Љиљана Матић (Нови Сад)
 Петар Матицки (Ниш)
 Хелен Месарош (Торонто)
 Радивоје М. Мијатовић (Суботица)
 Тамара Мијатовић (Нови Сад)
 Градимир В. Миловановић (Београд)
 Драгиња Милојевић (Нови Сад)
 Драгана Милутиновић (Нови Сад)
 Милан Милутиновић (Нови Сад)
 Гордана Ј. Миљковић (Параћин)
 Ката Мирић (Нови Сад)
 Катарина Мирић Рибейро (Paredes, Португал)
 Боривој Миросављевић (Нови Сад)
 Митар Митровић (Београд)
 Ратко Митровић (Београд)
 Бранко Мићић (Бановци)
 Радован Мићић (Нови Сад)
 Оливера Михајловић (Нови Сад)
 Душанка Мрковачки (Нови Сад)
 Никола Муњас (Нови Сад)
 Мирјана Недељковић (Врбас)
 Гордана Нејгебауер (Нови Сад)
 Чаба Немет (Нови Сад)
 Љубица Никачевић (Нови Сад)
 Владимир Николић (Нови Сад)
 Горан Николић (Опово)
 Миленко Николић (Hilden, Немачка)
 Мирјана Николић (Нови Сад)
 Тамара Николић (Нови Сад)
 Драган Ничић Циноберски (Чаглавица)
 Јована Новаков (Черевећ)
 Мирјана Новаков (Нови Сад)
 Роберт Обрадовић (Napaïmo, Канада)
 Гордана Опалић (Нови Сад)
 Ђорђе Опачић (Нови Сад)
 Рајко Оровић (Подгорица)

Часлав Оцић (Београд)
 Петар Павлов (Нови Сад)
 Милена Павловић (Нови Сад)
 Драгољуб Пантовић (Београд)
 Димитрије Панфилов (Нови Сад)
 Владимир Пањковић (Нови Сад)
 Пуниша Папић (Прибој)
 Ирина Папуга (Нови Сад)
 Милан Парошки (Нови Сад)
 Саша Парошки (Нови Сад)
 Дејан Пашић (Инђија)
 Павле Пејак (Нови Сад)
 Вељко Пејинов (Нови Сад)
 Миленко Пекић (Београд)
 Драгољуб Перић (Нови Сад)
 Михаило Перуничкић (Нови Сад)
 Магдалена Петин (Нови Сад)
 Гордана Петковић (Нови Сад)
 Виктор Васиљевич Петраков (Москва)
 Даница Петровић (Београд)
 Илија Петровић (Нови Сад)
 Мирослава Петровић (Нови Сад)
 Радмила Петронијевић (Земун)
 Адриене Пинтер (Нови Сад)
 Лазар Попара (Нови Сад)
 Александар Поповић (Београд)
 Миодраг С. Поповић (Велика Плана)
 Ранко Поповић (Бањалука)
 Славка Поповић (Шајкаш)
 Васо Предојевић (Љубљана)
 Даница Прекогачић (Нови Сад)
 Adalbert Przibram (Kehl, Немачка)
 Бранка Протић Гава (Нови Сад)
 Горан Пузић (Нови Сад)
 Жене Ј. Пургер (Печуј)
 Јанко Радовановић (Београд)
 Александар Радовић (Нови Сад)
 Божо Радовић (Београд)
 Павица Радовић (Нови Сад)
 Мина Радојевић (Нови Сад)
 Радоје Радосављевић (Обреновац)
 Виктор Радун (Нови Сад)
 Негован Рајић (Trois-Rivieres, Канада)
 Ђуро Рајковић (Петроварадин)
 Раденко Рајић (Нови Сад)
 Мирјана Ракушић (Нови Сад)
 Петар Ранцингер (Сремски Карловци)
 Тијана Рапајић (Нови Сад)
 Никола Рацковић (Београд)
 Небојша Рашо (Херцег Нови)
 Миливој Рељин (Нови Сад)
 Савка Репић (Нови Сад)
 Владимир Роквић (Бачка Паланка)
 Марко Роквић (Бачка Паланка)
 Нада Роквић (Бачка Паланка)
 Мирљуб Рудић (Нови Сад)
 Светозар Савковић (Буковац)

Татјана Сапунчић (Нови Сад)
 Славко Седлар (Вршац)
 István Szathmári (Будимпешта)
 Károly Szilágyi (Будимпешта)
 Ласло Силађи (Нови Сад)
 Коста Симин (Нови Сад)
 Ружица Симин Допуђа (Нови Сад)
 Зоран Спасојевић (Крагујевац)
 Милорад Срдановић (Врбас)
 Ивица Стаменковић (Београд)
 Љиљана Стаменовић (Сремски Карловци)
 Ђорђе Станковић (Београд)
 Богдан Станојев (Нови Сад)
 Владан Станојев (Нови Сад)
 Павле Станојевић (Нови Сад)
 Мирјана Д. Стефановић (Нови Сад)
 Никола Стефановић (Београд)
 Оља Стефановић (Нови Сад)
 Никша Стипчевић (Београд)
 Миша Стојановић (Нови Сад)
 Срђан Стојанчев (Београд)
 Миленко Стојичић (Бањалука)
 Оливера Стошић Ракић (Београд)
 Мира Ступар (Нови Сад)
 Радослав Субић (Србобран)
 Драгољуб Супић (Нови Сад)
 Тихомир Тапавица (Нови Сад)
 Недељко Терзић (Сремска Митровица)
 Иван Терљук (Нови Сад)
 Драгиша Толмач (Зрењанин)
 Илинка Трифуновић (Нови Сад)
 Станко Трифуновић (Нови Сад)
 Никола Турајлић (Шајкаш)
 Раде Ђирић (Нови Сад)
 Милан Ђирковић (Књажевац)
 Драго Ђупић (Београд)
 Миодраг Ђупић (Подгорица)
 Слободан Увалић (Инсбрук)
 Светлана Узелац (Нови Сад)
 Весна Укропина (Нови Сад)
 Ненад Урић (Београд)
 Жељко Фајфрић (Шид)
 Мирослава Француски (Нови Сад)
 Петер Хајнерман (Нови Сад)
 Милутин Хинић (Београд)
 Вићазослав Хроњец (Нови Сад)
 Весна Цветићанин (Ниш)
 Љубивоје Церовић (Нови Сад)
 Mariano Colletta (Палермо)
 Боривој Чалић (Вуковар)
 Силвија Чамбер (Нови Сад)
 Душан Чампраг (Нови Сад)
 Радоје Чоловић (Београд)
 Горан Чукић (Беране)
 Марија Чурчић (Тител)
 Јелисавета Шафраћ (Нови Сад)
 Александра Шево (Нови Сад)

- Верица Шево (Нови Сад)
 Соња Шербан (Београд)
 Бошко Шербечија (Сремски Карловци)
 Оливера Шербечија (Сремски Карловци)
 Богољуб Шијаковић (Београд)
 Софија Шкорић (Торонто)
 Љубомир Шовљаков (Футог)
 Радмила Шовљански (Нови Сад)
 Новка Шокица Шуваковић (Жабалъ)
 Маја Штрбац (Нови Сад)
 Тихомир Шуваков (Нови Сад)
 Ксенија Шуловић (Нови Сад)
- Агрономски факултет (Чачак)
 Академија СПЦ за уметност и конзервацију (Београд)
 Алфаграф (Петроварадин)
 Амбасада Финске (Београд)
 Америчка амбасада (Београд)
 Амерички кутак (Нови Сад)
 Антологија (Београд)
 Антрополошко друштво Србије (Нови Сад)
 Арт клиника (Нови Сад)
 Архив Југославије (Београд)
 Асоцијација независних писаца „Емпиреј” (Београд)
 Астрономска опсерваторија (Београд)
 Аустријска амбасада (Београд)
 Аустријски културни форум (Београд)
 Academica (Београд)
 Балетска школа (Нови Сад)
 Балканолошки институт САНУ (Београд)
 Београдска пословна школа (Београд)
 Библиотека „Браћа Настасијевић” (Горњи Милановац)
 Библиотека просветних радника (Нови Сад)
 Библиотека шабачка
 British Library (Лондон)
 Висока пословна школа струковних студија (Нови Сад)
 Висока техничка школа струковних студија (Третеник)
 Висока школа за образовање васпитача (Суботица)
 Високо еванђеоско теолошко училиште (Осијек)
 Војнотехнички институт (Београд)
 Галерија Матице српске (Нови Сад)
 Географски факултет (Београд)
 Гимназија „Светозар Марковић” (Суботица)
 Градска библиотека (Нови Сад)
 Градска библиотека „Владислав Петковић Дис” (Чачак)
 Градска библиотека Панчево
 Грађевинско-архитектонски факултет (Ниш)
 DVV International (Бон)
 Дом омладине Панчево
- Друштво економиста (Ниш)
 Друштво за заштиту од зрачења Србије (Београд)
 Друштво за српски језик и књижевност (Београд)
 Друштво одржавалаца техничких система (Београд)
 Друштво пријатеља српских манастира „Студенички круг” (Београд)
 Друштво психолога Србије (Београд)
 Друштво Словенаца „Сава” (Београд)
 Дукљанска академија наука и умјетности (Подгорица)
 Економски факултет (Ниш)
 Економски факултет (Суботица)
 Електротехнички институт „Никола Тесла” (Београд)
 Ентомолошко друштво Србије (Београд)
 Етнографски институт САНУ (Београд)
 Етнографски музеј (Београд)
 European Centre of Byzantine and Post-byzantine Monuments (Солун)
 Есoprint (Београд)
 Завод за информатику и статистику (Београд)
 Завод за уџбенике (Београд)
 Задужбина Андрејевић (Београд)
 Змајеве дечје игре (Нови Сад)
 Извршно веће АП Војводине (Нови Сад)
 Институт за здравствену заштиту мајке и детета Србије „Др Вукан Чупић” (Београд)
 Институт за књижевност и уметност (Београд)
 Институт за криминолошка и социолошка истраживања (Београд)
 Институт за ментално здравље (Београд)
 Институт за новију историју Србије (Београд)
 Институт за рударство и металургију (Бор)
 Институт за српски језик (Београд)
 Институт за српску културу (Приштина–Лепосавић)
 Институт за стратегијска истраживања (Београд)
 Институт за хигијену и технологију меса (Београд)
 Институт „Нишка Бања”
 International Atomic Energy Agency – IAEA (Беч)
 International Labour Office (Женева)
 Infonet Group (Београд)
 Информативно-издавачка установа СПЦ (Београд)
 ИП „Жарко Албуљ” (Београд)
 Islamic Relations Office (Mashhad, Iran)
 Историјски архив (Јагодина)

- Историјски архив Београда
 Историјски архив Шумадије (Крагујевац)
 Историјски институт (Београд)
 ИФЛА (Хаг)
 Јединствено удружење Србије за квалитет
 – ЈУСК (Београд)
 Кинеска амбасада (Београд)
 Књижевна заједница Југославије (Прије-
 поље)
 Компанија Новости (Београд)
 Конрас (Београд)
 Krug Commerce (Београд)
 КУД „Бранислав Нушић” (Брзан)
 Културни центар „Рибница” (Краљево)
 Лексикографски завод „Мирослав Крлежа”
 (Загреб)
 Лукоил (Београд)
 Magyar Szó (Нови Сад)
 Мала велика књига (Нови Сад)
 Мали Немо (Панчево)
 Математички факултет (Београд)
 Матица српска (Нови Сад)
 Медицински факултет (Ниш)
 Медицински факултет (Нови Сад)
 Министарство културе Србије (Београд)
 Министарство финансија – Пореска управа
 (Београд)
 Младинска књига (Београд)
 Музеј града Новог Сада
 Музеј савремене уметности Војводине (Нови
 Сад)
 Народна банка Србије (Београд)
 Народна библиотека (Бор)
 Народна библиотека (Пирот)
 Народна библиотека (Ужице)
 Народна библиотека „Др Ђорђе Натшевић”
 (Инђија)
 Народна библиотека „Илија М. Петковић”
 (Пожаревац)
 Народна библиотека „Ресавска школа” (Де-
 спотовац)
 Народна библиотека Србије (Београд)
 Народна библиотека „Стефан Првовенчани”
 (Краљево)
 Народна библиотека „Филип Вишњић” (Би-
 јељина)
 Народна и универзитетска библиотека Ре-
 публике Српске (Бањалука)
 Народна скупштина Републике Србије (Бео-
 град)
 Народни музеј (Краљево)
 Народни музеј Словеније (Љубљана)
 Научно друштво аграрних економиста Бал-
 кана (Београд)
 Научно друштво математичара (Бањалука)
 New Era Publications International (Glostrup,
 Данска)
 НС центар (Нови Сад)
 Open Society Fund (Њујорк)
 Општина Панчево
 Општина Параћин
 Orpheus (Нови Сад)
 Педагошки музеј (Београд)
 Планинарски савез Србије (Београд)
 Планинарско-смучарски савез Војводине
 (Нови Сад)
 Планинарско-смучарско друштво „Железни-
 чар” (Нови Сад)
 Покрајински омбудсман (Нови Сад)
 Покрет горана Новог Сада
 Пољопривредни факултет (Нови Сад)
 Правни факултет (Нови Сад)
 „Првенство Европе 2009” ДОО (Нови Сад)
 Природно-математички факултет (Нови Сад)
 Pro femina (Београд)
 Прометеј (Земун)
 Републички завод за заштиту културно-исто-
 ријског и природног наслеђа (Бањалука)
 Републички завод за заштиту споменика кул-
 туре (Београд)
 Републички завод за статистику Србије (Бео-
 град)
 Ресавска библиотека (Свилајнац)
 Royal Air Force College (Cranwell, Велика Бри-
 танија)
 Рударско-геолошки факултет (Београд)
 Савез грађевинских инжењера Србије (Бео-
 град)
 Савез јеврејских општина Србије (Београд)
 Савез Срба у Румунији (Темишвар)
 САНУ – Огранак у Новом Саду
 Свемонт (Петроварадин)
 Службени гласник (Београд)
 Società Dalmata di storia patria (Рим)
 Спомен-збирка Павла Бељанског (Нови Сад)
 Српска академија наука и уметности (Бео-
 град)
 Српска школска књига (Београд)
 Српски културни клуб (Љубљана)
 Српски пословни клуб „Привредник” (Бео-
 град)
 Српски сабор Двери (Београд)
 Српско друштво за заштиту вода (Београд)
 Српско друштво за механику (Крагујевац)
 Српско књижевно друштво (Београд)
 Српско хемијско друштво (Београд)
 Стеријино позорје (Нови Сад)
 Стоматолошки факултет (Београд)
 Tesla Memorial Society of Switzerland (St. Gal-
 len)
 Технички факултет „Михајло Пупин” (Зре-
 њанин)
 Технолошки факултет (Нови Сад)
 Удружење „Јасеновац–Градина” (Бањалука)

Удружење расељених Сањана „Санска огњишта” (Бањалука)
 Удружење ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца (Београд)
 Уметничка галерија „Стара капетанија” (Земун)
 УНЕСКО (Париз)
 Универзитет у Крагујевцу
 Универзитет у Новом Саду
 United Nations Development Programme (Београд)
 UNHCR Канцеларија (Београд)
 Факултет организационих наука (Београд)
 Факултет спорта и физичког васпитања (Београд)
 Факултет спорта и физичког васпитања (Ниш)
 Факултет техничких наука (Нови Сад)
 ФАО (Рим)
 Фармацеутска комора Србије (Београд)
 Фармацеутски факултет (Београд)
 Filozofická fakulta (Nitra)
 Филозофски факултет (Београд)
 Филозофски факултет (Ниш)
 Филозофски факултет (Нови Сад)
 Филозофски факултет – Институт за хунгарологију (Нови Сад)
 Филолошко-уметнички факултет (Крагујевац)
 Фонд „Борислав Пекић” (Београд)
 Фонд за отворено друштво – Србија (Београд)
 Фондација Институт отворено општество (Скопље)
 Форум (Нови Сад)
 Форум за безбедност и демократију (Београд)
 Fritz Thyssen Stiftung (Келн)
 Хипербореја (Београд)
 Центар за безбедносне студије (Београд)
 Центар за културу „Вук Караџић” (Лозница)
 Центар за културу и уметност Алексинац
 Центар за културу Пожаревац
 Централна библиотека Универзитета у Новом Саду
 Color Press Group (Нови Сад)
 Црвени крст Србије (Београд)
 Чикош штампа (Суботица)
 Шумарски факултет (Београд)

ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Извештај о раду Галерије Матице српске у 2009. години

Галерија Матице српске је током 2009. године реализовала усвојен Програм рада у складу са циљевима и задацима Матице српске и законским прописима који регулишу делатности од општег интереса у области заштите културних добара и јавних служби, Статутом и Стратешким планом 2009–2012. године. Остваривање Програма рада било је условљено обимом и роковима достављања финансијских средстава одобрених за делатност и планиране пројекте. На седници Управног одбора која је одржана 13. марта 2009. године усвојен је Стратешки план 2009–2012. године који представља смернице за рад Галерије у наредном периоду.

Највећа пажња посвећена је формирању и отварању нове сталне изложбе *Српска уметност 19. века: Људи и догађаји – слика процлошти*, која је отворена 6. фебруара. Концепт сталне изложбе ослања се на уметничка дела од изузетног и великог значаја у власништву Галерије и има за циљ да представи развој српске уметности од почетка до краја 19. века. Кроз одабрана уметничка дела приказани су људи и догађаји значајни за историју српског народа тога доба. Поставка је настала као резултат тимског рада кустоса и конзерватора и почива на вредновању достигнућа претходника, али и на примени идеја савремених методолошких модела тумачења уметности новијег доба.

Током 2009. године отворене су следеће изложбе Галерије Матице српске: *Поклон збирка Марице Радојчић; Евројски контексти – Добровић, Шумановић, Коњовић, Шујуић; Койије њечайи са њовеља српских владара и власиеле од 13. до 17. века – Збирка Галерија Матице српске; Бранко Радичевић у српској визуелној култури крајем 19. века* и гостујуће изложбе: *Он без актиа* Музеја савремене уметности у Београду; *Млади 2009* Ниш Арт Фондације; изложба студената завршне године Академије уметности у Новом Саду; *Кључеви снова – Милена Павловић Барили; ДАНС – Награда „Иван Табаковић”*.

У организацији Галерије Матице српске одржана су три међународна стручна скупа: два из области конзервације – „Конзерваторска испитивања и њихов утицај на конзерваторске одлуке и третман” и „Сарадња Друштва конзерватора Србије и Удружења реставратора Мађарске” – и један из музеологије – „Нове тенденције у музеологији – Сталне поставке”.

Ноћ музеја ове године је била посвећена промоцији новоотворених сталних поставки, завршеном едукативном програму *Слике и звуци* и гостујућој изложби Музеја савремене уметности у Београду *Он без актиа*. Посетиоцима је омогућено да стварају пред ремек-делима националне уметности, да се опробају у дидактичким играма слагалица и проналажења детаља на уметничким делима из сталне поставке. Током Ноћи музеја Галерију је посетило 9.000 посетилаца.

Посебна пажња била је посвећена дечјим програмима, завршетку пројекта *Слике и звуци*. У програмима су учествовала деца предшколског узраста, нижих разреда основних школа и Музичке школе „Исидор Бајић” из Новог Сада. Дечје програме је пратила публикација *Моја Галерија – Слике и звуци*. Поводом обележавања 150 година од рођења Паје Јовановића реализован је нови едукативни програм Био једном један сликар..., који прати одговарајућа публикација намењена деци. Програм се реализује током школске 2009/2010. године.

Из штампе су изашле следеће публикације: *Поклон збирка Марице Радојчић; Тронови манастира Крушедола; Водич за 18. век и Водич за 20. век* на енглеском језику; *Европски конјексти – Добровић, Шумановић, Коњовић, Шујић* мр Тијане Палковљевић; *Коије печата са њовеља српских владара и власите 13–17. века – Збирка Галерије Матице српске* Ратомира Кулића и *Кули Бранка Радичевића у српској визуелној култури крајем 19. века* Снежане Мишић.

Уз подршку Ротари клуба Нови Сад набављен је и промовисан мобилни степенишни пењач са гусеницом који особама у инвалидским колицима омогућава да превазиђу архитектонске баријере и приступ Галерији. Обезбеђивањем мобилног степенишног пењача са гусеницом начињен је први корак у унапређењу доступности изложбеног простора, али и сарадње Ротари клуба Нови Сад и Галерије Матице српске. Овом донацијом Ротари клуб Нови Сад постао је члан Клуба пријатеља и институционални покровитељ Галерије Матице српске.

Др Бранка Кулић, управница Галерије Матице српске, отишла је у старосну пензију 30. децембра. Њу је Управни одбор Матице српске на својој седници одржаној 14. децембра, уз сагласност Министарства културе Републике Србије, разрешио дужности и именовано новог управника и Управни и Надзорни одбор Галерије Матице српске. За управника је именована мр Тијана Палковљевић, досадашњи помоћник управника. За председника Управног одбора именован је проф др Мирослав Тимотијевић, за чланове др Драган Станић, др Бранка Кулић, Даниела Королија Црквењаков и Добрила Јерков. За председника Надзорног одбора именована је проф. др Лидија Мереник, а за чланове Јелица Грбић и Данило Вуксановић.

Припремљен је и постављен веб-сајт Галерије Матице српске на адреси www.galerijamaticesrpske.rs. У току 2009. године забележено је 21.288 посета и емитовано је 88 телевизијских и 180 штампаних прилога у медијима.

Осим уобичајено добре сарадње са Матицом српском и Библиотеком Матице српске, успешна сарадња остварена је и са Музејом Војводине, Музејом града Новог Сада, Академијом уметности, Спомен-збирком Павла Бељанског, Музејом савремене уметности Војводине, Покрајинским заводом за заштиту споменика културе, Градским заводом за заштиту споменика културе, Културним центром Новог Сада, Змајевим дечјим играма, Огранком Српске академије наука и уметности, Филозофским факултетом и Технолошким факултетом у Новом Саду, Галеријом Српске академије наука и уметности, Народним музејом, Музејом Српске православне цркве, Музејом савремене уметности, Музејом Вука и Доситеја, Филозофским факултетом – Катедром за историју уметности, Друштвом Српско-руског пријатељства у Београду, Епархијом бачком, Епархијом сремском, Градским музејом у Вршцу, Народним музејом у Зрењанину. Настављена је већ успостављена сарадња са дечјим часописом *Машталца* и Предшколском установом „Радосно детињство” и Музичком школом „Исидор Бајић”.

За успешно остварену сарадњу Галерија Матице српске је добила Захвалницу Војвођанског фестивала класичне гитаре и Захвалницу тима издавача монографије *Други српски устанак* Српског културног круга Нови Сад и Бјељина, Града Источно Сарајево и Владе Републике Српске.

Редовну и програмску делатност, са закашњењем и смањеним средствима, финансирало је Министарство културе Републике Србије. Програмску делатност делимично је финансирало Извршно веће АП Војводине – Покрајински секретаријат за културу и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој.

Током 2009. године Галерија Матице српске успешно је реализовала своју редовну и планирану програмску делатност.

ПОПУЊАВАЊЕ ЗБИРКИ

Одржана су четири састанка Комисије за заштиту и попуњавање уметничког фонда: 27. фебруара, 28. априла, 28. септембра и 10. новембра.

Евиденција уметничких дела

Током 2009. године евидентирана су следећа уметничка дела:

- Новак Радонић, *Девојка са канаринцем*, 1858, уље на платну, 86 x 72 cm;
- Живко Петровић, *Св. Никола*, уље на платну, 79,5 x 66,5 cm;
- Константин Пантелић, *Мучење св. Варваре* (копија по Теодору Илићу Чешљару), 1860, уље на платну, 183 x 135 cm (са рамом)/133 x 90 cm;
- Васа Ешкићевић, *Пробој Солунског фронтa*, 1919, уље на платну, 120 x 190 cm; *Пробој Солунског фронтa* (према слици Васа Ешкићевића), 1921, олеографија каширана на платну, 20 x 16,5 cm;
- Јован Поповић, *Порџреј Мирка Маринковића, њрџовца београдског*, 1850, уље на платну, 86 x 68,7 cm;
- Младен Јосић, *Концерџ у њољу*, око 1924, уље на платну, 89,5 x 69,5 cm;
- Вељко Станојевић, *Куџачице на Рабу*, око 1929, уље на платну, 98,5 x 75,5 cm;
- Сава Шумановић, *Две фиџуре I*, пре 1927, уље на папиру каширано на картон, 73 x 37 cm;
- Сава Шумановић, *Две фиџуре II*, пре 1927, уље на папиру каширано на картон, 73 x 37 cm;
- Сава Шумановић, *После куџања* (скица за слику после купања), око 1936, оловка на папиру, 25 x 18 cm;
- Непознати аутор (Васа Поморишац?), *Порџреј њеџознаџог младића*, 1920–40, уље на платну, 46 x 37 cm;
- Никола (или Душан) Алексић, *Порџреј Алексе Јоановића*, 1873, уље на платну, 67,2 x 54,7 cm;
- Непознати иконописац последње четвртине 18. века, *Богородица винчанско-бездинска*, датирано у запису 1782. г., темпера (?) на дасци, 65 x 48 cm;
- Младен Јосић (?), *Дечак са усном хармоником*, потпис и запис нечитак, уље на платну, 65 x 48 cm;
- Непознати иконописац из круга Шербана Поповића, *Исус Хрисиџос*, средина 18. века, темпера на дасци, 73,5 x 50 cm;
- Непознати хромолитограф (према П. Чортановићу и А. Стефановићу), издање Творнице црквених утвари Лука К. Алексијевић, *Сџаљивање моџиџију Св. Саве*, крај 19 – поч. 20. века, хромолитографија на папиру, каширано на платно, 47 x 71,5 cm;
- Владислав Тителбах/Titelbach, Franz Ladislav (1847–1925), *Пролеђни радови у сеоском домађинсџиву у Србији*, 1903. г., туш и акварел на хартији, каширано на картон, 85 x 61 cm;
- Иван Радовић (?), *Ауџоакџ*, око 1925. г., уље на хартији, каширано на дрво, 106 x 70 cm;
- Непознати страни сликар сред. 19. века [./...]berg/, *Порџреј њеџознаџог мушкарца*, могуће члан породице Карачоњи, пошто према изјави власника потиче из дворца у Конаку;
- Verner (потписано само презименом), *Порџреј бана*, 1923. г., уље на платну, 67,5 x 54 cm;
- евидентиран је 1 рад Вилхелма вон Каулбаха, *Порџреј џосџодина*, оловка на папиру, 20 x 16,5 cm (цртеж се поклапа са сликом атрибуираном Константину Данилу, *Порџреј Јована Пеџровића – ковача*, власништво Музеја града Београда.

Откуп уметничких дела

Откупљена су два уметничка дела за збирку 20. века:

- Младен Јосић, *Концерт у јулу* // *Скица коња*, око 1924, уље на платну, 89,5 x 69,5 // 69,5 x 89,5 cm, ГМС/У 5630, откупљено, а претходно евидентирано од власника Бранка Јаковљевића из Новог Сада, (Уговор, арх. бр. 0103-33/10 од 8. децембра 2009);

Младен Јосић, *Концерт у јулу*, око 1924, ГМС/У 5630

- Миленко Д. Ђурић, *Рибари у чамцу*, 1930–40, уље на платну, 48,5 x 76 cm, ГМС/У 5631, откупљено од власнице Славојке Тодоров из Новог Сада (Уговор, арх. бр. 0103-33/11 од 10. децембра 2009).

Каталогизирана и инвентарисана уметничка дела

После изложбе *Коије њечайа са њовеља срѣских владара и власѣеле 13–17. века*, одлучено је да се ове копије евидентирају (каталогизирају и инвентаришу). Отисци печата стигли су из Беча 1910. године, од 1947. године припадају ГМС. Алекса Ивић, др Вацлав пл. Кратохвил и др Јосиф Малот успели су да израде 107 одливака са печата:

Краљ Сѣефан Радослав, 1234; *Бан босански Маѣиѣа Нинослав*, 1240; *Кнез хумски Андриѣа*, 1234–1240; *Краљ Сѣефан Владислав*, 1234–1242; *Краљ Сѣефан Владислав (аверс)*, 1234–1242; *Краљ Сѣефан Владислав (реверс)*, 1234–1242; *Кнез хумски Андриѣа*, 1249; *Краљ Сѣефан Урош*, 1254; *Краљ Сѣефан Урош*, 1242–1276; *Краљ Сѣефан Урош*, 1242–1276; *Краљ Сѣефан Милуѣин*, 1305–1307; *Краљѣиѣа Јелена*, 1278–1314; *Краљ Сѣефан Душан*, 1334; *Краљ Сѣефан Душан (реверс)*, 1350; *Цар Сѣефан Душан (аверс)*, 1350; *Бан босански Тврѣико I*, 1356; *Бан босански Тврѣико I*, 1367; *Цар Сѣефан Урош (аверс)*, 1360; *Цар Сѣефан Урош (реверс)*, 1360; *Александар од Канине и Авлоне*, 1368; *Краљ Вуѣаѣин Мрњавѣѣиѣ*, 1370; *Грѣур власѣелин у Конављу*, 1300–1376; *Балѣа ѣосѣодар Зеѣе*, 1379; *Краљ Сѣефан Тврѣико I*, 1382; *Драѣки Дуѣа Балѣа*, 1385; *Вук Бранковић*, 1387; *Кнез Радѣ Санковић*, 1391; *Жуѣан Бељак Санковић*, 1391; *Краљ Сѣефан Дабиѣа*, 1392; *Кнез Павле Раденовић*, 1397; *Краљ Сѣефан Осѣоѣа*, 1399; *Војвода Радѣ Санковић*, 1399; *Краљ Сѣефан Тврѣико II Тврѣиковић*, 1421; *Краљ Сѣефан Тврѣико II Тврѣиковић*, 1405; *Десѣоѣи Сѣефан Лазаревић*, 1405; *Ђурађ Бранковић*, 1406; *Кнез Грѣур Вуѣосалић*, 1418; *Краљ Сѣефан Осѣоѣић*, 1419; *Краљ Сѣефан Осѣоѣић (аверс)*, 1419; *Кнез Вук Хранић*, 1420; *Велики војвода Сандаљ Хранић*, 1420; *Краљ Сѣефан Тврѣико II Тврѣиковић*, 1420; *Војвода Радосав Павловић*, 1421; *Војвода Радосав Павловић*, 1423; *Велики Војвода Радосав Павловић*, 1432; *Краљ Сѣефан Тврѣико II Тврѣиковић*, 1433; *Краљ Сѣефан Тврѣико II Тврѣиковић*, 1433; *Босански војвода Ђурађ*, 1434; *Реѣублиѣа Дубровник*, 1436; *Кнез Радосав Драђиѣић Косаѣа*, 1438; *Кнез Радосав Драђиѣић Косаѣа*, 1438; *Десѣоѣи Ђурађ Бранковић*, 1439; *Војвода Сѣѣјейан Вуѣѣић Косаѣа*, 1440; *Војвода Сѣѣјейан Вуѣѣић Косаѣа*, 1440; *Војвода Сѣѣјейан Вуѣѣић Косаѣа*, 1440; *Војвода Сѣѣјейан Вуѣѣић Косаѣа*, 1443; *Десѣоѣи Ђурађ Бранковић*, 1444; *Краљ Сѣефан Томаѣ Осѣоѣић (аверс)*, 1444; *Краљ Сѣефан Томаѣ Осѣоѣић (реверс)*, 1444; *Десѣоѣи Ђурађ Бранковић*, 1445; *Ђорђе Касѣѣриѣиѣа Скендербеѣ*, 1450; *Кнез Владислав Херѣеѣовић*, 1451; *Краљ Сѣефан Томаѣ Осѣоѣић (аверс)*, 1451; *Краљ Сѣефан Томаѣ Осѣоѣић (реверс)*, 1451; *Херѣеѣ Сѣѣјейан Вуѣѣић*, 1454; *Десѣоѣи Лазар Бранковић*, 1457; *Сѣефан Десѣоѣиѣовић*, 1457; *Ђорђе Касѣѣриѣиѣа Скендербеѣ*, 1459; *Краљ Сѣефан Томаѣшевић (аверс)*, 1461; *Краљ Сѣефан Томаѣшевић (реверс)*, 1461; *Војвода Владислав Херѣеѣовић, син херѣеѣа Сѣѣјейана*, 1465; *Војвода Владислав Херѣеѣовић, син херѣеѣа Сѣѣјейана*, 1466; *Херѣеѣиѣа Цеѣиѣлиѣа*, 1467; *Влаѣѣко, херѣеѣ од Свеѣоѣѣ Саве*, 1467; *Влаѣѣко, херѣеѣ од Свеѣоѣѣ Саве*, 1467; *Влаѣѣко, херѣеѣ од Свеѣоѣѣ Саве*, 1467; *Кнез Сѣѣјейан Херѣеѣовић, син херѣеѣа Сѣѣјейана*, 1467; *Влаѣѣко, херѣеѣ од Свеѣоѣѣ Саве*, 1470; *Цариѣа (суѣѣјейана) Мара*, 1470; *Ђорђе Бранковић, касниѣи десѣоѣи*, 1479; *Десѣоѣиѣиѣа Анђелина Бранковић*, 1479; *Јован Бранковић, касниѣи десѣоѣи*, 1479; *Десѣоѣи Ђорђе Бранковић, владиѣа Максим*, 1490; *Десѣоѣи Ђорђе Бранковић*, 1492; *Балѣа, херѣеѣ од Свеѣоѣѣ Саве*, 1492; *Десѣоѣи Јован Берислав*, 1505; *Павле Баѣић*, 1533; *Десѣоѣиѣиѣа Каѣѣарина Бађањѣи*, *удовиѣа десѣоѣи Сѣефана Берислава*, 1542; *Пеѣјар Баѣић*, 1606; *Паѣѣриѣарх Арсениѣе Чарноѣевић*, 1690; *Хаѣи Комнен Георђиѣевић, каѣѣеѣан ириѣѣѣи*, 1690; *Иван Милуѣиѣиновић*,

судија београдски, 1690; Јован Јаношевић, кайеџан миџровачки, 1690; Максим Аминовић, кайеџан ѓрџуревачки, 1690; Десиоџ Ђорђе Бранковић, 1429; Велики војвода босански Сџефан Вучковић, 1445; Реџублика Дубровник, 1423; Краљ Сџефан Дабиџа, 1443; Кнез Сџејан, син херџеџа Сџејана, 1469; Кнез Сџејан, син херџеџа Сџејана, 1467; Војвода Радич Санковић, 1391; Вук Хранић, браџ Сандаљев, 1419; Војвода Сандаљ Хранић, 1414; Кнез Вук Хранић, 1419; Велики војвода Сџефан Вучковић, 1435; Кнез Вук Хранић, 1420;

Инвентарни бројеви: од ГМС/У 5528 до ГМС/У 5629.

Инвентарисано је и каталогизирано 12 печатњака: Печатњаџ, моноџрам Уроџа Преџића, крај 19. века (персонални печат); Печатњаџ, иницијали др Милана Савића, крај 19. века (персонални печат); Печатњаџ, иницијали Д. С. М., крај 19. века (персонални печат); Печатњаџ, хералдички ѓрб са иницијалима ЈТ (Јован Текелија ?), 18. век (племићки печат); Печатњаџ, хералдички ѓрб (неџознаџ), 18. век (племићки печат); Печатњаџ, хералдички ѓрб Текелије од Визеџа и Керџесеџа, 1818, (породични печат); Печатњаџ, хералдички ѓрб коњаничке џуковније, 18. век, (војни печат); Печатњаџ, хералдички ѓрб Цеџа џурџиџскоџ Новоџ Сада, 18. век, (цеџовски печат);

Печатњаџ, хералдички ѓрб занайске задрџе обућара (чизмари, џиџелари, џаџучари) у Пеџровараџину, 18. век, (занатски печат); Печатњаџ, хералдички ѓрб Занайске задрџе обућара (чизмари, џиџелари и џаџучари) у Пеџровараџину, 18. век, (печат занатске задрџе); Печатњаџ, хералдички ѓрб злаџарске радионице *Rutfetisa Hristikisa Neofitosa*, 1797, (печат занатске радње); Печатњаџ, хералдички ѓрб Еванџелиџиџке конфесије у Јарку, 1831.

Инвентарни бројеви: од ГМС/У 5632 до ГМС/У 5643.

Уметничка дела у власништву Матице српске са ознаком ГМС/МС увеџена су у Књигу улаза и добила слеџеће инвентарне бројеџе од ГМС/МС 5488 до ГМС/МС 5523:

Петар Омџикус, *Гувернерова вила у Задрџу*, ГМС/МС 5488; Непознати иконописаџ, *Грџка икона (Св. Пеџар)*, ГМС/МС 5489; Ромић, *Лисџ из маџе наивџи Јуџославије* ГМС/МС 5490; Иван (Кроата ?) Лаџковић, *Лисџ из маџе наивџи Јуџославије*, ГМС/МС 5491; Драгомир Јашовић, *Без назива*, ГМС/МС 5492; Непознати цртаџ, *Херџеџоваџ*, ГМС/МС 5493 (РОМС бб); Непознати цртаџ, *Сцена из усџианка*, ГМС/МС 5494 (РОМС бб); Иван Рабузин, *Лисџ из маџе Наивџи Јуџославије*, ГМС/МС 5495; Драгиша Ђорђевић, *Салаџ у жиџином џољу*, ГМС/МС 5496; Крихубер (лат. KRICHUBER), *Вук Сџефановић оџаџ нове срџске књиге (ћир.)*, ГМС/МС 5497; Непознати вајар 20. века, *Иџраџиџа*, ГМС/МС 5498; Непознати вајар 20. века, *Сцена из ѓрџке миџологије*, ГМС/МС 5499; Непознати вајар 20. века, *Сцена из ѓрџке миџологије*, ГМС/МС 5500; Јован Јовановић Змај, *Рукоџиси са илусџираџиџом за Невен* (89 листова), ГМС/МС 5501; Сава Стојков, *Порџреџ Лазе Дунђерски*, ГМС/МС 5503; Непознати литограф 19. века, *Јован Хаџић – Милоџ Свеџић*, ГМС/МС 5504/88; Владимир Спасић, *Сеоско двориџиџе*, ГМС/МС 5505/121; Непознати сликар 20. века, *Пацићева улица у Новом Саду* (1976), ГМС/МС 5506/122; Владимир Спасић, *Пшениџно џоље*, ГМС/МС 5507/123; Воја Стојановић, *Преџели из Сокобање*, ГМС/МС 5508/193 (РОМС бб); Непознати сликар 20. века (Ј. Цветек?) *Пејзаж (Об хладни моџиџници)*, ГМС/МС 5509/130; Балинд С. (?), *Војвођанско село*, ГМС/МС 5510/140; Мирко Петковић, *Улица у Новом Саду*, ГМС/МС 5511/142; Миливој Груџић, *Меџиџо* (1919), ГМС/МС 5512/179; Непознати меџалер, *Меџаља*, ГМС/МС 5513/223; Иван Веченај, *Лисџ из маџе наиваџа Јуџославије*, ГМС/МС 5514; Тојљак (?), С. *Лисџ из маџе наиваџа Јуџославије*, ГМС/МС 5515; Непознати аутор, *Молиџвеник*, ГМС/МС 5516;

Непознати аутор, *Молићвеник*, ГМС/МС 5517; Мерсад Бербер, *Листј из графичке маје*, ГМС/МС 5518; Непознати графичар, *Додајак биљешке о ијесницима и аутиорима, што је брад (Хусеин Тахмиџић)*, ГМС/МС 5519; Мерсад Бербер, *Листј из графичке маје*, ГМС/МС 5520; Мерсад Бербер, *Без назива*, ГМС/МС 5521; Мерсад Бербер, *Тин Ујевић, њесма*, ГМС/МС 5522; Мерсад Бербер, *Листј из маје наиваца Јуџославије*, ГМС/МС 5523.

Укупно су евидентирана 22 уметничка дела, 107 копија печата са повеља српских владара и властеле XIII–XVII века, 12 печатњака, 36 уметничка дела у власништву Матице српске са ознаком ГМС/МС.

На захтев Покрајинског секретаријата за културу (број: 126-69-00234/2009.01), дато је Стручно мишљење поводом захтева за изношење у иностранство (арх. бр. 0116-27/23 од 26. новембра 2009) слике сликара, историчара уметности и ликовног критичара Миодрaга Б. Протића *Бачка ноћ*, 1955, уље на платну, 60,5 x 73,5 cm.

Поклони

Уметнички фонд Галерије обogaћен је са 9 поклоњених уметничких дела. Поклоњени су следећи радови:

- Непознати иконописац 19–20. века, *Свети Лука*, уље на платну, 63 x 47,8 cm, ГМС/У 5485, поклон Злате Рафајловић Зец из Београда (Даровно писмо, арх. бр. 0203-61/1 од 27. октобра 2008);
- Ђорђе Ивачковић, *Без назива*, 2008, графика на хартији, 17 x 23 cm, ГМС/У 5486, новогодишња честитка Галерије „Цептер” из Београда (арх. бр. 0303-35/6 од 27. децембра 2008);
- Вељко Михајловић, *Божур*, 2008, графика на хартији, лс.: 20,2 x 16,8 cm, пр.: 13 x 9,5 cm, ГМС/У 5487, новогодишња честитка аутора (Даровно писмо, арх. бр. 0303-35/6 од 27. децембра 2008);
- Данило Вуксановић је поклонио свој рад, *Портрет Милана Шћепановића, некадашњег техничара-препаратора ГМС*, 2008, акрилик на платну, 50 x 40 cm, ГМС/У 5524 (Даровно писмо, арх бр.0306-19/5 од 29. новембра 2009);
- Др Бранка Кулић је поклонила цртеж ауторке Ружице Бебе Павловић, *Анђели сјавају*, 2009, оловка на папиру, 40,5 x 41,3 cm, ГМС/У 5525 (Даровно писмо, арх. бр. 0306-19/6 од 23. октобра 2009).
- Поклоњене су две графике, новогодишње честитке: Бранко Миљуш, *Велики Вал*, 2009, сито-штампа, лс.: 24 x 34 cm, преклопљен лс.: 24 x 17 cm, ГМС/У 5644, честитка Универзитета уметности у Београду за 2010. год и Тамара Делић, *Без назива*, 2009, бакропис и акватинта, лс.: 21x 30 cm, преклопљен лс.: 21x 15 cm, пр.: 12,5 x 11,2 cm, ГМС/У 5645, честитка Академије уметности у Новом Саду за 2010. год.
- Катарина Ћирић Петровић из Новог Сада поклонила је две скулптуре Непознатог аутора, *Алеџоријска композиција/Правда (?)*, скица за декорацију у Савезној скупштини, гипс, фигурина, 60 x 34 x 20 cm, ГМС/У 5526 и *Алеџоријска композиција (?)* скица за декорацију у Савезној скупштини, гипс, фигурина, 60 x 34 x 20 cm, ГМС/У 5527.

СТАЛНА ПОСТАВКА

Стална поставка збирке 16–18. века

У сталној поставци збирке 16–18. века – *Поеџика и реџорика срџске умејно-сџи* 18. века изложено је укупно 247 радова – 189 слика, 51 графика, 3 трона, 1 царске

двери, 1 надверје са бочних двери, 1 украсна ваза са певница, 1 налоњ (Извештај арх. бр. 0302-149/1 од 23. марта).

Стална поставка збирке 19. века

Отварање нове сталне поставке – *Људи и догађаји* – слика *прошлости*

Нова стална поставка српске уметности 19. века: *Људи и догађаји* – слика *прошлости* отворена је 6. фебруара.

Осмишљена је са идејом да се кроз одабрана уметничка дела прикажу људи и догађаји значајни за историју српског народа тог доба. Одређени фондом и руковођени жељом да се публици представе најзначајнија дела, аутори поставке указали су на естетске домете и тематска опредељења епохе. У методолошком приступу коришћена је комбинација хронолошког, стилског, тематског и монографског модела. Поставка обухвата 163 уметничка дела – 104 слике, 41 графику, 12 цртежа, 5 скулптура, 1 комбиновану технику (Извештај арх. бр. 0302-14/6 од 2. фебруара).

Концепт поставке настао је као резултат тимског рада кустоса и конзерватора Галерије Матице српске и заснива се на вредновању достигнућа претходника, али и на имплементацији идеја савремених методолошких модела тумачења уметности новијег доба. Посебна пажња посвећена је конзерваторско-рестаураторским радовима на одабраним делима и савременим методама презентације. Будући да су едукативност и комуникативност императив савремене музеолошке праксе, управо је то био циљ којем се тежило приликом формирања сталне поставке.

Поздравну реч одржала је др Бранка Кулић, управница Галерије, а изложбу је отворио Небојша Брадић, министар културе у Влади Републике Србије.

У циљу промовисања приређивана су стручна тумачења: о концепту поставке, о српској уметности 19. века и о животу и уметничком стваралаштву појединих

У Галерији Матице српске је свечано отворена нова стална поставка српске уметности 19. века *Људи и догађаји* – слика *прошлости*.

уметника (Паја Јовановић, Урош Предић, Новак Радонић, Павле Симић, Ђура Јакшић). Пред изложеним делима говориле су кустоси: мр Тијана Палковљевић, Снежана Мишић и Александра Стефанов.

Отварању сталне поставке присуствовало је 500 посетилаца.

Емитовано је 9 телевизијских и објављено 13 штампаних прилога.

Позајмице из сталне поставке 19. века

Дела Паје Јовановића: *Играчица*, ГМС/У 2728; *Парсифал*, ГМС/У 257, *Аутијоритреј*, ГМС/У 2424 и *Судија за проглашење Душановог законика*, ГМС/У 1418 изложена су уместо слика *Рањени Црногорац (Рањени Херцеговац)*, ГМС/У 3912 и *Умир крви (Крвна осветља)*, ГМС/У 2070, које су позајмљене Народном музеју у Вршцу за изложбу *Слика Балкана*, отворену 16. јуна. По повратку из Вршца дела су враћена у сталну поставку.

Уместо три дела Катарине Ивановић: *Старица се моли пред обед*, ГМС/У 825, *Млада жена у српском*, ГМС/У 1538 и *Мртва природа са чешљугаром*, ГМС/У 343 која су позајмљена Народној банци Србије за изложбу *Катарина Ивановић – прва српска сликарка*, изложена су дела Ђуре Јакшића – 4 портрета: *Портрет даме*, ГМС/У 920, *Младен Јовановић, учитељ и свештеник из села Сење код Раванице*, ГМС/У 1298, *Крстиа Николајевић, адвокат у Пожаревацу*, ГМС/У 3026 и *Живана Николајевић, сурјуга Крстије Николајевића*, ГМС/У 3027. Три рада Катарине Ивановић 5. октобра су враћена у сталну поставку 19. века.

Ради формирања изложбе *Бранко Радичевић, култи јесника у српској визуелној култури крајем 19. века* (од 26. новембра 2009. до 31. јануара 2010) повучена су следећа дела: Урош Предић, *Девојка на студенцу*, 1918/36, ГМС/У 4217,4218, 4219, Новак Радонић, *Млади Јован Јовановић Змај*, 1854, ГМС/У 424, Новак Радонић, *Аутијоритреј*, 1857–58, ГМС/У 336, Стева Тодоровић, *Непознати млад човек (Ђорђе Најшошевић)*, 1856, ГМС/У 1102, Петар Аничич, *Песник Бранко Радичевић*, 1883, ГМС/У 1638; Јозеф Антон Бауер, по Павлу Симићу, *Српска народна скуп-*

*шћина у Сремским Карловцима 1. маја 1848, 1863, ГМС/У 3463. Уместо повучених дела у сталној поставци 19. века изложена су следећа дела: Паја Јовановић (?), *Сцена из арбанаског живописа*, ГМС/У 2071; Љубомир Александровић, *Берачица*, 1878, ГМС/У 3025, Анастас Јовановић, *Проша Мајтеја Ненадовић*, 1850, ГМС/У 1836, Јозеф Антон Бауер, *Благовешћенски сабор српског народа у Сремским Карловцима 1861, 1861, ГМС/У 1405, Ђорђе Јовановић, Бранко и вила*, 1893, ГМС/У 1902.*

Због уступања дела Паје Јовановића Народном музеју у Београду за изложбу у Галерији САНУ (децембар 2009 – фебруар 2010) као привремена замена изложена су следећа дела: Стеван Алексић, *Св. Георгије* (1899), ГМС/У 2091, Стеван Алексић, *Голгоџа* (1918), ГМС/У 1518, Урош Предић, *Др Илија Вучевић* (1906), ГМС/У 3465 и Урош Предић, *Марија Вучевић рођ. Загорица* (1935), ГМС/У 3466. Услед тих измена из сталне поставке 19. века у депо је враћена слика: Паја Јовановић, *Играчица*, ГМС/У 2728.

Због конзерваторско-рестаураторских интервенција повучена је слика Паје Јовановића *Уметничкова сујруџа Муни* ГМС/У 236. Уместо ње, привремено су изложене две слике Паје Јовановића *Играчица* ГМС/У 2728 и *Дама у зеленом* ГМС/У 1922.

У циљу заштите уметничког фонда извршено је мерење јачине светлости у сталној поставци 19. века и на основу добијених резултата из витрина између стубова повучена су два цртежа Димитрија Аврамовића, *Манасџир Манасија*, ГМС/У 1470 и *Преображење*, ГМС/У 1475.

Стална поставка збирке 20. века

У сталној поставци збирке 20. века *Теме и идеје. Српска уметност 1900–1941*. изложено је 61 уметничко дело (45 слика, 10 цртежа, 3 графике и 3 скулптуре). Од тога је 58 радова у власништву ГМС, 3 рада власништво Народног музеја из Београда, а један рад је приватно власништво г-ђе Симоне Чупић из Београда. Извештај арх. бр. 0302-148/1 од 25. марта 2009. године поднела је Мирјана Брмбота.

ИЗЛОЖБЕ

Изложбе у организацији Галерије Матице српске

ЈАКОВ ОРФЕЛИН И ЊЕГОВО ДОБА (24. октобар 2008 – 15. фебруар 2009)
За нову сталну поставку 19. века са изложбе *Јаков Орфелин и његово доба* повучено је 5 радова: Готфрид Пикснер, *Усијење Богородице са изледом цркве у Великом Вараду*, ГМС/У 2445, Арсеније Теодоровић, *Досијеј Обрадовић, књижевник и просветилац*, ГМС/У 428, Арсеније Теодоровић, *Урош Несћоровић, врховни надзорник православних школа*, ГМС/П 810, Арсеније Теодоровић, *Скидање са крста*, ГМС/У 1305, Павел Ђурковић, *Др Аџанасије Стојковић, исац, професор физике на универзитету у Харкову*, ГМС/У 380.

На места повучених изложено је 5 следећих радова: Захарија Орфелин, *Манасџир Кувезџин*, ГМС/У 3073; Непознати портретиста 19. века (по Арсенију Теодоровићу), *Досијеј Обрадовић*, ГМС/П 736; Непознати иконописац 18/19. века, *Распеће*, ГМС/У 1110; Павел Ђурковић, *Миширополић Стефан Сирајимировић*, ГМС/П 564, Павел Ђурковић, *Стефан Несћоровић, отац Уроша Несћоровића*, ГМС/У 121.

Изложба је затворена 13. фебруара. Враћене су публикације Библиотеци Матице српске и позајмљена уметничка дела Музеју Града Новог Сада и Музеју Војводине. Радови из збирке 18. и 19. века враћени су у поставку и одложени на место.

ПОКЛОН-ЗБИРКА МАРИЦЕ РАДОЈЧИЋ (10. април – 10. мај)

Марица Радојчић, математичар и уметник, поклонила је 2007. године Галерији Матице српске 68 радова (10 уља на платну, 22 цртежа, 13 дигиталних графика, 8 радова комбиноване технике, 1 инсталацију-скулптуру и 9 дигиталних анимација). Поклоњена дела настала су у периоду од 1980. до 2005. године и обухватају целокупан период њене уметничке активности. Овим поклоном је значајно обогачена збирка уметности 20. века, а Марица Радојчић се уписала међу дародавце и добротворе Галерије Матице српске. На изложби су представљени радови из циклуса *Лейенски Вир*, *Гранање*, *Рује на белом*, *Рује у бићу*, *Речи...*, *Расјављена књиџа* и *Поврајџак одласка*. Разноврсни по идејама, дисциплинама и материјалу, изложени радови целовито представљају њено комплексно стваралаштво. Мултидисциплинарним приступом Марица Радојчић синтетише у својим делима идеје из математике, филозофије, метафизике и експериментише у различитим медијима. Кустос изложбе је била Александра Стефанов.

На отварању изложбе говориле су др Ирина Суботић и др Бранка Кулић, управница Галерије.

Током трајања изложбе забележено је 500 посетилаца. Емитовано је 2 телевизијска и објављено 4 штампана прилога.

ЕВРОПСКИ КОНТЕКСТИ – ДОБРОВИЋ, ШУМАНОВИЋ, КОЊОВИЋ, ШУПУТ (19. август – 19. октобар)

Изложба је настала из жеље да се јавности прикажу дела из фонда Галерије Матице српске која су након формирања сталних поставки остала у депоу. Изложба обухвата дела четворице уметника: Петра Добровића (1890–1942), Саве Шумановића (1896–1942), Милана Коњовића (1898–1993) и Богдана Шупута (1914–1942), који су својим деловањем обележили уметност прве половине 20. века. Наведени уметници рођени су у различитим градовима панонске равнице: Винковцима, Сиску,

У Галерији Матице српске је отворена изложба *Европски контексти* – Добровић, Шумановић, Коњовић, Шупут.

Печују и Сомбору. Сваки од њих је својом уметношћу и животним путем био везан за Нови Сад. Сва четворица школовала су се у Паризу, центру савремених уметничких тенденција, те њихово стваралаштво упућује на европске контексте модерне уметности у Војводини. На изложби су представљена 42 експоната: 36 слика и 6 графика из фонда Галерије Матице српске, као и пратећи материјал о животу и стваралаштву четворице уметника. Аутор и кустос изложбе била је мр Тијана Палковљевић.

На отварању изложбе говорили су др Бранка Кулић, управница Галерије и др Бојан Пајтић, председник Извршног већа АП Војводине. Током трајања изложбе у сарадњи са Спомен-збирком Павла Бељанског приређивана су стручна тумачења изложбе, пројекције филмова и предавања о одабраним ауторима.

Током трајања изложбе забележено је 2.500 посетилаца. Емитовано је 12 телевизијских и објављено 28 штампаних прилога.

Изложба је реализована под покровитељством Извршног већа АП Војводине.

КОПИЈЕ ПЕЧАТА СА ПОВЕЉА СРПСКИХ ВЛАДАРА И ВЛАСТЕЛЕ XIII–XVII ВЕКА ИЗ ЗБИРКЕ ГАЛЕРИЈЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ (30. октобар – 21. новембар)

Овом изложбом пружена је прилика јавности да се упозна са печатима са повеља српских владара и властеле насталих између 13. и 17. века. Изложба приказује до сада неизлаган и непубликован део фонда Галерије Матице српске. Приказано је 107 копија печата из збирке Галерије Матице српске, које је др Алекса Ивић, историчар и сарадник Матице српске, прикупио радећи 1909. године на пројекту Истраживања историје Срба у Угарској у Бечком архиву. Копије печата стигле су из Беча у Матицу српску исте године и од тада су чуване у депоу.

Изложбу прати публикација која садржи уводни текст аутора Радомира Кулића, транскрибоване факсимиле из записника Књижевног одбора Матице српске, оригинални текст Алексе Ивића „Стари српски печати и грбови” и каталог Збирке са репродукцијама експоната.

О изложби и каталогу говорила је др Бранка Кулић.

Током трајања изложбе забележено је 650 посетилаца. Емитована су 2 телевизијска и објављена 3 штампана прилога.

БРАНКО РАДИЧЕВИЋ – КУЛТ ПЕСНИКА У СРПској ВИЗУЕЛНОЈ КУЛТУРИ КРАЈЕМ 19. ВЕКА (26. новембар 2009 – 31. јануар 2010)

Изложба је настала као резултат разматрања култа песника Бранка Радичевића у контексту савремених истраживања националне идеје у српској историји уметности и визуелној култури крајем 19. века. Изложба има за циљ да представи процес уобличавања култа Бранка Радичевића као националног песника, његово увођење у колективну меморију народа и различите форме визуелизације и популаризације песниковог култа. Кроз неколико сегмената приказани су Радичевићеви савременици и пријатељи, пренос његових посмртних остатака из Беча на Стражилово, споменици којима је слављен као национални херој, ликовне представе Бранковог лика и илустрације стихова његових песама. Изложба обухвата слике, скулптуре, графике, дела примењене уметности, раритетне књиге и документарни материјал из фондова Галерије Матице српске, Библиотеке Матице српске, Матице српске, Народног музеја у Београду и Музеја града Новог Сада. Аутор изложбе и пратеће публикације је Снежана Мишић, кустос.

На отварању изложбе говорила је др Бранка Кулић, управница, а изложбу је отворио др Ненад Макуљевић, професор на Одсеку за историју уметности Филозофског факултета у Београду.

Током трајања изложбе у 2009. години забележено је 800 посетилаца. Емитована су 2 телевизијска и објављено 11 штампаних прилога.

Изложбе у припреми

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЈУБИЛЕЈА ПЕТ ВЕКОВА МАНАСТИРА КРУШЕДОЛА

Извршно веће АП Војводине покренуло је пројекат поводом обележавања пет векова манастира Крушедола у чију реализацију су, поред Галерије Матице српске, укључени Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине, Музеј Војводине и Библиотека Матице српске.

Мр Драгојла Живанов у сарадњи са Александром Петијевићем, сарадником Музеја Војводине, извршила је попис експоната у Ризници у циљу рестаурације и конзервације. Састављен је попис свих предмета – богослужбених књига, црквених утвари, реликвијара са моштима светитеља, икона, текстила, портрета, фотографија, сребрних предмета, предмета од стакла (Извештај арх. бр. 0302-26/4 од 27. априла).

Галерија Матице српске преузела је од манастира Крушедола 75 предмета ликовне уметности – иконе, портрете, олеографије и бакрорезе – ради конзервације и рестаурације. Примопредаја је извршена 20. маја: преузето је 57 икона, 10 портрета и 8 бакрореза, литографија и олеографија. (Примопредајни записник арх. бр. 0302-26/7 од 20. маја.)

Фумигација примљеног материјала – 56 икона – извршена је од 21. до 26. маја.

Током јула и августа организована су специјална снимања експоната.

Од периода преузимања експоната до краја 2009. године завршена је рестаурација четрнаест икона на дрвету, десет портрета на платну и осам бакрореза, литографија и олеографија са припадајућим украсним рамовима.

О овоме послу током 2009. године емитована су 3 телевизијска и објављена 4 штампана прилога.

ПОРТРЕТИ АРХИЈЕРЕЈА И НАСТОЈАТЕЉА У КАРЛОВАЧКОЈ МИТРОПОЛИЈИ

У току је рад на припреми изложбе *Портрети архиепископа и настојатеља у Карловачкој митрополији* планиране за 2010. годину. Аутор изложбе је мр Драгојла Живанов.

Организовано је и извршено фотографисање у Патријаршијском двору у Београду, снимљено је 30 портрета; у салонима Епископског двора у Новом Саду снимљено је 20 портрета, у Галерији Матице српске снимљено је 45 дела. Настављен је рад у Владичанском двору у Вршцу и Архиву САНУ у Сремским Карловцима.

Конзерваторској радионици предата су два оштећена портрета: Димитрије Аврамовић, *Митрополит Стефан Сираћимировић*, ГМС/У 3699 и Јохан Георг Вајкерт, *Митрополит Стефан Сираћимировић*, ГМС/П 851, ради неопходне конзерваторско-рестаураторске интервенције.

150 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ПАЈЕ ЈОВАНОВИЋА

Галерија Матице српске активно се укључила у обележавање јубилеја позајмицом слика за изложбу у Градском музеју у Вршцу и изложбу Народног музеја у Галерији САНУ у Београду. Такође, уступила је репродукције слика из свог фонда за монографију коју издаје Музеј града Београда.

Започета је и припрема публикације и изложбе *Представа жене у сликарству Паје Јовановића*, чија реализација се планира у априлу 2010. године. Програм за децу за 2009/2010. годину Био једном један сликар... посвећен је сликару Паји Јовановићу.

Поводом ових активности Галерије емитовано је 5 телевизијских и објављено 12 штампаних прилога.

Гостујуће изложбе других институција у Галерији

У току 2009. године у Галерији су реализоване следеће гостујуће изложбе:

КРАЉ АЛЕКСАНДАР I КАРАЂОРЂЕВИЋ И РУСКА ЕМИГРАЦИЈА (13. фебруар – 17. март)

Изложба је приређена поводом 120 година од рођења краља Александра I Карађорђевића (1888) и 75 година од отварања Руског дома у Београду (1933). Изложбу је приредила Библиотека – Фонд „Руско Зарубежје” (Москва) у сарадњи са Руским домом у Београду и Фондом „Краљевски двор”. Циљ изложбе је да се представе сви аспекти доприноса које су Руси емигранти под покровитељством краља Александра I Карађорђевића вршили на српску културу, духовност, науку и просвету на простору Краљевине Југославије током 20-их и 30-их година прошлог века.

Тим поводом, 27. фебруара у Галерији су говорили Драгомир Ацовић, председавајући Крунског савета, Владимир Кутирин, директор Руског дома у Београду и Виктор Москвин, директор Фонда „Руско Зарубежје” из Москве, као иницијатор за приређивање и приказивање изложбе у градовима Србије. У музичком делу програма учествовали су: Ана Марија Вејновић, виолончело, хор „Свети Роман Слаткопојац”, диригент Евгенија Владимировна Којић и соло певачица Галина Лукић.

Током трајања изложбе забележено је 800 посетилаца.

ВЕОМА ВАЖНА ОСОБА (24–31. марта)

Изложба је приређена у оквиру пројекта Уметност и инклузија, реализованог у сарадњи са организацијом Per.Art из Новог Сада. Представљени су радови групе особа ометених у менталном развоју на тему „Веома важна особа” и пројекције досадашњих пројеката Per.Art-а. На отварању изложбе говорили су мр Тијана Палковаљевић, Саша Аксентић и Драгана Стефановић.

Током недеље је кустос Александра Стефановић водила едукативне радионице за децу из школе „Др Милан Петровић” из Новог Сада. Програм Уметност и инклузија реализован је као недеља активности посвећена деци са инвалидитетом.

Током трајања изложбе забележено је 350 посетилаца. Емитован је 1 телевизијски и објављена 2 штампана прилога.

ОН БЕЗ АКТА (15. мај – 5. јун)

Гостујућа изложба Музеја савремене уметности из Београда, настала као део пројекта Музеј у покрету, реализована је са циљем да се публика широм Србије упозна са садржајем збирки овог музеја за време реконструкције његове зграде. Изложба се бави социјалном историјом на простору и у времену некадашње Југославије, користећи мушку фигуру као главни мотив. Избор од 38 уметничких дела у различитим техникама (слика, скулптура, цртеж, графика, фотографија и филм), насталих у периоду између 1947. и 2005. године, указује на политичку равноправност полова у другој половини 20. века, као и на однос између мушкарца и жене у приватном животу. Изложба је подељена у три тематске целине: ОН/лично, ОН/јавно и ОН/приватно.

На отварању изложбе говорили су Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу, др Јасна Јованов, директорка Спомен-збирке Павла Бељанског и Бранислава Анђелковић, директорка Музеја савремене уметности у Београду.

Током трајања изложбе забележено је 500 посетилаца. Емитовано је 6 телевизијских и објављено 9 штампаних прилога.

МЛАДИ 2009. (9–22. јун)

Изложба је резултат четвртог националног конкурса Ниш арт фондације „Млади 2009.”, на којем је учествовало 836 младих уметника до 35 година са преко 2.000 радова. На изложби су представљена 62 најбоље оцењена рада: 52 слике и

8 скулптура. Изложбе су приказане у Нишу (април) и Београду (мај). Отварањем изложбе у Галерији Матице српске новосадска и војвођанска публика добиле су прилику да се упознају са делима млађе генерације ликовних стваралаца Србије.

На отварању изложбе говорили су оснивачи Ниш арт фондације: Радован Лале Ђурић, Неда Арнерић, Јован Ђирилов и Рада Ђуричин. Окупљеним гостима обратио се Скип Борнхитер, генерални директор ДИН Фабрике дувана а. д. Ниш у саставу Philip Morris International, а изложбу је отворио Небојша Брадић, министар културе у влади Републике Србије.

Током трајања изложбе забележено је 600 посетилаца. Емитован је 1 телевизијски и објављено 5 штампаних прилога.

ЗАВРШНА ИЗЛОЖБА СТУДЕНАТА IV ГОДИНЕ АКАДЕМИЈЕ УМЕТНОСТИ У НОВОМ САДУ (26. јун – 15. јул)

Као и сваке године, у Галерији је приређена изложба завршне године студената Академије уметности у Новом Саду. У Галерији су изложени радови студената завршне године Одсека за сликарство и вајарство.

Током трајања изложбе забележено је 700 посетилаца. Објављена су 3 штампана прилога.

ИЗЛОЖБА НАГРАДА „ЂОРЂЕ ТАБАКОВИЋ” (26. октобар – 1. новембар)

Друштво архитеката Новог Сада приредило је изложбу принтова архитектонских пројеката и доделило Награду „Ђорђе Табаковић” за животно дело архитекти Слободану Јовановићу.

Током трајања изложбе забележено је 300 посетилаца.

ИЗЛОЖБА СЛИКА МИЛЕНЕ ПАВЛОВИЋ БАРИЛИ – КЉУЧЕВИ СНОВА (3 – 21. новембар)

Изложбу *Кључеви снова* приредио је Музеј савремене уметности у Београду у оквиру обележавања јубилеја 100. годишњице рођења сликарке Милене Павло-

Слике Милене Павловић Барили

вић Барили. Поред четрнаест дела из фонда Музеја савремене уметности, на изложби у Новом Саду представљена су и два до сада неизлагана дела из фонда Галерије Матице српске. Аутор изложбе и пратећег каталога је Жана Гвозденовић, виши кустос МСУ.

На отварању изложбе госте је поздравила др Бранка Кулић, управница Галерије Матице српске, а затим су говорили Бранислава Анђелковић Димитријевић, директорка Музеја савремене уметности у Београду и Његова екселенција Армандо Верикио, амбасадор Републике Италије у Србији. Изложбу је свечано отворио Небојша Брадић, министар културе у Влади Републике Србије. Изложба слика Милене Павловић Барили *Кључеви снова* реализована је под покровитељством Министарства културе Републике Србије. Током трајања изложбе одржавана су стручна тумачења и предавања о животу и делу Милене Павловић Барили.

Током трајања изложбе забележено је 1.400 посетилаца. Емитовано је 5 телевизијских и објављено 13 штампаних прилога.

Учешће Галерије у припреми повремених изложби у организацији других музеја и сродних институција

За изложбу *Идућ' учи – у векове љеда*, којом је Музеј Вука и Доситеја обележио шездесетогодишњицу оснивања 3. маја, уступљена су Народном музеју из Београда 3 рада из збирке 19. века: Никифор Жарковић, *Досићеј Обрадовић*, 1850–1855 (по Анастасу Јовановићу), уље на платну, ГМС/У 120; Непознати портретиста 19. века, *Досићеј Обрадовић*, 1812 (по Арсенију Теодоровићу), уље на платну, ГМС/П 736 и Непознати портретиста 19. века, *Досићеј Обрадовић*, 1812 (по Арсенију Теодоровићу), уље на платну, ГМС/У 908. Радови су враћени 30. септембра.

За изложбу *Слика бграда – мојив Новоџ Сада у ликовним умејноспима 18–21 века*, која је одржана у галерији ликовне уметности Поклон збирка Рајка Мамузића 15. јуна, позајмљено је из збирке 20. века 10 радова: Сава Ипић, *Алмацка црква*, уље на платну, ГМС/У 2673; Константин (Коста) Јорговић, *Вече (супшон)*, уље на платну, ГМС/У 209; Миленко Шербан, *Пољед са Рибњака на Нови Сад*, уље на платну, ГМС/У 2079; Иван Табаковић, *Вршови*, уље на платну, ГМС/У 868; Никола Граовац, *Нови Сад*, уље на платну, ГМС/У 957; Богомил Карлаварис, *Дунавска улица*, уље на папиру, ГМС/У 3800; Богдан Шупут, *Царинска улица у Новом Саду*, уље на платну, ГМС/У 249; Миленко Шербан, *Изљед Пејроварадина са железничким мостом*, уље на платну, ГМС/У 1516; Петар Тијешкић, *Мојив из Новоџ Сада*, уље на платну на картону, ГМС/У 200 и Сава Ипић, *Ново насеље*, уље на платну, ГМС/У 205. Радови су враћени 1. септембра.

За изложбу *Кашарина Ивановић* која је одржана у Народној банци у Београду (2. јула – 9. септембра) позајмљена су следећа дела: *Млада жена у српском*, 1837, уље на платну, ГМС/У 1538; *Сћарица се моли ђред обед*, 1843 – 45, уље на платну, ГМС/У 825; *Мрјива ђрирода са чешљубаром*, 1840, уље на платну, ГМС/У 343. Радови су враћени 13. септембра.

За изложбу *Слике Балкана* у Градском музеју у Вршцу, 12. јуна, уступљено је 5 радова Паје Јовановића: *Рањени Црноџорац (Рањени Херцеџовац)*, 1882, уље на платну, ГМС/У 3912; *Умир крви (Крвна освейта)*, 1889, уље на платну, ГМС/У 2070; *Арбанас (У заседи)*, 1884–86, уље на дасци, ГМС/У 1824; *Сцена из арбанашкоџ живојта*, после 1900, уље на платну, ГМС/У 2071; *Подука из мачевања*, 1886, хелиографира на хартији, ГМС/У 2109. Радови су враћени 20. јула.

За изложбу *Сецесија у Новом Саду* (15. октобар 2009 – 20. јануар 2010), која се одржава у изложбеном простору Збирке стране уметности, 15. октобра је уступљено 5 радова Музеју града Новог Сада. Уступљени су следећи радови: Анастас Боцарић, *Краљевић Марко и вила (Из мрака у свејлоси)*, 1910–13, уље на платну, ГМС/У 169; Стеван Алексић, *Велики косач*, 1918, уље на платну, ГМС/У 3003; Збирка 20. века: Васа Ешкићевић, *Аутијоритреј*, 1908, уље на платну на лесониту, ГМС/У 1275; Коста Јорговић, *Сушон*, 1910, уље на платну, ГМС/У 209; Воја Трифуновић, *Сликарева мајка (Персида Трифуновић)*, 1912, уље на платну каширано на картон, ГМС/У 267. Радови ће бити враћени 20. јануара 2010. године.

За изложбу *Паја Јовановић* (23. децембар 2009 – 15. фебруар 2010) коју је Народни музеј у Београду приредио у Галерији САНУ уступљено је осам дела Паје Јовановића: *Рањени црногорац*, ГМС/У 3912; *Умир крви* ГМС/У 2010; *Парсифал* ГМС/У 257; *Др Фриц Шенк* ГМС/У 333; *Вајар Ђока Јовановић* ГМС/У 1113; *Уметничкова сујруга Муни* ГМС/У 236; *Краљ Александар Карађорђевић* ГМС/У 16; *Аутијоритреј* ГМС/У 2424. Радови ће бити враћени по затварању изложбе, до 28. фебруара 2010. године.

Учешће Галерије у сталним поставкама других институција

Продужен је уговор о позајмици (арх. бр. 0303-7/3 од 12. јануара) са Музејом Војводине за позајмљених девет дела.

Продужен је Уговор о позајмици (арх. бр. 0303-7/7 од 21. јула) са Библиотеком Матице српске: Милан Коњовић, *Кошћана (Жена у шалварама/злумица Љубица Раваси)*, 1946, уље на платну ГМС/У 20; Петар Добровић, *Пејзаж са морем – cagnes sur mer (Далмајински њејзаж)*, 1927, уље на платну, ГМС/У 4161.

Продужен је Уговор о позајмици (арх. бр. 0303-7/10 од 21. јула) са Музејом града Новог Сада – Змајевим музејом у Сремској Каменици: Урош Предић, *Јован Јовановић Змај, лекар, њесник, њијпредседник Књижевног одељења Мајице српске*, 1933, уље на платну, ГМС/МС 415/62; Иван Мештровић, *Змај и дејше /Јован Јовановић Змај и дејше*, ГМС/МС 3279/80.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Ревизија фонда

Завршена је Ревизија уметничког фонда Галерије Матице српске 2004–2009. године, која је урађена у складу са Пословником о ревизији уметничког фонда усвојеним 17. фебруара 2004. године (арх. бр. 0101-34/1) и изменама тог пословника од 30. марта 2007. године. За израду Извештаја о ревизији коришћени су подаци из извештаја кустоса руковоаца збирки, помоћних картотека, књиге улаза музејског материјала, евиденције смештаја, пописа неинвентарисаних дела, претходних извештаја о ревизији, монографије *Галерија Мајице српске* и остали подаци из документације.

Урађене су следеће предрадње:

- уметнички фонд ГМС подељен је на следеће збирке: збирка 01 сликарство (арх. бр. 0103-42/4 од 30. априла 2009), збирка 02 графика (арх. бр. 0103-42/5 од 30. априла 2009), збирка 03 цртежи (арх. бр. 0103-42/6 од 30. априла 2009), збирка 04 вајарство (арх. бр. 0103-42/7 од 30. априла 2009), збирка 05 акварели, пастели и колаж (арх. бр. 0103-42/8 од 30. априла 2009);

- формиран је документ у Microsoft Word-у са следећим колонама: ред. бр., ГМС/У, инв. бр., аутор, назив дела, збирка, техника, категорија, смештај, цена и напомена;
- подаци су уношени на основу провере кустоса руковаоца збирки, обрађених картона које су предавали и њихових извештаја.

Подаци су уношени табеларно, тако да су могућа претраживања и израда подизвештаја по било ком кључу.

Након завршене ревизије установљено је следеће стање: сликарство броји 2.082 рада, графика 1.679, цртежи 1.631, вајарство 527, акварели, пастели и колажи 457. Укупан број радова фонда ГМС износи 6.376 радова, на основу Извештаја о ревизији уметничког фонда Галерије Матице српске 2004–2009. године арх. бр. 0103-42/3 од 29/30. априла 2009. године. Извештај су поднели: мр Драгојла Живанов, кустос – руковалац збирке 16–18. века, Милена Врбашки, виши кустос – руковалац збирке 19. века, Мирјана Брмбота, Александра Стефанов, кустос документариста и Борислав Радановић, техничар документариста.

Извештај о Ревизији уметничког фонда Матице српске са ознаком ГМС/МС 2009. године завршен је 31. децембра. Попис уметничког фонда Матице српске 2009. г. извршен је на основу Пописа ГМС/МС – власништво Матице српске (Извод из инвентара ГМС/У за 1996. г., Пописа уметничких дела у власништву Матице српске 1997. г. (Извод из инвентара ГМС/У за 1996. г. – извод документа Ревизија уметничког фонда Галерије Матице српске 1995/96, од 30. 9. 1996: Списак дела ГМС/МС – власништво Матице српске, стр. 207–213), Извештаја комисије за попис основних средстава (од 1998. до 2009. год.), извештаја кустоса збирки, помоћних картотека, књиге улаза ГМС, евиденције смештаја, пописа неинвентарисаних дела, претходних извештаја о ревизији, монографије *Галерија Матице српске* (Нови Сад, 2001) и осталих података из документације ГМС. Формиран је документ у програму Microsoft Word са следећим колонама: ред. бр, инв. бр ГМС/МС, аутор, назив дела, век, смештај, категорија и цена (у еврима). Провером смештаја и прегледом претходних пописа установљено је следеће: Уметнички фонд власништво Матице српске садржи укупно 264 уметничка дела која носе ознаку ГМС/МС и воде се у евиденцији Галерије Матице српске. У згради Матице српске (Улица Матице српске бр. 1) налази се на чувању и излагању укупно 208 уметничких дела са ознаком ГМС/МС, од редног броја 1 до 208. У згради Галерије Матице српске (Трг галерија бр. 1) налази се на чувању и излагању укупно 52 уметничка дела са ознаком ГМС/МС, од редног броја 209 до 260. У Музеју Војводине (Дунавска бр. 35) налази се укупно 2 дела: дело под редним бројем 261 (ГМС/МС 425/69) и дело под редним бројем 262 (ГМС/МС 910/74). У Змајевом музеју у Сремској Каменици – Депадансу Музеја града Новог Сада налазе се два дела: дело под редним бројем 263 (ГМС/МС 3279/80) и дело под редним бројем 264 (ГМС/МС 415/62).

За 76 дела отворени су нови картони и урађена електронска табела која је сплитована, а одштампани подаци уложени су у кошуљице. Фотографисано је укупно 238 дела. Фотодокументација је за сада у дигиталној форми.

Завршена је ревизија – попис уметничких дела са ознаком ПОЗ (арх. бр. 0103-42/10 од 2. јула). Укупан број дела је 469. Евидентирано је укупно 127 дела која су преведена из инвентара ГМС/П у ГМС/У у периоду између две ревизије (од 1995/1996. до 2004/2009). Евидентирано је и 20 радова који су враћени власницима у периоду између две ревизије.

Централни регистар са картотеком

У току је рад на сређивању картона (разврставање, обележавање инвентарним бројевима, допуњавање). Послови око сређивања картона прекинути су 2003. године.

За потребе документације и регистра са картотеком наручено је из БИГЗ-а 1.000 фолија (130-микронска) и 1.000 комада хартије (од 120 грама).

Прекинут је рад на уношењу података обрађених предмета у програм ЦР (централни регистар). Преостали део базе података који није унет у ЦР обједињен је у Word-у, пребачен у Excel и послат електронском поштом SIS-у (Софтвер информациони системи). Све репродукције из Збирке цртежа смањене су на неопходну резолуцију (1024 x 768 пиксела) и послате SIS-у.

Завршен је преглед картона Збирке цртежа. Уписани су нови инвентарни бројеви, комплетирани картони који недостају, прегледани сви картони, поређани по новим инвентарним бројевима и смештени у металне ормане – укупно 1.631 картон. Примљене су репродукције на DVD-у и екстерном хард-диску у квалитетној резолуцији (15 милиона MRx) и фотографије формата 6 x 9 cm.

У картоне су уложене фотографије цртежа из збирки 18. и 19. века – укупно 594 – и 20. века – 1.032.

Прегледани су и упоређени са подацима из ревизије картони из збирки сликарства, графике, вајарства и збирке акварела, пастела и колажа. Уписани су нови инвентарни бројеви. Картони су, такође, селектовани по збиркама и смештени у металне ормане. Целокупна табела са збиркама је сплитована и одштампана.

Идентификоване су и обрађене старе стране графике из власништва сликара Павла Симића, ГМС/У 848. Формиран је азбучни каталог за 42 биографије графичара заступљених у збирци.

Фототека

Током јула месеца фотографисане су збирке цртежа 18, 19. и 20. века. Фотографисан је укупно 1.631 цртеж. Фотографисани су радови за репродуковање (штампу) у каталогу – дигитални снимак високе резолуције, резолуција 22 x 33 cm, 300 dpi, фотоапарат – 10 мин. 10 тpx, raw или tiff и jpeg. и за израду фотографија за потребе документације – колор фотографија формата 6 x 9 cm, у дигиталној форми, са подацима бр. ГМС/У. Цртеже је фотографисао Бранислав Лучић. Носилац пројекта је Мирјана Брмбота.

У току децембра месеца фотографисана су уметничка дела (слике, графике и скулптуре) изложена у сталној поставци 19. века за потребе репродуковања у *Водичу Галерије Мајнице српске за збирку 19. века*. Посао је уговорен са уметничким фотографом Предрагом Узелцем, који је у дигиталној форми 21 МР фотографисао укупно 148 уметничких дела: 103 слике, 40 графика и 5 скулптура. По завршетку снимања Предраг Узелац је материјал у дигиталној форми (JPG и CR2 формати), на компакт-диску, доставио Галерији. Носилац пројекта је Снежана Мишић.

КОРИШЋЕЊЕ УМЕТНИЧКОГ ФОНДА

- На захтев Радио-телевизије Војводине, за емисију под називом *Живојини њуји Теодора Павловића*, снимани су следећи радови: Аксентије Мародић, *Теодор Павловић, адвокат, јубилициста и секретар Мајнице српске*, ГМС/МС 417/64; Јозеф Крихубер, *Сава Текелија, илемић, доктор права, директор и председник Мајнице српске*, ГМС/У 579; Јозеф Крихубер, *Теодор Павловић, адвокат, јубилициста и секретар Мајнице српске*, ГМС/У 1601; Јозеф Крихубер, *Теодор Павловић, адвокат, јубилициста и секретар Мајнице српске*, ГМС/У 1603; Крихубер Јозеф, *Плајтон Ајанацковић, Ејиској бачки*, ГМС/У 1350; Аксентије Шаца Мародић, *Ејиској Плајтон Ајанацковић, књижевник, председник Мајнице српске*, ГМС/МС 381/60; Јован Поповић, *Сава Текелија, илемић, доктор*

права, директор и председник Мајнице српске, ГМС/МС 427/70; Мор Тан, *Сава Текелија, њелемић, доктор права, директор и председник Мајнице српске*, ГМС/У 7; Новак Радонић, *Вук Стефановић Караџић*, ГМС/МС 407/61; Новак Радонић, *Јаков Иђњайовић, књижевник, уредник Лейојиса Мајнице српске*, ГМС/МС 344/54; Леополд Шулц, *Јован Нако, њелемић, велелоседник, добротвор Мајнице српске*, ГМС/МС 375/57; Јохан Батист Кларо, *Петар Чарнојевић, велики жујан, гроф и њосланик*, ГМС/У 614; Михаило Ђорђевић, *Михаило Обреновић*, ГМС/У 2978; Аксентије Шаца Мародић, *Др Јован Субојинић, књижевник, адвокат, председник Мајнице српске*, ГМС/МС 46/6; Анастас Јовановић, *Пајријарх Јосиф Рајачић*, ГМС/У 628, Павле Симић, *Јован Хаџић, Милош Свејић, књижевник, један од оснивача и председник Мајнице српске*, ГМС/МС 419/65.

- На захтев Народне библиотеке „Бранко Радичевић” из Оцака (арх. бр. 0305-11/2 од 9. фебруара), за изложбу *Сесије Грђуров* из серије изложби *Великани нашег краја*, уступљена је репродукција дела Уроша Предића, *Глумица Милка Грђурова рођ. Алексић*, ГМС/У 167.
- На захтев Астрономског друштва „Руђер Бошковић” (арх. бр. 0305-11/5 од 20. марта), за репродуковање у монографији *Астрономија у новијој њовесници Срба*, из фототеке Галерије Матице српске уступљене су 3 репродукције: Павел Ђурковић, *Др Аћанасије Сћојковић, њисац и ѡрофесор универзитетиа у Харкову*, ГМС/У 380; Аксентије Мародић, *Александар Сандић, ѡрофесор, ѡублициста и књижевник*, ГМС/У 2698 и Анастас Јовановић, *Јован Рајић*, ГМС/У 1755.
- На захтев Градског музеја Вршац (арх. бр. 0305-11/5 од 30. марта), за репродуковање у монографији о Карлу Направнику уступљена је једна репродукција рада Карла Направника, *Бошко Токин*, ГМС/У 1543 и нарезана на компакт-диск.
- На захтев Градског музеја Вршац, а за потребе репродуковања у каталогу изложбе *Слике Балкана*, издате су 4 репродукције радова Паје Јовановића: *Подука из мачевања* (ГМС/У 2109); *Арбанас (У заседи)*, ГМС/У 1824; *Рањени Црногорац*, ГМС/У 3912; *Умир крви (Крвна осветиа)*, ГМС/У 2070. На захтев Милана М. Милошевића електронском поштом је послата репродукција Паје Јовановића *Сцена из арбанашког живојиа*, ГМС/У 2071.
- На захтев Ане Јованов (арх. бр. 0305-11/17 од 28. јула), а за потребе реализовања компјутерске презентације у сврху полагања испита на докторским студијама на Филозофском факултету у Београду, предато је 11 репродукција: Михајло С. Петров, *Косиа Сћирајнић*, ГМС/У 1649; Михајло С. Петров, *Слободни облици*, ГМС/У 2125; Живка Пајић, *Мајеринство*, ГМС/У 1302; Драгослав Стојановић Сип, *Из Војводине I*, ГМС/У 1385; Милан Керац, *Гундељ*, ГМС/У 1378; Милан Керац, *Округли сћо*, ГМС/У 1379; Миливој Николајевић, *Равница*, ГМС/У 1522; Миливој Николајевић, *Грађе у води I*, ГМС/У 1519; Миливој Николајевић, *Гранчице у води*, ГМС/У 1521; Јожеф Ач, *Сунчани сати*, ГМС/У 209 и Душан Миловановић, *Сова*, ГМС/У 1659.
- На захтев Музеја града Београда, за потребе репродуковања у првом тому монографије о Паји Јовановићу предато је 5 репродукција Паје Јовановића: *Аућојоритреј*, ГМС/У 2424; *Подука из мачевања*, ГМС/У 2109; *Рањени црногорац*, ГМС/У 3977; *Софија Дунђерски*, ГМС/П 309 и *Теодора Дунђерски*, ГМС/П 310.
- На захтев Музеја града Новог Сада (арх. бр. 0305-4/32 од 14. августа), за потребе репродуковања у каталогу изложбе Сецесија у Новом Саду, уступљено је 5 репродукција: Анастас Боцарић, *Краљевић Марко и вила (Из мрака у свећлосћ)*, 1910–13, ГМС/У 169; Стеван Алексић, *Велики косач*, 1918, ГМС/У 3003; Васа Ешкићевић, *Аућојоритреј*, ГМС/У 1275; Константин (Коста) Јорговић, *Вече (Сућон)*, 1910, ГМС/У 209; Воја Трифуновић, *Сликарева мајка (Персида Трифуновић)*, ГМС/У 267.

- На захтев проф. др Мирослава Тимотијевића, за припрему изложбе у Галерији САНУ поводом обележавања јубилеја 150 година од рођења Паје Јовановића уступљено је 28 репродукција.
- На захтев Љиљана Пузовић, постдипломца на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду (арх. бр. 0305-11/24 од 24. новембра), за потребе израде магистарске тезе под насловом *Никола Димитријевић, ејсиској ѿемишварски (1728–1744)*, уступљена је репродукција Непознатог портретисте 18. века, *Портрет Николе Димитријевића*, СПЕТ инв. 614.
- На захтев Издавачке куће „Прометеј” (арх. бр. 0305-11/25 од 27. октобра), за потребе репродуковања у књизи *Име и презиме: Нови Сад*, из фототеке Галерије Матице српске уступљено је 38 репродукција нарезаних на компакт-диск.
- На захтев *National Geographic Srbija* (арх. бр. 0305-11/27 од 16. децембра), за потребе репродуковања у јануарском броју магазина уступљена је репродукција Павела Ђурковића, *Др Аџанасије Стојковић*, ГМС/У 380.
- На захтев Гимназије „Јован Јовановић Змај” (арх. бр. 0305-11/27 од 9. децембра), а за потребе реализовања изложбе поводом два века Основног писма, уступљене су следеће репродукције: Павле Симић, *Свети Сава са децом* ГМС/П 92; Димитрије Аврамовић, *Портрет генерала Љубибрајића*, ГМС/П 189; Јован Кешански, *Јован Ђорђевић, књижевник, секретар Матице српске*, копија по Урошу Предићу ГМС/П 41.

СТРУЧНИ АРХИВ

Мр Драгојла Живанов је за *Српски биографски речник* написала биографије Стефана Ликића и Ивана Максимова.

Миlena Врбашки је за *Српски биографски речник* написала биографије Јозефа Крихубера и Михаила Кутлије.

Александра Стефанов написала је текст „Превод европског предлога музејских професија” за *Зборник семинара за студије модерних уметности Филозофског факултета у Београду V–2009*.

Даниела Королија Црквењаков, проф. Јоњауа Раногает, „Конзервација тронова цркве манастира Крушедола”, објављено у зборнику радова *Тронови манастира Крушедола*, Нови Сад, 2009, издатог поводом обележавања пет векова манастира Крушедола; Даниела Королија Црквењаков, „Прилог историји конзервације слика – писмо Уроша Предића из 1933. године”, објављено у *Гласнику друштва конзерватора Србије*, Београд, 2009; Даниела Королија Црквењаков, „Улога конзерватора у припреми сталних поставки”, Саопштења са скупа „Нове тенденције у музеологији – сталне поставке”, објављено у *Зборнику Семинара за студије модерне уметности Филозофског факултета у Београду, V–2009*.

Мр Тијана Палковљевић, „Идејни концепти формирања сталних поставки Галерије Матице српске и сталних поставки 18. века” за *Зборник семинара за студије модерних уметности Филозофског факултета у Београду, V–2009*.

Невена Ђоровић, „Савремене методе чишћења слика на примерима из Галерије Матице српске”, објављено у зборнику радова *Иконографске студије, 2*, Академије за уметност и конзервацију Српске православне цркве, Београд, 2009.

Библиотека

Фонд приручне библиотеке у периоду од јануара до децембра месеца 2009. године увећан је за 230 нових публикација (90 монографских, 53 периодика, 73 каталога, 2 приручника, 2 водича, 1 сепарат, 3 часописа, 2 зборника, 1 компакт-диск).

Од тога је 108 размена, 97 поклона, 7 куповина, 10 наша издања, 11 обавезних примерака, 6 фотокопија, 2 бесплатна примерка и 1 претплата.

КОМУНИКАЦИЈА СА ЈАВНОШЋУ И МАРКЕТИНГ

Групне посете

У периоду јануар–децембар 2009. забележено је укупно 21.228 посета: у јануару – 315, у фебруару – 1.787, у марту – 2.220, у априлу – 1.021 у мају са Ноћи музеја – 9.710 посета; у јуну – 983, у јулу – 267, у августу – 480, у септембру – 683, у октобру – 1.821, у новембру – 1.332, у децембру – 609.

Стручна тумачења

- 13. и 21. фебруара – стручно тумачење сталне поставке збирке 19. века;
- 17. фебруара – стручно тумачење сталне поставке српске уметности 16–20. века, као и гостујуће изложбе Краљ Александар I Карађорђевић и руска емиграција – гости из Русије (Снежана Мишић);
- у фебруару месецу – стручно тумачење сталне поставке 16–20. века књижевницима из Бањалуке, директорки за литерарни програм из Руског дома у Београду, службеницима Руског дома и господину Алексеју Арсењевом (Драгојла Живанов);
- у марту – тумачење сталне поставке на енглеском језику гостима предавачима Конзерваторског скупа из Историјско-уметничког музеја (Kunsthistorisches Museum) из Беча (Александра Стефанов);
- 10. марта – стручно тумачење сталне поставке 16–20. века гостима из Београда, донаторима Матице српске;
- марта – стручно тумачење сталне поставке 19. века са посебним освртом на уметничко стваралаштво Паје Јовановића;
- 27. марта – стручно тумачење сталне поставке 19. века са посебним освртом на уметничко стваралаштво Новака Радонића;
- 24. априла – стручно тумачење сталне поставке 16–20. века на енглеском језику групи слависта, гостима Матице српске (Снежана Мишић);
- 22. маја – стручно тумачење сталне поставке збирке 19. века са посебним освртом на уметничко стваралаштво Катарине Ивановић;
- 24. маја – стручно тумачење сталне поставке 16–20. века на енглеском језику групи учесника међународног скупа професора енглеског језика у Београду;
- 26. маја – стручно тумачење сталне поставке 16–20. века на енглеском језику професорки конзервације из Њујорка;
- 29. маја – стручно тумачење сталне поставке 16–20. века на енглеском језику групи учесника Недеље дизајна (Design Week) која је одржана у Београду (Александра Стефанов);
- 29. маја – стручно тумачење гостујуће изложбе *Он без акџа* (Снежана Мишић);
- 5. јуна – стручно тумачење сталне поставке збирке 19. века (Милена Врбашки);
- 12. и 19. јуна – стручно тумачење сталне поставке збирке 20. века са посебним освртом на стваралаштво Саве Шумановића (Мирјана Брмбота);
- 10. јула – стручно тумачење сталне поставке гостима Матице српске из Народне банке Србије (25);
- 24. јула – стручно тумачење сталне поставке Малој срећној колонији из Сремске Каменице (50 деце);
- 24. јула у 20 часова – стручно тумачење стваралаштва Ђуре Јакшића поводом нових слика које су изложене у сталној поставци 19. века (Снежана Мишић);

- у августу – стручно тумачење сталне поставке 16–18. века гостима из Санкт Петербурга у пратњи проф. Д. Рамадански са Катедре за руски језик Филозофског факултета у Новом Саду (Драгојла Живанов);
- 25. августа – стручно тумачење сталне поставке – посета 10 колега из Музеја савремене историје из Цеља, Словенија (Снежана Мишић);
- у септембру – стручно тумачење сталне поставке групи од 90 ђака основне школе из Ниша (Александра Стефанов);
- 23. септембра – стручно тумачење сталне поставке Галерије групи од сто фармацеута (Снежана Мишић);
- 3. октобра – стручно тумачење сталне поставке групи од 200 ученика Гимназије „Светозар Марковић” из Новог Сада и ученицима ОШ „Јован Поповић” из Новог Сада, као и проф. др Мири Радојевић, професору на групи за историју Филозофског факултета у Београду (Драгојла Живанов);
- 5. октобра – стручно тумачење сталне поставке ученицима београдске гимназије, 75 ђака (Мирјана Брмбота);
- у октобру – стручно тумачење сталне поставке – Економска школа из Ср. Митровице, 140 ученика;
- у октобру – стручно тумачење изложбе *Евројски конџекстии* и сталне поставке – ОШ „Десанка Максимовић” из Футога;
- 23. октобра – стручно тумачење сталне поставке 19. века;
- 28. октобра – стручно тумачење сталне поставке – гости из Народне библиотеке Србије (Снежана Мишић);
- 3. новембра – стручно тумачење сталне поставке колегама из Народног музеја у Нишу, њих 30; истог дана и стручно тумачење сталне поставке колеги Милану Грби из Британске библиотеке у Лондону (Снежана Мишић);
- 27. новембра – стручно тумачење сталне поставке на енглеском језику за два америчка студента који уче српски језик (Александра Стефанов);
- у децембру – стручно тумачење сталне поставке – 8 студената Факултета за предузетни менаџмент из Новог Сада;
- 12. децембра – стручно тумачење сталне поставке и изложбе *Бранко Радичевић – кулѝ ѝесника у срѝској визуелној кулѝури крајем 19. века* студентима историје уметности Филозофског факултета у Београду, њих 70 и студентима Учитељског факултета у Београду, њих 10 (Снежана Мишић);
- 25. децембра – стручно тумачење изложбе *Бранко Радичевић – кулѝ ѝесника у срѝској визуелној кулѝури крајем 19. века* (Снежана Мишић).

Ноћ музеја

Током манифестације Ноћ музеја 09 у Галерији Матице српске одржан је програм са различитим интерактивним садржајима за децу и одрасле. Поред сталне поставке дела националне уметности новијег доба и гостујуће изложбе *Он без акѝа*, посетиоци су имали прилике да уживају и учествују у разноврсним садржајима.

Од 18.00 до 20.00 часова трајала је креативна радионица под називом „Кад музика престане слика остане”, која се одвијала у дворишту Галерије уз презентацију овогодишњег едукативног програма за децу *Слике и звуци* – представе музичких инструмената на делима Галерије Матице српске. Презентација програма састојала се од дечјих радова насталих током програма *Слике и звуци*, наступа деце из Предшколске установе „Радосно детињство” која су учествовала у програму и мини-концерта ученика Музичке школе „Исидор Бајић” из Новог Сада.

У 19.00 часова започела је креативна радионица „Музички тепих”, коју је водила Луција Андре, асистент на Одсеку за педагогију Филозофског факултета у

У Галерији Матице српске је одржана манифестација Ноћ музеја 2009.

Новом Саду. Инспирисана музиком, деца су сликала заједничко дело на хартији великог формата.

Од 22.00 до 00.00 часова трајао је јавни час салсе и плесне радионице које је водио плесни студио „Алегро”.

Од 00.00 до 01.30 изведен је концерт „Српска музика Корнелија Станковића (1831–1865)”. Концерт салонске музике 19. века извео је етномузиколог Срђан Асановић, тенор, уз клавирску пратњу Јелене Ђукић.

Посетиоци су били у прилици да учествују у низу различитих интерактивних радионица, да цртају и сликају, као и да уз помоћ различитих реквизита и костима постану „уметничко дело”. Координатори програма били су мр Тијана Палковљевић, Александра Стефанов, Снежана Мишић, Борислав Радановић, Данило Вуксановић, Дарко Ђорђевић и волонтери Маја Ђорђевић и Дарко Деспотовић.

Током Ноћи музеја Галерију је посетило 9.000 посетилаца. Емитовано је 8 телевизијских и објављено 11 штампаних прилога.

Дан Галерије

Свечаност поводом Дана Галерије, којом је обележена 162. годишњица оснивања Музеја Матице српске, одржана је 30. октобра. Овогодишња прослава била је посећена промоцији веб-сајта Галерије и отварању изложбе *Коице ђечаша са њовеља српских владара и власиеле XIII–XVII века из збирке Галерије Матице српске*. Поздравну реч одржала је др Бранка Кулић, управница Галерије, а затим је вебдизајнер Зоран Андрић представио нови веб-сајт Галерије Матице српске.

Као и сваке године, на Свечаној седници додељене су Захвалнице свима који су током протекле године допринели раду Галерије:

Дан Галерије Матице српске

- Институционални покровитељ: Ротари клуб Нови Сад;
- Институционални пријатељи: Музичка школа „Исидор Бајић”, Предшколска установа „Радосно детињство”, Одсек за педагогију Филозофског факултета у Новом саду, Креативна радионица „Машталица”, Асоцијација Per.Art, Технолошки факултет у Новом Саду, Институт за физику у Земуну, Удружење конзерватора Мађарске, Реставраторски одсек Академије уметности у Будимпешти, Одсек за историју уметности Филозофског факултета у Београду, Агенција „Еуроком”;
- Дародавци: Вељко Михајловић, мр Данило Вуксановић, др Бранка Кулић;
- Пријатељи: др Ирина Суботић, др Јоњауа Раногајец, мр Андреја Рихтер, мр Тања Роженбергар Шега, Лин Тетер, Елке Оберталер и Мартина Грисер.

У наставку програма др Бранка Кулић је отворила изложбу и представила публикацију *Койије њечайша са њовеља српских владара и власијеле XIII–XVII века* из Збирке Галерије Матице српске, аутора Ратомира Кулића.

Емитована су 3 телевизијска и објављено 5 штампаних прилога.

Промоције, предавања, концерти, скупови и друге манифестације

Изложба *Поклон збирка Марице Радојчић*. Током трајања изложбе одржан је разговор са Марицом Радојчић, замишљен са идејом да уметница публици представи своје стваралаштво. Поред сликарке, о њеном стваралаштву говорили су Живко Грозданић и мр Тијана Палковљевић, а том приликом је емитован и биографски филм.

Изложба *Евројски конјексти*. Током трајања изложбе у сарадњи са Спомен-збирком Павла Бељанског приређивана су стручна тумачења изложбе, пројекције филмова и предавања о одабраним ауторима.

Изложба *Бранко Радичевић – култи песника у српској визуелној култури крајем 19. в.* У оквиру изложбе *Бранко Радичевић – култи песника у српској визуелној култури крајем 19. века*, сваког петка у 18.00 часова организована су пригодна предавања: предавања, концерти, стручна тумачења: 4. децембра приређено је предавање о Бранку Радичевићу и српској књижевности прве половине 19. века. О улози и месту песника Бранка Радичевића у изградњи националне културе 19. века, о ретким и мање познатим детаљима из песниковог живота говорио је Ненад Грујичић, песник и директор културне институције „Бранково коло” из Сремских Карловаца; 11. децембра приређено је вече посвећено Стевану Тодоровићу и Корнелију Станковићу. О двојници уметника, њиховом пријатељству и стваралаштву говорила је Милена Врбашки у предавању „Портрет пријатеља и/или портрет уметника – Корнелије Станковић у ликовном стваралаштву Стевана Тодоровића”. У музичком делу вечери „Српске песме за глас и клавир Корнелија Станковића” изводио је Срђан Асановић (глас) уз клавирску пратњу Бојане Поповић; 18. децембра приређено је предавање о песникињи Милицы Стојадиновић Српкињи, о чијем је животу и стваралаштву говорила Милица Мићић Димовска, књижевница и ауторка романа *Последњи заноси МСС*.

Изложба Милене Павловић Барили. Током трајања изложбе одржавана су стручна тумачења и предавања о животу и делу Милене Павловић Барили.

Промоције у Галерији:

Књига *Јаков Орфелин и његово доба* др Мирославе Костић промовисана је 12. фебруара. Књигу су заједнички реализовали Одељење за ликовне уметности

У Галерији Матице српске одржана је промоција књиге *Јаков Орфелин и његово доба* др Мирославе Костић.

Матице српске и Галерија Матице српске. О књизи су говорили др Бранка Кулић, др Мирослав Тимотијевић, др Љиљана Стошић и мр Влада Симић. Промоцији је присуствовало 40 посетилаца. Објављена су 2 штампана прилога.

Књига *Тодор Манојловић – Ликовна кријка* коју је приредила др Јасна Јованов а издала Градска Народна библиотека из Зрењанина представљена је 26. фебруара. О књизи су говорили Душан Јаковљев, испред Фонда Тодор Манојловић, Иван Негришорац, мр Милана Квас и мр Тијана Палковљевић. Др Јасна Јованов представила је живот и дело Тодора Манојловића. Промоцији је присуствовало 50 посетилаца. Емитована су 2 телевизијска и објављена 3 штампана прилога.

Матица српска промовисала је четврти том *Српског биографског речника* 2. октобра. О пројекту су говорили председник академик Чедомир Попов, генерални секретар проф. др Душан Николић, проф. др Мира Радојевић и проф. др Мило Ломпар.

Манифестације других институција у Галерији:

- Матица српска: одржане су седница Редакционог одбора и седница Уређивачког одбора Српског биографског речника (2. октобар).
- Музичке вечери Матице српске, концерт: Имре Лакатош, виолина и Оскар Ритер, клавира (22. октобар); концерт: „Соло песме и арије из оперета и опера српских композитора” – Бранислав Цвијић (25. новембар).
- Културни центар града Новог Сада: концерт за младеце (22. март) – део програма Новосадског цез фестивала (13. новембар, у циклусу „Нови звучни простори”: концерт композитора Душана Радића (20. мај), концерт камерне музике Љубице Марић (18. децембар).
- Хуманитарни фонд „Привредник”: концерт пијанисткиње Маје Репић и кларинетисткиње Стефани Зелник из САД (16. јануар).
- Агенција Publicité одржала је трибине: Зоран Симјановић, музичар и композитор – „Музика у филмовима и спотовима” (14. април); Миња Субота – „Деца су украс света” (6. октобар); Иван Станковић – „Куда иде оглашавање” (24. новембар); Драган Сакан – „Четири нове идеје” (23. децембар).
- Војвођански фестивал класичне гитаре – концерт посвећен композиторима Виља- Лобосу и Франциску Тарегу (27. март).
- Међународни фестивал прозе – отварање Прозефеста и књижевно вече уз учешће Ђерђа Конрада, Александра Гениса, Александра Прокопиева, Виде Огњеновић, Ласла Вегела, Светислава Басаре (15. април).
- Змајеве дечје игре: отварање 52. јунских програма (3. јун); у оквиру обележавања Дечје недеље – „Будите наши гости” (6. октобар).
- Креативна радионица „Машталица” одржала је креативну радионицу поводом Дана Града (1. фебруар): дружење са децом у оквиру Дечје недеље (7. октобар).
- ДАНС – додела награде „Иван Табаковић” за 2009. (2. новембар).
- Академија уметности: концерт завршног испита Роберта Лакатоша (19. март): концерт Бојане Јовановић (14. април); концерти студената Академије уметности – мастер испити (21. мај, 27. мај, 29. мај, 3. јун, 6. јун); концерт соло певања Милице Стојадиновић (20. октобра).
- Еколошки покрет Града Новог Сада у оквиру 13. међународне еко-конференције – концерт ансамбла 40 хармоника (24. септембар).
- „Маштоленд”, дечји вртић – програм „Живот на планети земљи” (12. мај).
- СКУД „Вила”: концерт тамбурашког оркестра – класична музичка дела (12. децембар).
- Фармацеутске куће „Pharmaswiss” и „Menarini” (15. април и 20. мај).
- Информативно-пословни центар „Жуте стране” одржао је два семинара о јавним набавкама (28. октобар и 17. новембар).

Присутност у медијима

Током 2009. године одржано је пет конференција за медије поводом следећих пројеката: отварања сталне поставке *Српска уметности 19. века: Људи и догађаји – слика прошлости*, отварања изложбе *Рег.Арт-а Веома важна особа*, програма Галерије Матице српске у Ноћи музеја, донације Ротари клуба Нови Сад, изложбе слика Милене Павловић Барили *Кључеви снова*.

Писани и штампани медији редовно су пратили рад Галерије те је, према евиденцији агенције „Press Clipping”, емитовано 88 телевизијских и 180 штампаних прилога. О раду Галерије извештавале су РТВ Војводине, ТВ Аполо, ТВ Панонија, Канал 9, ТВ Мост, РТВ Дуга; дневни листови *Дневник*, *Грађански лист*, *Данас*, *Вечерње новости*, *Блиц* и недељници и месечници *Активер*, ЈАТ-ова ревија, *Misao* и *Casa viva*.

Телевизија Панонија снимала је емисију поводом отварања сталне поставке збирке 19. века. Мр Тијана Палковљевић говорила је о концепту сталне поставке и изложеним делима, а Снежана Мишић, кустос едукатор, причала је о српској уметности 19. века, о уметничким токовима и уметницима. РТВ Војводине је поводом снимања емисије *Трагом Паје Јовановића* за документарни програм 30. априла снимала кратке приче о делу, раду и стваралаштву Паје Јовановића. Учествовале су Снежана Мишић, кустос едукатор и Милена Врбашки, виши кустос руковаца збирке 19. века (5 фебруара).

На РТВ Војводина премијерно је емитована емисија о Паји Јовановићу *Далеко у нама – живиој је најлепши сан* која је снимана у Галерији, учесник Снежана Мишић (16. јун).

РТС је поводом одржавања националне конференције „Културна политика у области културног наслеђа и трансформација институција” снимала емисију посвећену музејима у Србији. О Галерији Матице српске прилог је снимала мр Тијана Палковљевић.

ТВ Аполо снимала је полусатну емисију *Вишраж* у којој је гостовала мр Тијана Палковљевић. Емисија је била посвећена галеријским активностима и плановима.

Учешће запослених у манифестацијама других институција

Мр Тијана Палковљевић говорила је на промоцији књиге *Стеван Алексић* ауторке др Јасне Јованов. Промоција је приређена у организацији Одељења за ликовне уметности, а поред ауторке говорио је и проф. др Мирослав Тимотијевић (5. мај); затим је говорила на промоцији књиге *Лейосава Бела Павловић* ауторке Љубице Миљковић у Библиотеци града Београда. Промоцију је приредио издавач „Тору”; била је координатор конференције коју је организовало Министарство културе у Палати „Србија” у Београду и излагала на тему „Перманентна едукација запослених у институцијама заштите”, (23. и 24. маја); учествовала је на међународном стручном скупу „Особље и едукација у регионалним музејима” у организацији ИСТОП-а и ICR-а у Мантови, Италија, излагањем на тему „Перманентна едукација запослених у музејима у Србији” (18–22. октобар); у Матици српској промовисала је књигу Станислава Живковића (22. децембар).

Бранка Кулић излагала је на тему „Сталне поставке” на конференцији коју је организовало Министарство културе у Палати „Србија” у Београду (23. и 24. маја).

Даниела Королија Црквењак излагала је на тему „Перманентна едукација запослених у институцијама заштите” на конференцији коју је организовало Министарство културе у Палати „Србија” у Београду (23. и 24. маја); излагала је на скупу „Нове тенденције у музеологији – сталне поставке” на тему „Улога конзерватора у припреми сталних поставки” (8. и 9. јун).

Снежана Мишић излагала је рад на тему „Слика Пренос Бранкових косицију на *Сиражилово* Александра Подгорчића” на постдипломској конференцији посвећеној српској уметности и визуелној култури 19. века на Филозофском факултету (14. децембра); учествовала је у презентацији „Музеј за посетиоца” на Националној конференцији „Културна политика у области културног наслеђа и трансформација институција”.

Милена Врбашики присуствовала је свечаној седници Музејског друштва и конститутивном састанку секције историчара уметности у Новом Пазару (18. и 19. маја).

Мр Драгојла Живанов присуствовала је свечаној седници Музејског друштва и конститутивном састанку секције историчара уметности у Новом Пазару (18. и 19. маја); присуствовала је Националној конференцији „Културна политика у области културног наслеђа и трансформација институција” (23. и 24. маја) и годишњој изборној Скупштини Музејског друштва Србије одржаној у Етнографском музеју у Београду (21. децембра).

Александра Стефанов присуствовала је годишњој изборној Скупштини Музејског друштва Србије одржаној у Етнографском музеју у Београду (21. децембра).

ЕДУКАТИВНИ ПРОГРАМИ

Едукативни програми намењени деци

СЛИКЕ И ЗВУЦИ (17. октобар 2008 – 15. април 2009)

У периоду јануар–мај 2009. настављена је реализација едукативног програма за децу „Слике и звуци – представе музичких инструмената на делима из Галерије Матице српске”. Током радних дана Галерију су посећивала деца предшколског

Нови едукативни програм за децу *Био једном један сликар...*
Паја Јовановић (новембар 2009 – мај 2010)

узраста из Предшколске установе „Радосно детињство”, а суботом су организоване креативне радионице у сарадњи са педагозима и Музичком школом „Исидор Бајић” из Новог Сада. У периоду фебруар–мај у програму је учествовало 1800 деце. Емитовано је 5 електронских и објављено 7 штампаних прилога.

БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН СЛИКАР... (октобар 2009 – април 2010)

У току септембра и октобра припремљен је нови едукативни пројекат за децу посвећен сликару Паји Јовановићу под називом *Био једном један сликар...* . Пројекат обухвата едукативни програм о животу и делу Паје Јовановића намењен деци предшколског и нижег школског узраста, дечју публикацију, креативне радионице суботом и тренинге за васпитаче, учитеље и кустосе. Галерија Матице српске, Предшколска установа „Радосно детињство” и Креативна радионица „Машталица” потписале су Споразум о сарадњи на реализацији едукативног програма за децу *Био једном један сликар...* . На Београдском сајму књига, на штанду Министарства културе Републике Србије, представљен је пројекат *Био једном један сликар...* . Пројекат су представиле Снежана Мишић и Александра Стефанов, кустоси Галерије и координатори програма. Због епидемије грипа и забране јавних окупљања деце из вртића реализација програма одложена је за 2010. годину. Емитована су 3 телевизијска и објављена 2 штампана прилога.

Едукативни програми из конзервације

КОНЗЕРВАТОРСКИ РАЗГОВОРИ (8. мај)

У наставку серије кратких предавања о одабраним темама, у сарадњи са Библиотеком Матице српске одржано је предавање Браниславе Аврамовић и Иванке

Клајн „Представљање Рефералног центра Библиотеке Матице српске. Могућности претраживања научних информација и набавке литературе”. Предавању су присуствовале колеге из Београда, као и из више институција заштите културне баштине из Новог Сада. Излагање је допринело промоцији добре праксе, јер су кроз низ примера приказане могућности претраживања база података и набавке стручне литературе у специфичној области заштите културног наслеђа.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Стручни скуп „Конзерваторска испитивања и њихов утицај на конзерваторске одлуке и третман”. Скуп је одржан је 6. марта 2009. године. Носећа предавања скупа одржале су гошће из Аустрије: Елке Обетралер, главни конзерватор слика Историјско-уметничког музеја из Беча и Мартина Грисер, хемичар, шеф Одељења за научна испитивања у конзервацији истог музеја. Након тога следила су излагања домаћих стручњака који се баве испитивањима у области конзерваторске дијагностике или примењују такав приступ у свакодневном раду. Поред усмених излагања била је организована и постер секција, где су кроз слике били приказани радови и активности и других учесника.

Дискусија је била усмерена на могућности сарадње и умрежавања постојећих истраживачких капацитета, првенствено сконцентрисаних на универзитетима и институтима, како би били доступни конзерваторима у раду на испитивању културног наслеђа. Такође, продискутоване су могућности сарадње са Историјско-уметничким музејом из Беча, чији су представници исказали велику заинтересованост за заједнички рад. Поред средстава које је одобрио Покрајински секретаријат за културу, значајну помоћ у реализацији стручног скупа дао је и Аустријски културни форум из Београда који је сносио путне трошкове гошћи из Аустрије.

Скupu је присуствовао 91 учесник, из бројних институција заштите културног наслеђа, са универзитета и истраживачких института.

Стручни скуп Друштва конзерватора Србије и Удружења реставратора Мађарске. Скуп је одржан је 22. и 23. априла. Протоколом о сарадњи два реставраторска друштва, потписаним у септембру 2008. године, предвиђена је активност на размени искустава и промоције добре праксе између стручњака две земље. Прва реализована активност у оквиру овог протокола био је стручни скуп, на којем су излагана мађарска искуства на реставрацији барокних ентеријера цркава, готичких олтара, олтарских пала великих димензија, страпираних фресака и камена. Другог дана скупа делегација мађарских конзерватора и учесници из институција заштите културног наслеђа из Србије, као и колега из Црне Горе, посетили су Сремске Карловце, где је представљен рад српских конзерватора на ентеријерима више цркава. Саорганизатор овог скупа био је Покрајински завод за заштиту споменика културе из Петроварадина, уз учешће Градског Музеја из Суботице и Музеја Војводине као партнера.

Скupu је присуствовало 60 учесника, из бројних институција заштите културног наслеђа.

Међународни стручни скуп „Нове тенденције у музеологији – сталне поставке”. Скуп је одржан 8. и 9. јуна. Организован је са идејом да се пружи преглед савремених тенденција у области музеологије везаних за сталне поставке, кроз теоријска излагања професора музеологије и примере добрих пракси европских музеја. Излагања су представила могућности образовања и перманентне едукације у области музеологије кроз презентације Студија баштине Одељења за историју уметности у Београду и Школе музеологије у Цељу.

На скупу су учествовали бројни гости из иностранства: Лин Тетер, професорка Музејских студија на Универзитету у Торонту (Канада), Андреја Рихтер и Тања Роженбергар Шега из Музеја савремене историје из Цеља (Словенија), Ива Паштрнакова из Националне галерије у Словачкој и Светлана Јевтовић из центра „Помпиду” у Паризу. Значајан допринос својим излагањима дали су професори са Одељења за историју уметности Филозофског факултета у Београду: др Лидија Мереник, др Драган Булатовић, др Ненад Радић и др Симона Чупић. О искуствима на реализацији сталних поставки у Галерији Матице српске говориле су: мр Тијана Палковљевић, Снежана Мишић, Даниела Королија Црквењаков и Александра Стефанов. Радови са скупа публиковани су као посебан део Саопштења са скупа у *Зборнику 3+4* Одсека за студије модерне уметности Филозофског факултета у Београду.

На отварању стручног скупа говорили су Душица Живковић, помоћник министра културе у Влади Републике Србије, Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу и др Лидија Мереник, Семинар за студије модерне уметности, Филозофски факултет у Београду.

Одржавање стручног скупа омогућило је Министарство културе Републике Србије и Покрајински секретаријат за културу.

Скупу је присуствовало 70 учесника из бројних музеја и галерија из читаве Србије. Емитован је 1 телевизијски и објављено 2 штампана прилога.

Споразум о сарадњи регија Сицилије и Војводине. Галерија Матице српске била је активно укључена у припрему новог Споразума о сарадњи регија Сицилије и Војводине у области заштите културног наслеђа. Споразум су потписали Покрајински секретаријат за културу Војводине и Регионални секретаријат за културно наслеђе Сицилије, као и Пакт Алто Белиће Корлеонезе (Alto Belice Corleonese), са којим је у периоду 2007–2008. реализован низ пројеката.

Сарадња са Ликовном академијом – Одсек за рестаурацију из Будимпеште. Постигнут је начелни споразум о сарадњи са Ликовном академијом из Будимпеште – Одсеком за рестаурацију, на темама истраживања старих рестаураторских техника и аналитичких метода испитивања пигмената и могућих предавања о њима, као део едукативних активности планираних за 2010. годину.

Сарадња са Републиком Хрватском. Галерију Матице српске посетила је висока делегација Министарства културе Републике Хрватске, у склопу рада Међувладине комисије за реституцију културних добара. Том приликом исказана је обострана заинтересованост за сарадњу у даљем раду.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Публикације изашле из штампе

Поклон-збирка Марице Радојчић, др Ирина Суботић, Мирјана Брмбота. Поводом приређивања изложбе поклон-збирке Марице Радојчић објављена је истоимена публикација. Уводни текст написала је др Ирина Суботић, каталог радова сачинила Мирјана Брмбота. Рецензент је био Јеша Денегри, преводиоци Соња Филлиповић Ковачевић, Корнелија Ичин, Олег Бичков и Славица Граховац. Лектор и коректор Мирјана Јовановић, техничко уређење и графички дизајн Мирослав Лазић. У тиражу од 300 примерака публикацију је одшампала штампарија „Offset print” из Новог Сада.

Тронови манастира Крушедола, група аутора. Као резултат обимног конзерваторског посла на троновима манастира Крушедола објављена је посебна публикација. Текстове о троновима написали су проф. др Мирослав Тимотијевић, др Мирослава Костић и др Бранка Кулић. Текстове о конзервацији написали су сарадници за поједине специфичне области: проф. др Јоњауа Раногајец, Технолошки факултет Нови Сад и Даниела Королија Црквењаков – за домен испитивања материјала и Роберто Сакуман – италијански експерт за рестаурацију дрвених конструкција. Уредник је проф. др Мирослав Тимотијевић, а рецензенти проф. др Даница Поповић и др Мила Поповић Живанчевић. Лектуру и коректуру урадила је Мирјана Јовановић, а ликовно техничко уређење и обраду илустрација Мирослав Лазић. У тиражу од 500 примерака књигу је одштампала штампарија „Offset print”.

Публикација је одштампана у оквиру обележавања јубилеја 500 година манастира Крушедола, уз финансијску подршку Покрајинског секретаријата за културу и Технолошког факултета у Новом Саду.

The Gallery of the Matica Srpska: 20th Century, водич, Стална поставка 20. века, енглески, др Симона Чупић, мр Тијана Палковљевић, Мирјана Брмбота. Текстове је са српског на енглески језик превела Соња Филиповић Ковачевић. Припрему за штампу урадио је Младен Мозетић, а публикацију је у тиражу од 1.000 примерака одштампао „Offset print” из Новог Сада.

The Gallery of the Matica Srpska: 18th Century, водич, Стална поставка 20. века, енглески, др Бранка Кулић. Текстове за водич је са српског на енглески језик превео Рандал Мејдор. Припрему за штампу урадио је Младен Мозетић, а одштампала штампарија „Offset print” из Новог Сада у тиражу од 1.000 примерака.

Евројски контексти. Добровић, Шумановић, Коњовић, Шујуић, мр Тијана Палковљевић. Каталог за истоимену изложбу поред уводног текста садржи репродукције свих изложених експоната, биографије уметника и хронологије. Рецензенти су др Симона Чупић и Ратомир Кулић. Графичко обликовање: Ана Ђорђевић, лектура и коректура: Слободанка Дачић. У тиражу од 500 примерака публикацију је одштампао „Offset print” из Новог Сада.

Пројекат је финансиран средствима Покрајинског секретаријата за културу.

Моја галерија. Био једном један сликар... – група аутора. У оквиру новог едукативног програма за децу који је школске 2009/10. године био посвећен Паји Јовановићу издата је публикација која прати живот и дело овог сликара. Публикација је намењена деци предшколског и нижег школског узраста. Сарадници на публикацији су Тијана Палковљевић, Снежана Мишић, Александра Стефанов, Весна Пантић, Луција Андре и Оливера Каменарац. Рецензент је др Јована Милутиновић, илустрације и дизајн: Д-Пункт. У тиражу од 10.000 примерака публикацију је одштампала штампарија „Offset print” из Новог Сада.

Коије ћечайа са њовеља српских владара и властеле XIII–XVII века. Збирка Галерије Мајишце српске, приредио Ратомир Кулић. Каталог збирке садржи уводни текст аутора, факсимиле кореспонденције Алексе Ивића и Књижевног одељења Матице српске 1905–1910, текст Алексе Ивића о збирци, каталог збирке, биографије Алексе Ивића и бечких архивара и научних радника који су допринели реализацији овог подухвата. Рецензенти публикације су проф. др Мирослав Тимотијевић и Смиља Марјановић Душанић. Превод на немачки језик: Светлана Вучковић, лектура и коректура: Јелица Недић, фотографије: Лука Кулић, графички дизајн и

техничко уређење: Мирослав Лазић. У тиражу од 500 примерака публикацију је одштампала штампарија „Цицero” из Београда.

Кулџ Бранка Радичевића у српској визуелној кулџури крајем 19. века, Снежана Мишић. У књизи Снежане Мишић разматра се култ Бранка Радичевића у српској визуелној кулџури крајем 19. века у контексту свремених истраживања националне идеје у српској уметности 19. века. Рецензенти су проф. др Мирослав Тимотијевић и доц. др Ненад Макуљевић. Сажетке су превеле Соња Филиповић Ковачевић (енглески) и Светлана Вучковић (немачки), лектуру и коректуру је урадила Мирјана Јовановић, графичко и техничко уређење Мирослав Лазић. У тиражу од 500 примерака публикацију је одштампала штампарија „Цицero” из Београда.

Саопџијење са скуџа „Нове тенденције у музеологији. Сџалне џосџавке”, група аутора, зборник радова у саиздаваштву са Филозофским факултетом у Београду, Семинар за студије модерне уметности. Уреднице публикације су др Лидија Мереник и др Бранка Кулић, извршне уреднице и избор др Симона Чупић и мр Тијана Палковљевић, рецензенти др Оксана Пана Олтеан са Универзитета у Букурешту и др Александра Крачун са Универзитета у Тулузу, ликовни и графички уредник Далибор Јовановић.

У тиражу од 500 примерака публикацију је одштампала штампарија „Offset print” из Новог Сада. Публикација је одштампана уз финансијску подршку Министарства културе Републике Србије и Покрајинског секретаријата за културу.

Публикације у припреми

Водич. Сџална џосџавка 18. века, немачки, др Бранка Кулић. Текст на немачки језик превела је Светлана Вучковић.

Водич. Сџална џосџавка 20. века, немачки, др Симона Чупић, мр Тијана Палковљевић, Мирјана Брмбота. Текст на немачки језик превела је Светлана Вучковић.

Предсџава жене у сџваралачџиву Паје Јовановића, група аутора. Публикација која ће пратити истоимену изложбу треба да укаже на један сегмент уметничких тематских интересовања. Тематизовање различитих модела приказивања жене има за циљ да свеобухватно и из различитих углова анализира и на нов начин тумачи стваралаштво Паје Јовановића. Писање текстова поверено је др Лидији Мереник, др Симони Чупић, др Ненаду Радићу, др Јасни Јованов, Нади Сеферовић, Данијели Ванушић, Дејану Сретеновићу, Милици Стојановић, Софији Кајтез и мр Тијани Палковљевић. Рецензенти публикације су др Ирина Суботић и проф. др Мирослав Тимотијевић, који је и уредник публикације. Ликовно, графичко и техничко уређење поверено је Мирославу Лазићу.

Превод европског џриручника оџиса музејских џрофесија, превеле мр Тијана Палковљевић, Даниела Королија Црквењаков, Александра Стефанов и Снежана Мишић. Приручник су приредили учесници ИСОМ-овог симпозијума у Пезару на којем су музејски професионалци из Италије, Немачке, Француске и Швајцарске дискутовали о новим захтевима, улогама и активностима музеја који намећу нове активности и професије у музејима. Текст је преведен, лекторисан и очекује се сагласност ИСОМ-а за објављивање. Средства за издавање ове публикације обезбедио је Покрајински секретаријат за културу.

50 џодина инсџџџуционалне конзервације и ресџаурације у Галерији Матице српске, Даниела Королија Црквењаков. Публикација се издаје поводом обележава-

ња 50 година од формирања Конзерваторско-рестаураторског одељења у Галерији Матице српске. Публикација ће обухватити и почетке конзервације у Матици српској од краја 19. века. Рецензенти су Олга Микић и Рагомир Кулић. Средства за издавање ове публикације обезбедио је Покрајински секретаријат за културу.

ОДЕЉЕЊЕ КОНЗЕРВАЦИЈЕ И РЕСТАУРАЦИЈЕ

Рад Конзерваторско-рестаураторског одељења у 2009. години обележиле су три групе активности: завршни радови на рестаурацији, опремању и постављању нове сталне поставке 19. века, којима је заокружена реконструкција сталних поставки у Галерији Матице српске; конзервација и рестаурација предмета из ризнице манастира Крушедола, као део пројекта обележавања 500 година манастира Крушедола и припрема и реализација стручних скупова и едукација из области конзервације и рестаурације, као део активности на сталном стручном усавршавању.

Поред наведених послова, Одељење је континуирано спроводило мере превентивне заштите уметничког фонда, учествовало у припремама и реализацији изложби из програма Галерије и вршило конзервацију и рестаурацију појединачних дела, како оних из фонда тако и оних у власништву других институција, према плану и програму на основу уговорних обавеза.

Фонд Галерије Матице српске

Збирка 18. века. Конзервирана су и рестаурирана два портрета: Јохан Георг Вајкерт, *Михаиловић Стефан Сирајимировић*, ГМС/У 851. и Димитрије Аврамовић, *Михаиловић Стефан Сирајимировић*, ГМС/У 366, на којем је у току конзервације откривен минуциозни потпис аутора на лицу слике, угребан у бојени слој. Потрети су били оштећени и бојени слој је реконструисан на основу аналогичних са бројним познатим портретима митрополита Стратимировића.

Завршена је рестаурација портрета Непознатог портретисте 18. века *Портрет илемећа из куће Хабзбурџ*, ГМС/У 4220. Детаљна документација и извештај део су стручног рада за државни испит кандидата Дарка Ђорђевића. Овај портрет је први у низу портрета предвиђених за конзервацију ради излагања у оквиру пројекта Страни аутори у збиркама Галерије Матице српске. У току 2009. године завршена је конзервација и рестаурација још два портрета из ове групе: Непознати портретиста 18. века, *Навојвода Франц Стефан од Лојтаринџије* ГМС/У 4138 и Непознати портретиста 18. века, *Портрет илемећа*, ГМС/У 3633. Конзервирана је (не и рестаурирана) слика Непознатог портретисте 18. века *Племенићи Војнић*, ГМС/У 2383, која је била премазана дебелим тамним слојевима који су покривали целу површину. Скидањем премаза установљено је да је остало веома мало сачуваног оригиналног бојеног слоја, те је начин евентуалне реконструкције потребно посебно размотрити.

Урађен је третман против црвоточине на икони Јанка Халкозовића *Богородица са Христом*, ГМС/П 386.

Рестауриран је аутентични украсни рам из периода 18. века, који се налазио у депоу рамова. Обновљен је део недостајуће дуборезне пластике и позлата.

Збирка 19. века. За опремање нове сталне поставке 19. века урађене су рестаураторске интервенције на аутентичним украсним рамовима за 12 слика: Константин Данил, *Франц Ксавер Вилхелм Зеленкај*, ГМС/У 1669 и *Матијас Амбрози, свештеник*, ГМС/У 3024; Стева Тодоровић, *Ана Јовичић*, ГМС/У 1348 и *Пејтар Јовичић*, ГМС/У 1348; Арса Теодоровић, *Симеон Којић* ГМС/У 364, *Макарена Којић* ГМС/У

363, *Млади Павле Трифунац* ГМС/У 2999, *Младић из породице Трифунац* ГМС/У 3000; *Новак Радонић, Констијантин Николић* ГМС/У 1043, *Ана Савић Николић* ГМС/У 1044, *Бољородица са Христом* ГМС/У 2646; Паја Јовановић, *Борба њејлова* ГМС/У 408.

Завршена је конзервација и рестаурација иконе на дрвету Арсе Теодоровића, *Аврам и Мелхиседек*, ГМС/П 839. Веома детаљна документација и извештај део су стручног рада за државни испит кандидата Маје Јокмановић.

Завршена је конзервација и рестаурација двостране слике Марка Завишића, *Ауђијоритреј/девојчица*, ГМС/У 151.

За потребе ретроспективне изложбе Паје Јовановића у Галерији САНУ у Београду рестаурирана је слика *Умејникова суђурџа Муни*, ГМС/У 236, заједно са припадајућим украсним рамом.

Урађена је конзервација и рестаурација украсног рама који је био раније на слици *Плесачица* Паје Јовановића.

Фонд 20. века. Реконструисан је бојени слој на великом платну Саве Шумановића *Куйачице*, ГМС/У893.

Одстрањени су трагови буђи на делима која се чувају у депоу у сутерену: Хеш Имре, *Краљица Марија Карађорђевић*, ГМС/У 4172 и *Краљ Александар Карађорђевић*, ГМС/У 4713, као и Мотика Антун, *Кафаница*, ГМС/У 1048 (темпера на папиру, због бољих услова чувања премештена је у други депо; из истих разлога повучена су и друга дела на папиру из депоа у сутерену и из појединих канцеларија, затим разрамљена и одложена у депо на 3. спрату).

Опремљена је новим украсним рамом и конзервирана слика Паје Јовановића *Сцена из арбанашког животића* ГМС/У 2071.

Урађена је неопходна конзерваторска интервенција на скулптури Ђоке Јовановића *Воће* ГМС/У 470.

Превентивна заштита

Након завршетка реконструкције сталних поставки, у сарадњи са кустосима 19. и 20. века спроведено је сређивање депоа.

Проблем превелике релативне влаге у депоу у сутерену решен је увођењем одвлаживача. Режим рада и организација надзора над одвлаживачима испробана је у прелазном периоду и затим је установљен ритам пражњења посуда са водом, уз консултацију са Одељењем за превентивну заштиту Народног музеја у Београду. Овим интервенцијама микроклиматски услови у депоу слика у сутерену доведени су до задовољавајућих вредности: температура се креће око 20° С, а влага око 55 %. Ове вредности се стално прате и документују.

У изложбеном простору улазног хола, на другом спрату, замењене су сијалице изнад витрина у којима су изложени цртежи. Халогени рефлектори замењени су сијалицама које осветљавају са мање лукса, што је потврђено и мерењем луксметром (цртежи, као осетљиви на светло, треба да се осветљавају са максималних 100 лукса). Такође, спроведено је мерење осветљености и на сликама у поставци 19. века, те су на појединим местима, где је осветљење било прејак, поједине сијалице искључене.

У сталним консултацијама са дипл. инг. ел. Зораном Ступаром, који је аутор пројекта осветљења просторија сталне поставке, пробно је постављено 20 комада савремених LED рефлектора. Досадашња мерења показују да ова врста сијалица даје добре резултате.

У сталној поставци и депоима редовно се контролише стање дела и микроклиматски услови.

Рад на изложбама

Поклон-збирка Марице Радојчић. За изложбу дела Марице Радојчић прегледано је, отпратено, адекватно опремљено и припремљено за излагање 68 дела. Изложба је постављена, а након затварања дела су одложена у депо.

Паја Јовановић: Слике Балкана – Градски музеј у Вршцу. За позајмицу дела Паје Јовановића Градском музеју у Вршцу прегледане су слике одобрене за позајмицу, урађене минималне неопходне интервенције, дела су спакована и са праћењем документацијом отпратена у Градски музеј у Вршцу.

Годишња изложба студентима Академије уметности из Новог Сада. Организована је и постављена завршна изложба студената Академије уметности из Новог Сада.

Слике града – Културни центар града Новог Сада. Позајмљена дела су прегледана, документовано је њихово стање, направљена је прописана документација и дела су опремљена за излагање.

Европски контексти. За потребе изложбе извршено је опремање одабраних дела новим рамовима, урађена је поставка, а након затварања експонати су одложени.

Капарина Ивановић – Народна банка Србије у Београду. Дела су спакована уз прописану конзерваторску документацију и обављена је примопредаја и поставка експоната у Београду. Иста процедура је изведена и код враћања.

Паја Јовановић – Изложба Народног музеја у Галерији САНУ у Београду. Дела су спакована у сарадњи са техничком службом Народног Музеја у Београду. Направљена је прописана конзерваторска документација и обављена примопредаја.

Сецесија у Новом Саду – Музеј града Новог Сада. Дела су спакована уз прописану конзерваторску документацију и обављена је примопредаја.

Милена Павловић Барили – Музеј савремене уметности у Београду. Извршена је примопредаја дела и поставка изложбе. По завршетку изложбе дела су скинута и припремљена за транспорт.

Којије ђечаша са ђовеља српских владара и власице XIII–XVII века. За потребе ове изложбе постављене витрине су опремљене одговарајућим подлогама од тканине. Постављени су експонати и легенде, а по затварању изложбе експонати су адекватно одложени.

Култи Бранка Радичевића. Обављена је примопредаја и праћење транспорта експоната из Београда, Сремских Карловаца и Новог Сада до Галерије. Изложба је постављена. Затварање изложбе и враћање експоната планира се за 1. фебруар.

Ризница манастира Крушедола

Пројекат Ризница манастира Крушедола започет је поводом обележавања 500 година од оснивања манастира и предвиђа формирање нове музеолошке поставке ризнице. Око идеје нове Ризнице окупиле су се 4 институције које се баве заштитом културног наслеђа: Покрајински завод за заштиту споменика културе, Галерија Матице српске, Библиотека Матице српске и Музеј Војводине. Договорена је подела посла према надлежностима и специфичним стручним капацитетима сваке од институција. Покрајински завод за заштиту споменика културе преузео је пројектовање простора Ризнице, Галерија Матице српске преузела је конзервацију, рестаурацију и музеолошку обраду дела ликовне уметности и координацију посла на изради каталога Ризнице, Библиотека Матице српске преузела је конзервацију, рестаурацију и музеолошку обраду старе и ретке књиге из фонда Ризнице, а Музеј Војводине преузео је конзервацију, рестаурацију и музеолошку обраду предмета примењене уметности.

Одржано је више припремних састанака и у мају 2009. реализован је транспорт дела у наведене институције. Галерија Матице српске преузела је дела ликовне уметности: 57 икона на дрвету, 10 портрета на платну и 8 дела ликовне уметности на папиру (литографије, олеографије и бакрорези).

У 2009. години урађена је конзервација и рестаурација 14 икона на дасци, 10 портрета везаних за породицу Обреновић и 8 литографија, олеографија и бакрореза, према уговору између Галерије Матице српске и Епархије сремске (бр. 0302-26/6). Конзерваторски радови обухватили су темељна техничко-технолошка и физичко-хемијска испитивања, као и израду пратеће документације.

Рестаураторски радови довели су дела у репрезентативно стање. Завршетак конзерваторских радова на осталим преузетим делима, као и реализација каталога Ризнице, планирани су за крај 2010. године.

Културно благо Срба у Мађарској

Пројекат заштите и презентације културног наслеђа Срба у Мађарској настао је на основу претходних договора кустоса Музеја Српске православне цркве Епархије будимске у Сентандреји, Косте Вуковића и др Бранке Кулић, уз подршку Министарства културе Србије и Покрајинског секретаријата за културу. Пројекат обухвата конзервацију, рестаурацију и презентацију одабраног фонда уметничких предмета из Музеја Српске православне цркве Епархије будимске у Сентандреји и мањим делом из Регионалне збирке у Печују. Одабрана дела представљају уметничко наслеђе у периоду од 18. до 20. века и обухватају иконе на платну и дрвету, као и одабране примере црквеног мобилијара. Након завршетка послова на конзервацији и рестаурацији и одржаних изложби у Србији и Мађарској дела ће постати део поставке Музеја у Сентандреји.

У децембру је након прибављања сагласности Мађарске реализован извозно-увозни посао и транспорт одабраних дела у Галерију Матице српске. Паковање и транспорт организовала је и реализовала фирма „Кунсттранс“ из Београда, уз превентивну конзервацију и праћење предмета које је обавила Даниела Королија Црквењаков. Дела су по приспећу смештена у посебно припремљену и обезбеђену просторију у сутерену, са одговарајућим микроклиматским условима. У току децембра организована је и фумигација ради уништавања црвоточине у даскама икона. Фумигацију је извела фирма „Циклонизација“, у периоду од 24. до 28. децембра.

Прецизиран је план конзервације за 2010. годину и поручен део материјала потребан за почетак конзерваторско-рестаураторских радова.

Документација

У току конзерваторско-рестаураторских радова и интервенција израђује се прописана конзерваторско-рестаураторска документација која прати свако третирано уметничко дело.

За представљање рада Конзерваторског одељења на стручним скуповима одштампан је постер о конзервацији слике Катарине Ивановић *Млада жена у српском оделу*.

Сарадња са сродним институцијама

Музеј Срема у Сремској Митровици. Урађена је конзервација и рестаурација 6 икона из 18. века из Музеја Срема (Теодор Стефанов Гологлавац, *Благовешће*, 1753. год., 43 x 26 cm, инв. бр. 309 [Ђипша]; Василије Романович, *Свети ајошић Лука*, 1770. год., 46 x 30 cm, инв. бр. 281 [Свилош]; Јанко Халкозовић, *Свети*

џиројица – крунисање Богородице, друга половина 18. века, 113 x 85 cm, инв. бр. 405 [Сремска Митровица; Теодор Крачун, *Неверовање Томино*, друга половина 18. века, 33 x 28 cm, инв. бр. 171 [Сремска Митровица]; Теодор Крачун, *Свети Арханђел Михаило*, друга половина 18. века, 16 x 13 cm, инв. бр. 259; Григорије Давидовић Опшић, *Свети кнез Лазар и нејознаџи светџиџељ*, седма деценија 18. века, 31 x 27 cm, инв. бр. 185 [Сремска Митровица]. Направљена је детаљна документација и иконе су враћене власнику.

Народни музеј у Шапцу. Преузето је за конзервацију и рестаурацију 5 икона, власништво музеја у Шапцу. Урађено је фиксирање. Завршетак радова планира се у првој половини 2010. године.

Министарство спољних послова Републике Србије. Рестаурирана је слика Саве Шумановића *Мотџив из околине Париза*, власништво Министарства спољних послова Републике Србије, инв. бр. 23211. Направљена је детаљна документација и слика је враћена власнику.

САНУ – Огранак у Новом Саду. Рестаурирана је слика Ружице Бебе Павловић, *Портрет академика Сџанојла Рајачића*, власништво САНУ – Огранка у Новом Саду. Направљена је детаљна документација и слика је враћена власнику.

Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине. На основу споразума о сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту споменика културе спроведен је надзор над конзерваторским радовима на Саборној цркви у Сремским Карловцима и у Цркви Св. Георгија у Сомбору.

Технолошки факултет у Новом Саду. Развија се заједнички рад на испитивању технологије и материјала уметничких дела. На позив Технолошког факултета Галерија је учествовала на припреми апликације европског пројекта везаног за испитивање историјских материјала са Рестаураторским заводом Хрватске као партнером.

Народни музеј у Београду. Конзерваторска испитивања кроз микроскопске анализе узорака и специјална снимања на експонатима из Ризнице манстира Крушедола и дела из фонда Галерије обавила је Милица Стојановић, хемичар Народног музеја у Београду.

ОПШТИ ПОСЛОВИ

Током 2009. године посебна пажња посвећена је безбедности и заштити фонда и зграде, спровођењу законских прописа, редовном одржавању зграде, одржавању хигијене, побољшању услова рада и стручном усавшавању запослених.

Нормативна делатност

На основу Закона о јавним набавкама (*Сл. гласник РС* бр. 39/2) усвојен је Правилник о поступку доделе јавних набавки мале вредности у Галерији Матице српске у 2009. години (арх. бр. 0214-37/4 од 10. фебруара), затим План јавних набавки мале вредности у Галерији Матице српске за 2009. годину и донета је Одлука о образовању Комисија за спровођење јавних набавки малих вредности у Галерији Матице српске за 2009. годину. На седници Управног одбора 20. новембра усвојен је Ребаланс Плана јавних набавки за 2009. годину.

На основу Уредбе о изменама и допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама (*Сл. гласник РС* 54/08) усвојена је нова Коефицијент листа за обрачун и исплату плата запослених у Галерији Матице српске (арх. бр. 0101-38/2 од 27. маја).

Министарство културе и Министарство финансија Републике Србије обавило је интерну ревизију у Галерији и доставило Извештај о обављеној интерној ревизији арх. бр. 0214-63/7 од 27. новембра. На основу Препорука урађено је следеће: запосленима су достављени анекси уговора о раду са минулим радом израженим у коефицијентима; годишњи одмори се користе на основу решења која се издају у складу са Законом о раду; исплатне листе за плате садрже и податке о минутом раду; приступило се припремама за увођење адекватне месечне евиденције присутности на раду која ће се примењивати од 1. јануара 2010. године. Приступило се изради Правилника о организацији буџетског рачуноводства у Галерији Матице српске.

Решењем бр. 126-633-00006/2009 Покрајински секретаријат за културу овластио је Галерију Матице српске да даје стручно мишљење о добрима, изузев публикација, која уживају претходну заштиту ради трајног или привременог изношења у иностранство, а по захтеву Покрајинског секретаријата за културу или лица заинтересованог за извоз.

Код Народне банке Србије отворен је девизни рачун Галерије Матице српске бр. 54110-978-071 – IBAN код: RS 35908005411097807150.

У току је израда радних верзија новог Статута Галерије Матице српске и новог Правилника о организацији рада и систематизацији послова у Галерији Матице српске у складу са новим Законом о култури, новим интенцијама, новом улогом музеја у 21. веку и Стратешким планом Галерије Матице српске 2009–2012. године.

Безбедност и заштита

Бризи о безбедности и заштити зграде и фонда посвећена је посебно појачана пажња због радова на уређењу изложбених просторија на другом спрату и отварања нове сталне поставке 19. века. Закључени су следећи уговори: са „Станом” о одржавању електроинсталација, са „Техносервисом” за одржавање противпожарних апарата, халона и хидраната, са „Сигурност–Борвином” о одржавању система дојаве пожара, громобранског система и паник-сигнализације. Противпожарни апарати, громобрани, халони, хидранти и систем дојаве пожара редовно су контролисани у оквиру законских прописа. У другом полугодишту осам старих јављача пожара замењено је новим. Видео-надзор побољшан је постављањем три нове камере, две спољне које прате улаз у зграду и део трга испред Галерије и једне у портирници. Алармни систем и систем видео-надзора редовно су одржавани на основу уговора са агенцијом „Штит”. За потребе-видео надзора набављени су нови компјутери и монитори и на тај начин побољшан је квалитет рада система. У новембру месецу измењене су шифре алармног система.

Одржавање зграде

Обављане су текуће и хитне поправке које су омогућавале несметано функционисање зграде и опреме.

На основу превентивне термовизијске инспекције осигуравајуће куће „Delta Generali”, као осигуравача зграде, имовине и запослених, установљене су и маркиране слабе тачке електроинсталација. Слабе тачке су превасходно спојеви у електроормарима који су инсталирани пре 25 година. Прегледане су и испитане електричне инсталације и такође констатоване слабе тачке. На основу предмета радова реконструкције електроинсталација урађена је прва фаза у којој је реконструисано 10 разводних ормара на кључним местима у Галерији.

Санитарни инспектор Покрајинске санитарне инспекције прегледао је зграду Галерије и Записником бр. 107-53-8827/09-05 од 29. октобра констатовао да су

услови за рад и употребу у складу са стандардима, изузев простора у сутерену зграде који је влажан и није у потпуности оспособљен за употребу.

Управни одбор

Одржане су три седнице Управног одбора (13. марта, 31. августа и 20. новембра).

На Првој седници усвојени су Извештај о раду и Завршни рачун за 2008. годину, Стратешки план Галерије Матице српске за 2009–2012. и Предлог плана јавних набавки за 2009. годину. На седници је расправљано о новој сталној поставци 19. века.

На Другој седници разматран је захтев за разрешење дужности управнице др Бранке Кулић и председника Управног одбора проф. др Миодрага Јовановића. Затим је усвојен Извештај о раду Галерије Матице српске за период јануар–јуни 2009. године, усвојен је План рада Галерије за 2010. годину и разматрана је радна верзија новог Статута Галерије Матице српске.

На Трећој седници усвојен је Ребаланс Плана јавних набавки Галерије Матице српске за 2009. годину.

Надзорни одбор

Одржана је једна седница Надзорног одбора (2. марта). На седници је усвојен Извештај Централне пописне комисије, размотрени су Извештај о раду и Финансијски извештај за 2008. годину и План јавних набавки за 2009. годину.

Колегијум

Одржано је 12 седница Колегијума (24. фебруара, 23. марта, 8. априла, 1. јуна, 3. јула, 4. септембра, 23. септембра, 12. октобра, 9. новембра, 23. новембра, 9. децембра, 23. децембра).

На Првој седници разматрани су Извештај о раду и финансијски извештај за 2008. годину, Стратешки план 2009–2012, реорганизација рада Галерије Матице српске, писмо Милене Врбашки поводом нове сталне поставке 19. века и заказивање седница Управног и Надзорног одбора.

На Другој седници разматрани су план рада за прво тромесечје, кадровска питања и коришћење преосталих дана годишњег одмора. Такође су разматрани проблеми који се односе на ревизију уметничког фонда.

На Трећој седници разматран је план рада до 30. јуна, кадровска питања, питања коришћења депоа и план годишњих одмора.

На Четвртој седници разматрани су план рада до краја септембра 2009. године, припрема заједничке седнице Управног и Надзорног одбора и рад Галерије у летњем периоду.

На Петој седници разматран је план рада у другом полугодишту 2009. године, програм рада за 2010. годину, заказана је седница Управног одбора и договорано је о раду Галерије у летњем периоду.

На Шестој седници разматран је рад до краја године са посебним освртом на пројекте које су Министарство културе и Покрајински секретаријат за културу накнадно одобрили: обрада Ризнице манастира Крушедола, конзервација и рестаурација фонда Музеја Српске православне цркве Епархије будимске у Сентандреји и обележавања 150 година од рођења Паје Јовановића.

На Седмој седници утврђен је програм обележавања Дана Галерије, план рада до краја 2009. године, завршетак рада на ревизији уметничког фонда и формирање инвентарних књига, стручно усавршавање запослених и кадровска питања.

На Осмој седници разматрани су: обележавање Дана Галерије, припреме за конкурсисање за програмску делатност код покрајинских органа и извештај ревизорске комисије Министарства културе и Министарства финансија Републике Србије.

На Деветој седници усвојен је Ребаланс Плана јавних набавки за 2009. годину, заказана је седница Управног одбора и утврђени послови који се морају реализовати до краја 2009. године.

На Десетој седници разматран је Извештај санитарне инспекције, план рада до краја године, предложена одлука о формирању Инвентарних комисија Галерије Матице српске и разматрана су кадровска питања.

На Једанаестој седници разматрани су Ребаланс Плана јавних набавки за 2009. годину, план рада до краја 2009. године, План рада за 2010. годину, план коришћења преосталих дана годишњег одмора, рад Галерије за време новогодишњих и божићних празника и кадровска питања.

На Дванаестој седници утврђени су рокови за предају Извештаја о раду за 2009. годину, утврђен програм рада за прво тромесечје 2010. године, употпуњен План рада за 2010. годину и разматрана су кадровска питања.

Кадровска питања

Др Бранка Кулић, управница Галерије Матице српске, 30. децембра 2009. године отишла је у старосну пензију.

Мр Тијана Палковљевић, помоћник управника, именована је за управницу Галерије Матице српске 14. децембра 2009. године. Ступа на дужност 1. јануара 2010. године.

Повратком кустоса Мирјане Брмботе са породилског одсуства историчару уметности приправнику Мирославу Лазићу престао је радни однос. Мирјана Брмбота именована је 15. априла на место начелника Музеолошког одељења.

Једногодишњи Уговор о финансирању стручног оспособљавања приправника волонтера конзерватора-рестауратора Дарка Деспотовића, закључен између Галерије Матице српске и Националне службе за запошљавање, Филијала у Новом Саду, истекао је 15. новембра. Дарко Деспотовић је у новембарском испитном року успешно стекао стручно звање и тиме су испуњене уговорне обавезе Галерије. Свој рад у Галерији до краја 2009. године наставио је на основу Уговора о ауторском хонорару.

Једногодишњи Уговор о волонтерском раду са приправником конзерватором-рестуратором Мајом Јокмановић истекао је 31. октобра и на основу успешно положеног стручног испита у новембарском испитном року стекла је звање конзерватора-рестауратора.

На основу Уговора о ауторском хонорару Невена Ђоровић, конзерватор-рестауратор, током првог полугодишта радила је на конзервацији и рестаурацији фонда за сталну поставку 19. века и за ризницу манастира Крушедола, а у другом полугодишту рестауратор Фани Паскалине Бурла радила је на експонатима из ризнице манастира Крушедола.

Запослени Момир Никић суспендован је са места радника обезбеђења због тешке повреде радне обавезе (12. новембра).

Стручно усавршавање

Милена Врбашки, виши кустос, стекла је звање музејског саветника хабилитационим радом на тему „Збирка старе стране графике – предлошци сликара Павла Симића (1818–1872)”, ментор Драгана Ковачевић, кустос саветник (24. децембар);

присуствовала састанку Музејског друштва Србије – семинару „Музеологија – изазов и потреба” одржаном у Етнографском музеју у Београду, а затим и састанку историчара уметности у Галерији фресака у Београду (2. октобра).

Мирјана Брмбота стекла је звање вишег кустоса хабилитационим радом на тему „Збирка цртежа 20. века Галерије Матице српске (историјат, музеализација, каталог)”, ментор доц. др Симона Чупић (24. децембра); одбранила је мастер рад „Феномен визуелности и ликовности у уметничком цртежу” на Интердисциплинарним студијама (АЦИМСИ) Новосадског универзитета, ментор проф. др Драгољуб Новаковић, ванредни професор Универзитета у Новом Саду (5. новембра).

Мирослав Лазић, приправник, историчар уметности, мастер, положио је стручни испит и стекао звање кустоса радом на тему „Изложбена комуникација и визуелни идентитет Галерије Матице српске”, ментор проф. др Мирослав Тимојевић.

Дарко Деспотовић, приправник конзерватор-рестауратор волонтер, положио је стручни испит и стекао звање конзерватора-рестауратора радом „Опис затеченог стања, конзерваторска испитивања и предлог конзерваторског третмана слике на платну *Порџреј њлемића куће Хабзбурџ*, непознатог портретисте 18. века (из фонда Галерије Матице српске)”, ментор Даниела Королија Црквењак.

Маја Јокмановић, приправник конзерватор-рестауратор волонтер, положила је стручни испит и стекла звање конзерватора-рестауратора радом „Опис затеченог стања, конзерваторска испитивања и предлог конзерваторског третмана за икону на дрвету Арсенија Теодоровића *Аврам и Мелхи Седек* (из фонда Галерије Матице српске)”, ментор Даниела Королија Црквењак.

Мр Тијана Палковљевић припрема докторски рад „Реализам и реализми у српском сликарству 1900–1950”, пријављен на докторским студијама Филозофског факултета у Београду код ментора проф. др Лидије Мереник; присуствовала је радионици „Изложбе и едукација” у Школи музеологије у Музеју савремене историје у Цељу коју су водили Леонтина Мајер и Петер Ван Менш (23. и 24. октобра); присуствовала је конференцији „Why museums and to whom – Museum as forum and actor. What is the role of museums in contemporary society and what future roles can they play?” која је организована у Музеју историје Југославије у Београду (14. и 15. децембра).

Мр Драгојла Живанов пише докторски рад „Црквено сликарство у Карловачкој митрополији 1815–1848”, ментор др Ненад Макуљевић, пријављен на докторским студијама Филозофског факултета у Београду; присуствовала је представљању Рефералног центра БМС у оквиру скупа конзерватора на тему „Могућности претраживања научних информација и набавке литературе у Библиотеци Матице српске у Новом Саду” (8. маја); присуствовала је састанку Музејског друштва Србије – семинару „Музеологија изазов и потреба”, одржаном у Етнографском музеју у Београду, а затим и састанку историчара уметности у Галерији фресака у Београду (2. октобра).

Даниела Королија Црквењак је на докторским студијама из конзервације и рестурације на Универзитету у Београду – студијски програм Историја и филозофија природних наука и технологије

Снежана Мишић, кустос едукатор, похађа наставу на докторским студијама на Филозофском факултету у Београду; присуствовала је конференцији „Why museums and to whom – Museum as forum and actor. What is the role of museums in contemporary society and what future roles can they play?” која је организована у Музеју историје Југославије у Београду (14. и 15. децембра).

Александра Стефанов наставила је магистарске студије на Филозофском факултету у Београду – Група за историју уметности – тема „Јанко Халкозовић”; присуствовала је представљању Рефералног центра БМС у оквиру скупа конзер-

ватора на тему „Могућности претраживања научних информација и набавке литературе” у Библиотеци Матице српске у Новом Саду (8. маја); присуствовала је Конференцији „Уметност и инклузија” поводом десетогодишњице рада програма Per.Art-a. (28. октобра); присуствовала је конференцији поводом обележавања Међународног дана особа са инвалидитетом и десетогодишњице програма Уметност и инклузија; присуствовала је представи *Прелећи снови имају наду* у Српском народном позоришту у организацији Per.Art-a (3. децембра); присуствовала је конференцији „Why museums and to whom – Museum as forum and actor. What is the role of museums in contemporary society and what future roles can they play?” која је организована у Музеју историје Југославије у Београду (14. и 15. децембра).

Дарко Ђорђевић присуствовао је радионици „Процена ризика у музејима” која је одржана у организацији ICOM-а и Централног института за конзервацију у Београду (9–14. новембра).

Биљана Ристић дипломирала је на Привредној академији – Факултету за менаџмент и стекла звање дипломирани менаџер (9. јула); присуствовала је семинару о спровођењу поступка јавних набавки и буџетском финансирању у организацији Министарства културе и Информативно-пословног центра у Београду (1. јун) и Саветовању о јавним набавкама у привредној комори Србије (11. новембра).

Добрила Јерков присуствовала је семинару о спровођењу поступка јавних набавки и буџетском финансирању у организацији Министарства културе и Информативно-пословног центра у Београду (1. јун) и Саветовању о јавним набавкама у Привредној комори Србије (11. новембра).

Набавка опреме

Набављена је опрема и програм за кодирање уметничког фонда и основних средстава. Овом набавком омогућиће се лакша манипулација музејским предметима, њихова евиденција, смештај и увид у све трансакције. Сваком предмету се додељује бар-код који је у складу са MISS стандардом, одштампана се одговарајућа етикета са ознаком локације и ID картицом. Набављен је ручни мобилни компјутер са бар-кодом и скенером који знатно олакшава манипулацију.

Затим, набављена је опрема и програм за евиденцију присуства на послу запослених, опрема и програм за продају улазница и публикација. Одштампане су нове дизајниране улазнице, које су уједно и рачуни за продате публикације.

За потребе Одељења за конзервацију и рестаурацију набављена је следећа специјализована опрема за рад: екстрактор за елиминацију токсичних испарења са две усисне капе, сто за рестаурацију папира са стакленом плочом и осветљењем, рефлектори за ретуш слика и мини вакуум сто са одговарајућим усисивачем. Набављени су овлаживачи и одвлаживачи за регулисање релативне влаге ваздуха. Такође, за потребе текућег рада на одржавању фонда, као и на опремању дела за изложбе, набављен је потребан потрошни материјал.

За потребе манифестација које се одржавају у Галерији набављени су сто и столице, озвучење, сто за пројектор, говорница од плексигласа и музичка линија.

Коришћење простора

Изложбени простор и сале у Галерији користили су: Матица српска, Академија уметности у Новом Саду, Хуманитарни фонд „Привредник”, Културни центар града Новог Сада, дечји часопис *Машћалица*, вртић „Маштоленд”, Змајеве дечје игре, Ниш Арт фондација, агенција „Publicité”, Еколошки покрет града Новог Сада, СКУД „Вила”, фармацеутске куће „Pharmaswiss” и „Menarini”, Информативно-пословни центар „Жуте стране”.

Пријатељи, заслужници и донатори

Ротари клуб Нови Сад донирао је средства за набавку мобилног степенишног пењача са гусеницом који особама у инвалидским колицима омогућава да превазиђу архитектонске баријере и слободно приступе ентеријеру Галерије. Винарија „Вопоніа” из Баноштра уступила је своје производе за потребе отварања изложби.

Донација Ротари клуба Нови Сад представљена је 11. јуна у Галерији Матице српске. У жељи да свој простор и садржаје учини доступнијим, Галерија је у сарадњи са Ротари клубом Нови Сад покренула иницијативу за инклузију особа са инвалидитетом у рад ове институције културе. Обезбеђивањем мобилног степенишног пењача са гусеницом начињен је први корак у унапређењу доступности изложбеног простора, али и сарадње Ротари клуба Нови Сад и Галерије Матице српске.

Промоцији донације присуствовали су Марија Цвејић Вребалов, потпредседница Скупштине града Новог Сада, Татјана Стојшић Петковић, саветница за информисање Покрајинског завода за социјалну заштиту, др Север Завишић и професор Павле Вамошер, представници Ротари клуба Нови Сад и мр Тијана Палковљевић, помоћник управника Галерије Матице српске.

ИЗДАВАЧКИ ЦЕНТАР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Сажетак

Издавачки центар Матице српске (ИЦМС) је у 2009. години радио у складу са својим Статутом и усвојеним Програмом рада за 2009. годину (усвојен на Скупштини ИЦМС 23. децембра 2008. и на седници Управног одбора Матице српске 16. марта 2009). На седници Управног одбора Матице српске 17. новембра 2008. године именовани су органи ИЦМС. Скупштина ИЦМС је радила у саставу: проф. др Мајо Пижурица, председник, дописни члан САНУ Мирко Вуксановић, проф. др Славко Гордић, проф. др Миливој Ненин и проф. др Душан Николић. За главног и одговорног уредника именован је дописни члан САНУ Мирко Вуксановић. За директора именована је Маја Лазукић, дипл. правник (зајослена у Библиотеци Матице српске) након што је на лични захтев Боровој Јурицин разрешен дужности директора ИЦМС. На седници Управног одбора Матице српске од 16. марта 2009. године именовани су чланови Уредничког одбора Едиције Десет векова српске књижевности у саставу: дописни члан САНУ Мирко Вуксановић, главни уредник, проф. др Злата Бојовић, проф. др Славко Гордић, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Душан Иванић, проф. др Томислав Јовановић, проф. др Марија Клеуш, др Марко Недић, проф. др Миливој Ненин, проф. др Мирјана Д. Стефановић и проф. др Гојко Тешић.

Промоција књиге *Вештачки младеж* Милорада Павића, објављене у Едицији Матица ИЦМС

Извештај о раду Издавачког центра Матице српске у 2009. години

Издавачки центар Матице српске (ИЦМС) у 2009. години је радио у складу са својим Статутом и усвојеним Програмом рада за 2009. годину (усвојен на Скупштини ИЦМС 23. децембра 2008. и на седници Управног одбора Матице српске 16. марта 2009).

На седници Управног одбора Матице српске 17. новембра 2008. године именовани су органи ИЦМС:

Скупштина ИЦМС радила је у саставу: проф. др Мато Пижурица, председник, дописни члан САНУ Мирко Вуксановић, проф. др Славко Гордић, проф. др Миљивој Ненин и проф. др Душан Николић.

За главног и одговорног уредника именован је дописни члан САНУ Мирко Вуксановић.

За директора је именована Маја Лазукић, дипл. правник (запослена у Библиотеци Матице српске) након што је Боривој Јуришин на лични захтев разрешен дужности директора ИЦМС.

На седници Управног одбора Матице српске од 16. марта 2009. године именовани су чланови Уређивачког одбора Едиције „Десет векова српске књижевности” у саставу: дописни члан САНУ Мирко Вуксановић, главни уредник, проф. др Злата Бојовић, проф. др Славко Гордић, проф. др Сава Дамјанов, проф. др Душан Иванић, проф. др Томислав Јовановић, проф. др Марија Клеут, др Марко Недић, проф. др Миљивој Ненин, проф. др Мирјана Д. Стефановић и проф. др Гојко Тешић.

У Уредништву Едиције „Матица” именовани су, поред главног уредника дописног члана САНУ Мира Вуксановића и проф. др Славко Гордић и проф. др Миљивој Ненин, исто уредништво које је уредило и прво коло Едиције „Матица”.

У Уредништву Едиције „Прва књига” именовани су чланови у истом саставу као и у претходном мандату: проф. др Владислава Гордић Петковић, главни и одговорни уредник, Ласло Блашковић, Ђорђе Деспић, Ненад Милошевић и Иван Радосављевић.

У 2009. години одржане су две седнице Скупштине ИЦМС. На првој, 2. марта 2009. године, усвојен је Записник са VII седнице и Завршни рачун за 2008. годину; чланови Скупштине ИЦМС упознати су са информацијом да је извршена примопредаја и потписан записник између Боривоја Јуришина и Маје Лазукић. На другој, 20. новембра, усвојени су Записник са VIII седнице, деветомесечни Извештај о раду ИЦМС, концепцијска и уређивачка начела Едиције „Десет векова српске књижевности” и Финансијски извештај за првих девет месеци рада у 2009. години. Скупштина је овластила директора ИЦМС да потпише уговор о саиздаваштву са ЈП „Службени гласник” из Београда за штампање Едиције „Десет векова српске књижевности”. Уговор је потписан 25. новембра 2009.

Чланови Скупштине ИЦМС упознати су такође са информацијом о потписивању уговора о дистрибуцији књига са Bookbridge д. о. о. из Београда и уговора о комисиону са ЈП „Службени гласник” из Београда.

Прва седница Уређивачког одбора Едиције „Десет векова српске књижевности” одржана је 18. фебруара 2009. године. Седници је присуствовао председник Скупштине ИЦМС проф. др Мато Пижурица и казао поздравну реч, а председник Матице српске академик Чедомир Попов је био позван, али из оправданих разлога није присуствовао.

Едиција „Матица”

ИЦМС је у 2009. години објавио 6 (шест) књига у другом колу Едиције „Матица”:

7. Милорад Павић, *Вещијачки младеж* (три нелинеарна романа), 30. марта 2009, тираж 1000; са компакт-диском на којем је текст и грчки филм о Павићу; књига је објављена за 80. годишњицу писца;
8. Владета Јеротић, *Есеји* (психолошке и религијске теме), 4. маја 2009, тираж 1000; за 85. годишњицу писца;
9. Стеван Тонтић, *Светло и њроклејо* (збирка песама), 13. маја 2009, тираж 500;
10. Милован Данојлић, *Прича о њријоведачу* (оглед из аутофикције), 25. јуна 2009, тираж 1000;
11. Ксенија Марицки Гађански, *Из другог уља* (огледи о српској књижевности), 5. септембра 2009, тираж 500;
12. Радован Вучковић, *Паралеле и укришања* (огледи о српској књижевности), 5. септембра 2009, тираж 500.

Потписан је уговор са академиком Матијом Бећковићем за треће издање књиге *Кад будем млађи*.

Едиција „Прва књига”

У Едицији „Прва књига” коло за 2009. годину објављене су 3 (три) књиге:

249. Павле Зелић, *Последња велика аванјура* (проза), 20. октобра 2009, тираж 300;
250. Иван Антић, *Тонус* (проза), 20. октобра 2009, тираж 300;
251. Исидора Веселиновић, *Еверзија* (проза), 20. октобра 2009, тираж 300.

Едиција „Десет векова српске књижевности”

Уређивачки одбор Едиције „Десет векова српске књижевности” одржао је девет седница – 18. фебруара, 18. марта, 29. априла, 27. маја, 7. јула, 30. септембра, 16. новембра, 9. и 28. децембра 2009 – на којима је Уредништво доносило закључке из своје области. Разматрано је укупно 65 тачака дневног реда. Усвојен је План рада за 2009. годину.

На седници 18. фебруара 2009. именовани су уредници области:

- Књижевност ренесансе и барока: проф. др Злата Бојовић
- Стара књижевност: проф. др Томислав Јовановић
- Народна књижевност: проф. др Марија Клеут
- Књижевност XVIII века: проф. др Мирјана Д. Стефановић
- Књижевност XIX века: проф. др Сава Дамјанов и проф. др Душан Иванић
- Књижевност XX века: проф. др Славко Гордић, др Марко Недић, проф. др Миљивој Ненин и проф. др Гојко Тешић.

Разматран је шири и ужи списак, односно избор писаца и књига који ће ући у кола Едиције.

На седници 29. априла 2009. прихваћен је предлог главног и одговорног уредника да у првом колу Едиције „Десет векова српске књижевности” буде 12 књига, да по једну књигу приреде уредници, а да 12. буде *Антилогија српског њесништва* Миодрага Павловића, до сада најпотпунија, па према томе прво коло чине следеће књиге:

- Књижевни радови Светог Саве – приређивач проф. др Томислав Јовановић;
- Једноставни облици народне књижевности – приређивач проф. др Марија Клеут;

- Приморска поезија ренесансе и барока – приређивач проф. др Злата Бојовић;
- Књига Доситеја Обрадовића – приређивач проф. др Мирјана Д. Стефановић;
- Књига Јована Стерије Поповића – приређивач проф. др Сава Дамјанов;
- Књига Вука Караџића – приређивач проф. др Душан Иванић;
- Књига Петра II Петровића Његоша – приређивач Миро Вуксановић;
- Књига Боре Станковића – приређивач др Марко Недић;
- Књига Иве Андрића (прва књига) – приређивач проф. др Славко Гордић;
- Књига Милоша Црњанског (прва књига) – приређивач проф. др Миливој Ненин;
- Књига Станислава Винавера – приређивач проф. др Гојко Тешић;
- Антологија српског песништва – академик Миодраг Павловић.

На седници 27. маја 2009. године уредници су потписали уговоре, а са академиком Миодрагом Павловићем уговор је потписан 7. маја 2009. Рок за предају књига је био октобар 2009, а уговорени рок за објављивање је мај 2010.

Књиге приређене по усвојеној Концепцији до краја 2009. године су предали Миро Вуксановић, Мирјана Д. Стефановић, Сава Дамјанов, Миливој Ненин, Славко Гордић, Томислав Јовановић, Марија Клеут, Злата Бојовић, Марко Недић и Миодраг Павловић. Приређивачима који су књиге предали након рецензирања су исплаћени ауторски хонорари. Књиге су прегледане, уређене и рецензиране. Професори Иванић и Тешић предаће своје приређене књиге почетком 2010. године.

На седници 7. јула 2009. усвојен је коначан текст Концепције и уредничких правила, као и назив Едиције „Десет векова српске књижевности“. Текст су потписали сви чланови Уређивачког одбора. На седници од 16. новембра 2009. Концепција је допуњена тачком која предвиђа да свака књига садржи један, а највише три текста критичара, обима 1–1,5 табак. Свака књига садржи: предговор (нови текст),

Промоција књиге *Есеји* Владете Јеротића, објављене у Едицији *Матица* ИЦМС

антологијски избор текстова, животопис писца, селективну библиографију, тумачења, речник, објашњења и приређивачке напомене. Реч је, дакле, о научним издањима прилагођеним ширем читалишту.

Упућена су писма Српској књижевној задрузи и ЈП Службени гласник 14. јула 2009. године о могућности заједничког издавања Едиције. Српска књижевна задруга није показала заинтересованост за сарадњу. Управни одбор ЈП Службени гласник је 13. августа 2009. донео одлуку о сарадњи са ИЦМС која ће се реализовати потписивањем уговора о саиздаваштву. Уређивачки одбор је прихватио да се са ЈП Службени гласник потпише уговор о саиздаваштву.

На седници одржаној 30. септембра 2009. усвојен је предлог да се Прво коло допуни са осам књига које ће чинити:

- Књига Јована Скерлића – приређивач академик Предраг Палавестра;
- Књига Лазе Костића – приређивач академик Љубомир Симовић;
- Књига Петра Кочића – приређивач академик Светозар Кољевић;
- Књига Милована Видаковића – приређивач проф. др Радослав Ераковић;
- Књига Јакова Игњатовића – приређивач проф. др Александар Јерков;
- Књига Стевана Сремца – приређивач проф. др Горан Максимовић;
- Књига Исидоре Секулић – приређивач др Слободанка Пековић;
- Књига Симе Матавуља – приређивач др Драгана Вукићевић.

Са свим приређивачима су потписани уговори.

Рок за предају приређених књига је мај 2010. године.

Уколико буде обезбеђено финансирање, прво коло Едиције биће објављено до Сајма књига у Београду (октобар 2010).

Посебна издања

ИЦМС је у сарадњи са Институтом за књижевност и уметност објавио књигу *Историја и теорија српске књижевне критике*, зборник радова са научног скупа одржаног 14. маја 2009. под називом „Културно-историјски контекст и теоријске основе српске књижевне критике у светлу *Историје српске књижевне критике (1768–2007)* Предрага Палавестре” коју је ИЦМС објавио 2008. године. Зборник је уредио Милан Радуловић. Текстови садржани у Зборнику објављени су такође и у часопису *Књижевна историја*.

Награде

Књиге које је објавио Издавачки центар добиле су неколико награда:

- књига Матије Бећковића добила је награде: „Матијевић”, Печат вароши сремскокарловачке и Златни Хит либер Радио-телевизије Србије;
- књига Светозара Кољевића добила је Награду „Ђорђе Јовановић”;
- књига Предрага Палавестре, уз научни скуп и зборник радова о њој, добила је Награду за науку Вукове задужбине;
- књига Стевана Тонтића добила је Награду „Петар Кочић”;
- књига Милована Данојлића је била у суженом избору за НИН-ову награду, за Награду „Извијеска Његошева” и друга признања која ће бити додељивана у 2010. години;
- књига Ксеније Марицки Гађански кандидована је за Награду „Исидора Секулић” и Награду за науку Београда;
- књига Стевана Тонтића кандидована је за Награду „Биљана Јовановић” коју додељује Српско књижевно друштво.

Промоција књиге *Прича о иривоједачу* Милована Данојлића, објављене у Едицији *Матица* ИЦМС

Промоције

ИЦМС је одржао промоције за 4 књиге објављене у Едицији „Матица” и промоцију Едиције „Прва књига”, коло за 2009:

- Милорад Павић, *Вещијачки младеж*; 14. април 2009. године, поздравну реч казао је председник Матице српске академик Чедомир Попов, о књизи су говорили дописни члан САНУ Миро Вуксановић и проф. др Славко Гордић, а аутор је казивао свој текст;
- Владета Јеротић, *Есеји*; 2. јун 2009, поздравна реч председник Скупштине ИЦМС проф. др Мато Пижурица, о књизи су говорили дописни члан САНУ Миро Вуксановић и проф. др Славко Гордић, а аутор је казивао свој текст;
- Стеван Тонтић, *Светло и ироклејто*; 26. јун 2009, поздравна реч проф. др Славко Гордић у својству потпредседника Матице српске, о књизи су говорили дописни члан САНУ Миро Вуксановић и проф. др Миливој Ненин, а аутор је казивао свој текст;
- Милован Данојлић, *Прича о иривоједачу*; 3. јул 2009. (на ауторов рођендан), поздравна реч проф. др Славко Гордић у својству потпредседника Матице српске, о књизи су говорили дописни члан САНУ Миро Вуксановић и проф. др Миливој Ненин, а аутор је казивао свој текст;
- На Сајму књига у Београду 31. октобра 2009. и у свечаној сали Матице српске 28. децембра 2009. уз учешће аутора представљене су књиге Едиције „Прва књига” коло за 2009. годину, а говорила је главна уредница Едиције проф. др Владислава Гордић Петковић.

Остале активности

Министарство културе је за све библиотеке у Србији откупило *Историју српске књижевне кријишке (1768–2007)*, међутим због настале економске ситуације на рачун ИЦМС уплаћена је половина од првобитног износа.

ИЦМС је, на основу Анекса протокола из 2007, добио умањена средства за суфинансирање од Покрајинског секретаријата за културу за Едицију „Десет векова српске књижевности” у износу од 1.250.000 динара.

ИЦМС је конкурисао за откуп књига за Библиотеку Града Београда са свим издањима из 2009. године. Од откупа је остварен приход у износу од 66.000 динара.

Емитоване су две посебне емисије на РТС посвећене књигама *Вештачки младеж* Милорада Павића (емитована два пута) и *Историје српске књижевне кријишке (1768–2007)* Предрага Палавестре (емитована три пута). И остали медији посветили су лепу пажњу издањима ИЦМС.

Наставља се сарадња са Bookbridge д. о. о. на основу уговора о дистрибуцији. Сарадња на основу уговора о комисиону са ЈП Службени гласник, затим са књижарама „Соларис”, „Великошколска”, Књижарском задругом „Љубитељи књиге”, „Stylos”, СЗТР Комисион „Гера”, „Велика мала књига” д. о. о, сви из Новог Сада и са књижарама из Београда „Александар Белић”, „Данило Киш” и „Геца Кон” такође се наставља.

ИЦМС је у досадашњем раду измирио све своје финансијске обавезе.

ЧЛАНОВИ МАТИЦЕ СРПСКЕ ПРЕМИНУЛИ 2009. ГОДИНЕ

Академик Здравко Антонић, историчар, члан сарадник.
Београд (7. јануар 2009)

Душан Панковић, библиотекар, стручни саветник, стални члан сарадник.
Инђија (15. фебруар 2009)

Др Егон Фекете, филолог, стални члан сарадник.
Београд (15. март 2009)

Академик Душан Каназир, биохемичар, стални члан сарадник.
Београд (19. септембар 2009)

Академик Сима Ђирковић, историчар, професор универзитета, стални члан сарадник.
Београд (14. новембар 2009)

Вујица Решин Туцић, књижевник, редовни члан.
Нови Сад (28. новембар 2009)

Академик Милорад Павић, књижевник, стални члан сарадник.
Београд (30. новембар 2009)

IN MEMORIAM

ЕГОН ФЕКЕТЕ (1931—2009)

У Београду је 15. марта 2009. године преминуо проф. др Егон Фекете, лингвиста који је током последњих пола века оставио значајан траг у проучавању српскохрватског и српског језика.

Егон Фекете рођен је у Београду 1931. године. Основну школу је завршио у Србобрану, а гимназију у Земуну. На Филозофском факултету у Београду дипломирао је 1956. године, на групи за српскохрватски језик и књижевност, а на Филолошком факултету у Београду докторирао је 1967. године тезом *Облик, значење и употреба одређеног и неодређеног придевског вида у српскохрватском језику*. Највећи део радног века провео је у Институту за српскохрватски језик, где је 1961. био изабран за асистента. У том институту био је дугогодишњи научни саветник, односно уредник и суредатор *Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*. Пет година био је и вршилац дужности директора Института. Као универзитетски наставник предавао је на Филозофском факултету у Новом Саду морфологију и фонетику стандардног српског језика, а четири године предавао је српскохрватски језик и књижевност и на Универзитету у Франкфурту на Мајни.

Био је члан Одбора за стандардизацију српског језика и члан Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета.

За свој научни, наставни и јавни рад проф. др Егон Фекете добио је више признања, поред осталих две годишње награде Радио-телевизије Србије за неговање културе говора и Златну значку Културно-просветне заједнице Србије.

Међу радовима Егона Фекете издвајају се: „Облик, значење и употреба одређеног и неодређеног придевског вида у српскохрватском језику”, *Јужнословенски филолог*, XXVIII, 1970, 321–386; Милош Јевтић, *Свети језика: разговори са Егоном Фекетом*, Београд: Београдска књига, Ваљево: Кеј, 2000; Драго Ћупић, Егон Фекете, Богдан Терзић, *Слово о језику: језички њоучник*, Београд: Партенон, 1996; Драго Ћупић, Егон Фекете, Богдан Терзић, *Слово о језику: језички њоучник: књига друга*, Београд: Партенон, 2002; *Језичке доумице: чланци објављени у Полицији од 26. маја 2001. до 12. октобра 2002.*, Београд: Београдска књига: Апостроф, 2002; Милош Јевтић, *Језички њоукази Егона Фекете*, Београд: Београдска књига, Ваљево: Кеј, 2003; Егон Фекете, Богдан Терзић, Драго Ћупић, *Српски језички савешник*, Београд: Службени лист СЦГ: Српске школске књига, 2005; *Језичке доумице: новије и старије*, Београд: Београдска књига, 2005 (друго издање 2006); *Језичке доумице*, књ. 1–2, Београд: Београдска књига, 2008.

Од 26. маја и до својих последњих дана објављивао је у Културном додатку листа *Полиција* врло запажене текстове о говорној култури и начинима да се она унапреди.

Животни пут Егона Фекете био је релативно миран, колико је то могуће у овим немирним временима и просторима, и највише су ратна времена уносила у његов живот повремене драматичне моменте. Његов живот је у облику разговора Егона Фекете са Милошем Јевтићем најподробније осветљен у њиховој књизи *Свети Егона Фекете* (Београд: Београдска књига, 2000; друго, проширено издање *Пуџокази Егона Фекете*, Београд: Београдска књига, 2003)

У тој књизи Егон Фекете је изнео поучну причу о животу посвећеном школовању, истраживачком и наставном раду и породици, или, ако се обрне редослед животног окружења од ужег ка ширем – причу о неколико генерација једне породице, о великим променама у српском школству у XX веку, и поготову, о значају добрих учитеља, о науци о српскохрватском, одн. српском језику друге половине XX века, о традиционалним вредностима које треба наставити или о модерним токовима из којих се не сме изостати, о академицима Павлу Ивићу и Митру Пешикану, с којима је дуго сарађивао, о раду на *Речнику српскохрватског и књижевног језика САНУ*, о драматичној судбини Југославије, земље у којој је Егон Фекете рођен и у којој је проживео највећи део свог века, о проблемима савременог света гледаним очима интелектуалца који уме да запажа, пореди и закључује, без обесхрабтивања пред проблемима и без превеликог заносења успесима.

Сваки одлазак јесте подвлачење црте испод једног дела живота, а последњим одласком подвлачи се она најдебља црта преко које се скоро ништа не види, али може много да се слути. Растанак је подстицај да се људи још једном добро загледају у онога кога испраћају и прилика да се саберу најважнија и најлепша сећања на лик онога који је отишао. Лик професора Егона Фекете издвајао се у овим бучним временима својом тихом, благом и благородном природом.

У свест данашњег љубитеља доброг српског језика име професора Егона Фекете утиснуто је, пре свега, захваљујући његовим радовима из области српске лингвистичке нормативистике и српске говорне културе. Пет књига које је објавио из те области (самостално или у коауторству) и више десетина чланака и радијских емисија најубедљивије сведоче колико је професор Фекете урадио у тој области српске културе стрпљиво, истрајно, систематично пишући, објашњавајући и поучавајући. За лингвистичке савете обраћали су му се многи – од пријатеља и колега до непознатих људи, који су му писали или телефонирали.

Такав углед и поверење професор Фекете задобио је не само тиме што је за свако питање имао времена да му посвети потребну пажњу и да о њему без журбе да свој одмерен и добро образложен суд, него и тиме што се у његовим речима лако препознавала меродавност, стручност, истраживачко искуство и искуство универзитетског професора.

Лична и професионална одмереност ту је такође била драгоцену врлина, јер у питањима језичке културе има и таквих појава о којима се може и мора судити одлучно, али и таквих која пре траже препоруке него категоричне судове.

Шири увид у то о чему је мислио, шта је писао и шта предавао професор Фекете током свог богатог радног века помаже да се избегне стереотип сагледавања нечијег опуса углавном према новијим радовима. Пуну пажњу заслужују граматичка истраживања Егона Фекете, посебно његов монографски опис категорије придевског вида, једне од нестабилнијих граматичких категорија српског језика, коју нико ни пре ни после њега није тако исцрпно описао и објаснио као професор Фекете. Око те значајне студије груписан је читав блок других лингвистичких радова Егона Фекете из морфологије и синтаксе, односно морфосинтаксе и лексикографије, раније српскохрватског, односно српског језика, укупно тристотинак радова разноврсног профила и обима.

О угледу који је професор Фекете уживао као искусан лексикограф говори чињеница да му је било поверено рецензирање *Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*.

Егон Фекете је радио до последњег дана који је провео у свом дому. Проживео је богат живот испуњен плодотворним радом и приврженошћу најближима и својим пријатељима. Такав ће заувек трајати у њиховим сећањима.

Проф. др Предраг Пићер

IN MEMORIAM

СИМА ЋИРКОВИЋ (1929–2009)

Прошло је више од два века од појаве знаменитог дела ученог архимандрита Јована Рајића, који је 1794/1795. године у четири обимне свеске изложио историју јужнословенских народа – Бугара, Хрвата и, нарочито подробно, Срба. На тај начин почело је сцијентистичко проучавање српског средњег века. У међувремену је свој допринос познавању наше повеснице дало неколико поколења историчара. Један од оних који се у тој плејади изванредних истраживача српске прошлости посебно издвајају је академик Сима Ћирковић. Сви ми који се бавимо историјом болно смо свесни да су његовом смрћу наша историјска наука, а проучавање средњег века посебно, претрпели ненадокнадив губитак.

За Ћирковића се може рећи да је у нашој средини био један од ретких, данас можда и једини историчар светског формата. Нема сумње да је он, ненаметљиво и подаље од жиге јавности, обележио једну епоху у развоју српске медијевистике. Превасходно се бавио историјом средњовековних држава Србије и Босне, али подједнако меродавно и прошлошћу јадранских градова, југоисточне Европе, Византије и, уопште, медитеранског света. Наша историографија окренута средњовековљу тешко да ће имати бољег, вернијег и посвећенијег посленика од професора Ћирковића.

Сима Ћирковић рођен је у Осијеку 29. јануара 1929. године. Његов отац Мирко Ћирковић био је службеник речног бродарства. Основну школу похађао је у Сомбору, а гимназију најпре у Београду, у годинама немачке окупације (1941–1944), а онда у Сомбору (1945–1948). Студије историје на Филозофском факултету у Београду уписао је 1948, а дипломирао је 1952. године. После кратког службовања у Државној архиви у Зрењанину и Народној библиотеци у Београду изабран је за асистента у Историјском институту у Београду 1955. године. Докторску дисертацију *Херцег Стефан Вукчић Косача и његово доба* одбранио је 1957. године. Убрзо је изабран за асистента, а потом и доцента за историју народа Југославије у средњем веку на Филозофском факултету у Београду (1957), чиме је почела његова дуга и успешна универзитетска каријера. У звање ванредног професора изабран је 1963, а редовни професор постао је 1968. године. Био је продекан (1964–1966) и декан (1974–1975) Филозофског факултета. Пензионисан је 1994. године, а преминуо је 14. новембра 2009. године.

Упркос болести која му последњих година није давала мира, а коју је подносио трпљиво и без роптања, остао је активан готово до последњег тренутка. Само дан пред смрт председавао је сесији научног скупа посвећеног 550. годишњици пада Смедерева и пропасти српске средњовековне државе (1459) који је одржан у Српској академији наука и уметности.

Изванредно познавање већине језика на којима су настајали историјски извори у средњем веку (латински, грчки, старословенски, староиталијански), као и неколико модерних језика, представљали су неопходан ослонац за његова истраживања. Изворну подлогу за своје многобројне радове нашао је и у архивима Дубровника, Венеције, Хиландара и Будимпеште.

У Ћирковићевом случају се гвоздена логика критичког историчара, удружена са невероватном меморијом, на најбољи начин стопила са великом ученошћу, ерудицијом без премца, као и са акрибијом која не познаје ниједну пукотину. Огромно образовање – усуђујем се да му додам придев „ренесансно“ – не само из историје и њој граничних дисциплина, него и из осталих хуманистичких и друштвених наука, омогућило му је да проучава најразличитије сегменте средњовековне историје. Готово да није било теме којом се он није могао потпуно меродавно бавити. О томе на најбољи начин сведочи неколико стотина јединица његове богате научне библиографије, која обухвата књиге, радове у стручној периодици, чланке у зборницима са научних скупова, поглавља и шире целине у колективним делима или енциклопедијске одреднице. Као посебно издање Историјског института у Београду управо је пред изласком из штампе најпотпунија библиографија радова академика Ћирковића.

Ћирковићева истраживања одликују тематска разноврсност, методолошка иновација и драгоцени смисао не само за историјске вододелнице него и за обичну људску свакодневицу. Многи његови радови носе епитет пионирских, а истовремено је дао неизмеран допринос неким од најважнијих и врло проучаваних тема српске историје. За њега се са пуно разлога може рећи да је у знатној мери проширио видокруге наше историографије и да је у многим питањима остварио продор у нова и до тада непроучавана подручја средњовековне прошлости.

На нас који смо с њим сарађивали и били задивљени његовим познавањем извора и литературе, а и дубоким понирањем у срж историјских појава или повесних процеса, нарочит утисак остављало је његово „разумевање“ средњег века. Због тога нам се понекад чинило да је проф. Ћирковић на неки волшебан начин део свог живота провео у средњем веку, па му је отуда све било једноставно и јасно. Он је о најзамршенијим и најзагонетнијим медијевистичким питањима расправљао суверено и убедљиво, са својеврсном лакоћом која је на његове студенте, колеге и сараднике остављала веома снажан утисак.

Када се говори о интелектуалном профилу историчара, најчешће се расправља о томе да ли су више склони анализи или синтези. Академик Ћирковић био је подједнако успешан и у једном и у другом. На једној страни имамо десетине расправа у којима се бавио појединим темама, увек доносећи нове резултате, а на другој неколико изванредних синтеза које речито говоре о аутору широких захвата и свеобухватног погледа на историју. Неке од његових најважнијих студија, њих тридесетак на броју, превасходно усредсређених на општије теме из друштвене историје, сакупљене су у књигу *Работници, војници, духовници. Друштва средњовековног Балкана* (1997).

Још као млад научник написао је две данас већ класичне књиге о историји Босне, већ поменути докторску дисертацију *Херцег Сјефан Вукчић Косача и његово доба и Историју средњовековне босанске државе* (обе објављене 1964. године). Велики број радова из ове области донео му је углед најбољег познаваоца историје Босне у средњем веку. Слично је било и када је у питању српска средњовековна држава, а драгоцени допринос дао је у I и II књизи *Историје српског народа* (1981, 1982), где је написао двадесетак поглавља. Био је један од аутора *Историје Црне Горе*, књ. II, том 1–2 (1970), а у сарадњи са И. Божићем, М. Екмечићем и В. Дедијером објавио је књигу *Историја Југославије* (Београд 1972), која је доживела издања на енглеском (Њујорк 1974) и кинеском (Пекинг 1984). За III књигу *Историје Европје*, која је на италијанском објављена у Торину 1995. године, Сима Ћирковић је написао преглед средњовековне прошлости Западних и Јужних Словена. За трећи том *Приручника европске њивредне и друшћивене историје*, који је публикован у Штутгарту 1986. године, Ћирковић је написао одељак о источним подручјима Југославије. Веома је важна и његова синтеза *Срби у средњем веку*, која је

најпре објављена на италијанском (Милано 1992, 1994), а затим преведена на француски (Париз 1992) и руски (Москва 1996). Код нас је публикована 1995, а друго издање појавило се 1997. године. Наравно, никако не треба пренебрегнути више десетина одредница које је написао за наугледнији лексикон посвећен средњем веку (*Lexikon des Mittelalters*, I–IX, Цирих–Минхен 1977–1995).

Сва је прилика да је у савременој српској историографији једино Сима Ћирковић могао написати историју Срба која би обухватила читаву њихову повесницу, од досељавања на Балканско полуострво, у првој половини VII века, до распада Социјалистичке Федеративне Републике Југославије раних деведесетих година XX века, дакле у широком временском луку од безмало четрнаест столећа. Ради се о књизи *Срби међу европским народима*, која је састављена за колекцију „Народи Европе“ гласовите издавачке куће „Blackwell Publishing“ из Оксфорда (2004). Српско издање појавило се такође 2004, италијанско 2007, хрватско 2008, руско 2010. и словеначко 2010. године.

Деведесетих година прошлог века С. Ћирковић је у сарадњи са Р. Михаљчићем приредио две волуминозне књиге: *Енциклопедију српске историографије* (1997) и *Лексикон српског средњег века* (1999), данас незаобилазне приручнике за све истраживаче српског средњовековља. Један је од аутора капиталне књиге *Сјаро српско рударство* (2002), а са Б. Ферјанчићем објавио је књигу *Стефан Душан краљ и цар: 1331–1355* (2005).

Сима Ћирковић био је један од аутора и дао велики допринос у монографијама посвећеним како појединим манастирима, као што су, на пример, Студеница (Београд 1986) или Пећка патријаршија (Београд 1990), тако и старим градовима – Бар, Будва, Шабац, Ваљево, Голубац, Смедерево, Сремска Митровица, Сомбор и други.

У његовом великом научном опусу није изостало ни објављивање и коментарисање појединих историјских извора: на светло је изнео читав низ средњовековних повеља и других докумената, зналачки је писао коментаре за неке важне, али и контроверзне изворе (*Краљевство Словена* Мавра Орбина), дао је велики прилог шестој свесци *Византијских извора за историју народа Југославије* (превод и коментар одломака из историјских дела Нићифора Григоре и Јована Кантакузина – заједно са Б. Ферјанчићем). Приредио је нова издања неких већ класичних дела наше медијевистике, која су изашла из пера Стојана Новаковића, Михаила Динића и Ивана Божића, и снабдео их ученим и ваљаним студијама.

Академик Ћирковић се узгред, али једини код нас, бавио методологијом и теоријом историје, а посебно „историјом историографије“. Посреди су радови који су излазили повремено и различитим поводима, а сабрани су у књигу *О историографији и методологији* (Београд 2007).

И најзад, али не и на последњем месту, професор Ћирковић се веома успешно огледао и у састављању уџбеника и историјских читанки за основну и средњу школу. Десетине генерација су училе из његових уџбеника за VI разред основне школе и II разред гимназије.

За његов научни рад нису изостала ни признања. Дописни члан САНУ постао је 1972, редовни 1981. године. Био је члан и других академија (АНУБиХ, ЈАЗУ, ЦАНУ, Европске академије за историју у Бриселу). Добитник је Октобарске награде града Београда (1965), Просветине награде (1972), Седмојулске награде СР Србије за животно дело (1982), Ордена рада са црвеном заставом (1988), Награде града Београда (2006), Медаље „Константин Јиречек“ Немачког друштва за југоисточну Европу (2006).

О Ћирковићевом међународном угледу и разноврсној сарадњи са иностраним научним установама и асоцијацијама говори и стално чланство у Међународној комисији за словенске студије (од 1975), Међународној комисији за историју ста-

лешких установа (од 1975), Међународном комитету за историјску метрологију (од 1977) и, нарочито, у Научном комитету Међународног института за економску историју у Прагу, који је утемељио и до своје смрти водио Фернан Бродел, један од највећих историчара XX stoleћа.

Академик Ћирковић је учествовао на великом броју међународних научних скупова – конгреса, симпозијума, конференција, колоквија. Међу најважнијима су XIV међународни конгрес историчара у Сан Франциску (1975), XVI у Штутгарту (1985), IV међународни конгрес балканолога у Анкари (1979) и V у Београду (1984), као и неколико учешћа у заседањима Међународног института за економску историју у Прату (реферате је имао 1978, 1980, 1984, 1986). Сима Ћирковић је на неколико немачких универзитета држао више појединачних предавања, а школске 1982/1983. године као предавач по позиву гостовао је на Калифорнијском универзитету у Лос Анђелесу.

Када бисмо га понедељком у подне, у време када је уобичајавао да долази у своју собу на Филозофском факултету, питали за неки проблем, он би најпре погледао у страну, а онда сасвим тихо изговарао имена аутора који су дотакли то научно питање, наводио неке слабо познате радове, старе и ретке часописе, њихове бројеве, годишта – наравно, непогрешиво – а све ненаметљиво и успут. Био је веома благ и одмерен, доследан и постојаних ставова, човек од интегритета, приступачан, али и неприкосновени ауторитет. Нико га није чуо да је било када повисио глас, али се све што би рекао уважавало и прихватало без поговора. Уверен да изражавам најискреније убеђење неколико нараштаја наших историчара којима је професор Ћирковић истовремено служио и као недостижан узор и као подстицајан прекор, наглашавам чињеницу да смо имали срећу да живимо, учимо и научно ставамо у његово време.

Академику Ћирковићу је посебно драга била сарадња са Матицом српском, нашем најстаријом културном устаномом, према којој је гајио највеће поштовање и чији је био дугогодишњи сарадник. Он је најпре одлуком ванредне Скупштине Матице српске од 11. априла 1969. године постао члан Одбора Одељења за друштвене науке Матице српске. Пуне три деценије, све до 20. децембра 1999. године, Ћирковић је ваљано и посвећено обављао своју дужност у овом Матичином телу.

Већ годину дана после избора за члана Одбора Одељења за друштвене науке Матице српске, Сима Ћирковић је 1970. постао члан Уредништва *Зборника за историју* (данас *Зборник Матице српске за историју*). И на тој одговорној дужности такође се налазио три десетлећа, до 24. априла 2000. године. Притом је знатно допринео да ово важно научно гласило не само окупи читав низ добрих сарадника, него и да увек испуњава највише сцијентистичке захтеве. У богатој архиви наше најстарије културне установе остало је забележено и то да је академик Сима Ћирковић на Свечаној седници Матице српске, 16. фебруара 1994. године, одржао беседу чија је тема била „Рајићева *Историја* и почети модерне српске историографије“. Већ је речено да је код нас он био један од пионира „историје историографије“ и да је на том пољу дао више значајних прилога.

Када су у питању одговорне дужности академика Ћирковића, никако не смемо изоставити ни податак да је он био дугогодишњи руководилац научноистраживачког пројекта Сремска жупанија у средњем веку, подухвата који је реализован у оквиру Одељења за друштвене науке Матице српске.

И најзад, али не и на последњем месту, Сима Ћирковић је био члан Уређивачког одбора *Српског биографског речника*, просопографског лексикона који је у нашој не само научној него и широј интелектуалној средини веома брзо стекао завидан углед. Већ од самих почетака овог научног пројекта, далеке 1972. године, Ћирковић се са великим ентузијазмом придружио његовим покретачима. Подсетимо се да је пројекат кренуо на подстицај др Александра Форишковића, који је

био и први уредник, а Ћирковић је све до своје смрти био члан овог Одбора и предано се старао како о биографијама и уређивању раздобља средњег века, тако и о укључивању нових сарадника у рад.

Када се сагледају сва подручја сарадње академика Симе Ћирковића и Матице српске, намах постаје јасно да је њему била изузетна част да наоружан огромним знањем и стваралачком енергијом помаже у раду овој престижној институцији. На другој страни, Матица српска се са поносом може дичити чињеницом да је академик Сима Ћирковић био њен вишедеценијски сарадник и истински пријатељ.

Проф. др Радивој Радић

IN MEMORIAM

МИЛОРАД ПАВИЋ (1929–2009)

У вечност, у фантазмичку стварност својих књига преселио се Милорад Павић, један од најнеобичнијих и најзначајнијих ликова српске књижевности. Умро је у понедељак, 30. новембра 2009, истога дана и месеца када и други један великан српске књижевности, Милош Црњански. Слутим да се њихове душе сада тамо, на ономе свету, препознају по лепоти и убедљивости стваралачког подвига који су остварили. И слутим да о томе шапућу један другоме онако како је забележено на једној фотографији са књижевне вечери у београдском Дому омладине.

А те 1977. године, чим је писац *Сеоба* отишао у бескрајни плави круг и у њему остао као звезда, тадашњи професор Филозофског факултета у Новом Саду др Милорад Павић је на свом часу Српске књижевности XIX века изговорио реч опроштаја од великог писца.

Док нам је, врло дискретно и са уздржаном нежношћу, причао, пре свега о Црњанскомом погледу, Павић нас је гледао оним својим прозорљивим оком, којим је кроз нас, и не окрзнувши нас, гледао некуда далеко и сасвим изван света. А у то око када уђете, наједном се затекнете у некој сеновитој и прохладној просторији препуној разних барокних ситница, предмета прашњавих, необичних и за живот не баш неопходних, али предивних и чаробних. Павић је уживао у чаролијама антиквитета и у мирису неких давних, већ прохујалих живота, а све то се осећало како у његовом животу тако и у приповедној прози.

У то време опраштања са Црњанским нас неколико слушалаца Павићевог курса почели смо да залазимо у тајновите просторе његове прозе, а међу тим поштоваоцима најострашћенији су, без сумње, били Сава Дамјанов и Миливој Ненин. Ја сам, баш некако у то доба, прочитао његову књигу *Коњи светиога Марка* (1975), сјајну збирку приповедака. Кад се потом појавила књига *Руски хриш* (1978), било ми је јасно да је у српској књижевности настао још један приповедачки опус највишег реда. Сећам се како ми се, у младалачком заносу, на новосадској промоцији књиге у Градској библиотеци, чинило да критичари Предраг Палавестра и Сава Бабић, без обзира на све изречене похвале, нису са довољно ентузијазма истакли ту, за мене више него очигледну, чињеницу о чудесности Павићевог приповедачког умећа. Све то је у доброј мери потврђено књигом *Нове београдске њриче*. *Мали ноћни роман* (1981). Када се, пак, појавио *Хазарски речник* (1984), застао сам потпуно засењен бриљантношћу овога дела, пред којим сам буквално остао без речи. Павић је престао да буде писац повлашћених, ексклузивних група естетизаната и сладокусаца књижевних реткости, а све је више постајао писац са широким кругом читалаца и поштовалаца.

Милорад Павић је био и остао писац тврдох необичности, изразитих напетости и неправилних облика. У својим делима он је остваривао јаке аналогije, али симетрије и строгу правилност уметничког облика није волео да успоставља. Павићева књижевна форма, отуда, заснована је на некој врсти плодотворне децентрираности и способности да у неочекиваним, готово надреалним назирањима

ма и прозрењима допре до увида који се спорим корацима логичког закључивања никада не би указали.

Библиографски пописи одавно већ упозоравају да је прва објављена песма Милорада Павића она која се, под насловом *Daimon florum*, појавила у јануарском броју *Лейтиса Матице српске* 1965. године. Тек после тога, исте године, изаћи ће и неке друге песме, опет у *Лейтису Матице српске* (*Очи; Зелени Орфеј; Арон на колима сена*), потом и у *Савременику* (*Деметра; Едид; Куидон*), а онда ће се две године касније неке од ових песама наћи и у првој ауторској збирци *Палим-сестини* (1967). *Лейтис Матице српске* је у прилици да у мајској свесци за 2010. годину први пут јавности представи једну Павићеву песму из периода који је остао крајње нејасан и таман, периода пишчевог постепеног сазревања, о којем је сачувано веома мало сведочанстава. Реч је о песми *Дубровачки фраџменаш* (1953), која је чувана у једној приватној збирци, а онда је љубазношћу дародавца уступљена Рукописном одељењу Матице српске.

Са Милорадом Павићем последњи пут сам се срео у Београду, у среду 26. августа 2009. године. Тог дана је у 13 часова он кретао у болницу у којој је требало да оперише кукове. На вратима стана у Јевремовој 29, на четвртм спрату, позвонио сам нешто пре 12 часова. Павић ме је дочекао намејан и наизглед ведар, премда се једва кретао од болова, а све време се ослањао на штап без којег у последње време више није могао. Најчуднија од свега била је његова ведрина са којом смо обавили читав једносатни разговор, а било је тако очигледно да велики писац трпи изузетно непријатне болове. Највише смо времена разговарали о зборнику радова о рецепцији Павићевих дела у иностранству.

Кад смо се после неколико дана чули телефоном, професор Павић ми је само кратко рекао да операција није обављена и да је све одложено за неко боље време. Пролазили су потом дани и недеље, а ја се са Павићем нисам чуо. Време је одмицало, а онда ми је 25. новембра Јован Делић казао како је развој догађаја текао изузетно лоше: Павић је оперисан, а одмах потом је доживео страхан срчани удар. Очекивало се оно најгоре. Вест о смрти Милорада Павића саопштена је 30. новембра.

Великог маистра приповедне комбинаторике испратио сам речима опроштаја које сам изрекао својим студентима. Изрекао у нади да ће, уколико то већ нису, ти млади људи заволети чудесну књижевност овог необичног човека. Павића сам, и иначе, често помињао кроз примере за разноврсне теоријске појмове, али овога пута изрицао сам једну тешку, поразну причу о одласку оних који нам много значе. О томе је могло много тога да се говори, али ме је непрестано притискала потреба да заћутим. У овом свету, тамо где је Павић боравио, остаје неумољива празнина, а како говорити о празнини? Како? Зато сам говорио о томе како је Павићева књижевност, заправо, посвећена мисији испуњавања неких зачуђујућих, огромних празнина у српској књижевности и како је он, заједно са неколицином других писаца, будио чуло за чудесно и за невероватно као могућност приповедног света. По томе је он одиста био непоновљив и јединствен.

Једна од упечатљивих и памтљивих реченица Милорада Павића, из приповетке *Икона која кија*, гласи: „Место оног који се сели никада не остаје празно.” У тренутку одласка овог великог мага српске књижевности није тешко увидети како, бар у погледу истинитости овог исказа, он, сасвим сигурно, није био у праву: место које он напушта остаје ужасно и неутешно празно!

Иван Неџришорац

IN MEMORIAM

ДУШАН ПАНКОВИЋ (1928–2009)

После кратке и тешке болести, 15. фебруара 2009. године преминуо је Душан Панковић, библиотечки саветник и дугогодишњи библиотекар Народне библиотеке „Др Ђорђе Натошевић” у Инђији.

Рођен је у Сасама (Нови Карловци) 1928. године, где је похађао основну школу. Гимназију је завршио у Сремским Карловцима, а југословенску књижевност и српски језик на Филозофском факултету у Београду. Био је професор у основним и средњим школама у Инђији и Добоју, а од 1973. до пензионисања радио је у инђијској библиотеци.

Душан Панковић је своја разноврсна и многобројна интересовања усмерио на истраживање српске библиографије и у тој области остварио изузетне и значајне резултате. Писао је о библиографском раду Захарије Орфелина, Антонија Арнота, Антонија Хацића, Стојана Новаковића, Георгија Михаиловића и о другим личностима и темама из историје српске библиографије. Његова вишегодишња библиографска истраживања сабрана су и објављена у две књиге са истим насловом – *Српске библиографије*. У првој, објављеној 1982, описане су библиографије за период 1766–1850. Друга књига, која по годинама представља наставак претходне (1851–1879), публикована је у Едицији „Библиографије” Рукописног одељења Матице српске 2006. године. Овом изузетно вредном делу Библиотекарско друштво Србије доделило је Награду „Стојан Новаковић” за 2006. годину. Обе књиге, поред описа библиографија, садрже обимне уводне студије у којима је дат широк и свеобухватан преглед библиографског рада у назначеном периоду.

Осим радова из области библиографије, Душан Панковић је написао и четири књиге које заузимају запажено место у савременој српској књижевности: *Лирски мемоари* (Нови Сад, Инђија 2000), *Еџикур* (Нови Сад, Инђија 2002), *Саске скаске* (Инђија, Пожега 2005) и *Пољед с чаробног брега*, дневнички записи публиковани постхумно (Инђија, Пожега 2009).

Био је члан Одбора за израду и уређивање *Српске библиографије, Књиже 1801–1867* у Народној библиотеци Србије у Београду, а у Матици српској био је члан Одбора Лексикографско-библиографског одељења и уредништва Едиције „Библиографије”. Један је од оснивача стручно-научног скупа „Сусрети библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића”, који се, од 1983, сваке друге године одржава у Инђији.

Душан Панковић и његово дело оставили су дубок траг у историји српске библиографије и у историји српске књиге и књижевности.

Марија Јованцаи